Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Met steun van de Vlaamse overheid

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

JANUARI 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

MENU.

Huitres de Zélande Extra.

Potage Crême Régence.

Délicieuses à la Médicis.

Truite argentée à la Daumont.

Quartier d'Agneau à l'Infante.

Aiguillettes de Canelon à la Navigateur.

Asperges à la Beaufort.

Chaufroix d'alouettes en belle vue.

Poulet de Hambourg à la Piémontaise.

Bécassine en fumet.

Parfait de foie gras en Croûtes.

Glace Marie Louise.

Gâteau St Honoré.

Salade d'Oranges de Valence.

Corbeille de fruits.

Dessert.

Banquet offert par quelques amis
à leur ancien Colonel Monsieur Ernest Dutry.
30 janvier 1899.

SSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 1
MAAND januari 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 15
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz. : 4 Voorwoord van de voorzitter/hoofdredacteur **J.P. FALISE**.

Blz. : 5 Jaarprogramma 2016 De Plate.

Blz.: 7 **L. VAN ACKER** en **R. JANSOONE**: "We were the champions!": "de "golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 1).

Blz.: 16 **I. VAN HYFTE**: Negentiende eeuwse reisjournalen over Oostende.

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel. 059501895.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Laurentius VAN ACKER: Duinenstraat 151, 8450 Bredene.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.
Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.

JANUARI ACTIVITEIT

De Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring DE PLATE Oostende heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de volgende activiteit:

donderdag 28 januari 2016 om 19.00 u

JAARLIJKSE VEILING

in het **Stadsmuseum, Langestraat 69 - 8400 Oostende.**

- Welkomstwoord door dhr. **Jean Pierre FALISE**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

- VEILING georganiseerd door DE PLATE, onder leiding van dhr. **Georges VAN DUYVENBODEN**, effectief lid.

De veiling is voorbehouden aan de individuele leden.

Er wordt voor gezorgd dat op de avond leden en kandidaat leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2016.

De aangeboden stukken zullen te bezichtigen zijn in het Stadsmuseum op **zondag 24 januari tussen 10.00 en 12.00 u.**
De lijst der aangeboden stukken zal er beschikbaar zijn en zal vanaf dan ook terug te vinden zijn op de website www.deplate.be

Op de avond van de veiling zal de lijst ook nog aangeboden worden tegen kostprijs.

foto V. Prinzie

Vaarwel 2015 Vaart wel in 2016

Aan onze lezers,

Het is niet mijn gewoonte een voorwoord te schrijven in ons tijdschrift maar ik wil nu wel een uitzondering maken en dit naar aanleiding van het ingaan van de 45e jaargang van deze publicatie.

Wie heeft ooit gedacht dat de 6 blaadjes die in oktober 1971 verschenen, zouden uitgroeien tot het tijdschrift zoals het toe nu toe verschenen is en verschijnt.

Het is inderdaad zo dat, dank zij een rits onderlegde schrijvers, onze publicatie een bron geworden is voor iedereen die iets wil te weten komen over geschiedenis, kunstgeschiedenis, heemkunde, literatuur, de twee wereldoorlogen, visserij, sport en allerlei wetenswaardigheden over Oostende, de kust en het hinterland.

Ik denk hierbij aan de tientallen artikels geschreven door onze betreurde, en mijn goede vriend, Jan Dreesen. Sla eens na wat onze ere-stadsconservator Norbert Hostyn heeft neergepend. En ik vergeet nog drie grote kanonnen, ons helaas ook te vroeg ontvallen: Daniël Farasyn, Raymond Vancraeynest en Michel Capon. Wie kent de artikels niet van onze ondervoorzitter Fernand Gevaert, van Emile Smissaert, van Ivan Van Hyfte, van Roger Timmermans en recentelijk van Roger Jansoone? Ik weet het, als men namen begint op te noemen is er altijd gevaar er enkele te vergeten. So what?

En wat zal de toekomst brengen? Ik zelf ga mijn 32e jaar in als hoofdredacteur en in mei 2016 mijn 11e jaar als voorzitter. En de leeftijd staat ook niet stil.

Maar ik ben niet, nog niet, van plan te stoppen zolang de gezondheid het toelaat en, hier steun ik op, ik omringd blijf door een ploeg goede medewerkers.

Toch moeten wij vooruit kijken. Daarom doe ik een oproep tot al onze leden. Wie zich geroepen voelt iets neer te pennen, doe het ! Wilt U onze bestuursploeg versterken? Waarom niet ! Beroemdheid kan ik U niet beloven maar wel een goede sfeer waarin het aangenaam werken is.

Een tijdschrift uitgeven kost geld. Om de kwaliteit van onze publicatie op peil te houden (aantal bladzijden, kleurendruk, enz.) waren wij verplicht het lidgeld te verhogen en hebben wij ook gezocht naar enkele sponsors onder de vorm van reclame. Gelukkig hebben wij er een zevental gevonden. Wij zijn hen zeer dankbaar en zo blijven onze financiën min of meer op peil.

Tot slot wens ik al onze leden en hun familie een gelukkig en gezond Nieuwjaar.

Jean Pierre Falise
Voorzitter/Hoofdredacteur

JAARPROGRAMMA " DE PLATE " 2016

Voordrachten

1. donderdag 28 januari om 20.00 u

JAARLIJKSE VEILING voorbehouden aan de leden
onder leiding van Georges VAN DUYVENBODEN

2. donderdag 25 februari om 20.00 u

DE GEHEIMEN VAN DE KUNSTRESTAURATIES
door Jef SEYNAEVE

3. donderdag 31 maart om 20.00 u

SCHEPEN IN FLESSEN een teloorgegane hobby
door Danny VANBILLEMONT

4. donderdag 14 april om 14.30 u

VOEDSELVOORZIENING VIA DE KUSTVISSERIJ TIJDENS WO I
door Roger JANSOONE

5. donderdag 28 april om 20.00 u

TOERISME IN OOSTENDE IN HET INTERBELLUM
door Sofie PIJLIJSER

6. donderdag 26 mei om 20.00 u

LIEF EN LEED IN WO I prostitutie tijdens de Eerste Wereldoorlog
door Greet VERSCHATSE en Piet BONCQUET

7. donderdag 29 september om 20.00 u

BEGRAVEN VALLEIEN IN ZEE VOOR OOSTENDE EN NIEUWPOORT
door Maikel DE CLERCQ

8. donderdag 27 oktober om 20.00 u

OOSTENDSE NOSTALGIE
door Georges VAN DUYVENBODEN en Nadia STUBBE

9. donderdag 24 november om 20.00 u

HET VERHAAL VAN DE DRIE OOSTENDSE GAANDERIJEN
door Marc FELIX

10. donderdag 15 december om 14.30 u en 20.00 u

FILMS OVER OOSTENDE VAN VROEGER EN NU
door Jean Pierre DEVOLDER

***

Andere Activiteiten

1. zaterdag 7 mei (uur nog te bepalen)

WANDELING "OOSTENDE ONDER WATER"
met Dirk VERSTRAETE

2. zondag 5 juni

STUDIEREIS FRONTTOER WO I

3. zaterdag 3 december vanaf 12.00 u

MIDDAGMAAL EN KLEINKUNSTNAMIDDAG

4. – 5. Activiteiten waarvan de datum nog niet vast staat.

BEZOEK AAN HET ATELIER VAN KUNSTENAAR JEF SEYNAEVE

BEZOEK AAN HET ROMEINS ARCHEOLOGISCH MUSEUM VAN OUDENBURG

***

Tentoonstelling

30 januari tot 20 juni

DE OVERVAART OOSTENDE-GROOT-BRITTANNIE
ZEEWEZEN EN RMT
DE GOUDEN TIJD VAN PAKKETBOTEN EN FERRIES
HERINNERINGEN AAN 151 JAAR OVERTOCHT

"We were the champions!"
"de"golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 1)

door **Laurentius VANACKER**
& Roger JANSOONE

Hallo, ouwe rockers !

Nogal wat leden van "De Plate" hebben als jonge snaken de opkomst van de rock 'n roll persoonlijk en intensief meegemaakt. Nu wij allen een dagje ouder zijn geworden ("older, wiser and sadder"), spookt bij velen nog wel een stuk nostalgie door het hoofd, heimwee naar een lang vervlogen tijd, een tijd die toen totaal nieuw, rebels en baanbrekend was, ook al viel al dat "luidruchtig gedoe" en al die nieuwlichterij niet erg in de smaak van het "establishment", de "gevestigde machten", zijnde de overheid, de Kerk, de schoolhoofden, de officiële radio, de pers … en de verontruste ouders en grootouders (toen nog een niet te onderschatten "hoeksteen van de maatschappij"!). Of met andere woorden : wij denken terug aan een periode in ons leven die niet alleen op louter muzikaal vlak van grote betekenis was, maar die tevens maatschappelijk en dus *ook politiek* zeer belangrijk is geweest, precies omdat daardoor die "new sound" zo snel radicaal kon doorbreken. Dat maatschappelijk én politiek karakter van die *revolutionaire* beweging werd doorgaans onderschat, of, beter gezegd, meestal doodgezwegen, want uiteraard "niet welgevallig" in de ogen van het establishment!

Een historiek van deze rebelse periode in en om Oostende, is dan zeker op zijn plaats in "De Plate", te meer omdat Oostende toen hierin een doorslaggevende *pioniersrol* gespeeld heeft als "the pop gateway to the continent", al in een vroeg stadium "doorgeefluik" en draaischijf naar het Europese vasteland voor al wat er "over there" in de USA en in Engeland aan het gebeuren was. En dat hoeft niet te verbazen. Zoals *the new sound* vanuit de USA overwaaide naar Engeland via de havenstad Liverpool (*the Liverpool sound*), zo ook is die muzikale revolutie vanuit Engeland onweerstaanbaar binnengedrongen *on the continent* via de toen nog zeer bedrijvige havenstad Oostende ("the Ostend sound"). Maar die historiek, die pioniersrol, kennen wij die nog ? Of hebben wij dat ooit goed beseft en gekend ? Wij leefden toen in een tijd waarin al die uitingen van een "new age" niet alleen nogal disparaat waren en vrij onsamenhangend, maar vooral ook "underground" een *maatschappelijk onaanvaard* bestaan moesten leiden (althans aanvankelijk ,want zeer geleidelijk begon de ons omringende samenleving zich enigszins "toleranter" op te stellen tegenover al dat jong geweld).

Voor velen onder ons is een hernieuwde kennismaking met die vervlogen tijd vermoedelijk dan ook zeer welkom. En diep in ons hart zijn we misschien nog altijd een beetje "rebels" gebleven, overigens een toch wel typische Oostendse eigenschap. Bijgevolg, "hallo, ouwe rockers!" "after all, are you *still there*?" "and do you want *more*?". En "more" hier in de betekenis van "wat meer duiding en achtergrondinformatie". Want, hoe overrompelend dat popgebeuren in het jong leven van velen ook geweest is, … heel die historiek omtrent die periode is waarschijnlijk doorgaans onbekend gebleven of in het beste geval enkel fragmentarisch, in losse flodders. Vandaar dan ook deze poging om via een vervolgserie in "De Plate" (alweer een *primeur* !) alvast meer dan één tip van de sluier op te lichten en zelfs een totaalbeeld te vormen, *vooraleer* alles uiteindelijk verdwijnt in de nevelen van de popgeschiedenis. En zoals steeds het geval is wanneer het gaat om geschiedschrijving, moet je er nog *tijdig* bij zijn vooraleer het te laat is en de laatste ooggetuigen zijn verdwenen. Och ja, "achter uus trekken ze de brugge op!", want "achter uus sien 't allèène nog krullekoppen".

Doch wij denken hierbij ook aan de hedendaagse jongeren. Misschien is dit meteen een unieke gelegenheid om via "De Plate" *jong én oud* eens samen te brengen rond een *gemeenschappelijk*

thema. Want ook voor de jongeren is die "prehistorie" veelal een "terra incognita", een witte vlek in hun kennis van de plaatselijke popgeschiedenis, nochtans als dusdanig een opvallende en belangrijke periode uit het zo al zeer rijk verleden van Oostende. Ja, wie weet ?

De ouderen blijven (on)bewust met een brok nostalgie naar die vervlogen tijd die nog steeds voort leeft, zoals blijkt uit de eindeloze commercialisering (incl. *merchandising*) van het Elvis fenomeen (nog nooit heeft een zanger *na zijn dood* zo fantastisch veel geld in het laatje blijven brengen!). De Elvis fans van toen zijn er nog en doen zich graag opmerken. Zo is er in Eernegem een niet meer zo jonge Elvis fan die alle records slaat !! De voorgevel van zijn woning in de Aartrijke straat is een "collage"van alle mogelijke afbeeldingen van zijn popidool. *"Love me tender, love me true ..."* Of zoals Will Tura ooit zong van "Het verleden is weer zo dichtbij!". En "alleen Elvis blijft bestaan".

De internationale scène van het popgebeuren

Vanzelfsprekend is er geen "wisselwerking" geweest tussen de internationale popscène (toen geconcentreerd in de USA en in de UK) en anderzijds het plaatselijk popgebeuren in en om Oostende ("in en om" omdat *ook Bredene* toen hierin een vrij belangrijke rol gespeeld heeft). Het was immers enkel een "éénrichtingverkeer", een "overwaaien" van "over there" naar "hier aan 't zèètje", ...en op zichzelf was dat eigenlijk al heel wat !! Bijgevolg, voor een goed en diepgaand begrip van plaatselijke toestanden en ontwikkelingen, moeten we *eerst* een kijkje gaan nemen in en achter de schermen van de toenmalige internationale popscène, in feite een louter Angelsaksisch US/British gebeuren, dat duidelijk "back in the States" zijn oorsprong vond in de "blues and soul music" en de "gospel & negro spirituals" van "the deep South", op een eigen manier overgenomen door "white negroes" zoals Elvis Presley, en precies daardoor snel populair geworden bij een zeer breed en jong publiek dat in die ritmische en obsederende muziek zijn *eigen* ritme en obsessies meende terug te vinden. Op zichzelf al van bij het begin niet alleen een muzikaal maar ook een maatschappelijk en zelfs *politiek* gebeuren, te meer daar dit al snel begon samen te vallen met de hippiebeweging van "flower power" en vooral ook met de anti-Vietnamoorlog beweging ("make love, not war!"). We zaten dus al dadelijk in een "turmoil", te midden van beroering, onrust en verwarring. Die popmuziek is daarvan dan ook een inslaande "verklanking" geweest, maar bood meteen ook een *maatschappelijk draagvlak* om al die uitingen van protest en opstandigheid ergens in "goede" banen te leiden, zelfs al kwam dat niet bij iedereen zo goed over! *But deep in my heart, I do believe, we shall overcome some day.*

In de beginperiode (1956/1963) waren de voorlopers vooral Elvis Presley (nu nog steeds een onaantastbaar fenomeen met wereldwijd talloze bewonderaars en fans), en voorts Bill Haley & His Comets (met het historische "Rock around the clock!"), de rocklegende Buddy Holly, The Everly Brothers, en nog een reeks anderen. Dit was het ontstaan van de "blues rock", een opzwepende "new sound"...te midden van de zeemzoete songs van "crooners" en van muziek- en dansensembles. Dit sloeg al dadelijk ook aan "over the Ocean", in het toen nog oerconservatieve Engeland, via de opschudding verwekkende " Liverpool sound" van de legendarische Beatles en Rolling Stones, met voorts "The Who" en andere groepjes van rebellerende jongeren, zoals "The Kings" (ze zongen ... zoals Ensor schilderde : persiflage en spot op de burgerij en "the high society"). Zij maakten de "soundtrack" van een wisselvallige en snel veranderende tijd (ook al hadden velen dat nog niet zo goed in de gaten). Wie, eigenaardig genoeg, hierbij *in Londen* een muzikale doorbraak vond, was een Amerikaan, de jong gestorven Jimi Hendrix, die met zijn verbazingwekkende concepten zijn tijd zo ver vooruit was dat hij blijkbaar enkel in "swinging London" kon doorbreken! Zelf heb ik (Laurentius) in Londen de buitengewone en zeldzame kans gehad om van zeer nabij zijn echt adembenemende "performance" mee te maken. Werkelijk indrukwekkend en verbluffend, groots, meesterlijk en geniaal! Hij bestond het zelfs om het

Amerikaans volkslied te vertolken op een manier die door merg en been ging, in die tijd van de akelige Vietnam oorlog duidelijk een hartverscheurend protest!

In diezelfde periode, en eveneens sterk gericht op die anti Vietnam sfeer, was er toen in Londen ook de ophefmakende rockmusical "Hair", intussen allang een klassieker geworden en gevolgd door de nog ophefmakender musical "Oh Calcutta!" (afgeleid van "Oh! Quel cul t'as!"), met voor die tijd erg schokkende naaktscènes! Voor nogal wat ontstelde Britten was dit "scandalous, nasty, filthy and disgusting", maar deze provocerende musical ("going beneath the facade and into the heart of the matter") trok niettemin jarenlang volle zalen, zowel in Londen als op Broadway. Toen men het ook in Oostende waagde om in het Kursaal dat "muzikaal onding" op het podium te brengen, lokte dit bij de goegemeente (en vooral bij een bepaalde vrouwenorganisatie) fel protest uit tegen zo'n verregaand zedenbederf ! Oh, Jesus !! Dan maar vlug overgeschakeld naar de "spirituele" musical "Jesus Christ, Superstar!", ook al een kaskraker maar wel een heel stuk "braver".

Hierna volgde onvermijdelijk (in de periode 1966/1980) een opeenvolging van "conceptuele" experimenten, met "Velvet Underground" (pop-art), "Genesis" en Peter Gabriel, "Pink Floyd" ("psychedelische" rock), de fameuze en veelzijdige David Bowie, "Roxy Music" en ook "The Doors" met de onvergetelijke Jim Morrison, wiens begraafplaats op "Père Lachaise" in Parijs nu allang een bedevaartoord geworden is, bestendig bedolven onder bloemen en omringd door reeds bejaarde en ook nogal wat nieuwe hippies die er bij zijn graf een "jointje" komen roken! Ja, waarom niet ?

Als laatste uitloper van de hippiebeweging kwam dan in de periode 1970/1991 de harde gitaarrock opdagen, met loeiharde groepen als "Black Sabbath",, "Deep Purple", "Iron Maiden" en "Metallica". Dit was in de periode 1965/1993 een nevenverschijnsel van de "Stadium Rock" die moeiteloos megastadions wist op te vullen met uitgelaten en soms uitzinnige fans, en dat met groepen als "Led Zeppelin", "KISS", "The Police", "Dire Straits", " U2 ", "Queen" en met het ongewoon fenomeen Bruce Springsteen (zo populair dat zelfs een reactionaire president als Reagan dit politiek poogde te "recupereren", ook al gaf hij eigenlijk geen fluit om popmuziek). Een uitloper hiervan in 1980/1994 was de "Alternative Rock", van de "underground punk" tot de *grunge*-explosie, met Kurt Cobain als tragische antiheld van de grunge. Een reactie hiertegen was in de jaren 1980/2007 de eigenzinnige en "onafhankelijke" *Indie* -muziek (van "independent"), die op zoek ging naar meer melodieuze gitaarmuziek, los van commerciële en synthetische pop, en dit vooral met de groep "Oasis" die het genre vanuit de "underground" terug wist te brengen in de "mainstream" van de poplegende.

Te midden van al dat jong mannelijk geweld, met vaak stoer "macho" taalgebruik, mag voorzeker een opvallende vrouwenfiguur niet ontbreken. We beperken ons hier tot één representatieve zangeres (een "hekkensluiter" in een sedert de jaren zestig reeds lange rij van opmerkelijke zangeressen): de befaamde maar jong gestorven Amy Winehouse (1983/2010, merkwaardig al die jong gestorven rock zangers ...). Deze *all London Camden girl* had een soulstem die deed denken aan Aretha Franklin, een soul door merg en been! Ze scoorde wereldhits met *Back to black* en *Rehab* en schreef zelf teksten waarin zij zeer persoonlijk getuigt van haar emoties, twijfels en vereenzaming. Een tragische figuur, meteen symptomatisch voor een popwereld die barst van creativiteit en talent maar ook nogal wat duistere kanten heeft, die een spiegel zijn van wat er in onze maatschappij zo allemaal scheef gaat. Wanneer zij wanhopig zingt "You should have known from the jump, that *you always get dumped*!", dan staat dat toch wel in schrille tegenstelling tot het overmoedige "We are *the champions* ... of the world!" van Freddy Mercury. Maar ja, "les extrêmes se touchent", en dat geldt heel zeker in dat wondere wereldje van de pop. "I told you I was trouble, you know that I'm no good ...".

Tot zover een zeer beknopt overzicht van de internationale popscène die bepalend was voor wat er hier plaatselijk her en der *spontaan* op gang is gekomen. Maar eerst vergt dit ook nog een woordje uitleg en duiding omtrent de *naoorlogse maatschappij* van de jaren veertig en vijftig, een levendige *overgangsperiode* die zelf *ook medebepalend* was voor de al dan niet muzikale tegenbeweging van de jongeren. Die beweging is immers niet zo maar uit de lucht gevallen en had een *voorgeschiedenis* , … waarover eigenlijk nog niet veel historisch onderzoek is verricht. Onbemind is onbekend ?

De naoorlogse maatschappij van de jaren veertig en vijftig

Na de bevrijding in september 1944 was er vanzelfsprekend een sterke drang om overal en luidkeels zijn mening te gaan verkondigen, en dit na jarenlange onderdrukking van de vrije meningsuiting, die tijdens de bezetting enkel een *ondergrondse* uitlaatklep kon vinden via de erg gevarieerde sluikpers (zoals in de sluikkrant "De Werker" van Louis Major). Maar uiteraard was dit wel nog overwegend de mening *van de ouderen*, want kinderen en jongeren waren al eeuwenlang maatschappelijk en dus ook politiek van geen tel, … tenzij zij ergens konden passen in een of ander politiek kraam, meer bepaald via de jeugdbeweging (die dan ook volledig in handen was *van ouderen*, en dat was destijds in de jaren dertig en veertig heel zeker niet alleen het geval bij de *Hitlerjugend* !). "Soo d'ouden songen, soo piepen de jongen!" was een algemeen bekend spreekwoord. En "vaders wil is wet!". Maar niettemin was dit dan toch al een goede *voedingsbodem* voor wat nadien onvermijdelijk ook zou volgen aan de kant van de jongeren. Want het bloed kruipt waar het niet gaan kan!

Na die jarenlange zoektocht naar (ersatz)voedsel was er nu ook plots een grote en onweerstaanbare honger naar "geestelijk voedsel", een honger *naar nieuwe ideeën* , en bijgevolg een verwerping van bestaande ideeën, ook al deed het establishment nog zo hard zijn best om terug over te gaan naar "business as usual". De politieke partijen hadden hier wel een neus voor, en het "Kerstprogramma 1945" van de heropgestarte CVP was hiervan een goed voorbeeld. Maar voor heel wat jongeren was dit slechts "oude wijn in nieuwe zakken". Doch vooralsnog moesten zij hun mond houden, want de jeugd zat toen nog steeds opgesloten in een prangend maatschappelijk keurslijf, althans toch dat bepaald gedeelte van de jeugd dat tijdens de bezetting nauwlettend in de gaten was gehouden, niet zozeer door de bezetter maar vooral en vooreerst door de ouders, en voorts ook in schoolverband en in alle uitingen van het maatschappelijk leven. In de vervolgserie "Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting" is aangetoond dat een *ander gedeelte* van de jeugd (van zeer jong tot pubers en adolescenten) hieraan is ontsnapt om diverse redenen, vooral omdat veel ouders het toen veel te druk hadden met andere meer noodwendige zaken om veel te kunnen omkijken naar hun kroost, die dan ook opgroeide in een soort van "vrijheid, blijheid!", ja *zelfs in oorlogstijd* (waarvan de perceptie bij kinderen immers totaal anders is als bij volwassenen). Of, met andere woorden, ook hier was het zaad dus reeds uitgestrooid voor wat hierna zou volgen! "Hoop op de oogst, o Vlaanderland !"

Overigens, zoals overal elders, was het na de bevrijding ook bij ons een politieke warboel. De enige politiek "helderziende" was blijkbaar premier Achiel Van Acker, de "Asiel Sarbong" van de fameuze "kolenslag". Hij stond hierin wel moederziel alleen, maar hij gaf de moed niet op, allicht dankzij zijn typische zin voor droge humor. Toen de verwaande Baron (met een hoofdletter!) Snoy et d'Opuers zich bij hem aandiende voor een dringend gesprek, zat Van Acker achter zijn bureau verdiept in een moeilijk dossier, zodat hij niet onmiddellijk aandacht besteedde aan zijn doorluchtige bezoeker. Nogal geringschattend neerkijkend op die (in zijn ogen) omhooggevallen proleet, presenteerde de Baron zich koel en afgemeten met "Baron Snoy!", waarop Van Acker, zonder op te kijken, even mompelde in zijn gezapig Brugs "Welgekommen, en pakt een stoel en zet je". Toen Monsieur le Baron na een minuut nog steeds niet de vereiste aandacht kreeg, riep hij, zichtbaar geïrriteerd, "Le Baron Snoy … et d'Opuers!!", waarop "Asiel", steeds zonder even op te

kijken, tussen zijn tanden fezelde "Ook welgekommen, en pakt ook een stoel en zet je". *Si non è vero, è bene trovato* !

Die snelle en overweldigende bevrijding bracht vooral de *studenten* in een roes, een euforie, een uitbundigheid! Simone de Beauvoir schreef: "Een twintiger te zijn leek toen gelukzalig. *Alles lag plots totaal open.* Journalisten, schrijvers, beginnende filmmakers, zaten vol vuur te discuteren, plannen te bedenken en beslissingen te nemen alsof de toekomst enkel van hen afhing! Maar zelf was ik al oud. Ik was zesendertig …". Ja, dat was weliswaar in Parijs, maar als het regent in Parijs, dan druppelt het in Brussel … en sijpelde het al vlug ook door *naar Oostende.* Het was vooralsnog enkel "doorsijpelen", maar toch … Wij herinneren ons dat in het OLV College een voortvarende Jozef "Pier" Verhelle kwam opdagen met zeer vooruitstrevende en verfrissende ideeën, weliswaar - hoe kon het toen ook anders ? - sterk doordrongen van "het christelijk gedachtegoed" (zoals neergepend in zijn boek "Jeugd voor het altaar"), …evenals de van "existentialistische" ideeën begeesterde Jan Cocle (met zijn toen opzienbarend boek "Gods ontmoeting met de mens"). Op Jan Cocle zijn allicht toepasselijk de woorden van Albert Camus in "La Peste" (een door hem aangeprezen boek en auteur): "Hij had zich ontpopt tot een warm pleitbezorger van een *veeleisend* christendom dat even ver af ligt van de moderne vrijdenkerij als van het obscurantisme van de voorbije eeuwen". Hij had het over "engagement" en "zich engageren", alzo (ongetwijfeld ongewild en allicht onbewust) volledig in het spoor van de toen opkomende popbeweging. Dat "veeleisend karakter" omschreef Camus in dat zelfde boek zeer gevat met "Dacht je soms dat, door 's zondags God te bezoeken, je *op de andere dagen* vrij zou zijn ? God kent geen halfslachtigheid! En dat is de *enige* manier om lief te hebben".

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat het College al vlug stiekem een broeinest zou worden van rebellerende jongeren, nauwelijks in bedwang gehouden door argwanend en arglistig toekijkende "surveillanten" en leraars, die maar al te graag schermden met "strafstudie" – een manier om, na de zondagse vroegmis en hoogmis in de kapel, de jeugd binnen te houden ook op zondagnamiddagen, gevolgd door (voor allen) het bijwonen van het Lof, met daarna soms nog het afdraaien van oude films van Charlie Chaplin!) … een "dagvullend" programma op de enige "vrije" dag in de week!

Voorzeker bestond dat "broeinest" enkel in een latente en *verborgen* geest van weerspannigheid. Want je moest wel goed opletten! Je had niet veel op je kerfstok nodig om op school "met klieken en klakken buuten te vliegen" (="weggestuurd wegens onvoorbeeldig en ontoelaatbaar gedrag"). Ze hadden immers toch leerlingen in overvloed, zeker in die tijd van "kinderzegen". Een eindje verder in het Koninklijk Atheneum verliep de evolutie ongeveer gelijkaardig, met aldaar een nieuwe lichting van leraars voor wie "het vrije woord" geen ijdel begrip was. Een eerste openlijke uitbarsting van stil verzet kwam tot uiting in 1955, met ook in Oostende de vertoning van de toen ophefmakende film "**Rock around the clock**!" (met Bill Haley & His Comets). Die film was absoluut "taboe", maar van die "verboden vrucht" konden wij natuurlijk niet afblijven! Die cultfilm had als film eigenlijk weinig om het lijf (en nadien werd hij haast nooit meer vertoond) maar je moést het hebben gezien (en vooral gehoord!), zoniet was je niet "in". Dat die film (en de plaat) zo snel bekendheid kon verwerven, lag zeker niet aan de radio waar de "hitparade"(!) nog gedomineerd werd door smartlappen van La Esterella, Ray Franky en Bob Scholte. Dit was uitsluitend de verdienste van het toen pas gelanceerde muziekblad "Song Parade" (van Albert Van Hoogten), wegens groot succes spoedig nagevolgd door "Juke Box". In onze schooltas of schoolbank hadden wij wel allen een nummer van zo'n "snertblad", angstvallig en diep verscholen tussen "De viris illustribus", "Noord en Zuid" en "Modèles français".

Om individuele "sancties" tegen te gaan, gingen wij toen 's zondags voor die cultfilm in "niet-georganiseerd klasverband" collectief gaan aanschuiven aan de kassa van cinema "Forum" in Vlaanderenstraat , terwijl aan de overkant een "surveillant" ijverig en ostentatief stond te noteren wie er zo allemaal de euvele moed had om die domme en ondoordachte stap te zetten in een

"kunstmatige wereld van verderf en zedelijke teloorgang". Zoontjes van achtbare notabelen werden bewust niet opgenomen in die stilzwijgende samenzwering (zij waren niet erover ingelicht), niet zozeer uit vrees voor ergens een klikspaan, maar gewoon omdat wij oorlogskinderen, vanuit onze bezettingservaring als straatkinderen en jeugdbenden, een strikt besloten "inner circle" hadden overgehouden. Het was een zeer gedurfde zet, maar met welk risico ?? Zo maar ineens bijna een hele klas "buuten smieten" was praktisch uitgesloten! En wie waren de raddraaiers? Niemand en iedereen! Dit was solidariteit van de bovenste plank en afgekeken van de toen al zeer militante vakbeweging. Samen sterk! Maar voor de nogal geschrokken E.H. Principaal was het onbegrijpelijk en zelfs bedenkelijk dat zelfs in die oerdegelijke studierichting van de klassieke Grieks- Latijnse humaniora (hét ideaal rekruteringsveld voor komende roepingen!) die nare rock 'n roll rage zijn intrede bleek te hebben gedaan. We kregen stellig de indruk dat de Kerk (wie of wat dat ook mocht zijn!) toen moedwillig een aanknopingspunt met de moderniteit gemist heeft, eigenlijk een aanknopingspunt *met de jongeren*, of hoe was het dan ook ? Maar de vrees van de Principaal was - vanuit zijn oogpunt - wel ergens terecht, want (hield dit al dan niet verband met die rock rage?) uit onze "lichting" ("geen goed jaar!") kwamen er weinig of geen "alumni" terecht in het seminarie of in een kloosterorde. Doch anderzijds bleek dit een flinke oogst op te leveren van diverse vooruitstrevende en maatschappelijk geëngageerde *decision makers* met leiderschapskwaliteiten in een sociaalvoelend managementstijl. *Rock around the clock ?* Over zij die toen hun nek uitstaken, kon men - meer in het algemeen - stellen dat "what they had in common was a drive to lead, and to inspire others to take ownership over *their own* solution".

Ach ja, het was in hoofde van die schoolhoofden allemaal niet slecht bedoeld, wel integendeel. Ze hadden als leraars en opvoeders ongetwijfeld de beste bedoelingen voor de schoolgaande jeugd … en uiteraard ook voor hun instelling die als "instituut" zeker niet ten prooi mocht vallen aan nieuwe "revolutionaire stromingen", en dit nog zo kort na een oorlog en bezetting waarin een opdringerige "Umwertung aller Werte" had willen plaats vinden, terwijl intussen "aan de poorten van de westerse beschaving" in de Koude Oorlog reeds een andere "Umwertung" (nu van rode signatuur) een nieuwe bedreiging begon te vormen. Of, met andere woorden, "men" wist duidelijk niet goed raad met al die "luidruchtige en bandeloze nieuwlichterij" en men besloot dan maar wijselijk alles bij het oude te laten, in de hoop dat alles wel zou koelen zonder blazen. *Il faut que jeunesse se passe …* Maar men wou of kon niet inzien dat het hier, in *sociologisch* opzicht, eigenlijk *ten gronde* ging om een *botsing* tussen enerzijds een bestaande en behoudsgezinde burgerlijke cultuur en anderzijds een inderdaad revolutionaire en tegendraadse "subcultuur" met een reeds vrij lange voorgeschiedenis die terugging naar de bezettingsjaren, en dus niet zo maar een "plotse opwelling van obsederende negermuziek, met tamtamgeroffel, woeste kreten en gillend gitaargejengel ". Ze staarden zich blind op "die gekke rockmuziek" (en - God betere het! - de daarmee gepaard gaande "primitieve negerdansen") en ze zagen niet in dat dit muzikaal fenomeen geen hoofdzaak was doch slechts een *vehikel* (zoals destijds ook de "charleston" rage na W.O.1) om een maatschappelijke "tegenstroom" op gang te brengen.

En achter de school stonden natuurlijk ook "de verontruste ouders" en het voortdurend hameren op "family values" (een thema dat nog steeds flink in trek is, zoals mocht blijken uit het pausbezoek in de USA in september 2015). Volgens de Amerikaanse sociologe Mary Eberstadt (in "How the West really lost God", 2014) voelt het geloof zich best thuis in een traditioneel gezin waarin geloofsinhoud en -praktijk op een natuurlijke manier worden overgedragen. Doch anderzijds wijst "The Economist" (27.04.2013) in een socio-economische analyse op het feit dat spirituele vernieuwingsbewegingen vaak plaats vinden *in weerwil van* traditionele familiebanden. Overigens lazen wij in het Evangelie dat een brede samenhorigheid onder gelovigen groter moét zijn (en dus belangrijker is) dan onder naaste bloedverwanten, … maar hieraan werd in de godsdienstles stilzwijgend voorbijgegaan, zonder commentaar, want kennelijk niet zo goed passend in het toenmalig(en ook huidig) tijdsbeeld. Tja, die "tegencultuur" heeft inderdaad nogal wat delicate en gevoelige kwesties aangeraakt!

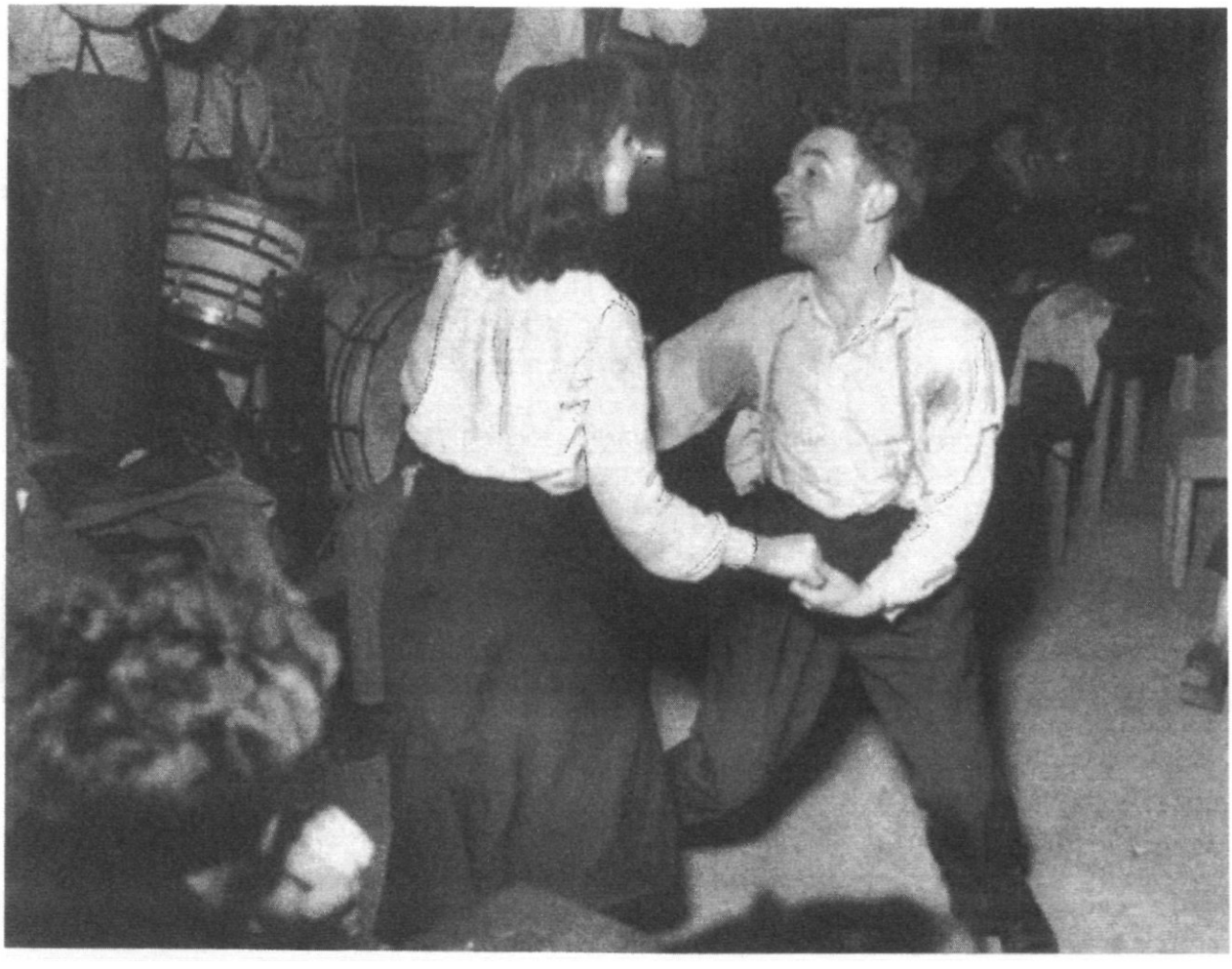
In Londen was er begin jaren zeventig niet ver van Marble Arch op een muur in koeien van letters een Bijbelse spreuk geschilderd, vermanend en onheilspellend: "We are the writing on *your* wall!" ("het teken aan de wand"). Er stond niet "on the wall" maar wel degelijk "on YOUR wall", ... en dat klonk vanzelfsprekend nog des te meer bedreigend! De Britse "high society" was dus gewaarschuwd, "want er komen andere tijden", zo zong Boudewijn De Groot, en terecht!

Ja, intussen allang "ouwe rockers" geworden, waren wij toen nog piepjonge rockfanaten die uit protest onze korte broek omruilden voor een lange broek (de "jeans" zijn pas later opgedoken), een gebaar dat nu nogal belachelijk overkomt maar dat destijds al getuigde van toch heel wat lef en opstandigheid, want een lange broek dragen was toen een uiterlijk teken van "het bereiken van de volwassenheid", ... een stadium in onze opvoeding dat wij op dat ogenblik kennelijk nog niet hadden weten te bereiken, voor zover dat, in de ogen van weldenkende burgers, zelfs nog ooit het geval zou kunnen zijn! Het was ook toen dat in "De Zeewacht" de beruchte foto werd gepubliceerd "Een aap in aanbidding voor zijn apin", zijnde een "snapshot" van een uitbundig rock 'n roll danspartijtje in een dancing in de Langestraat. Dit was echt typisch voor de toenmalige "geesteshouding", een scherpe *afwijzing* van "al dat stompzinnig en zedeloos gedoe", maatschappelijk beslist onaanvaardbaar en bijgevolg totaal verwerpelijk! Die negatieve mentaliteit was toen vrij algemeen, en de pers (vooral de lokale pers) deed er dolgraag nog een schepje bovenop, soms venijnig en sarcastisch! Algemene instemming van de lezers (al dan niet met boze lezersbrieven) was immers steeds verzekerd! Dat dit meteen *ook een protestbeweging* was, bleek o.a. uit "Protest rock", een toen plots zeer populaire song en als zoete broodjes verkopende "single" van de "Seabirds", als protest tegen een verbod van toegang van minderjarigen tot dancings (wat duidelijk een tegenzet was van het "establishment" en een ultieme poging om de jeugd weg te houden van de sterk opkomende rock 'n roll beweging).

Onder meer terugdenkend aan "Pier" Verhelle en zijn "verfrissende" ideeën, mag hierbij wel even aangestipt worden dat zich toen iets heel merkwaardigs voordeed, namelijk pogingen vanuit een vorm van "christelijk socialisme" (vooral gepropageerd door Emmanuel Mounier in het tijdschrift "Esprit") om "ergens" een brug te slaan tussen katholicisme en communisme. Dat kan nu erg vreemd lijken (en toen was dat uiteraard ook al zo!), maar die "neiging" was ontstaan *uit de verzetsbeweging* toen, schouder aan schouder, christenen en "andersdenkenden" *gemeenschappelijk* strijd voerden voor een nieuwe en meer democratische wereld, ... en vaak hetzelfde lot deelden in gevangenissen en concentratiekampen. Voor hen was revolutie "een vitale vorm van *maatschappijvernieuwing*". In die optiek waren nogal wat *progressieve* christenen ertoe geneigd om een en ander "door de vingers te zien", wat betreft de uitwassen van het communisme, meer bepaald onder Stalin in de Sovjet-Unie en in het intussen ingepalmde Oost-Europa. Zij zagen in die inderdaad brutale "transformatie" een (in die toenmalige omstandigheden) "natuurlijk en welhaast onvermijdelijk proces" in de richting van een betere toekomst, die het bestaande establishment tot dusver niet had kunnen bieden en waarin het zelfs jammerlijk gefaald had, een gigantisch spoor van dood en vernieling achter zich latend. Ook niet-christelijke filosofen zoals Jean-Paul Sartre dachten in die richting. Waren zij naïef ? Vanuit een hedendaagse bril bekeken, allicht wel. Maar in die woelige tijd stond alles op zijn kop en was het zeer moeilijk om tussen al die bomen het bos nog te zien! *Qui dit mieux* ? Verhelle deed - tot stomme verbazing van velen - zelfs een poging om via een aantal lezingen bij een geïnteresseerd publiek enig *historisch* begrip op te brengen voor Mao's "culturele revolutie" (die allesbehalve "cultureel" was!). Wat, achteraf bekeken, misschien nog niet zo gek was, want het na Mao economisch snel groeiend China blijkt een kwetsbaar maatschappelijk en politiek systeem te hebben. Ook voorzag hij reeds dat Rusland (toen nog de Sovjet-Unie) in een neerwaartse spiraal zou terecht zou komen. Reden dus om "open te blijven staan voor dialoog", niet met regimes maar *met mensen onderling*. Dat een priester zich met politiek onderzoek wou inlaten, was toen (en ook nu nog) zeer ongewoon, en het was dan ook duidelijk dat hij het in de kerkelijke hiërarchie nooit verder zou brengen dan gewoon priester. En hij was niet de enige. Merkwaardige priesters die hete hangijzers niet uit de weg gingen, werden bewust opzijgeschoven. Voor de Kerk

buitengewoon jammer! In "Time" (26.10.2015) las ik: "Unless the pope addresses *the core issues* of the modern world, the church will remain marginalized".

(Uitzonderlijk wordt deze aflevering gesplitst in twee delen, gespreid over januari en februari. Deel 2 wordt dus gepubliceerd in het eerstvolgende nummer).

"Swingers" in het naoorlogse Parijs ("le Vieux Colombier"), 1946

Soulzangeres Amy Winehouse (1983/2010)

NEGENTIENDE EEUWSE REISJOURNALEN OVER OOSTENDE

door **Ivan VAN HYFTE**

Hoe vaak is havenstad Oostende al niet bezongen, geschilderd, verfilmd of bereisd en achteraf beschreven in impressionistische reisverhalen, een literair genre dat het nog steeds doet? Ons tijdschrift heeft aan enkele reizigers op doortocht (al dan niet naar Waterloo) reeds aandacht besteed. Die van eind 18e , begin 19e eeuw pik ik even uit: R. SOUTHEY (De Plate 1986 p. 52 en p. 88), RUDEMAERE (1986, p. 255), J.W. LOEBELL (1988, p. 64) en J. FORSTER (2013, p. 61).

Ik ben op het spoor gekomen van enkele weinig bekende reisjournalen waaruit ik het Oostends luik, na vrije vertaling, "in geuren en kleuren" overneem.

* Robert HILLS: Sketches in Flanders and Holland, with some account of a tour through parts of those countries, shortly after the battle of Waterloo (1816) (p. 4-11 = Oostende).

... "Oostende. We waren in het zicht van de haven op een vroeg uur, zondagmorgen. We passeerden tussen grote transporten met gewonde mannen komende van Waterloo, naast talloze vluchten van wilde vogels. (...).

De Oostendse haven die overvol was met Engelse transporten was diep genoeg om schepen toe te laten met buitengewone tonnage en bevaarbaar zonder moeilijkheden omdat de doorgang aangeduid was door een pier van open timmerwerk die zich uitstrekte in een rechte lijn van ongeveer één mijl lang. Toch zorgden de hopen zand bij het naderen voor een gevaarlijke aankomst zonder ervaren piloot.

Toen wij de kaai naderden, werd onze aankomst begroet door miserabel uitziende vagebonden die vochten en ruzie maakten onder elkaar (...). Wij vergaten om hen onze paspoorten te laten zien (...). Het geweld nam toe zodat onze vrijheid benomen werd om onze dragers te kiezen. Het is jammer dat de politie hier vreemden niet beschermt tegen deze ongemakken. Een hier die aankwam met de pakketboot vóór ons was, is bij gelijkaardig tumult zijn geldbeugel gestolen (...).

Gelukkig waren er douaniers wiens dienstkostuum opviel door hun grote versierde hoeden met oranje kokarden en zwaarden. Ze onderzochten onze koffers met grote hoffelijkheid en begeleidden ons naar een groot huis in de Kaaistraat om onze paspoorten af te geven voor onderzoek waarna we de toestemming kregen om verder door te reizen naar Brussel.

Het hotel, La Cour Impériale, uitgebaat door een neef van Davout, prins van Eckmull, zou alleen kunnen aanbevolen worden aan reizigers die van niks beter weten. De onbeleefdheid van de kelners die elkaar voor de voeten liepen, was zeer tergend. De koffie die we besteld hadden voor het ontbijt werd ons zeer spaarzaam toebedeeld (...). Om halftwee voegen wij ons bij een bonte groep van verschillende nationaliteiten aan de "table d'hôte": 2 gangen en een dessert maar noch het eten, noch de couverts waren aan te bevelen en op een uur, ongepast voor de Engelse eetlust (...). Ik zou de reizigers die dit land bezoeken, aanraden zich te voorzien van francs en ook van napoleons ofschoon de kelners en anderen de voorkeur geven aan Engels zilver (...). Ik was verheugd indertijd toen ik Dieppe bezocht; nu had ik hetzelfde aangenaam gevoel in Oostende (...).

De buitenversiering van hun kerken komen zeer eigenaardig over want ik trof geen enkel zelfde kenteken aan zoals in Frankrijk. Ze bestonden uit ruwe modellen en beeldhouwwerken; de Maagd en de Verlosser opgesmukt en miserabel geschilderd, in verschillende omstandigheden van zijn leven en lijden.

Ik stel u voor een schets, genomen van de plek naast de ingang van de voornaamste kerk. Het stelt de kruisiging voor met de 3 Maria's aan de voet van het kruis. De figuren zijn levensgroot en met een lamp aan de voorzijde om devotie op te wekken bij diegenen die in de duisternis voorbijkomen. Zij zijn geplaatst boven een gewelf dat bedekt is met menselijke beenderen, vastgezet in een cement van mortel. Rechts van de groep een Christusfiguur met doornenkroon, belachelijk versierd met zijden bloemen en links, vastgezet in de kerkmuur, de Maagd in een smakeloos kleed. Deze laatste waren blijkbaar uit was en om hun opschik te beschermen bewaard in glazen kasten. Ik was opgeschrikt tijdens het tekenen (...).

De versieringen (als je dit zo mag noemen) en de lange, zware, monnikspijachtige mantels van de vrouwen herinnerden mij eraan dat ik in een land was waar de katholieke religie heerste over de menselijke geest (...).

De winkels, in tegenstelling tot deze in Dieppe, waren 's zondags gesloten en er was een soort stille, welvoeglijke drukte die wij bij ons op de Sabbat kennen, als een dag van devotie.

De scheepvaart in de haven was meestal Engels gekleurd. Er waren langs de kaaien enorme magazijnen met granaten en kanonballen, ten dienste van ons leger, bewaakt door Engelse schildwachten. Op het voornaamste kazerneplein hield ons garnizoensbataljon een parade.

Ik heb nog weinig aan toe te voegen aangaande Oostende tenzij dat de bestrating ongemakkelijk is in vergelijking met die van Londen. Ook dat de huizen langs de Keizerskaai mooi zijn en een weinig in de Engelse stijl (...)..."

* Henry SMITHERS: Observations made during a tour in 1816 and 1817 through that part of the Netherlands which comprises Ostend, Bruges, Ghent, Brussels, Malines and Antwerp (1818) (p. 1-8 = Oostende).

...Oostende is één van de meest waardevolle toegangspoorten van de Nederlanden. Het bezitten ervan is door de verschillende mogendheden, die de soevereiniteit van de Lage Landen in handen hadden, altijd beschouwd geweest als van groot belang. Dit belang is al merkbaar bij het bestuderen van de landkaart van Europa. Weliswaar is de haven moeilijk binnen te varen en nogal gevaarlijk. Daarom is een vlaggenstok aangebracht om schepen te begeleiden en er wordt een excellente observatiepost onderhouden.

Ondanks deze voorzorgen deed zich in 1816 een ongeval voor met een "packet-boat". Bij het binnenvaren, bij een flinke wind, kapseisde de boot plotseling, werd onbestuurbaar en raakte een zandbank. Een felle ruzie brak uit over het al dan niet hulpverlenen. Menselijke monsters ruzieden onder elkaar, verblind door hebzucht en hopend op buit. Maar de menselijkheid kreeg de overhand en de bemanning werd gered. De eerlijkheid gebiedt mij te op te merken dat op sommige kusten van ons eigen land dezelfde afschuwelijkheden ook sporadisch voorkomen.

(...) Terwijl Oostende in Frans bezit was, herstelden en breidden ze de fortificaties uit. Het fort aan de westkant, door hen begonnen, werd kortgeleden beëindigd door Britse ingenieurs. Aan de zuidkant werden de fortificaties versterkt en werden er nieuwe barakken opgericht die van het geheel een formidabele vesting maakten.

Bij de vrede van 1816 was Oostende, samen met heel Vlaanderen en België (?), verenigd met Holland. De stad heeft weinig belangwekkends te bieden, tenzij zijn versterkingen en de sluizen die het verbinden met het kanaal naar Brugge. De breedte van zijn straten, de mooie marktplaats en de pracht van veel huizen contrasteren met de algemene inactiviteit en stilte die hier aanwezig is. Het aanschijn van een vergane glorie, dit in tegenstelling tot die van de Nederlanden. De huidige

bevolking wordt geschat op zowat 10.000, de nabijgelegen dorpen niet inbegrepen. Er zijn 3 katholieke kerken, "of an inferior order". Alhoewel veel protestantse families hier wonen, werd hen geen plaats voor eredienst toegewezen. Maar de welbekende vrijheid op het gebied van religie laat mij toe te zeggen, dat in geval van aanvraag, er een aangepaste plaats zou moeten aangeweven worden.

Oostende ondervindt grote problemen om aan vers water te geraken. De nodige waterhoeveelheden (uitgezonderd regenwater) komen over van Brugge en worden bewaard in reservoirs. Vandaar de onaangename geur in zowat alle jaargetijden. Er is wel een grote aanvoer van "excellent fish", vlees, wild, gevogelte en groenten die aan gunstige prijzen verkocht worden. Als er vers water in grote hoeveelheid aanwezig zou zijn, dan zou menige Engelse familie hier komen wonen. In de "new town", gebouwd door keizer Jozef, staan sommige uitmuntende huizen, mooi bemeubeld en ingericht met een hoge graad van netheid. Een terraswandeling die de vestingen omringt aan de westzijde van de stad, biedt mooie zichten van de zee, wiens bries voor helende krachten zorgt. Op het strand staat een "bathing machine". De vrouwen zien er proper en gezond uit, maar voor de reiziger betekenen ze een zeer groteske verschijning. Onder de middel- en lagere klassen worden geen hoeden of mutsen gedragen; wel aan elk oor zeer zware oorringen die in grootte en gewicht alleen overtroffen worden door inboorlingen uit de koninkrijken Pegu en Ava (= Z.O. Azië).

Op kunstgebied heeft Oostende niks dat belangrijk is. Naast het portaal van één van zijn kerken is er een angstige vertoning van het Vagevuur. De plaats ligt vol menselijke beenderen, voornamelijk bedoeld om afgrijzen op te wekken. De voornaamste kerk is ruim en in het interieur bevinden zich enorme pilaren (...).

Het zicht op zee is een "unfailing source of beauty and sublimity". De reiziger die met de barge naar Brugge wil, moet eerst een mijl wandelen tot het Sas. Maar er is een plan in overweging genomen om het kanaal te verlengen tot in Oostende...".

M. PAQUET-SYMPHORIEN: Voyage historique et pittoresque dans les Pays-Bas et les Départements voisins, dans les années 1811, 1812, 1813 (1823).

...In tegenstelling tot het traject Gent-Brugge, is het kanaal Brugge-Oostende breder en dieper; ook de barge is qua interieur minder gecompliceerd al is er voor de passagiers geen voedsel aan boord. Er is minder vegetatie te zien en naarmate je de zee nadert, zijn al de bomen gekromd door de wind. De stagnatie van handel en scheepvaart, veroorzaakt door de oorlog, alsmede de zeer lage huisjes, gaven me een weinig verleidelijke indruk. Enkel het stadhuis is het vermelden waard: niet zo hoog, maar opmerkelijk in de breedte. Het enig stadsdeel dat "modern" kan genoemd worden, is wat men noemt "la ville neuve"; het ontleent zijn naam aan de inzichten van keizer Jozef II die er aanzienlijke verbetering bracht. Vooral de haventoegang werd minder gevaarlijk. Noch de particuliere, noch de openbare gebouwen maken de reizigers nieuwsgiering, in tegenstelling tot de werken aan de sluizen, heel speciaal die van Slijkens. Die zijn een uniek voorbeeld in het industriële genre. De barges van Brugge passeren die sluizen niet; de reizigers zijn verplicht over te stappen in een sloep willen ze Oostende bereiken, tenzij ze te voet langs het kanaal lopen (p. 136). Ik was niet verrast toen ik meerdere dames en juffrouwen samen met mannen zag baden. Ik maakte van de gelegenheid tevens gebruik om me ook in zee te begeven. Eén van hen maakte me attent dat tijdens de zomermaanden die zeebaden een grote toevloed kenden.

Op de batterij (van het staketsel) die de ingang van de haven beschermt, staat een kolom die in de top 's nachts een lichtsignaal geeft. Tijdens de dag worden signalen uitgestuurd naar zeelui om hen op de hoogte te houden van hoog of laag tij want soms kan een boot gewoon niet binnen of ligt hij bij laag water bijna op het droge (...).

Ik was sterk verbaasd voortdurend grote eetlust te hebben tijdens mijn verblijf aan zee. Men verzekerde me dat het door de zeelucht kwam (…). Minder aangenaam waren de povere duinen, de wisselende zandvlakten, het ontbreken van bomen maar vooral die onstuimige wind met soms desastreuze gevolgen. Anderzijds ontlasten ze de stad van de uitwasemingen die voortkomen van stagnerend of moeraswater, of werd er wel eens vanuit zee iets waardevols op het land geworpen. Zo spoelden- op 12 december 1403, bij een hevige storm, 8 levende walvissen, meer dan 70 voet lang, aan…".

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

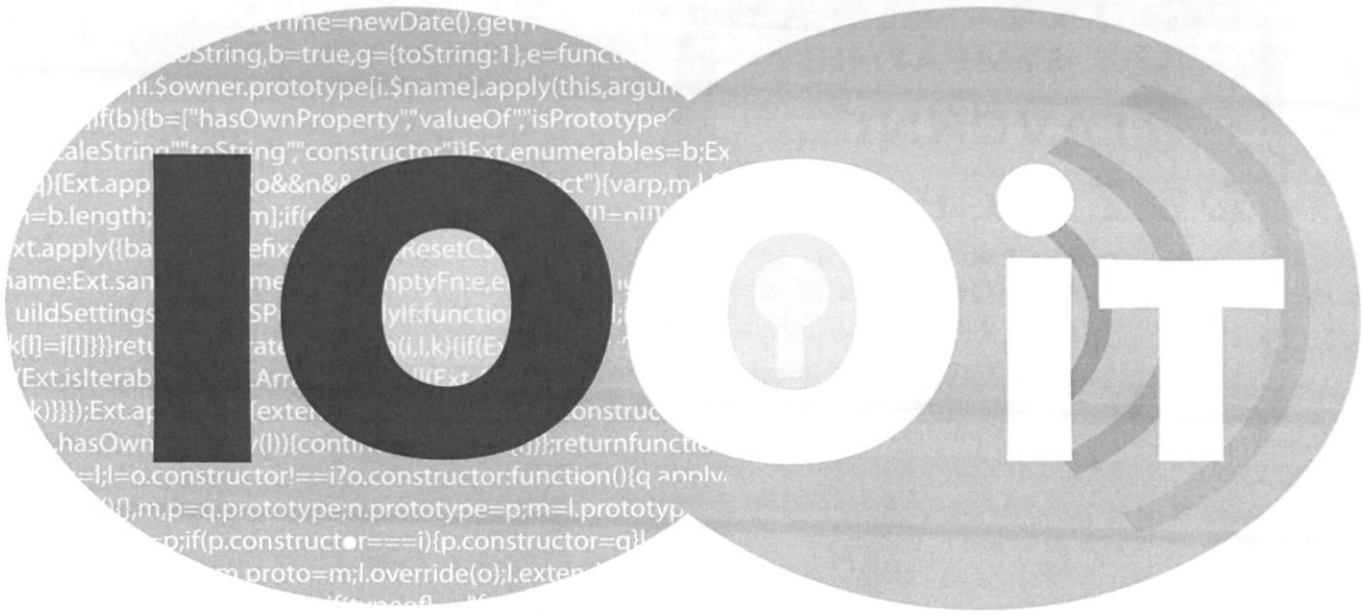
Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE

Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

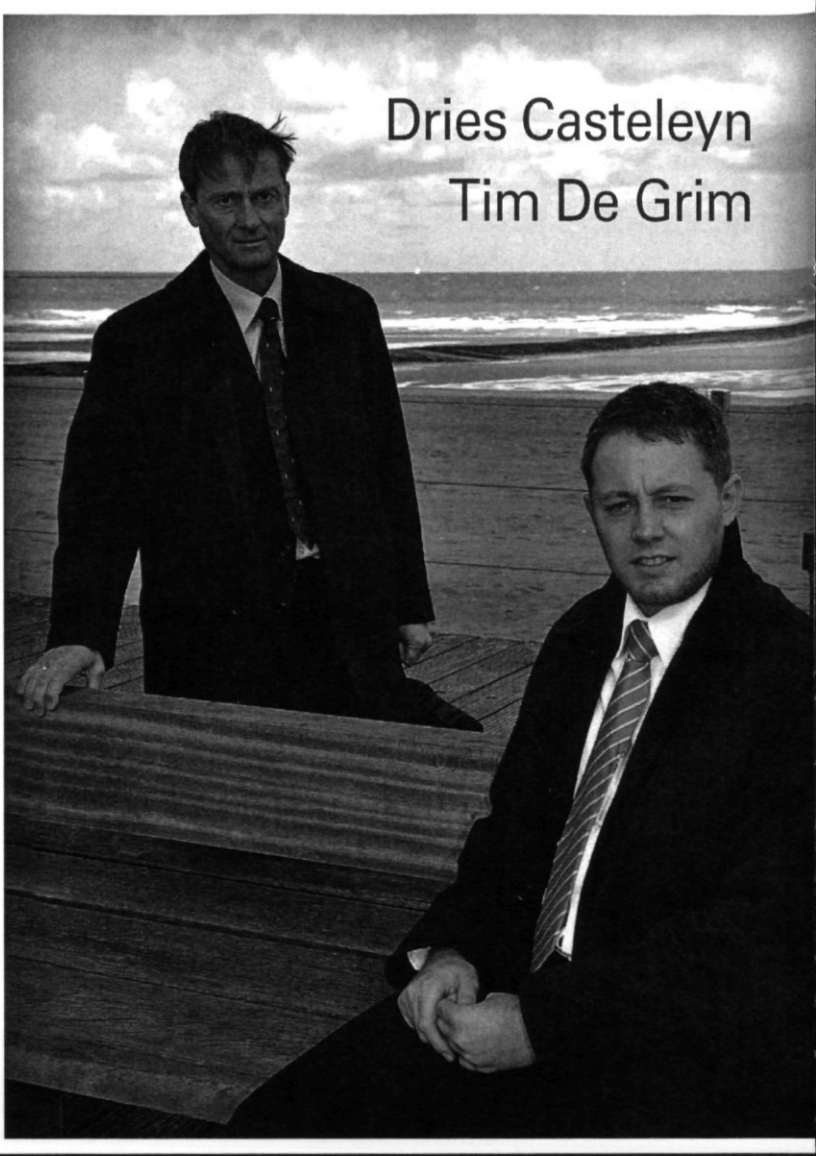
BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Met steun van de Vlaamse overheid

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

FEBRUARI 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

Société Royale CERCLE CŒCILIA
OSTENDE

1862 1912

BANQUET

à l'occasion de la Sainte Cécile et du 50me anniversaire
de l'entrée au Cercle Cœcilia de son Vice-Président

MONSIEUR GUSTAVE D'ANVERS

IMP.-LITH., R. CHAPELLE, 105, OSTENDE

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

MENU

CONSOMMÉ ROYAL

—

FILET DE SOLE OSTENDAISE

—

QUARTIER D'AGNEAU BERGÈRE

—

CANETON ROUENNAISE

—

FAISAN ROTI

—

COMPOTE DE CALVILLE

—

ROYAL CŒCILIA

—

FRUITS

—

FRIANDISES

Banquet à l'occasion de la Sainte Cécile
et du 50me anniversaire de l'entrée au Cercle Coecilia
de son Vice-Président Monsieur Gustave d'Anvers

SSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 2
MAAND februari 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz.: 24 **L. VANACKER** en **R. JANSOONE**: "We were the champions!": "de "golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 2).

Blz.: 33 Jaarverslag 2015.

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel. 059501895.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Laurentius VANACKER: Duinenstraat 151, 8450 Bredene.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

FEBRUARI-ACTIVITEIT

In de conferentiezaal van het centrum voor Familiekunde Vlaanderen Regio Oostende, dr. Louis Colensstraat 6, Oostende.

donderdag 25 februari om 20.00 u

DE GEHEIMEN VAN DE KUNSTRESTAURATIES

door **Jef SEYNAEVE**

Jef Seynaeve werd geboren in 1945 in Oostende en woont er nog altijd. Hij is kunstschilder, tekenaar, graficus, beeldhouwer en restaurateur van schilderijen.

.

Deze avond zal Jef Seynaeve ons inwijden in de geheimen van de kunstrestauratie, een vak dat hij jarenlang professioneel op hoog niveau beoefende daar hij als restaurateur een tiental jaren verbonden was aan het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium.

Sinds 1979 was hij docent aan het Hoger Sint-Lucasinstituut in Gent en gastdocent aan de UG, afdeling "Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde".

Als kunstenaar stelde hij tentoon in binnen- en buitenland en onlangs nog gedurende oktober-november 2015 in de Venetiaanse Gaanderijen samen met beeldhouwer Dirk Lamote.

Terug een Oostendenaar die ook werken van beroemde Oostendse schilders restaureerde. Ook dat verneemt u op deze avond die met heel wat beeldmateriaal geïllustreerd wordt.

Zeker een avond voor de Oostendse kunstliefhebbers.

Toegang gratis voor de leden. Niet-leden 5 euro.

Op zaterdag 19 maart om 14.30 u is er een bezoek gepland aan het atelier van kunstenaar Jef Seynaeve op de Konterdam.
Meer daar over in ons volgend tijdschrift.

Foto V. Prinzie

Jef Seynaeve bij zelfportret

288129

"We were the champions!"
"de"golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 2)

door **Laurentius VANACKER**
& Roger JANSOONE

Zazous, teddyboys , beatniks en "soixantehuitards"

In Frankrijk, en al vlug ook bij ons, waren de "zazous" de eerste "beatniks avant la lettre". Reeds ontstaan tijdens de bezetting, waren zij een soort van anarchisten, vol diep misprijzen voor alle "gevestigde machten", meer bepaald de hypocriete burgerij, politie en overheden, die tijdens de bezetting merendeels (actief of passief) hadden mee geheuld met de Duitsers en de "Nieuwe Orde", en die zelfs de Jodenvervolging in eigen handen hadden genomen, zonder nood aan rechtstreekse "actie" van SS en Gestapo (de beklemmende film "Monsieur Klein", van en met Alain Delon, was hiervan "une illustration gênante" en bleef in Frankrijk dan ook jarenlang verboden!). Zij droegen opvallende kledij (en de meisjes voor die tijd zeer korte rokken!) en lange haren, vettig van de Bryl crème. In Engeland waren het de "teddyboys". Doorgaans kwamen zij niet uit de arbeidersklasse (die toen voor al die "verregaande nieuwlichterij" nog niet klaar was) maar vooral uit de middengroepen (niet toevallig - zoals ook in Duitsland - het milieu dat het meest "geflirt" had met diverse vormen van fascisme en zelfs nazisme). Zij waren opstandig, vooreerst tegen hun ouders en verder tegen zo wat heel de bestaande maatschappij, waarin zij geen vertrouwen hadden, want "gewikt, gewogen en te licht bevonden" (hetzelfde dacht die maatschappij intussen ook van hen!). Hun feestjes noemden zij "surboums" of "surprise parties", want het "verrassingselement" moest steeds aanwezig zijn. De muziek die zij lieten horen , was aanvankelijk (reeds tijdens de bezetting) die van Duke Ellington en Glenn Miller en andere groten van de jazz, en er werd geswingd dat het een lieve lust was! Kortom, vrijheid blijheid! Dat doordrukken van opvallende "tegendraadse" kledij had - merkwaardig genoeg - al vlug ook invloed tot zelfs in de "haute couture", dat "Walhalla" van de Parijse mode en van "le tout Paris". Vooral de "new look" van modehuis Dior ("le couturier de ces dames") liep hierbij sterk in de kijker. Het ziet er *nu* heel braafjes uit (zonder decolleté en met een lange en wijd openvallende rok), maar toch werden (zelfs in Parijs!) dames in een Dior outfit op straat lastig gevallen door woedende en "geschokte" (en misschien ook ietwat jaloerse) volksvrouwen. Die haat was eigenlijk meer in het algemeen een openlijke illustratie en demonstratie van de weerzin tegen al die rebelse "nieuwlichterij" die toen kwam opduiken. *Honni soit qui mal y pense* !

Uiteindelijk kwam het in die aanslepende "ondergrondse" anti-beweging tot een publieke en erg grootschalige uitbarsting tijdens "le joli mai" in mei 1968 (studenten *én arbeiders* samen!!), met vanuit opstandig Parijs al dadelijk ook een voelbare weerslag in de buurlanden, dus ook bij ons. Veel van die "soixantehuitards" zijn nu intussen allang fatsoenlijke en voorbeeldige burgers geworden (want uiteindelijk heeft het "establishment" steeds het laatste woord!), maar de schok die zij hebben teweeggebracht had zeker blijvende gevolgen, en hun slogans (zoals "L'imagination au pouvoir!" en "Il est interdit d'interdire!") zijn hardnekkig blijven meegaan in het dagelijks spraakgebruik.

Invloed van literatuur, theater en popart

Die jongeren werden niet alleen beïnvloed door muziek maar ook door literatuur en theater. In veel mindere mate gold dat ook voor de film, eenvoudig omdat na de bevrijding nogal wat regisseurs en acteurs (zelfs regisseur Sacha Guitry en de beroemde Arletty van "Les enfants du paradis") wegens collaboratie (soms "collaboration horizontale") in de vangarmen van het repressieapparaat terecht kwamen. Heel West-Europa werd overspoeld met Amerikaanse films, een echt "inhaalmanoeuvre"

wat betreft de sedert 1939 in de USA uitgebrachte films (o.a. "Gone with the wind") die om evidente redenen hier nog niet vertoond waren. In een tijd zonder TV (en zonder die verslavende informatica gadgets) werd er door de jeugd nog veel gelezen (er was toen op school zelfs in iedere klas een kleine jeugdbibliotheek). En wat werd er zoal gelezen ? Bij studenten ging het vooral om Franse filosofen en auteurs zoals Sartre, Camus, Aragon, Apollinaire, Simone de Beauvoir, Lautréamont en Gide, en voorts Amerikaanse romans (Hemingway, Steinbeck, Thornton Wilder, Thomas Wolfe). Nogal zware kost ? Voor de hedendaagse jeugd heel zeker, maar voor die jongeren was dat "eten en drinken", de bron waaraan zij zich konden laven in hun zoektocht naar nieuwe ideeën. Voor "meer gevorderden" waren niet alleen Sartre en Camus zeer populair maar ook andere "existentialistische" filosofen zoals Kierkegaard, Husserl, Heidegger, Merleau-Ponty, Beaufret, allemaal namen die nu waarschijnlijk voor velen niets meer zeggen maar die er toen ingingen als koek en ei ! Een apart geval was Antoine de Saint-Exupéry , die met zijn nu nog gelezen boeken "Terre des hommes" en "Le petit prince" overal (ook bij ons) grote indruk verwekte. Wie schrijft die blijft !

Die jongeren waren geen fervente krantenlezers omdat de pers, of ze nu links of rechts was, in hun ogen geen genade vond want te "bourgeois", reactionair of conservatief. In Frankrijk (en deels ook in België, en tot in Oostende) was hun lijfkrant het satirisch weekblad "Le Canard enchaîné", dat sinds 11 juni 1940 had opgehouden te bestaan maar na de bevrijding zegevierend terug was opgedoken, al onmiddellijk weer uitblinkend in "oneerbiedigheid" (*un manque de respect*) en in grove en soms "foute" grappen en moppen. Toen Hitler in 1945 in zijn bunker in Berlijn zelfmoord pleegde, werd een cartoon gepubliceerd waarin je de Führer zag aankloppen aan de hemelpoort, waarna hem door Sint-Pieter bij wijze van straf een Davidster werd opgespeld! Een "grap" die bij (overlevende) joden niet erg in de smaak viel! Maar anderzijds weigerde het blad mee op te stappen in de hetze tegen "les collabos", wat het zeker wel tot eer strekte in die tijd van de genadeloze "scalpenjacht".

Die "existentialistische" stroming werd in het rechtse kamp beschouwd als een vorm van marxisme, … en anderzijds in Moskou bestempeld als een uiting van "reactionaire bourgeoisfilosofie"! Of, met andere woorden, dat existentialisme existeerde klaarblijkelijk op de *juiste* manier! Dat communisten anti waren, is nogal begrijpelijk, want het existentialisme stelde dat het *individu* (en dus niet de maatschappij of "de geschiedenis") bepalend en verantwoordelijk is voor de richting die hij aan zijn leven wil geven. En dàt was het precies waarnaar die jongeren zelf verlangden! Het existentialisme telt nu weliswaar nog relatief weinig aanhangers, maar het is toch bekend gebleven als meteen ook een *literaire* beweging omwille van klassiek geworden romans van o.a. Sartre en Camus. Want voor het eerst had je hier nu filosofen die *ook romans* schreven, wat er toch wel op wijst dat filosofie en maatschappij toen ergens nauw met elkaar in verband stonden. Hoe maatschappelijk dit *concreet* verweven was, bleek ook uit de intussen legendarisch geworden "pleisterplaatsen" van al die rare snuiters in het Parijs van toen, meer bepaald in de buurt van Saint-Germain-des-Prés, in bepaalde "stamcafés" zoals "Flore" of "Les Deux Magots" of "Brasserie Lipp" of "Le Catalan" (stamcafé van Picasso), nu een "must" voor al wie écht het Parijs van toen nog wil opzoeken of "heropsnuiven" (en nu sedert 13 november 2015 misschien nog meer een "must" geworden!). Het regende in Parijs … en het druppelde al dadelijk ook door naar Oostende, waar de uitgaansbuurt een "rive gauche" tegenhanger werd van de kroegen van Saint-Germain-des-Prés, met - typisch voor Oostende - de boekhandel Corman, toen (en ook nu nog) de lokale "katalysator" van al wie of wat progressief was of als dusdanig wou doorgaan. Een "katalysator" is een scheikundige stof die het op elkaar inwerken van andere stoffen *versnelt*, *zonder zelf* van samenstelling te veranderen. Toch wel kenschetsend voor die boekhandel, die al die jaren tot vandaag zichzelf gebleven is, met niettemin een reeds lange geschiedenis achter zich van het "versneld leven brengen in de brouwerij" via het op elkaar inwerken van in boeken verpakte ideeën. *Verba volant, scripta manent …*

Zoals aangetoond in de serie over de bezetting, was in Oostende het *toneel* zelfs in die sombere oorlogsjaren nog springlevend, vooral dankzij de talentvolle en ondernemende regisseur en acteur Remi Ponjaert, alias Remi Van Duyn. Daarna bleven (zelfs na - helaas ! - sluiting en sloop van de Schouwburg) de podiumkunsten toch flink in trek … en bleef ook in het Oostends theaterleven de regen nog steeds uit Parijs doordruppelen, thans vooral via "existentialistische" toneelopvoeringen, waarbij "Antigone" van Jean Anouilh en "La folle de Chaillot" van Jean Giraudoux nogal wat bijval bleken te hebben, ook al was Oostende daar blijkbaar nog niet zo dadelijk "rijp" voor. Intussen is met "Theater aan Zee" Oostende opnieuw pionier geworden wat betreft gedurfd en vernieuwend theater, aldus succesvol heraanknopend met een vroeger reeds bestaande traditie. Remi Ponjaert zou misschien niet erg verrast opkijken indien hij eventueel ooit nog eens via reïncarnatie mocht terugkomen! "Ja, dat ken ik. *L'éternel retour*!" zou hij allicht gedacht hebben.

Ook in de *beeldende kunst* liet de nieuwe tijdsgeest onvermijdelijk zijn invloed gelden, vooral via de "popart", met "vernieuwers" zoals Andy Warhol en Roy Lichtenstein die het erop waagden om van de meest alledaagse objecten van onze consumptiemaatschappij (zoals conservenblikjes!) het ideale voorwerp én het onderwerp te maken van een totaal nieuwe kunstrichting. Herontdekking van het alledaagse! In die revolutionaire tijd van Che Guevara gingen "maatschappijkritische" artiesten nog een flink stapje verder, zoals hierna afgebeeld in een schilderij van Eco, "American Interiors" (1968), waaruit opstandige arbeiders en boeren brutaal "binnendringen" tot in de knusse huiskamer van de brave burger! Die "gekheden en rare dingen" werden meewarig en spottend bekeken maar halen nu intussen allang bijna onbetaalbare prijzen op de internationale kunstmarkt! " Ja,'t kan verkeren!" zei Bredero. Dat uitdagend en grimmig vertoon had soms een dolkomisch gehalte, zoals in de absurde kolder van de *Monty Python shows* (met o.a. John Cleese), knotsgekke popart op TV en in de film, en precies hierdoor een vlijmscherpe aanval op de verstarde burgermaatschappij (zoals in "How to irritate people", geïnspireerd door de satire "How to confuse a cat"). Want "le ridicule tue …"

De eigen Oostendse voorgeschiedenis

Het Oostends popgebeuren is dus niet zomaar uit de lucht gevallen, vooral onder buitenlandse invloeden, maar had dan toch ook een typische *eigen* voorgeschiedenis via een aantal *plaatselijke* volkszangers (het woord "pop" of "folk" bestond toen nog niet) van de jaren dertig en veertig. Eerst en vooral moet hierbij worden onderstreept (of eraan herinnerd) dat, indien hiervan zoveel voor het nageslacht is bewaard gebleven, dit ongetwijfeld de grote verdienste is van **Jef Klausing** (1918-2004), dé grote Oostendse maritieme heem- en volkskundige. Hij heeft soms letterlijk "uit de mond" allerlei volksliederen (vooral van vissers en vissersvrouwen) opgetekend, op magneetband opgenomen en (muzikaal goed geschoold) op melodie gezet en neergeschreven. Zijn standaardwerk is "Het groot Oostendsch Liedtboeck" (1991), enig in zijn soort en nog steeds een inspiratiebron voor al wie nog eens wil zingen "op z'n Ostends". Samen met vader en zoon Desnerck, was hij de behoeder en bewaarder van een flinke brok Oostendse volkscultuur. Hij leeft en leve voort in zijn werken!

De voedingsbodem voor die reeks volkszangers lag in een lange traditie van (vooral) vissersliederen, doorgaans "klaagzangen" over "het droevig lot van de visscher". De zangvereniging **"Het Looze Visschertje"** (1902-1981) was één van de eersten die vissersliederen op zijn repertorium nam. Doch er waren eveneens de markt- en café-chantant zangers, zoals Jan van Wulpen, Henri Bidi, Prosper Alleene, Julien Bullaert, het Duo Rans en natuurlijk ook de overbekende Tamboer.

De tekst van "Op de vismarkt ben ik geboren" (op melodie van "Du Gris") werd geschreven door de Gentse revueschrijver Henri Van Daele en naar Oostende overgebracht (in het Oostends "vertaald") door Leonard Reynaerts voor de Oostendse revue van 1924. **Irma Westerlinck** , alias

Bubbelinne (1908-1993), zong het in 1956 op een 78-toeren-plaat (mede dankzij Jef Klausing) ... en sedertdien is dit bij uitstek hét Oostends volkslied geworden! Dit werd meteen en als vanzelfsprekend ook de titel van het Jaarboek 2004 van de "Bond van Westvlaamse Volkskundigen" met als thema "Zeevisserij en maritieme volkskunde" (intussen ook al een verzamelobject geworden), en met daarin een speciaal hoofdstuk "Zingende baren : liederen van de zee" (een allerlaatste bijdrage van Jef Klausing) . In het interbellum zongen volkszangers smartlappen over verlaten vissersliefjes, schamele vissersweesjes en wanhopige vissersweduwen. Ze bezongen vooral ook de rampen en het natuurgeweld op zee. De "zingende baren" waren inderdaad soms ook woest en wreed, ... *the cruel sea*! Zelfs Gouverneur Hendrik Baels (vader van prinses Liliane) kon niet nalaten om zelf ook de tekst te schrijven van een visserslied, het aangrijpend "Sint Petrus Lied", getoonzet door Alfons Verschelde (organist van de Kapucijnenkerk), dat nu nog altijd wordt gezongen op de Vissersmissen of bij de begrafenis van een visser. Dit toont toch wel aan dat toen, van hoog tot laag, het visserslied zeer goed ingeburgerd was!

Het visserslied kende na W.O.2 een heropleving en meteen ook een *vernieuwing* . Uit Nederland kwamen vissers- en zeemansliederen bij ons binnen via grammofoonplaat en radio. Zeer populair werden "Ik heb op zee mijn leven lang gevaren" en "Langs de kaai in 't visserskwartier". Oostende leverde in die naoorlogse periode ook *eigen* en nieuwe vissers- en zeemansliederen, aanvankelijk op bestaande melodieën waarmede iedereen reeds vertrouwd was. Dat was het geheim van het succes van Albert Lingier, alias **Bertino** (met vooral "Ostende oender woater"), en Jérome De Poorter (de "**Nonkel Jerome**" uit Bredene) . De volkse **"Oostendse revues"** van 1968 tot 1998 kenden veel succes , mede dankzij de medewerking van Oostendse folkloregroepen. Herman Moerman en Ray Huilmand (alias **Jo Deensen**) schreven liederen voor die revues en nog andere teksten, getoonzet door **Freddy Feys** (oprichter van een dansorkest, waarin Will Tura voor het eerst mocht optreden). Die liederen werden vaak gezongen door de onvergetelijke doch helaas jong gestorven **Lucy Monti** (Lucienne Bollenberge, 1933-1978). Haar broer was de rockzanger **Pete Monti** (Peter Bollenberge ,+2001)), die al in november 1960 mocht optreden (samen met Dan Ellery en Peter Koelewijn) in een BRT (eenmalig!) TV rock 'n roll programma, en die nadien carrière zou maken als zingende steward op Duitse cruiseschepen (een journalist bestempelde na dit "historisch" TV optreden deze muziek als "een kruising tussen onderontwikkelde kwallen en commerciële hyena's", waarna de BRT-directie, geschrokken van zichzelf, dan maar wijselijk afhaakte). Het repertoire van Lucy Monti werd na haar overlijden succesvol en met veel klank en zwier overgenomen door **Lucy Loes** (Lucienne Vanbesien, 1928-2013), de bejubelde "Koningin van het Visserslied" en jarenlang de topvedette van de Paulusfeesten in augustus, met als vaste "meezinger" een daverende "Zeekapiteing"!

Die volkszangers (vooral ook omdat ze vaak nogal "maatschappijkritisch" waren, een woord dat toen nog niet bestond) vormden eigenlijk de *voedingsbodem* waaruit het Oostendse popgebeuren is kunnen ontstaan. Uit dit milieu ontsproot zelfs al onmiddellijk een echte rockzanger, namelijk Pete Monti , dadelijk gevolgd door de "Seabirds" en "The Swallows". Vooral de inslaande "Protest Rock" van de "Seabirds" getuigde al meteen ook van die Oostendse geest van sluimerende rebellie en "tegen de scheenen schoppen", tegen het establishment . Voor het overige "all you need is love!".

Een andere voedingsbodem voor de plaatselijke rockrage was ontegensprekelijk het toen nog echt en onvervalst Visserskwartier, tevens ieder weekend een bruisende uitgaansbuurt, want "bie uus aan 't zeetje is er veel plezier!", een aaneenschakeling van "staminees" , waar het edel gerstenat rijkelijk vloeide, een dankbaar aangegrepen ontspanning na dagen- en soms wekenlang hard "zwoegen en roendzwaotelen" op zee . Voor wie het zich niet meer herinnert : dat Visserskwartier omvatte toen vooreerst een noordelijke gedeelte , de "Oede miene" en de "Vissemarkt", waar ook "Bubbelinne" in een of andere visserscafé nog eens wist op te treden. In het zuidelijk gedeelte was het

uitgaansleven geconcentreerd rond het Pauluspleintje, de Sint-Franciscusstraat en de Visserskaai. Als jonge vissers tijdens het weekend "op zwier gingen", was dit in een steeds wisselende groep van zowel kustvissers, middenslagvissers als IJslandvaarders, naargelang ze al dan niet aan wal waren. Ze waren steeds "in uitgaansuniform", piekfijn uitgedost, niet zo maar in jeans en cowboyhemd maar in maatpak, wit hemd en das, gouden ringen en polshorloge, en lederen schoenen. Op zee in een vissersplunje, maar aan wal zeker niet als een "clochard" maar als "een menèère"! Ja waarom niet ? De meest bekende groep van fuifnummers - reeds in de jaren vijftig - was "de bende van Barbé" (Barbaix, een oom van kustvisser en auteur Eddy Serie, "al van joengs af" een figuur in het Visserskwartier). Zij hadden een vaste stek in het café van "Zwarte Maria" (hoek Vismarkt/ Sint-Franciscusstraat, een café waar zelfs prins Karel wel eens binnensprong! De jukebox omvatte een geschakeerd en bestendig aangevuld "repertorium" van rock- en popmuziek. Die jonge vissers werden dan ook al vlug echte *rockfanaten* die van nabij alle rockevoluties hebben gevolgd en meegezongen (en die nu als ouwe rockers nog altijd in de ban zijn van die rockmuziek). Er werd toen in de heroplevende visserij flink geld verdiend en die snaken waren dan ook gul met elk een "tournée générale" en vervolgens " 'n keer de nacht doortrekken". En "it's so easy to fall in love!". Er was immers ook steeds "schoon volk", knappe en levenslustige meiden die samen met die "looze vissers" maar al te graag eens de bloemetjes wilden buiten zetten! Over die "Ostendsche meisjes" is een lied ontstaan dat veel Oostendenaars nu nog altijd bekend in de oren klinkt! Intussen al wat oudere dames kunnen zich afvragen "och ja, met wien ben ik toen ollemoale uut geweest?". Mettertijd begint dat allemaal wel iets te vervagen … Bekend in de jaren zestig was ook en vooral "de bende van Pies" ("lapnaam" van Maurice Zanders, IJslandvaarder en daarna samen met Eddy Serie kustvisser op het schip van diens vader). De "Pies" werd al vlug één van de populairste figuren in het Visserskwartier, een grappenmaker en een echte "vrouwenzot" maar ook samen met zijn kompanen de vurige fans van Elvis Presley, Paul Anka en Frankie Laine, spoedig gevolgd door de Beatles en de Rolling Stones. Zij waren ook verzot op nieuws uit de filmwereld (met filmsterren als Brigitte Bardot, Gina Lollobrigida en Sophia Loren), en dit via "Picollo" en "Ciné-Revue". *La dolce vita* ! Uitgeknipte foto's gingen mee op zee, aan boord netjes opgeborgen of opgeprikt in de scheepskooien, weldra gevolgd door die van bunny's en stoeipoezen uit "Playboy" … die men uiteraard ook kocht omwille van de bijzonder interessante artikels.

Heel die bonte Oostendse voorgeschiedenis is dus hier zeker het vermelden waard , om *ook langs die weg* te kunnen begrijpen hoe in Oostende een "new sound" is *kunnen* ontstaan, de lokale en alhier ook vrij originele beat van de "golden sixties", met een "uitstraling" tot ver in het binnenland. Maar het begon eigenlijk allemaal zeer bescheiden, bijna primitief, met in 1956 een eenzame "geboorte" in een achterkeukentje, met een geleende gitaar en een eerste lied inzingend op vaders bandopnemer. Nu ja, alle begin is moeilijk, en dat zullen we dan ook wel geweten hebben. Meer hierover in een volgende aflevering ! In elk geval, het bedje was gespreid, en het was nu nog enkel wachten op de zaaier. En toevallig of niet, maar al onze schoolschriftjes waren toen van het merk "De Zaaier"!

(wordt vervolgd)

De illustraties komen uit de collecties van Roger Jansoone, Eddy Serie en Foto Luc

Invloed van de "zazous" op de "haute couture": de "Dior look" (1947)

"shoking"? – Parijs rue Lepic: haat tegen de "new look" van Dior !

"American interiors" popart van Eco (1986)

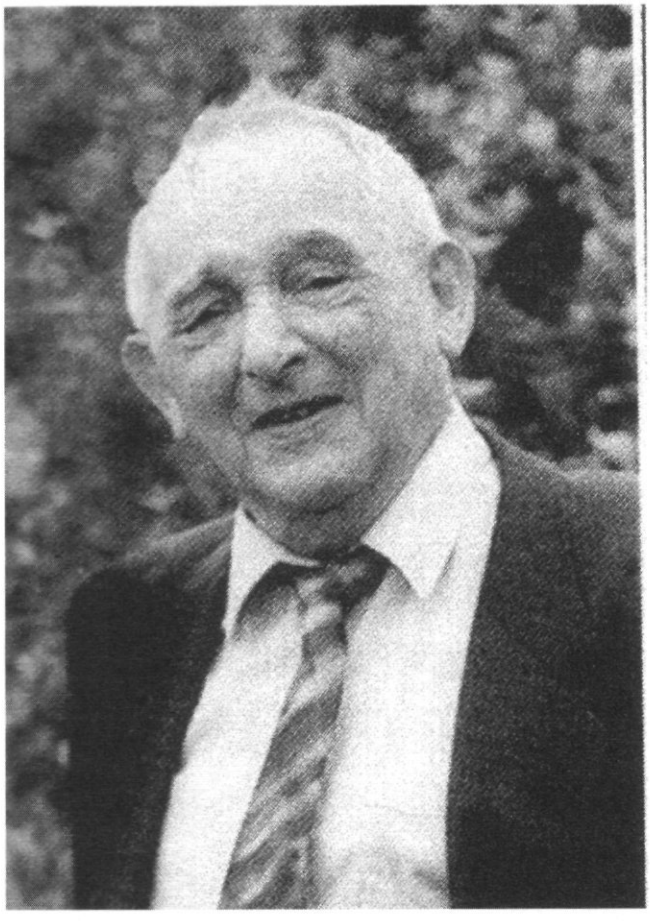
Zangvereniging "Het Looze Visschertje" (1933)

"Het Looze Visschertje" met uiterst links Lucy Monti

1964: vrolijke rockfans in het Visserskwartier !

Jef Klausing, behouder van Oostendse volksliederen

Geboorte van Oostende rock in een keukentje (1956)

2016 - 32

JAARVERSLAG 2015

1. RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur was op 31 december 2015 als volgt samengesteld:

Dhr. Jean Pierre FALISE	Voorzitter en redacteur
Dhr. Ferdinand GEVAERT	Ondervoorzitter
Mevr. Nadia STUBBE	Secretaris, website, en docu en archief
Dhr. Fernand MUS	Penningmeester
Dhr. Dirk Angillis	Museummedewerker
Dhr. August GOETHAELS	Museummedewerker
Dhr. Jean HUYS	Museummedewerker
Dhr. Valère PRINZIE	Public relations en activiteiten
Dhr. Emile SMISSAERT	Bestuurslid
Dhr. Johan VAN ROOSE	Bestuurslid
Dhr. Koen VERWAERDE	Bestuurslid, archief
Dhr. Gilbert VERMEERSCH	Ere-bestuurslid

A. VERGADERINGEN, WERKGROEPEN EN COMMISSIES

De raad van bestuur hield 11 gewone vergaderingen.

Cultuurraad Oostende:

Vertegenwoordiger: dhr. Emile Smissaert.
Vervanger: dhr. Dirk Angillis

Activiteiten:

5 algemene vergaderingen
17/2 ; 28/4 ; 25/6 ; 27/10 en 17/12.

Deelraad Kunsten en erfgoed: 5x
20/1 ; 17/3 ; 19/5 ; 29/9 en 17/11

Gemengde stedelijke Commissie voor gemeenschapsvormende projecten : 1 x op 11/3

Museumnocturne: 1x op 16/8.

Nacht van de musea en galerijen: 1x op 7/2.

Erfgoeddag: 26/4

Open Monumentendag: 3x
Voorbereiding : 3/7 en 9/9
OMD-zondag : 13/9

Prijs Cultuurraad 2014 : 3x
- viering 2014 laureaat Roland Laridon : 13/3
- Kandidatuur 2015 en tekst voor Dement : 1/11
- Verkiezing : 17/12

Nazicht rekeningen CRO : 16/3

Vorming : voor senioren en belangstellenden in het VLIZ : 28/7

Cultuurmarkt : 26/9

Kerstmarkt : 19/12
Vrijwilligerscafé (Dienst Cultuur) : 24/6

Werkgroep Kapucijnen 1615-2015 :
- vergaderingen : 13/1 ; 3/2 ; 13/3 ; 24/4; 30/4; 19/6 ; 5/8 ; 18/8 ; 4/9 ; 13/10 ;
- viering : 30/8 ;
- opening tentoonstelling : 5/9

Werkgroep "Bibliografie van de geschiedenis van Oostende"

Leden: Dhr. Prof. Dr. L. François, voorzitter
Mevrn. C. Vermaut, G. Schepens, dhrn. G. Van Duyvenboden, J. Parmentier, F. Gevaert, I. Van Hy
en P. François.

De leden van de werkgroep kwamen niet samen in 2015.

Werkgroep "Museum"

Leden: Dhrn. J.P. Falise, A. Goethaels, Jean Huys, Dirk Angillis , Valère Prinzie en Johan Van Roose.

Werkgroep "Website"

Leden: Mevr. N. Stubbe en dhr. Chris Devriese (webdesigner).

Werkgroep "Archief"

Leden: Mevr. N. Stubbe ; dhrn. J.P. Falise, M. Calcoen, Koen Verwaerde, G. Van Duyvenboden, A. Goetha
en Johan Verhoest.

Werkgroep "Documentatiecentrum en Bibliotheek"

Leden: Mevr. N. Stubbe en G. Van Duyvenboden.

Werkgroep "Fototheek"

Opgericht tijdens de statutaire vergadering van 1 maart 2014 en zullen 2 keer in een jaar samenkomen.

Leden: dhrn. Lionel Dewulf, Dirk Beirens, Emile Smissaert, Jan Nuytten, Ivan Van Hyfte, Guy Servaes, Erv
Mahieu, Jean Pierre Falise, Norbert Hostyn, Freddy Hubrechtsen, Raymond Dillen, Marcel Calcoen, Augus
Goethaels en Daniël Deschacht.

De leden kwamen voor de eerste keer samen op 9 september 2014.

B. 61ste ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING

Ging door op zaterdag 7 maart 2015 om 10.00 uur. Drie leden waren afwezig zonder kennisgeving.
Alle anderen waren aanwezig, verontschuldigd of vertegenwoordigd door volmacht.

De lidmaatschapsbijdrage voor 2016 werd vastgesteld op 25 EUR.

2. SECRETARIAAT

a. Het secretariaat verwerkte 339 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzonde
van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor nummering. De interne briefwisseling van
kring wordt behouden indien het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 2015 465 leden.

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er waren in totaal 8 avondvoordrachten, 1 veilingavond en 1 namiddagvoordracht.

Donderdag 29 januari 2015 om 20.00 uur
Jaarlijkse veiling, onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden

Donderdag 26 februari 2015 om 20.00 uur
Zeeliederen, door mevr. Doris Klausing

Donderdag 26 maart 2015 om 20.00 uur
De Plate digitaal, door dhr. Georges Van Duyvenboden

Donderdag 30 april 2015 om 20.00 uur
Villa Maritza door dhr. Rien Emmery

Donderdag 28 mei 2015 om 20.00 uur
Ensor en het sociale leven van zijn tijd, door dhr. Jacques Mertens

Donderdag 24 september 2015 om 20.00 uur
Rialto 1 afscheid van de Oostendse stadscinema (film)

Donderdag 29 oktober 2015 om 20.00 uur
Waar is alle vis naartoe, door mevr. Nancy Fockedey

Donderdag 26 november 2015 om 20.00 uur
Leven in de Noordzee vroeger en nu, door dhr. Francis Kerckhof

Donderdag 17 december 2015 om 14.30 en om 20.00 uur
Films over Oostende en de kust van vroeger en nu

Voor de 11 voordrachten geeft dat een totaal van 618 aanwezigen, met een gemiddelde van 56 toehoorders per voordracht.

b. Bezoeken

Bezoek aan Exposure value: het fotografiehuis van Yvon Poncelet.

Ons bestuur werd ontvangen door Erfgoedkring 8460 uit Oudenburg. Ze kregen een rondleiding met gids in het RAM met uitleg over het concept van het museum.

c. Podiumoptreden

De kleinkunstmiddag en het middagmaal gingen door op zaterdag 5 december 2015 in Het Koninginnehof. Er waren 46 leden ingeschreven.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 7 juni 2015 onder leiding van dhr. Prinzie.
Dit Jaar bezochten we het Canada-Poland museum te Adegem en het Bardelaeremuseum te Lembeke

e. Andere activiteiten

De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de Familiekunde Vlaanderen afd. Oostende . werd georganiseerd door Heemkring 't Schorre. Bestuursleden van Heemkring 't Schorre, Fam. Vl. Oostende.,Ter Cuere en De Plate waren aanwezig.

De jaarlijkse veiling ging door op 29 januari 2015 onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden.
Op zondag 25 januari 2015 waren de veilingstukken te bezichtigen. We hadden 55 belangstellenden en op de veiling zelf 58 deelnemers.

Dhr. Falise gaf de hulderede op de prijsuitreiking van de Prijs Cultuurraad op 13 maart 2015 in CC De Grote Post. Enkele bestuursleden waren aanwezig.

Dhr. Falise en mevr. Stubbe vertegenwoordigden de kring op de Vissershulde op maandag 6 aprilril 2015 en legden bloemen neer.

Mevr. Stubbe, dhrn. Falise en Van Roose waren aanwezig op de Ensorherdenking op zaterdag 11 april 2015. Dhr. Falise legde bloemen neer in naam van de kring.

Dhr. Falise vertegenwoordigde de kring tijdens de voorstelling van het boek 'Processies in West-Vlaanderen' te Gistel.

Negen bestuursleden waren aanwezig op de heemdag West-Vlaanderen te Knokke-Heist, georganiseerd door Sincfala op zaterdag 18 april 2015

Paster Pypeherdenking ging door op dinsdag 3 juni 2015. Dhrn. Falise, Smissaert en Goethaels, dhr. en mevr. Van Duyvenboden en dhr. en mevr. Prinzie vertegenwoordigden de kring. Aan het monument legden dhr. Falise (Paster Pypecomité) en mevr. Stubbe (De Plate) bloemen neer. Aan zijn graf legden dhr. Falise (Paster Pype Comité) en mevr. Stubbe (De Plate) bloemen neer.

Dhrn. Falise en Mus waren aanwezig op de voorstelling van de nieuwe Kusterfgoedkring in het Fort Napoleon op maandag 20 april 2015.

Dhr. Falise vertegenwoordigde de kring op de 50-jarige viering van de V.V.F. op zaterdag 23 mei 2015.

Op woensdag 12 augustus 2015 kregen Sarah Huycke en Hannelore Neyt van Kusterfgoed een rondleiding in het stadsmuseum door mevr. Stubbe.

Heemdag Vlaanderen ging dit jaar door in Leuven op zaterdag 3 oktober 2015 met als thema geschiedenis van het onderwijs. Mevr. Stubbe, dhr. Falise, dhr. en mevr. Mus, dhr. en mevr. Smissaert en dhr. en mevr. Prinzie waren aanwezig.

Dhrn. Falise, Smissaert, Van Roose en dhr. en mevr. Prinzie waren aanwezig op de Jan De Clerck herdenking op zaterdag 17 oktober 2015.

4. MUSEUM

Tentoonstellingen:

07/02 - 31/5	Oostende verandert
13/06 - 16/8	Vier jaar Marinezone op postzegels door WEFIS
06/09 - 17/1	Kapucijnen in Oostende 1615-1797

Het museum was 312 dagen open. Er waren 35 groepen (scholen en verenigingen) en 8393 personen brachten een bezoek aan het museum.

Mevr. Stubbe, dhrn. Falise en Mus waren aanwezig op verschillende vergaderingen op het Stadhuis.

We namen deel aan de Nacht van de Musea, Erfgoeddag, Museumnocturnes, Open Monumentendag, de Week van de Amateurkunsten en aan de Kerstmarkt.

5. ARCHIEF

Het archief blijft gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gesteld worden aan dhr. Falise en mevr. Stubbe d ze zullen behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie. De databank van het archie staat op onze website en is raadpleegbaar..

6. DOCUMENTATIECENTRUM

Mevr. Schepens en dhr. Van Hyfte verwerken de jaarlijkse aanvullingen.
Mevr. Stubbe digitaliseert de aanvullingen. De artikels werden ingescand van 2000 t/m 2012.

De databank is raadpleegbaar op de website en het centrum is open tijdens de openingsuren van het museum en na afspraak.

7. TIJDSCHRIFTEN

De tijdschriftencollectie is consulteerbaar en werd volledig geëxcerpeerd. De collectie is raadpleegbaar tijdens de openingsuren van het museum.
De jaargangen van De Plate 1971 tot en met 2011 werden door de kring op de website geplaatst.

8. BIBLIOTHEEK

De bibliotheek werd met werken aangevuld door giften of aankoop; verder met verschillende tijdschriften en belangrijke artikels.

9. WEBSITE

62.555 personen bezochten onze website. De website wordt bijgehouden door mevr. Stubbe.
De facebookpagina wordt verzorgd door dhr. Dirk Angillis. Er kwamen meer dan 100 vragen binnen via het contactformulier.

10. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Bruikleen

Uitleen archiefstukken voor de tentoonstelling Oesterpassie in het Scheepvaartmuseum te Oostduinkerke.

b. Aanwinsten

Schenkingen
Volgende personen schonken de kring schilderijen, foto's, documenten, medailles en gedenktekens, plannen, vlaggen en archieven: Mevrn. Joanna Mathys, Monique Devriese, Frances McIntyre, Jacoba Vanhecke, Friet Decreton en dhrn. Johan Plovie, Lucien Verschelde, Coiffeur Simon, Johan Verhoest, Achim Hantschmann, Jacques Roose, Emile Smissaert, Jean Huys

Aankopen
Curverboxen ; A3 kopieermachine voor de balie ; klein materiaal ; stongs van de SEO-bakkerij ; postkaarten ; rekken en dozen ; printer voor secretariaat ; hout en glas voor het museum.

11. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 10 nummers op de vooropgestelde data: januari, februari; maart, april, mei, juni, september, oktober, november en december. In totaal werden 257 bladzijden gepubliceerd met zwart-wit foto's , kleurenfoto's en enkele bladzijden met kaarten, tekeningen, rekeningen en documenten.
Dhr. Falise zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift.

b. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende West-Vlaamse Heemkringen of Verenigingen:

Spaenhiers, Torhout. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring Sint-Guthago, Knokke. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkring Ghestella,

Gistel. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Ter Cuere, Bredene. FARO (Cultureel Erfgoed)

c. Abonnementen

Neptunus, Zeebrugge.

Nadia STUBBE
Secretaris

Jean Pierre FALISE
Voorzitter

Taverne

De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Iengels Wienkeltje
'British Goodies'

Christinastraat 56
8400 OOSTENDE (Belgium)
Telefoon 0032 (0)59 44 54 40
tiengelswienkeltje@telenet.be
britishgoodies@telenet.be

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

100iT

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE

Leopold

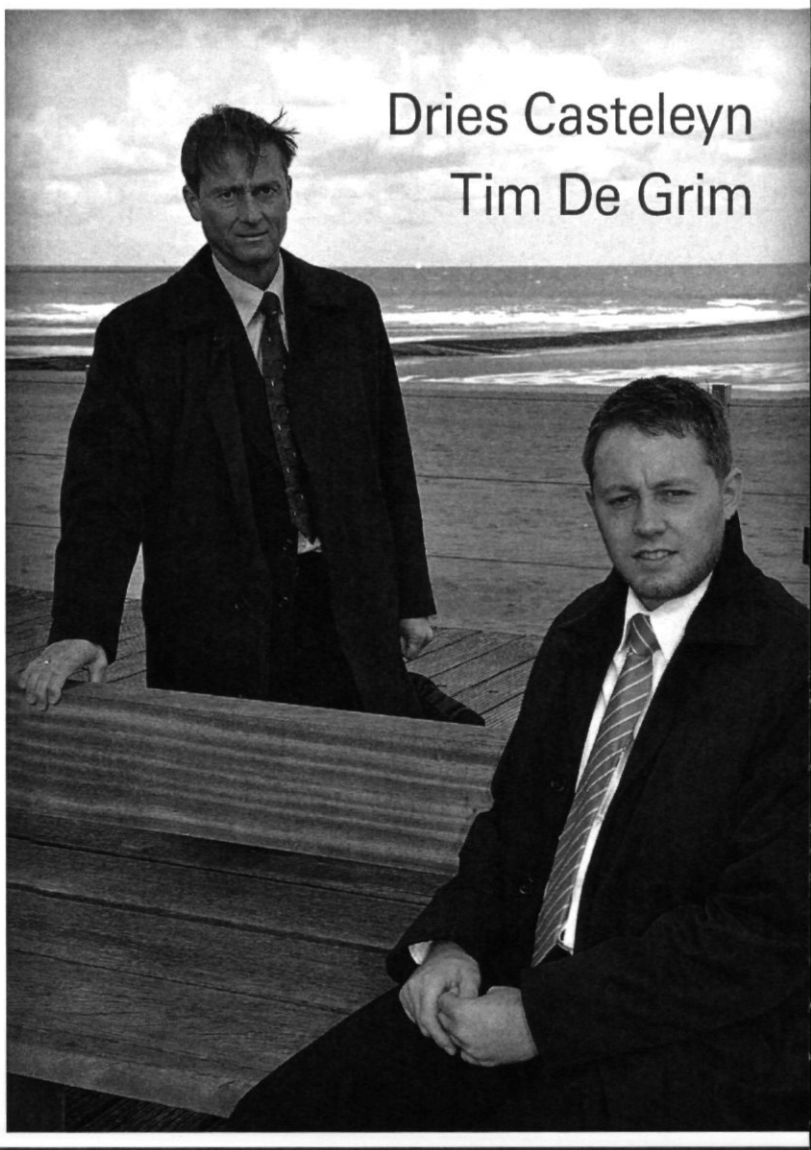
NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Met steun van de Vlaamse overheid

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

ONTVANGEN
03 MAART 2016

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

MAART 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

Menu Majestic Palace Ostende. 1921-1924

SSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 3
MAAND maart 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz. : 44 **J. ASPESLAGH**: "De laatste boot". Roman van Frans Van den Weghe.

Blz. : 50 **H. VANHAELEMEESCH** en **E. SMISSAERT:** Hoe een Oostends autocarbedrijfje "Royal Tours" kon uitgroeien tot de alom bekende "Jetair N.V.": een chronologisch overzicht".

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel. 059501895.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

John ASPESLAGH: Hermitagestraat 4, 8610 Kortemark.
Hans VANHAELEMEESCH: Jet Center, Gistelsesteenweg 1, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.

MAART – ACTIVITEITEN

zaterdag 19 maart om 14.30 u

ATELIERBEZOEK BIJ KUNSTENAAR JEF SEYNAEVE

Als aansluiting op zijn voordracht van verleden maand over kunstrestauraties nodigt Jef Seynaeve ons uit in zijn atelier. Hij zal ons rondleiden en toelichten in zijn werkwijze.
Jef Seynaeve werkt geheel in de klassieke techniek van de 17e eeuw waaraan zijn werk als restaurateur niet vreemd is.
Hugo Brutin schrijft: "Zijn gehele oeuvre draagt de klank van perfectionisme in techniek en uitbeelding. Het is uitgepuurd zuiver en een verademing voor de liefhebber die duidelijkheid wil in de figuratieve, vaag symbolische schilderkunst."

Het wordt een origineel en leerrijk bezoek tussen heel wat kunstwerken die we van dichtbij zullen kunnen bewonderen en waarbij onze vragen zullen beantwoord worden.

Afspraak Ringlaan z/n Oostende nabij de meubelzaak de Olifant. We verzamelen bij de tuiningang. Autoparking voor de deur en fietsers kunnen binnen parkeren.

Wie erbij wil zijn mailt naar valprinzie@skynet.be of telefoneert 059 708184 want het aantal deelnemers is beperkt. Enkel voor leden.

---

donderdag 31 maart om 20.00 u

in de conferentiezaal van het centrum voor Familiekunde Vlaanderen Regio Oostende, dr. Louis Colensstraat 6, Oostende.

OVER SCHEEPJES IN FLESSEN

door **Dany VANBILLEMONT**

Dany Vanbillemont maakt al tien jaar scheepjes in flessen en dat nog altijd met volle overgave.
Hij heeft de techniek van deze wat vergane bezigheid volledig onder de knie en zal zijn ervaringen en verhalen uit de doeken doen met heel wat illustraties.
Hoe hij als oud scheepstimmerman bij de vergane RMT tot deze hobby is gekomen komt u te weten op deze avond.

Het oudste scheepje in fles in Nederland stamt uit 1793 en is te bezichtigen in het scheepsmuseum van Rotterdam. In Enkhuizen ook in Nederland is er zelfs een flessenscheepjesmuseum met meer dan 1000 flessenscheepjes die van over heel de wereld komen.

Terug een Oostendenaar, ditmaal een flessenscheepjesbouwer, die ons een boeiende avond belooft. De toegang is gratis voor de leden, niet leden betalen 5 euro.

'De laatste boot'

Roman van Frans Van den Weghe
Na activisme en vier jaar oorlog, weer hoop op een betere toekomst

door **John ASPESLAGH**

Het activisme in Oostende en Frans Van den Weghe

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wilden de activisten met de steun van de Duitse bezetter (1) een aantal Vlaamse eisen realiseren, o.a. de volledige vernederlandsing van het middelbaar en hoger onderwijs en zelfbestuur voor Vlaanderen. Stadsbibliothecaris Eugeen Everaerts en dokter-dichter Eugeen van Oye waren de plaatselijke voortrekkers van het activisme. Er was ook een harde kern leraars actief in het Oostends atheneum: Leo Van den Bogaert, Jérome Decroos, Marie-Joseph Grauls en Frans Van den Weghe (2). Parallel met de opkomst van het activisme, ontstond aan de IJzer de Frontbeweging, een antwoord van de Vlaamse piotten op de vele vernederingen door het Franstalig officierenkorps. Uiteindelijk zouden activisme en Frontbeweging elkaar vinden en na de oorlog opgaan in de Frontpartij.

Frans Van den Weghe (Sint-Jans-Molenbeek 1868 – Eindhoven 1937) (3), studeerde Germaanse filologie in Gent waar hij ook actief was in de flamingantische vrijzinnige studentenbeweging. In 1892 werd hij aangesteld als leraar aan het Oostends atheneum en aan de zeevaartschool. In 1897 stond hij samen met Everaerts aan de wieg van de Oostendse afdeling van het *Algemeen Nederlands Verbond.* Zowel in het atheneum als in de activistische beweging was Van den Weghe de kompaan en rechterhand van Leo Van den Bogaert met wie hij in 1915 het *Zevenpunten Programma* van de *Jong-Vlaamse Beweging* (4) onderschreef. Volgens zijn collega Gustaaf Lefèvre (5), liet zijn gezag bij de leerlingen te wensen over en genoot hij weinig respect vanwege zijn nauwe contacten met de bezetter, net als Van den Bogaert trouwens. Hij zou bovendien een alcoholprobleem hebben gehad, wat hijzelf later heeft ontkend. Als activist ijverde hij voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit en, eens het zover was, was hij ook aanwezig bij de opening ervan. In 1918 organiseerde hij talrijke meetings in Oostende en omgeving en nam er ook het woord. In het spoor van Leo Van den Bogaert en door toedoen van de bezetter, werd hij in 1917 waarnemend prefect van het atheneum maar kort erna weer afgezet na een protestactie van de leerlingen. Hij was ook lokaal correspondent van het activistisch dagblad *Gazet van Brussel.* Op 8 november 1918 werd hij als leraar geschorst en bij KB van 1 december 1919 met terugwerkende kracht definitief uit het ambt gezet (6).
In een pleidooi pro domo (7)schrijft Van den Weghe:

> *"Als aktivist was ik ten ander onbeduidend. Ik was geen lid van de Raad van Vlaanderen of van het propagandacomité. [...] De daden door mij gepleegd onder de bezetting zijn overeenkomstig met mijn voorgaande Vlaamschgezind streven en verdienen nog niet eens het aktivistisch etiket. Mijne afzetting uit mijne twee ambten – ik had de mooiste plaats in België en zou ze uit domheid niet verspelen! – roept om in-eerherstelling, want ik werd door den bezetter wegens Duitsch-vijandigheid tweemaal beboet en uit mijne verhooging ontzet. [...] Ik heb openlijk verklaard* (8) *dat de Duitschers niets te stellen hadden op Belgischen grond. [...] Ik heb alleen onderhandelingen gehad met Duitsche officieren der kommandantur, om menschen te kunnen redden uit de klauwen van onverbiddelijke rechters of als ik moest onderhandelen met personen die door de* Zivilverwaltung (9) *waren aangeduid, om dienstzaken te regelen"* .

Net zoals van Oye werd Van den Weghe na de bevrijding door de militaire *Sûreté* opgepakt en opgesloten in Brugge. Na vijf maanden preventieve hechtenis werd hij vrijgelaten en nam hij de wijk naar Nederland. Eind 1919 werd hij een eerste keer bij verstek veroordeeld tot één jaar opsluiting

wegens verklikking van de burgemeester (10) van Heist. Op 25 juni 1920 volgde een tweede proces voor het assisenhof van Brugge en een veroordeling tot tien jaar dwangarbeid. In *Ben ik een landverrader?* stelt hij de zaken nogal simplistisch voor. Hij werd vervolgd, zegt hij, omdat hij met de hulp van de bezetter werd aangesteld tot prefect van het atheneum en omdat hij activistische voordrachten gaf. In het Nederlandse Tilburg werd Van den Weghe later opnieuw leraar middelbaar onderwijs en gaf er privélessen. Naast bijdragen voor tijdschriften en *Ben ik een landverrader?* volgde in 1926 *De laatste boot* (11), een roman die zich afspeelt tijdens en na de Eerste Wereldoorlog in Oostende en in Sint-Niklaas en waarin Van den Weghe een aantal activistische thema's heeft verwerkt. Frans Van den Weghe overleed in Eindhoven in 1937.

***'De laatste boot'* (1926)**

Nijveraar Frans Verlinde is weduwnaar. Hij verdeelt zijn tijd tussen Sint-Niklaas waar hij bedrijfsleider is en zijn villa in Oostende, niet ver van het staketsel. Verlinde is Vlaamsgezind, zonder echter in extremen te vervallen. Hij is overtuigd van de superioriteit van het middelbaar onderwijs van de Staat waar, in tegenstelling tot de vrije meisjespensionaten, de leerkrachten gediplomeerd zijn. Dit is de reden waarom hij zijn dochter Rosa naar een officiële school in Brussel stuurt waar het meisje ingaat op de avances van de Waal George Campion, haar leraar Frans. Vader Verlinde staat die relatie niet in de weg, integendeel. Ondertussen breekt de Eerste Wereldoorlog uit en het gezin Verlinde trekt naar Oostende waar enkele dagen later ook George Campion arriveert te midden van de vele vluchtelingen uit het binnenland. Vader Verlinde vertrouwt zijn dochter toe aan Mevrouw Paulsen, een kennis van de familie, en samen met George, slaan de twee vrouwen op de vlucht voor de naderende Duitsers. Wat zij en vader Verlinde echter niet weten, is dat de boot van Oostende naar Groot-Brittannië, waar het drietal aan boord is gegaan, de laatste is. Vader Verlinde was van plan geweest eerst zijn spaargeld af te halen in een Oostends bankfiliaal en pas de volgende dag in te schepen. Hij geraakt dus niet meer weg en blijft met de meid Liesbeth achter in het bezette België. Liesbeth sterft aan een besmettelijke ziekte en Frans Verlinde keert terug naar Sint-Niklaas waar hij tussen stoel en tafel terecht komt: gewantrouwd door de bezetter en gehaat door de patriottische "wijkhaviken" die in hem een verfoeilijke flamingant zien en hem beschuldigen van collaboratie met de vijand. De aanstoker van de geruchten is de franskiljon Ghewy, een plaatselijke Nederlands-onkundige belastingontvanger. Verlinde roept hem ter orde en tijdens de woordenwisseling steekt Ghewy Verlinde neer. Ghewy wordt aangehouden. Na de wapenstilstand draait de repressie op volle toeren. Justitie drijft het zover dat een administratief onderzoek wordt gestart naar de rol die Verlinde zou hebben gespeeld in de collaboratie als hij was blijven leven. Camps, de klerk van Verlinde, wordt aangehouden op verdenking Ghewy te hebben verklikt aan de Duitsers. Camps wordt opgesloten en slaat de hand aan zichzelf. Rosa en George keren terug uit Engeland en kort daarna wordt hun zoontje *Vrederik* geboren.

Oostende voor en tijdens de eerste weken van de Duitse bezetting

In de eerste bladzijden beschrijft Van den Weghe getrouw de sfeer van het vooroorlogs "seizoen" in Oostende. Kinderen uit welstellende milieus spreken na de middag af op het kinderbal in het kursaal terwijl de ouders bij elkaar op theevisite gaan. Begin augustus 1914 verstoren de mobilisatie en de Duitse inval onverwacht de traditionele vakantiesfeer. Onder immense belangstelling van de bevolking en onder het zingen van de Vlaamse Leeuw en de Brabançonne, vertrekken de infanteriesoldaten vanop het station. Oostende wordt overspoeld door vluchtelingen uit het binnenland. Terwijl de inwoners massaal op bedevaart trekken naar het visserskapelletje van Bredene, sneuvelen de eerste Oostendse militairen in Haelen en tijdens het beleg van Antwerpen. De Engelse militairen die Antwerpen ter hulp waren geschoten, ontvluchten de stad met bestemming Oostende. Aan de kust vraagt men zich af of dit een strategische terugtrekking is of het begin van het einde. Hôtel des Thermes - het latere "kanonhotel" - wordt ingericht als hospitaal en aan de brug van Snaaskerke heeft een eerste dodelijk treffen plaats tussen een voorbode van Duitse Ulanen en een

compagnie Belgische rijkswachters. Bij de Belgen vallen drie doden die onder massale belangstelling worden begraven op het oud Kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg. Ongeveer gelijktijdig met de tweeduizend Britse mariniers komt de Belgische regering met de mailboot Pieter De Coninck vanuit Antwerpen in Oostende aan. De regering vergadert in het atheneum aan de Spilliaertstraat. Militairen die in Antwerpen werden gewond, worden ondergebracht in het Hôtel des Thermes en later per boot overgebracht naar Groot-Brittannië en Frankrijk. Oostende, dat niet te verdedigen is, wordt tot open stad verklaard. De laatste passagiersboot verlaat de haven. Honderden vluchtelingen wachten samengedromd tevergeefs op de volgende boot. Half oktober arriveren de Duitsers die de stad vier jaar lang in hun klauwen zullen houden. De zeepromenade wordt verboden terrein voor de Oostendenaars. De Duitsers brengen hun manschappen onder in leegstaande villa's terwijl ze de stad leegzuigen met nooit ophoudende rekwisities. Ondertussen woedt de slag aan de IJzer. De Nieuwpoortsesteenweg wordt een calvarieweg voor de bezetter. De Duitsers nemen niet alleen deze weg naar het IJzerfront maar ook naar het oud kerkhof om hun gevallen kameraden te begraven. De eerste vluchtelingen uit Slijpe, Leffinge, Middelkerke en Sint-Pieterskapelle komen aan in Oostende dat ze algauw weer moeten verlaten voor veiliger oorden. Niet alleen de mensen maar ook de dieren hebben het moeilijk: in de stad krioelt het van achtergelaten honden en katten.

Activistische elementen

Frans Verlinde is het type van de doorsnee flamingant die achter de rechtmatige Vlaamse eisen staat, zonder in het radicalisme van de *Jong-Vlaamse Beweging* te vervallen. Frans spreekt meerdere talen en houdt zich ook bezig met problemen als de werkloosheid, het gebruik van het Nederlands in de handelsbetrekkingen, het nut van een Belgische oorlogsvloot, …
Zijn aandacht gaat ook naar het middelbaar onderwijs. Het staatsonderwijs is degelijker omdat de leerkrachten er gediplomeerd zijn, meent hij. Maar zoals in de vrije pensionaten, leidt het gebruik van het Frans als onderwijstaal tot verfransing en vervreemding.
Van de Weghe hekelt ook de Britten die het Belgisch leger niet genoeg hebben ondersteund in de eerste dagen van het IJzeroffensief.
Ook kardinaal Mercier en koning Albert worden niet gespaard:

> *"Verlinde voelde voor den hoogstanden kerkprelaat eene onvermengde bewondering, daar hij niet wist dat in dezes hart nochtans de vooze overtuiging woekerde, dat de Vlamingen wel konden sterven in de loopgraven maar dat men hun daarom toch geene hoogeschool of een Vlaamsch zelfbestuur hoefde te gunnen. Dat Koning Albert geen opbeurend woord sprak tot de vechtende Vlamingen speet hem danig, want het "zwijgt en vecht" scheen hem niet een voldoende riem onder het hart"* (p. 93).

Van den Weghe alludeert ook op de rede die de verfranste Vlaming Maurice Maeterlinck hield in de scala van Milaan (12) waar hij Italië aan de kant van de geallieerden bij de oorlog probeerde te betrekken.

De franskiljons ("de wijkhaviken") doen al wat ze kunnen om de flaminganten verdacht te maken bij de bevolking maar zelf zijn ze niet te beroerd om commerciële constructies op te zetten met de bezetter.

Tijdens een kort verblijf in Frankrijk, botsen Rosa en George op de "houthakkers van de Orne". Dit zijn de gestrafte Vlaamsgezinde IJzersoldaten die door de legerleiding naar een strafcompagnie in Normandië werden gestuurd. Ook de Limburgse legeraalmoezenier en flamingant Paul Vandermeulen komt ter sprake die wegens zijn Vlaamse overtuiging naar het onherbergzaam eiland Cézembre bij Saint-Malo werd verbannen.

Uiteraard komt de mateloze naoorlogse repressie aan bod. Voor het Belgisch staatsapparaat is

activisme maar een alibi om Vlaamsgezinden te vervolgen. Frans Verlinde en zijn klerk Camps worden voor collaborateurs versleten en de terechtgestelde en volksvreemde moordenaar Ghewy wordt op een verhoog geplaatst. "Patriotards" van het laatste uur die zich tijdens de oorlog met de bezetter hebben gecompromitteerd, roepen nu "*A bas les boches*". Hier alludeert Van den Weghe waarschijnlijk op de zogenaamde "salpetermannen". Zo noemden de Oostendse activisten de oorlogswoekeraars die zich hadden verrijkt met de Duitsers maar na de wapenstilstand hun kar hadden gekeerd.

In de naweeën van de oorlog was er nog het drama in het gezin Lemonnier. Vader Lemonnier vermoedt dat zijn jongste kind van de Duitse militair is die bij het gezin ingekwartierd was. Hij wordt door de bevolking uitgelachen. Hij gaat eraan kapot en in een vlaag van zinsverbijstering schiet hij vrouw en kinderen neer.

Houding tegenover de bezetter

Nergens nemen de personages een pro-Duits standpunt in. Van de Weghe verwijst zelf naar de "Leuvense gruwelen" en spreekt van het "autoritair gezicht van keizer Willem". Frans Verlinde is flamingant maar veroordeelt zowel de Duitse inval in België als de Oostenrijkse agressie in Servië. Rosa is verontwaardigd dat de Duitsers de Engelse kustplaatsen beschieten. Braspartijen en uitspattingen van de Duitse officieren worden aangeklaagd. De bezetter laat zich ook diensten bewijzen en bevoorraden door profiteurs en franskiljons onder wie een zekere Maurice La Broux (13), voorzitter van de vereniging voor de verspreiding van de Franse taal in Vlaanderen. Militair rechter Zobel is ingekwartierd bij de familie Lemonnier. Hij kan rekenen op de gunsten van mevrouw Lemonnier die op haar beurt van zijn diensten gebruik maakt. Wanneer Frans Verlinde wordt opgeroepen om te getuigen in een zaak waarbij Zobel betrokken is, verlaat hij de rechtszaal met een boete van tweehonderd DM wegens "Deutschfeindlichkeit". De Duitsers sluiten slager Lazeure op in Aken omdat hij had nagelaten het slachten van een varken aan te geven.

In verband met de Duitse inval, vinden we hier grosso modo het standpunt terug dat Van den Weghe twee jaar eerder innam in zijn pleidooi pro domo *Ben ik een landverrader?*:

> *"Men fluisterde elkaar toe, dat ik alsdan een speech zou hebben afgestoken ter eer van den keizer, terwijl ik integendeel den tijd had betreurd, toen hij de vredeskeizer heette, en de kunsten bloeiden naast wetenschap, verre van 't gebulder der kanonnen"* (p. 1).

Van den Weghe voegt eraan toe dat hij zelf ook twee keer werd beboet voor "Deutschfeindlichkeit".

Authentieke biografische elementen

Een aantal passages bevatten authentieke elementen uit het leven van Van den Weghe of van personen uit zijn omgeving.

Eduard Coopmans is het alter ego van Frans Van den Weghe. Na de oorlog wordt hij vervolgd voor het houden van activistische meetings in randgemeenten. Hij wordt beticht van verklikking omdat een burgemeester (14) die zo'n meeting wilde verhinderen, door de bezetter werd aangehouden. Coopmans zit vijf maanden in voorhechtenis en wordt ondertussen uit het ambt van leraar aan het Oostends atheneum en aan de zeevaartschool gezet. Van zijn voorlopige vrijlating maakt hij gebruik om te vluchten.

Na de bevrijding gaat Camps, de bediende van Verlinde, dezelfde lijdensweg als de hoogbejaarde Oostendse dokter-activist Eugeen van Oye (15). Aangehouden door de militaire *Sûreté*, wordt Camps in het gezelschap van een activistische geneesheer (!), van een leraar (!) en van een stel lichtekooien

van Sint-Niklaas naar Gent overgebracht. Net als van Oye, wordt Camps in een leegstaand klooster opgesloten en van wanhoop springt hij uit het raam. Daar houdt de gelijkenis op. Van Oye werd al na enkele dagen ontslagen uit de gevangenis van het Brugs Rode-Nonnenklooster wegens zijn hoge leeftijd. Hij keerde langs de Brugse vaart te voet terug naar Oostende.

In hoofdstuk XXI brengt Van de Weghe het droevig verhaal van het levenseinde van Leon Rinskopf (16), de gekende dirigent van het Oostendse kursaal die naar Frankrijk was gevlucht en in 1915 overleed in het Franse Deauville.

Pacifisme en hoop op een betere toekomst

De oorlog heeft veel slachtoffers gemaakt: Frans Verlinde wordt vermoord om zijn Vlaamse overtuiging, de jonge officier Steven de Molenaere sneuvelt tijdens één van de eerste confrontaties met de vijand, de meid Liesbeth loopt een besmettelijke ziekte op, de dirigent Leon Rinskorpf sterft op de dool in Deauville, Camps ziet het leven niet meer zitten en de radeloze vader Lemonnier vermoordt vrouw en kinderen.

Aanvankelijk overweegt het koppel Rosa en George om te emigreren naar Amerika of om in Groot-Brittannië te blijven:

> *"Zij kwamen tot de overtuiging dat het beter was, zich in Engeland metterwoon te vestigen eerder dan in België kinderen voort te brengen, welke de oorlog zou gebruiken als kanonnenvleesch (...)".*

Uiteindelijk komen ze toch naar België terug met een boodschap van pacifisme en hoop op een betere toekomst. Als Vlaming en Waal hebben ze elkaar gevonden en hun kind noemen ze *Vrederik.*

De literaire waarde van *De laatste boot* is niet bijster groot. De roman vertoont gelijkenissen met de feuilletons die toentertijd in de dagbladpers verschenen. Wat de opbouw betreft, heeft de auteur handig gebruik gemaakt van het gegeven van de "laatste boot". Rosa en George slagen erin naar Engeland over te steken terwijl vader Verlinde de boot mist. Zo kan Van den Weghe het eerder comfortabel en zorgeloos leven van dit koppel laten contrasteren met de uitzichtloze situatie van de bevolking in het bezette België. Uiteindelijk klinkt een boodschap van verzoening na al het oorlogsgeweld en na de onredelijke repressie van al wie zich tijdens de oorlog maar enigszins had gecompromitteerd om met de hulp van de bezetter decennia oude Vlaamse verzuchtingen te realiseren …

VERWIJZINGEN

(1) Met zijn *Fllamenpolitiek* had de Duitse bezetter een verborgen agenda, nl. het eigen blazoen oppoetsen en door de Vlamingen ter wille te zijn België, of in elk geval Vlaanderen, in de Duitse invloedssfeer houden na de eindoverwinning.
(2) Al die activisten komen aan bod in een bijdrage over het activisme in Oostende en aan de kust die in 2016 verschijnt in *Biekorf.*
(3) *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse beweging,* III (1998) p. 3677-3678; *De Plate*, 10de jaargang (1981) nr. 3, p. 13; *De Zeewacht* van 12 juni 1920; J. VAN BERGEN; *Een historische lerarenvergadering,* in: *Den Athenee, contactblad oud-leerlingen Koninklijk Atheneum Oostende,* jaargang 21, nr. 1 (2003), p. 7-8; http://www.dbnl.org/auteurs/auteur.php?id=wegh003
(4) Opgericht door de Nederlandse dominee Jan Derck Domela Nieuwenhuis Nyeghaard die rond de eeuwwisseling een tijdje predikant was in Oostende. Van Oye en de belangrijkste Oostendse activisten waren lid van die beweging.
(5) Coauteur van A. ELLEBOUDT en G. LEFEVRE, *Oostende onder de Duitsche bezetting,* s.d.,

meer bepaald p. 186-193 en *De Zeewacht* van 2, 9, 16 en 23 augustus 1919.

(6) *De Duinengalm* van 1 december 1919 en *Le Carillon* van 17 december 1919; e-mail van 2 juni 2015 van G. Deblock, archivaris KA Centrum, Oostende.

(7) *Ben ik een landverrader?*, Tilburg, 1924, p. 5-7.

(8) Van Den Weghe verwijst naar *Onze Stam* van augustus 1914.

(9) Het Duitse burgerlijk bestuur dat in de plaats van het provinciebestuur was gekomen.

(10) Burgemeester Robert de Gheldere verhinderde de meeting van Everaerts en Van den Weghe en werd nadien aangehouden door de Duitsers. Die laatste heeft altijd elke betrokkenheid in die zaak ontkend.

(11) Roosendaal, 1926.

(12) Zie de Franse krant *Le Figaro* van 2 december 1914 en L. WILS, *Onverfranst, onverduitst? Flamenpolitik, Activisme, Frontbeweging* (Kalmthout, 2014), p. 30. De verfranste Gentse auteur Maurice Maeterlinck sprak er o.a. van *"[la civilisation latine], la seule où la plupart des hommes veuillent et puissent vivre"*, wat niet alleen een slag in het gezicht van de gemobiliseerde Vlamingen was maar bovendien de indruk wekte dat hij het standpunt van de Belgische regering vertolkte. Aan Koning Albert I wordt ook de uitspraak *"Zwijg en vecht"* toegeschreven.

(13) La Broux draagt toevallig (?) dezelfde voornaam als de Oostendse advocaat Maurice Vanderheyde , eveneens notoir franskiljon , voorman van de *Association flamande pour la vulgarisation de la langue française en Flandre,* voorzitter van de *Amitiés françaises* in Oostende (zie *La Saison d'Ostende* van 16 juli 1922) die, na de bevrijding , samen met leerlingen en een leraar van het Atheneum, van Oye belaagden in de Koningstraat. Vanderheyde zal ook komen getuigen op zijn assisenproces.

(14) Zie hiervoor noot 9.

(15) De mensonwaardige omstandigheden van zijn overbrenging naar zijn verblijf in het Rode-Nonnenklooster aan de Katelijnestraat heeft van Oye uitvoerig beschreven in *Mijn Gevangenis* uit 1923.

(16) Zie http://www.oostende.be/product.aspx?id=6309

Hoe een Oostends autocar bedrijfje "*Royal Tours*" kon uitgroeien tot de alom bekende "*Jetair N.V.*": een chronologisch overzicht.

Redactie door Hans Vanhaelemeesch *
met een "*aanhangsel 2014-2015*" door Emile Smissaert.

1956 : Oostendenaar Gerard Brackx (1931-2011) beslist om een niet verkochte **autocar** in de garage van zijn schoonvader Provoost zelf uit te baten en er, onder de naam "*Ostend Flying Cars*", reizen mee te organiseren.

1957 : "*Ostend Flying Cars*" wordt "*Royal Tours*" (1957-1998), – en organiseert reizen voor *Britse* toeristen die het Kanaal overvaren naar Oostende, en van daaruit met de autocar het Europese continent bereizen.

1958 : We zijn aan de vooravond van de *'golden sixties'*. Er heerst optimisme. 'Expo 58' (Brussel) doet verlangen naar nieuwe horizonten.
Gerard Brackx ziet een opportuniteit en maakt van 'Royal Tours' ook een **reisbureau.**
Buiten het seizoen waarin de Britse toeristen reizen, organiseert hij autocar reizen voor *Belgische kustbewoners*. In Europa (en zelfs verder) tot in Moskou, tot in het zuiden van Tunesië.

1969 : Tijdens zijn vele reizen per autocar heeft Brackx het Spaanse vissersplaatsje **Benidorm**, met zijn twee grote stranden en zijn microklimaat, ontdekt.
Wanneer Sabena in 1969 een lijndienst naar Alicante begint, beslist Brackx meteen om niet langer enkel autocar- maar nu ook **vlieg**reizen naar Benidorm aan te bieden.

1970 : Gerard Brackx opent de '*Torre Belroy*' (België- 'Royal Tours'), een toren met studio's en appartementen, op een boogscheut van het 'Levante'-strand van Benidorm.

1971 : Vliegen is nog niet voor iedereen weggelegd, maar toch, vliegvakanties beginnen aan populariteit te winnen.

- In 1971 sticht Gerard Brackx een nieuwe onderneming: **touroperator Jetair**, die zich volledig toelegt op vliegvakanties. Terwijl "Royal Tours" verder blijft evolueren als autocaronderneming en als reisbureauketen.
- De eerste Jetair-brochure (winter 1971/1972) telt 12 pagina's en stelt twee vakantiebestemmingen voor : uiteraard de 'Costa Blanca' *(Benidorm)* en ook Mallorca.
- Op zondag 26 september 1971 vliegt Sabena Caravelle OO-SRK van Brussel naar Alicante (Costa Blanca), met aan boord **de eerste Jetairreizigers.**

1973 : In samenwerking met de luchtvaartmaatschappij **Pomair** biedt Jetair gedurende twee seizoenen vliegvakanties aan vanuit de luchthaven van Oostende.

1974 : Brackx en Jetair zijn – met de opening van "Hotel Belroy", net naast de "Torre Belroy" – nog sterker verankerd in Benidorm.

1975: Amper een jaar na de opening verwoest een brand de keuken van "Hotel Belroy".
Het voortbestaan van de Belroy én van Jetair hangen aan een zijden draadje. Met veel overuren en inventiviteit wordt voor de herstelling en de heropening de deadline van het

zomerseizoen gehaald !

JAREN ZEVENTIG : Het aanbod Jetair-vakanties wordt groter.
Uitbreiding naar andere Spaanse vakantieregio's alsook naar Italië, Tunesië, Senegal ...

1977 : Jetair werpt zich op als technologische vernieuwer en is de eerste touroperator die de stap zet naar **elektronische reserveringen.** Met "RTT Videotex" kunnen reisagenten rechtstreeks in Jetairs centrale computer boeken. Een primeur in ons land.

JAREN TACHTIG : Verdere uitbreiding van het vakantie-aanbod.
Onder meer naar de oostelijke Middellandse Zee (Griekenland, Cyprus, Turkije) alsook naar verre bestemmingen (Amerika, Afrika, Azië).

1981 Jetair viert, op een opvallende wijze, haar 10de verjaardag. Gerard Brackx haalt de "**Concorde**" naar de Oostendse luchthaven. Honderden bezoeken het vliegtuig. En 100 winnaars van een wedstrijd krijgen een luchtdoop naar Parijs met het nu historisch geworden supersonische vliegtuig.

1985 : Start van een nieuwe touroperator: **"Sunjets".**

1990 : Jetair lanceert een nieuw vakantiemerk: "**VIP Selection**", touroperator voor luxevakanties. Tophotels, aangeboden met een extra VIP-service.

1992 : - Een **Europese primeur** voor Jetair.
Als eerste Europese touroperator onderhandelt Jetair **vroeg-boekkorting** bij zijn hoteliers. Wie vroeg boekt, heeft voortaan niet alleen de eerste keuze maar krijgt ook en mooie korting.
- Jetair wordt aangesteld door **"Expo '92"** – de wereldtentoonstelling in Sevilla (Spanje) – als enige officiële partner in ons land. Hiervoor wordt het nieuwe merk "**Expotours**"in het leven geroepen. 12000 landgenoten bezoeken de Expo.
- Jetair staat mee aan de wieg van het "Garantiefonds Reizen" dat, vanaf 1993, vakantiegangers beschermt tegen eventueel financieel onvermogen van de aangesloten tourperators.

1993 : – Jetair blijft technologisch innoveren.
Het lanceert **"Jetaccess"** waarmee reisagenten elektronisch kunnen reserveren in Jetairs reserveringssysteem.
– Als eerste touroperator stelt Jetair de **Dominicaanse Republiek** voor. Met rechtstreekse vluchten uit Brussel met luchtvaartmaatschappij **"Skyjet"**.

1994 : – Jetair is het **grootste** Belgische merk geworden voor **vliegvakanties**.
– Het is één van de medeoprichters van BTN (*Belgian Travel Network*), een boekingsinterface waarmee reisagenten bij diverse touroperators beschikbare vakanties kunnen opvragen, prijzen berekenen en online boekingen kunnen maken.
– Jetair lanceert een uitgebreider programma met **exotische vakantievluchten uit Zaventem,** in samenwerking met luchtvaartmaatschappij "**Sobelair**" : Dominicaanse Republiek, Mexico.
– Vanaf dat jaar biedt Jetair reizen aan met regionale afreis uit de luchthaven van Bierset, het latere "**Liège Airport**".

1995 : Jetair kent een sterke groei.
In het nieuwe "**JetCenter**"-gebouw, aan het eindpunt van de autosnelweg Brussel-Oostende, vindt de touroperator de ruimte en de infrastructuur om verder uit te breiden.

1996 : – De Duitse toerismegroep "**TUI AG**" wordt aandeelhouder van Jetair en neemt een participatie van 35 %.
- Vanaf dit jaar biedt Jetair opnieuw vliegvakanties aan, met vertrek uit de **luchthaven van Oostende**. Eerste bestemmingen : opnieuw de pioniersregio's "Costa Blanca" en Mallorca.
– "**Express Tours**", Noord-Amerika en Israël-specialist, gaat deel uitmaken van Jetair. In een herziening van de merkenstrategie wordt dit specialistenprogramma nadien geïntegreerd in het sterkere Jetairmerk. De knowhow leeft vandaag verder in de afzonderlijke Jetairbrochures met reizen naar Noord-Amerika en naar Israël.
– Jetair werd opgericht om zich toe te spitsen op vliegvakanties, maar gaat nu ook verder diversifiëren.
Voortaan stelt Jetair ook **autovakanties** en **sneeuwvakanties** voor.
– Een fanfare met roestige instrumenten speelt zich de ziel uit het lijf, wanneer Jetair, als **allereerste Europese touroperator** (na de oorlog van 1991-1992), opnieuw reizigers aanvliegt op de luchthaven van **Dubrovnik** (Kroatië).

1997 : "**Seagull**" – Groot-Brittannië-, Ierland- en Scandinavië-specialist – gaat deel uitmaken van Jetair.
Het vakantiemerk op zich bestaat niet meer. De vakanties werden geïntegreerd in de Jetairbrochures met autovakanties en citytrips.

1998 :– Jetair (**Expotours**) wordt aangesteld als officieel partner van **Expo '98**, de wereldtentoonstelling in Lissabon (Portugal).
– De reisketen "**Royal Tours**" – *de "moeder" van Jetair* – wordt geïntegreerd in de reisbureauketen *"Belgium International Travel"*, het latere "*Jetaircenter*".
– Vanaf dit jaar worden jaarlijks de "**TM Travel Awards**" uitgereikt : de "Oscars" van het Belgische toerisme.
De reisagenten belonen jaar na jaar Jetair als beste touroperator. Aan **Gerard Brackx** de eer om als eerste uitgeroepen te worden tot **"Man of the Year"** van de Belgische reissector.

1999 : De uitbreiding gaat verder. Bij Jetair **Citytrips** kun je nu ook stedentrips reserveren.

2000 : "**Disneyland Paris**" kiest Jetair als officiële partner in België.
Tot op vandaag blijft Jetair de enige Belgische touroperator die de officiële catalogus verdeelt.

2001 : – www.jetair.be is de eerste website van een grote Belgische touroperator waarop je online kunt boeken.
De Jetair-website werd sindsdien ononderbroken verkozen tot de beste reiswebsite in de Belux [d.z. België en groothertogdom Luxemburg] (jaarlijkse "TM Travel Awards").
– "VTB [Vlaamse Toeristen Bond] Reizen", één van de oudste en meest gereputeerde reismerken in ons land, gaat deel uitmaken van Jetair.
VTB Reizen stelt cultureel geïnspireerde reizen voor, – zowel begeleid als individueel, zowel in Europa als wereldwijd.
– De Belgische toerismepionier Gerard Brackx (70) gaat met **pensioen**.
° Zoon Bart wordt de nieuwe CEO van Jetair;
° dochter Annemie komt aan het hoofd van TUI Belgium dat, naast de touroperating activiteiten, ook de reiskantoren van "TUI Travel Center" bevat (het latere "Jetair-center").
– "TUI AG" wordt 100 % aandeelhouder in Jetair.
– Voor het eerst in haar geschiedenis rondt Jetair de kaap van de **1 miljoen reizigers** die haar, op jaarbasis, hun reisplannen toevertrouwen.

2003 : – Met de creatie van het merk "**JetOnly**" gaat Jetair een actieve rol spelen in het aanbieden

van *lowcosttickets.*
"JetOnly" wordt later omgedoopt tot *"***Jetairfly.com***"*
– Eind 2003 richt Jetair een ***eigen Belgische luchtvaartmaatschappij*** op.
"TUI Airlines Belgium" (het latere "Jetairfly") is een 100 % dochter van de touroperator.

2004 : – Bart Brackx, CEO van Jetair, wordt benoemd tot CEO van "TUI Belgium".
– Op 20 maart start **Jetairfly** haar operaties.
De luchtvaartmaatschappij zou aanvankelijk met 2 vliegtuigen opereren.
Door de stopzetting in januari van "Sobelair" (Jetairs luchtvaartpartner) wordt "Jetairfly" uitgebreid tot 5 vliegtuigen.
– Oprichting van **TUIfly Academy Brussels.**
Deze "*Type Rating Training Organization*" leidt piloten op op de specifieke vliegtuigtypes *Boeing 737* en *Boeing 767.*

2005 : – Jetairfly vliegt nu ook langeafstandsvluchten.
Oorspronkelijk naar de Caraïben (Dominicaanse Republiek, Mexico, ...), later ook naar Afrika en Azië.
– TUI Belgium **groepeert** haar merken **rond** het sterkste Belgische vakantiemerk **Jetair** : ° Luchtvaartmaatschappij "TUI Airlines Belgium" wordt omgedoopt tot **Jetairfly**.
° Reisbureauketen "TUI Travel Center" wordt **Jetaircenter**.
° "JetOnly" (*lowcost tickets*) wordt **Jetairfly.com**

2006 : – Nieuw vakantiemerk: "**Splash travel**" voor bescheiden vakantiebudgetten.
Uiteindelijk blijkt dat de reizigers toch vooral kiezen voor het sterke merk Jetair. Waarna "Splash Travel" niet langer als afzonderlijk merk blijft bestaan.
– Bart Brackx, CEO van Jetair en TUIBelgium, wordt door TUI aangesteld als topman voor de TUI-activiteiten in West-Europa (België, Nederland en Frankrijk).

2007 : – Jetairfly neemt haar **1e fabrieksnieuwe Boeing 737** in ontvangst : in de Boeingfabriek in Seattle (USA).
Tot op vandaag (2016) introduceerde Jetairfly 15 fabrieksnieuwe vliegtuigen en heeft daarmee de **jongste Belgische luchtvloot.**
– Fusie van de toerisme-activiteiten van TUI AG met de Britse toerismegroep "First Choice Holidays".
Hieruit ontstaat de grootste paneuropese toerismegroep: "**TUI Travel PLC**".
– Einde van een tijdperk. In oktober vertrekt de laatste "**Jetair Royal Comfort Class**" autocar naar Benidorm.
Vliegtickets zijn ondertussen zo voordelig geworden, dat de vraag naar autocarpendels tot een dieptepunt is gezakt.

2008 : – "**Tec4Jets**" gaat, als eigen onderhoudsfirma voor de vliegtuigen van Jetairfly, van start.
– Jetairfly introduceert de **eerste vakantievluchten vanuit** de luchthaven van **Charleroi** (*Brussels South Charleroi Airport*).
– Eerbetoon aan Gerard Brackx, Jetair-stichter en Belgisch toerismepionier. Een fabrieksnieuwe Jetairfly-Boeing 737 wordt "Gerard Brackx" gedoopt.

2010 : – Jetairfly krijgt een **'Design Organization Approval'.**
En wordt daarmee het enige Belgische bedrijf dat technische wijzigingen aan commerciële vliegtuigen mag berekenen en uitvoeren.
– In november gaat Jetairfly al haar 5de fabrieksnieuwe Boeing ophalen in Seattle (USA) en zorgt daarmee voor een Europese primeur : de eerste Boeing 737 met het nieuwe **Boeing Sky Interior.**

– **Elie Bruyninckx**, sinds 10 jaar actief bij Jetair, wordt aangesteld als nieuwe CEO van Jetair. Bart Brackx blijft voorzitter van Jetair en CEO van TUI Belgium.
– **Bart Brackx**, *Managing Director Western Europe* bij TUI Travel PC, wordt nu ook verantwoordelijk voor de TUI-operators in Spanje en Italië.

2011 : – Op 19 september – exact 1 week vóór de 40ste verjaardag van de eerste Jetairvlucht – moet Jetair **afscheid** nemen van haar stichter **Gerard Brackx** (°1931).
– Amper 10 jaar na de mijlpaal van 1 miljoen reizigers rondt Jetair de kaap van de 2 miljoen personen, die haar op jaarbasis hun reisplannen toevertrouwen.

2012 : N.a.v. zijn 50ste verjaardag beslist Bart Brackx om zijn loopbaan een nieuwe wending te geven : buiten de reissector.

2013 : – Jetairfly is de eerste vakantie-luchtvaartmaatschappij ter wereld die een "**Embraer** *(sic)* **E-Jet E190"** in gebruik neemt.
– In oktober officiële opening van "**Jetairport"** (Zaventem), een vliegtuig-onderhoudsloods met kantoorgebouw.
Jetairfly, Jetaircenter, Sunjets.be en Tec4Jets vinden er hun onderkomen.
– Op 4 december introduceert Jetairfly de eerste en enige Belgische "**Boeing 787 Dreamliner**".
– Er komt een nauwe samenwerking tussen de Belgische en Nederlandse TUI-activiteiten. Elie **Bruyninckx** wordt CEO van de **nieuwe clusterorganisatie**.

2015 : Na Brussel, Luik, Oostende en Charleroi begint Jetairfly nu ook uit de luchthaven van **Antwerpen** te vliegen.

A A N H A N G S E L 2014-2015 : een schets

++++++++++++++++++++++++++++++++++

*door Emile SMISSAERT, (*op basis
van eigen notities, met *focus op Oostende*)

--- *B E G I N 2 0 1 4* ---

Einde maart/begin april :

Jetair blijft in Oostende ! (1)
Hoezo? Was er dan (ooit) sprake van?, of een reëel gevaar tot?
Ja, inderdaad : onze voornoemde toeristische gigant stapte af van de denkpiste om naar Nederland te verhuizen. Gelijksoortige firma's waren ook al geneigd. Was er nood aan?
Johan Vande Lanotte (Sp.a), één van onze volksvertegenwoordigers,was, via het "Economisch Huis Oostende", meer over de plannen te weten gekomen en nam het dispuut ter harte. Pijnpunt was, dat we nog het enige land waren in de Europese Unie dat btw hief "op "reizen buiten de EU". Dat nam men in het 'reiswereldje' niet langer ...
Dank zij het "**hard pleidooi**" van toenmalig Minister van Economie Vande Lanotte – en Hans Vanhaelemeesch bevestigt diens actieve rol ter zake in de "interkabinetten werkgroep" – schafte de federale regering de *btw 'op reizen buiten de EU'* af (...)". Én qua de tewerkstelling – enkele honderden banen waarvan de meeste in Oostende, te situeren, kwamen zo niet langer in bedreigde positie. Én qua de reissector zelf (als onderdeel van het economisch leven). Vicepremier *Vd.L.* : "We zijn aan een kleine ramp ontsnapt"; *Vanh.*, woordvoerder van Jetair : "een verhuizing staat niet langer op onze agenda".

--- 2015 ---

Eind januari : Officiële heropening van het "*Jetaircenter*" (reiskantoor) aan de Alfons Pieterslaan te Oostende. Het is één van de weinige reiskantoren die, na vele decennia, nog altijd op dezelfde plaats actief is. Bovendien, het is precies in dit pand dat Gerard Brackx in 1958 (het "Wereldexpositiejaar" !) zijn reisbureau "Royal Tours" opzette. "Royal Tours" daar is in de loop der jaren geëvolueerd tot één van de talrijke nu zogeheten "Jetaircenters", thans gehuld in een meer eigentijdse en reisvriendelijker stijl **(2)**.

Presentatie halfjaarresultaten : "Het is onze sterkte dat wij voor elk wat wils bieden (...) De veiligheid en het welzijn van onze reizigers zijn onze eerste prioriteit (...) Jetairfly is met 21 vliegtuigen en 270 piloten komend seizoen 2015 een relatief kleine maatschappij op internationaal niveau (...)".

TOPPERS LUCHTHAVEN OOSTENDE:
<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<

winter 2014-2015	*zomer 2015*
1. Tenerife	*1. Alicante*
2. Alicante	*2. Malaga*
3. Gran Canaria	*3. Tenerife*
4. Malaga – Costa del Sol	*4. Palma*
5. Antalya	*5. Antalya*
	6. Barcelona

"We groeien stap voor stap. In 2016 zijn we 20 jaar actief op de Oostendse luchthaven.
Barcelona is een eerste testcase (...).
In 2014 hadden Jetair en Jetairfly 200.000 reizigers die uit of naar de luchthaven van Oostende vlogen (...). In Oostende groeiden we zelfs met dubbele cijfers (...).
Door dicht bij de mensen te vertrekken, bieden we hen meer comfort en minder stress (etc.)" Aldus woordvoerder Hans Vanhaelemeesch **(3)**.

13 mei 2015 : *De Duitse reisgroep TUI gaat al zijn merken in Europa samenbrengen onder de naam "TUI".*
Bijgevolg blijft Jetair in de toekomst niet langer bekend als "Jetair" ... **(4)**.

09 juli 2015 : *vanaf 29 oktober gepland :*
Jetairfly 3 x per week vanuit Oostende naar Rome. 112 plaatsen per vlucht ; vanaf 99,99 euro per persoon en per traject. Info : www.jetairfly.com **(5)**.
Rome wordt de zesde wintervliegbestemming van Jetairfly uit de Oostendse luchthaven.
Na Alicante, Malaga, Tenerife, Gran Canaria en Barcelona **(6)**.

17 juli 2015 : *tijdelijk naar Albanië (luchthaven Tirana).*
"Het gaat om een lijn met potentieel, niet om een vakantiebestemming" : 1 x per week, gedurende 4 weken **(7)**. Om reden van de annulatie der reizen naar Tunesië wegens onlusten aldaar .

29 juli 2015 : *jaarverslag.*
"Jetair heeft onlangs haar jaarverslag "duurzaam toerisme" gepubliceerd. D.i. de eerste Belgische reisaanbieder die dit deed **(8)**.

Begin oktober 2015 :

RYANAIR ! "Olie nooit zo goedkoop, dus halveert voornoemde luchtvaatreus zijn prijs. Deze maatschappij wil vliegen voor 25 euro, de concurrentie steigert ...".
Mààr een stunt, of toch niet?

29 oktober 2015 :

Jetairfly pakt nationaal uit met 9 nieuwe bestemmingen in de zomer van 2016.
Oostende krijgt daarvan 4 nieuwe plaatsen waar naar toe : Rome, Nice en 2 Bulgaarse steden : Burgas en Varna **(9)**.
Met extra tewerkstelling als gevolg **(10)**.

november 2015 :

– *nog vluchten die onvoorzien niet doorgaan* :
Jetairfly annuleert tot 12 december – intussen verlengd, aanvankelijk tot 24 maart 2016, later tot het einde van het zomerseizoen (eind oktober 2016) – **(11)** bestemmingen naar Sharm el Sheikh (internationaal zeer gefrequenteerde badstad aan de Rode Zee, Egypte). Wegens aanhoudend IS (?)-terrorisme (het ontploffen in de lucht van een groot Russisch vliegtuig met toeristen aan boord) verwekte overal in de 'beschaafde wereld' forse deining, verontwaardiging, felle onrust bij de toeristen en reacties allerhande **(12)**.
– Jetair-woordvoerder Hans Vanhaelemeesch – in een interview : *"ik ben enkel het gezicht van een ijzersterk team"* – krijgt promotie, met een overzicht van zijn loopbaan die snel met zijn werkgever meegegroeid is : gedurende bijna 30 jaar met en bij dezelfde touroperator te Oostende. Hij verdwijnt op termijn uit beeld van de media, wordt "*Chief Communications Officer TUI Western Europe*" (waartoe ook Jetair behoort) en verantwoordelijke voor de pers en communicatie van TUI in België, Nederland en Frankrijk. Er komt voor België een nog aan te duiden woordvoerder **(13)**.

midden december 2015 :

Gezamenlijke persconferentie van Jetair, Jetairfly, Jetair Wereldreizen en VTB Reizen : over hun zomeraanbod 2016.
– nieuwe bestemmingen : Split (Kroatië) en Larnaca (Cyprus) ;
– lancering van Bulgarije (haar 'Zonnekust' en haar 'Goudkust') als volwaardig alternatief voor Tunesië. Alle touroperators zijn het erover eens : Bulgarije wordt mede dé zomerbestemming van 2016 en (zodoende) staat er een onverwachte nieuwkomer in de top, Bulgarije met haar kilometerslange zandstranden die langzaam in zee aflopen **(14).**
- Vluchten vanuit Oostende naar Burgas en Varna.
– De Barcelonavlucht vanuit Oostende is een succes. Een groter toestel, een **Boeing 737-700**, wordt ingezet waardoor de capaciteit met een derde toeneemt. Er zijn ook Spaanse retour passagiers, met binnenkort gunstiger vluchturen **(15)** ;
– 2016 betekent de definitieve doorbraak van de zogenoemde 'regionale luchthavens'.
"De vluchten vanuit Antwerpen (= de primus) en tevens onder meer vanuit 'Oostende-Brugge' voldoen duidelijk aan een behoefte" **(16)**.

Bij het om zo te zeggen eigen "ter perse" gaan viel mijn oog op de pas gekende eindresultaten van de "luchthaven Oostende-Brugge". Enkele excerpten uit het verslag, gedebiteerd door dhr. M. Buelens, CEO van uitbater EGIS :

"Het aantal passagiers is in 2015 met 9,1 % gestegen ;
het vrachtverkeer daalde met 32,3 % " ...
Hoezo? + 9,1 % ?

Dit is toe te schrijven aan de waaier van boeiende Jetairfly bestemmingen. Maar óók aan een aantal unieke troeven: – de rustige toegangswegen,
– de snelle check-intijden,
– alsook het zonder stress aan de vakantie kunnen beginnen
spelen hierbij een belangrijke rol (etc., etc.).

De topbestemming vanuit Oostende was Alicante in 2015 ; de topmaand: augustus, met 37.199 passagiers.

Dhr. M. Buelens' conclusie is als volgt: "EGIS, uitbater van onze luchthaven, voorziet in 2016 nog in enkele infrastructuurwerken om het comfort van de passagiers te verbeteren.

– er komt een investeringsplan om de beleving voor passagiers te optimaliseren, [nl.] door het aanbod aan winkels, restaurants en bars te vergroten;
– in de lente van 2016 wordt ook een extra parking in gebruik genomen **(17)**.

december 2015 :

en ***tot besluit van het geheel*** : iets onverwachts, iets dat eerder in de natuur past, iets ruraals dat men op het eerste zicht niet zou verwachten aan te treffen in het jachtige zakenleven.
Wij laten nog best van al journalist(e) D. Jauquet zelf aan het woord :

*"Een professionele imker had in augustus 2014 twee bijenkasten met zo'n 70.000 honingbijen op het dak geplaatst van de Jetair-hoofdzetel in Oostende. Dit Jetair-project was een West-Vlaamse primeur en past in de visie van de touroperator rond duurzaam ondernemen (...) Anderhalf jaar [december 2015] na de plaatsing op het dak van voornoemd "**Jetcenter**" [Gistelsesteenweg, ter hoogte van het Kennedyrondpunt] wordt de eerste Oostendse stadshoning geoogst en verdeeld, deels voor het eigen personeel [260 personen], deels te koop aangeboden op de website www.almielo.be/webshop.*
De bijenkorven zelf kregen intussen de toepasselijke naam "Marbija" en "Bijnidorm" ... " **(18).**

Het officiële stadsmagazine van de stad Oostende "De Grote Klok" zet "Jetair: nieuwe bestemmingen" in de kijker **(19).**

N O T E N

* **Bio** Hans Vanhaelemeesch :

- ° Torhout 26/6/1962, gehuwd, 2 dochters ;
- volgde een opleiding toerisme in Brugge ;
- 1984-1988 : werkzaam bij Promotie Toerisme Oostende (P.T.O.);
- vanaf 1989 full time bezig bij Jetair waar hij tot voor kort een nationaal bekende 'Chief Communication Officer' was;
- einde 2015 : bevordering binnen de firma.

* **Vindplaatsen**

(1) De Zeewacht; 04 april 2014, p. 7.
(2) De Streekkrant westkust-middenkust; 18 februari 2015, p. 7.
en Het Nieuwsblad; 04 februari 2015, p. 22.
(3) De Zeewacht ; 03 april 2015, p. 32.
(4) Flash internet, via Trends.be (?).
(5) Tips; 09 juli 2015, p. 37.
(6) Zie ook: De Zeewacht; 10 juli 2015, p. 2.
(7) De Zeewacht; 17 juli 2015, p. 1.
(8) Het Nieuwsblad; 29 juli 2015, p. 24.
(9) Het Nieuwsblad; 29 oktober 2015, p. 3 en 21.

(10) Zie ook: De Zeewacht; 30 oktober 2015, p. 1.
(11) De Morgen; 12 december 2015.
(12) Het Nieuwsblad; 10 november 2015, p. 7.
(13) De Krant van West-Vlaanderen; 06 november 2015, p. 6-7: portr.
(14) Het Nieuwsblad (Oostende Westhoek); 12 december 2015, p. 2: ill.
(15) De Zondag (westkust-middenkust: krant); 03-01-2016, p. 19: ill.
(16) De Krant van West-Vlaanderen; 01-01-2016, p. 9;
De Zeewacht; 01-01-2016, p. 20.
(17) De Zondag (krant) ; 20-12-2015.
(18) Het Nieuwsblad (Oostende Westhoek); 07-01-2016, p. 3.
(19) De Grote Klok (Oostends stadsmagazine); december 2015, p. 32-35: ill.

Taverne

De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

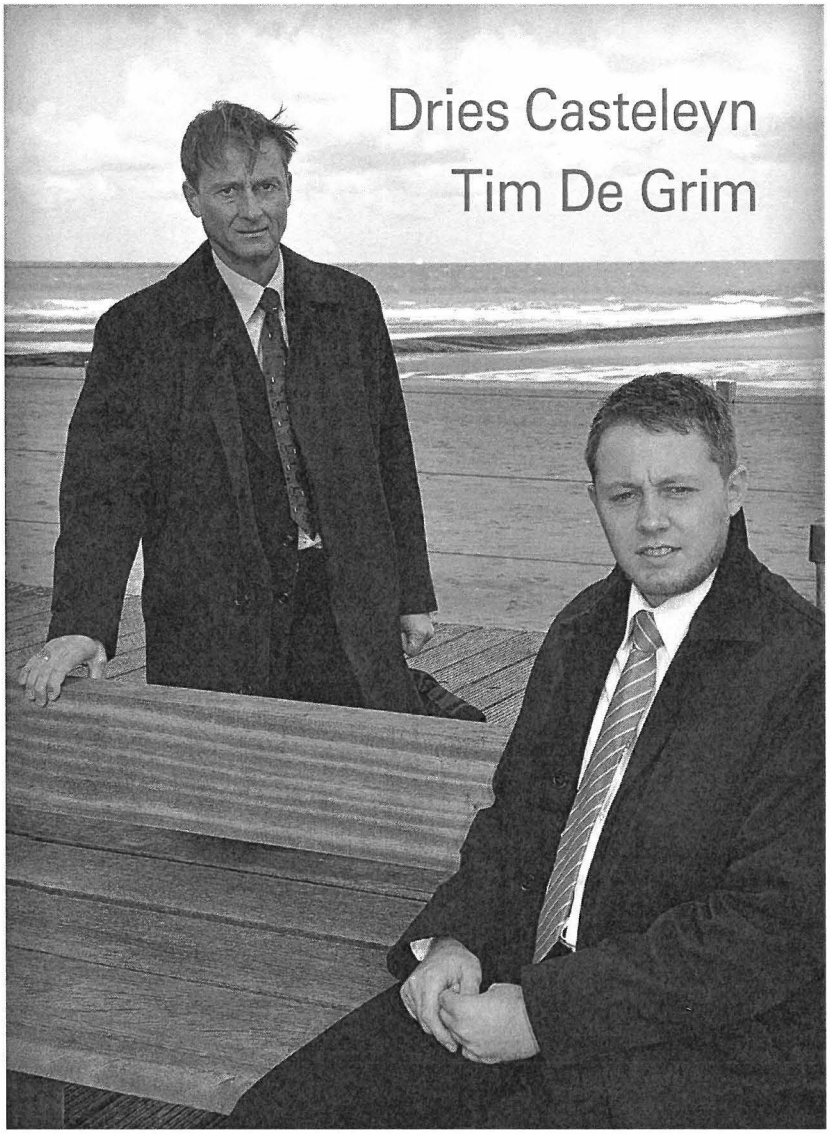
BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN
DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Met steun van de Vlaamse overheid

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

APRIL 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

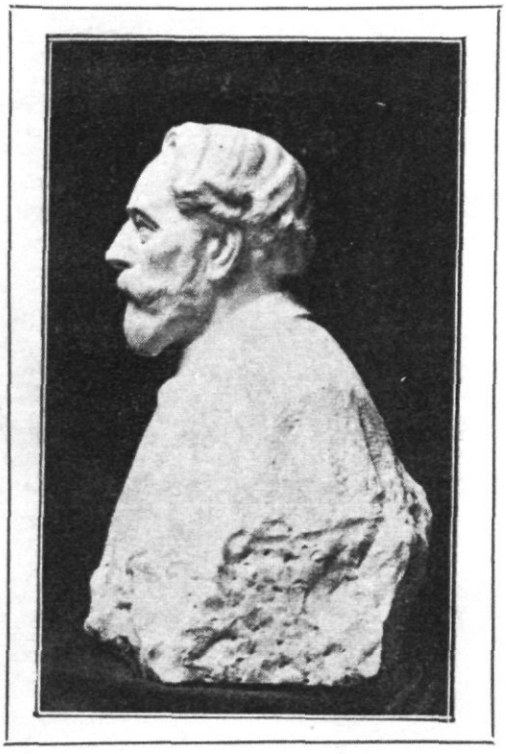
ONTVANGEN
05 APR. 2016

13 April 1930 *HOTEL REGINA*

BANKET

ingericht ter gelegenheid van de onthulling, te Oostende, van het borstbeeld van den grooten Oostendschen Kunstschilder

Baron James ENSOR

BANQUET

organisé à l'occasion de l'inauguration, à Ostende, du buste du grand peintre Ostendais

Baron James ENSOR

HOTEL RÉGINA *13 avril 1930*

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

MENU du DINER

Hors d'œuvre Suédois

Velouté d'Argenteuil

Filet de sôle à l'Américaine

Quartier d'Agneau
Petits pois à la Française
Pommes nouvelles

Chapon du Mans
Cœur de laitue

Parfait praliné

Corbeille de fruits

Banket ingericht van de onthulling te Oostende,
van het borstbeeld van den grooten Oostendschen Kunstschilder
Baron James Ensor 13 april 1930.

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 44
NUMMER 4
MAAND april 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement: € 25 (te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER:

Blz. 65 **R. JANSOONE**: Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (24).

Blz. 78: **J.P. FALISE:** Een onverwachte maar interessante aanvulling.

Blz. 80 **E. SMISSAERT**: "Royal Tours – Jetair" : rechtzetting i.v.m. het "*Concorde*"- vliegtuig.

Blz. 81: **V. PRINZIE:** Een Oostends fotograaf. Luc Chatlen (1917-1984).

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel. 059501895.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
Adrien BARBE, Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302, 8400 Oostende
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus 10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.
.

Schreven in dit nummer:

Roger JANSOONE, Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.
Jean Pierre FALISE: Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE: Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

APRIL – ACTIVITEITEN

donderdag 14 april om 14.30 u

VOEDSELVOORZIENING VANUIT DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG

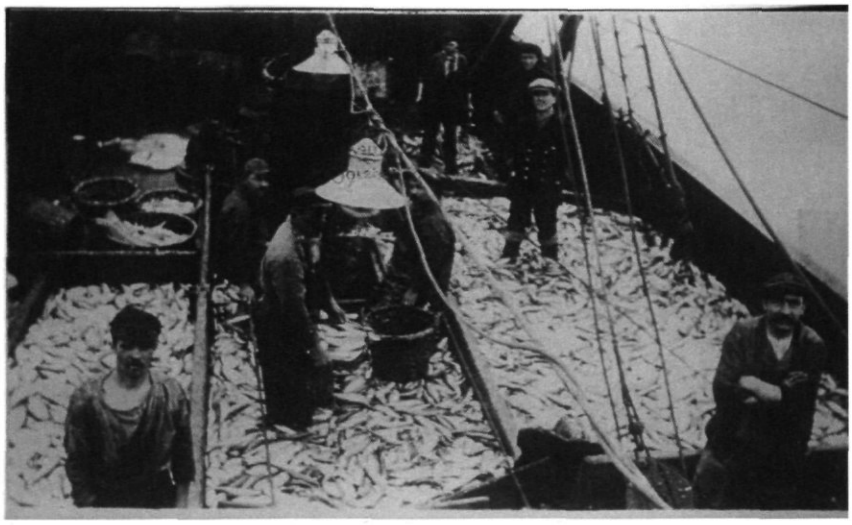
door **Roger JANSOONE**

Iemand als Roger Jansoone hoeven wij allicht niet meer voor te stellen. Bij onze leden is hij nu al ooggetuige van collectieve drama's in crisis- of conflictgebieden (helaas nu nog altijd een "endless war"!). Als "atypische" ambtenaar voelde hij zich in die erg ongebruikelijke toestanden eigenlijk als een vis in het water, ook en misschien vooral in al die jaren die hij aanvankelijk in de zeevisserijsector heeft doorgebracht, zowel nationaal als internationaal (o.a. in de ontwikkelingssamenwerking en voor hulp aan Derde Wereldlanden).

Nu de "hype" over de herdenking van de oorlog van 1914-1918 al wat begint over te waaien, lijkt allicht het moment aangebroken even te bezinnen over het dagelijkse leven van de gewone man en vrouw tijdens de toenmalige bezetting, onvermijdelijk toegespitst op de problematiek van de voedselvoorziening. Eigenlijk een thema van alle tijden en alle landen (en als dusdanig nooit uit de actualiteit), en hier, wat Oostende betreft, bekeken vanuit de zeevisserij. Onze spreker heeft het dus niet over de oorlog (ook al is dat onvermijdelijk op de achtergrond aanwezig), maar wel over de manier waarop de bevolking toen wist te overleven in zeer moeilijke omstandigheden.

Dit belooft een boeiende en leerzame namiddagvoordracht te worden, onder het motto 'Help u zelf, zo helpt u God!" Toegang gratis voor de leden. Niet-leden 5 euro.

En voor de eventuele belangstellenden : er zullen nog enkele exemplaren verkrijgbaar zijn van "Zeevisserij en maritieme volkskunde" (auteurs: Jef Klausing en Roger Jansoone, in 2004 uitgegeven door vzw Volkskunde West-Vlaanderen).
Collectors items, voor verzamelaars een laatste kans!

0. 31 John in de Eerste Wereldoorlog

donderdag 28 april om 20.00 u

TOERISME IN OOSTENDE IN HET INTERBELLUM

door **Sofie PIJLIJSER**

Sofie Pijlijser is geboren in 1976 in Oostende. Aan de Open Universiteit in Nederland behaalde zij haar diploma cum laude als Master of Arts in Kunst- en Cultuurwetenschappen.
Ze publiceerde reeds verschillende leerwerkboeken voor het secondair onderwijs en nu onlangs het boek met dezelfde titel als de voordracht.

Oostende in het interbellum, een tijd waarin vakantie aan zee ook voor de gewone man mogelijk werd. Een tijd waarin de zeden in volle verandering waren. Hoe ging het stadsbestuur van Oostende om met het toerisme? Koos ze voor een stimulerende of afremmende aanpak? In hoeverre drukte ze een stempel op het toerisme in Oostende. En hoe voelde de gewone Oostendenaar zich bij het toeristisch beleid van haar stadsbestuur? Hield het stadsbestuur rekening met de wensen en grieven van de gewone Oostendenaar?

Op deze en vele andere vragen geeft Sofie Pijlijser deze avond een antwoord.

Het boek van Sofie Pijlijser is te koop bij boekhandel Corman en in het Stadsmuseum.

Een retro avond over Oostende met voor dit jaar de vierde keer op een rij een Oostendse voordrachtgever. Dus om niet te missen.
En zoals altijd is de toegang gratis voor de leden. Niet leden-betalen 5 euro.

Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) - (24)

door **Roger JANSOONE**

24. HET WARE GELAAT VAN DE BEZETTING IN OOSTENDE : *ontmaskering* via nazi terreur op een onschuldig kind

"Mijn liefste is als een ree, staande *achter* onze muur, kijkend
door *ons* venster, stralend *achter tralies"*
(uit het "Hooglied" van koning Salomon)

"*Hoe* heeft iemand ooit *geloof* willen hechten aan uw woorden
om *samen met jou* op weg te gaan en heftig te gaan moorden ??"
(uit de "Ilias" van Homeros, scheldtirade van Achilleus tegen koning Agamemnon)

In een vorige aflevering werd aangekondigd dat nader en apart zou worden ingegaan op een wel opvallend en *bijzonder geval* dat - in het geheel van die problematiek van bezetting en Jodenvervolging - ergens een *lokale* microkosmos creëert die , *als mens tegenover de medemens*, concreet en herkenbaar een *eigen gezicht* geeft aan die korte maar ook dramatische episode in de geschiedenis van de bezetting in Oostende. Het gaat hier om een joods meisje, een onschuldig kind, één van de miljoenen slachtoffers van het naziregime. In dat ruimer geheel is dit individueel geval als dusdanig zeker niet spectaculair, maar toch kan het wegens de *herkenbaarheid* de mensen misschien méér *en dieper* aanspreken en aangrijpen dan een koel en rationeel feitenrelaas over de bezetting, met daarin ook de Jodenvervolging. Anne Frank was ook slechts één van de velen; niettemin heeft zij met haar dagboek het hart veroverd van miljoenen lezers, in veel talen en overheen alle continenten, en is zij als een icoon vlug ook doorgedrongen in het theater en in de film. De bezetting had veel aspecten, maar hierin *overstijgt* de Jodenvervolging dat bijzonder aspect, omdat dit zeer duidelijk en onmiskenbaar een *ontmaskering* veroorzaakte van wat de nazi's *meer in het algemeen* **echt** beoogden.

Het is de verdienste van Freddy Hubrechtsen, dat hij, in een bijdrage in "De Plate" (juni 2013), de aandacht heeft gevestigd op dat joods meisje én op haar *poëzieboekje*, alzo vanuit een *ogenschijnlijk* alledaags geval een originele *case study* opbouwend, historisch zonder voorgaande en zonder kans op navolging. In menig opzicht herinnert dat aan het dagboek van Anne Frank. Doch dit is nu *niet* bedoeld als een aanvulling op die bijdrage, maar enkel een poging om, *vertrekkend vanuit / en aan de hand van dat artikel, dieper* in te gaan op wat *het dagelijks leven* toen écht heeft betekend, meteen als een ***slotbeschouwing,*** omdat dat verhaal *symptomatisch* is voor die episode. Dit is *niet* het in herinnering brengen van een specifiek geval (reeds uitvoerig en uitstekend behandeld in genoemde bijdrage) doch – *via* dit specifiek geval – een poging om het *ware* gelaat van deze nare bezetting te ontdekken, een *ontmaskering* van een barbaars terreurregime, dat niets of niemand ontzag, … *zowel joden als niet-joden.*

Ontmaskering van een barbaars terreurregime

De nazi's hadden een totaal *aparte* kijk op de joden, zo "apart" dat zij hen zelfs niet eens beschouwden als "Menschen" doch enkel nog als "Untermenschen", complete onzin waarin thans niemand nog zou kunnen geloven … maar niettemin destijds (al dan niet bewust) de overtuiging van *bijna een heel volk* ! Dat gold toen trouwens ook tegenover *Slavische* volkeren, evenals voor negers en zigeuners. En dan waren er nog de *niet-Germaanse* volkeren (o.a. de Fransen !), die *op termijn* ook al niet mochten rekenen op een hoopvolle toekomst ! REX-leider Léon Degrelle moet

dit ergens wel tijdig beseft of aangevoeld hebben, want in de kortste keren wilde hij de Walen laten doorgaan (of althans aanvaard worden) als ook al een soort van "Germanen"! Met "le coq wallon" als pseudo-*Reichsadler ??* Met alleszins toch een SS-*Légion Wallonie* !

Maar *naast* de joden waren het dan vooral de *Slavische* volkeren die *al onmiddellijk* en massaal in dat vizier kwamen! De Russische schrijver Daniel Granin was in W.O.2 officier in het Rode Leger. In juli 1941 werd een neergehaalde Duitse piloot door zijn eenheid gevangen genomen. Granin, goed vertrouwd met Duitse literatuur en politiek, had met hem een gesprek over grote Duitse auteurs en filosofen, vooral zij die, zoals de communisten, eveneens gekant waren tegen "die Bourgeoisie". Het antwoord van die fanatieke Duitser ? "Ihr seid *keine Menschen*. Ihr müsst *alle sterben*. Die deutsche Rasse hat es verdient, über die Welt zu herrschen!". Ja, heel simpel : " jullie zijt geen mensen!!". Onthullend, erg verschrikkelijk om te aanhoren, verbijsterend ... maar toch hun *Weltanschauung* ! Dit verklaart dan de hongerdood van drie miljoen Russische krijgsgevangenen, evenals de uitroeiing, achter het Oostfront, van miljoenen Russische burgers (met onvermijdelijk de losbarsting van "de wet van actie en reactie" bij de verovering van Duitsland!). Dit verklaart ook hoe het *um Gottes willen* mogelijk was dat bij de opstand van Warschau in augustus 1944, al bij de eerste Duitse tegenaanval binnen een paar dagen reeds ruim 40.000 mannen, vrouwen en kinderen brutaal, snel en systematisch werden "erledigt" als *Widerständler*. Door gebrek aan munitie moest de slachting tijdelijk worden stopgezet. De bevelvoerende SS-generaal (aanvoerder van de beruchte moordbrigade "Dirlewanger") werd na de oorlog de "volksgeliefde" burgemeester van een lieflijk stadje in Schleswig-Holstein. Hij werd nooit verontrust en genoot van een "welverdiend" generaalspensioen (ook al kon, volgens het tribunaal in Nürnberg, een SS-er geen aanspraak maken op een militair pensioen, omdat de SS - officieel een "misdadige organisatie" - geen onderdeel was van de Wehrmacht). Hij gaf toe in een interview dat hij weet had van die moordpartijen ... doch slechts "van horen zeggen", ook al waren er bezwarende documenten opgedoken. Van de 700.000 inwoners van Warschau konden er 200.000 niet aan de dodendans ontsnappen, en na capitulatie (na 63 dagen strijd!) en "ontruiming", zijn er nog tallozen "verschwunden" in KZ en "Arbeitslager". Bij de "bevrijding" van de stad zijn, bijna als ratten, nog een duizendtal overlevenden opgedoken uit kelders en riolen, ... 1.000 van oorspronkelijk 700.000 inwoners, een absoluut dieptepunt van Germaanse "Sturm und Drang" ! Om van "de blijde intrede van de bevrijders" een propagandafilm te kunnen maken, werden *van elders* "juichende toeschouwers" aangevoerd (voorbode van *spontane* betogingen tijdens het troosteloze communistisch tijdperk !). Warschau was een leeg en desolaat maanlandschap geworden, voorheen een stad vol kunstschatten en monumenten, en na wederopbouw een "moderne" stad zonder nog een eigen aangezicht (zoals Oostende, maar hier grotendeels wel door *eigen* toedoen!). En dat was nog maar een *voorsmaakje* van wat de nazi's voor *die sklavische Untermenschen* allemaal in petto hadden ! Maar de daders gingen vrijuit, alsof er niets was gebeurd. Niemand werd gestraft, tenzij die bejaarden, vrouwen en kinderen die in 1945 werden verdreven uit de Sudeten, Oost-Pruisen, Silezië en andere "Germaanse stamgebieden", en die moesten boeten voor de misdaden van het regime. Het is steeds de kleine man die het moet ontgelden en het gelag moet betalen ! Terwijl, veilig weggeborgen, een stel dorpsidioten elders een oorlogsmisdadiger verkiezen tot burgemeester ... *Wann wird man je verstehen ?*

In Warschau bestond de helft van die opstandelingen uit jongeren en voor bijna een vierde uit vrouwen! De bloem van de Poolse jeugd heeft zich toen opgeofferd *voor vrijheid en democratie*. Maar dat was niet naar de zin van Stalin! Op zijn bevel hield zijn oprukkend leger halt aan de overkant van de Weichsel, om zich te "hergroeperen". De Russen bleven roerloos toekijken hoe vlak voor hun ogen die luide schreeuw naar vrijheid en democratie genadeloos werd afgeslacht. Zij lieten - letterlijk en figuurlijk - de Duitsers voor hen (ten behoeve van *hun eigen* naoorlogse plannen) "de kastanjes uit het vuur halen" en die moffen waren ook nog zo stom om dit te doen, zonder ook maar even te denken aan het *naoorlogse* Duitsland, terwijl voor hen de oorlog *sowieso*

toch reeds allang verloren was! En in april 1945 hebben de Duitsers diezelfde stommiteit in zekere zin nog eens willen overdoen *in hun eigen hoofdstad* Berlijn, in alle opzichten een "tabula rasa" … en dus opnieuw een cadeau voor Stalin, want "opgeruimd staat netjes", ook al ging dit nu wel eveneens ten koste van duizenden Sovjetmilitairen. Dit werd een "Carthago delenda est!" : Berlijn moést verwoest worden, zoals net voordien Danzig, waar in september 1939 de oorlog begonnen was. Symbolen voor Stalin !

Dit schandaal van Warschau, bovenop alle Duitse oorlogsmisdaden, had een weerslag op het tot stand komen van een communistisch blok achter een IJzeren Gordijn, …met hierin ook een verantwoordelijkheid van president Roosevelt, die "uncle Joe" maar liet begaan. Op korte tijd werden de Polen tweemaal door het Westen in de steek gelaten : eerst in september 1939 en nogmaals in augustus 1944. Zij hebben dat nooit vergeten! Dit verklaart waarom zij thans een krijgshaftige en vastberaden houding aannemen tegenover de nieuwe dreiging vanuit Rusland. Zij beseffen maar al te goed dat zij in geval van nood op niemand moeten rekenen, tenzij op zichzelf! Deze aanmerking over Polen past wellicht niet goed in dit Oostends plaatje (ook al was het gezin Szpiro van *Poolse* nationaliteit), maar het zou dan toch onvergeeflijk zijn indien dit belangrijk addendum hier zou ontbreken. Want het stemt erg *tot nadenken, ook vandaag nog !*

Joden, Slaven, zigeuners, homoseksuelen, gehandicapten, … voor de nazi's allemaal "Untermenschen" of "unwertiges Leben"! Onbegrijpelijk dat zo velen (niet alleen in Duitsland) in die waanzin hebben kunnen geloven en ernaar hebben gehandeld ! Met een grenzeloze verachting voor al *wat* in hun ogen een *Untermensch* was (*het ging niet langer om een mens !*). Die opeenstapeling van verderf kunnen wij niet begrijpen omdat het zo onvoorstelbaar is. *Precies daarom* wordt, via het verhaal van *één* joods meisje, een *poging* gedaan om dat duivels systeem te ontmaskeren en *doorzichtiger* te maken. De filosoof Simon Critchley stelt dat wat men *het Kwaad* noemt, eigenlijk een poging is om iets te omschrijven …waarvan we besloten hebben, het toch maar *niet* te begrijpen! Dat neemt niet weg dat, hoe onbegrijpelijk het Kwaad ook moge zijn, wij toch steeds zeer duidelijk het onderscheid moeten maken tussen Goed en Kwaad (… dat zich trouwens soms arglistig vermomt als "Goed"). *Caveant consules* ....

In een beroemde schets tekende Paul Weber het oprukkend nazisme als "der Triumph der unsterblichen Dummheit". Domheid is onsterfelijk (want ongeneeslijk) en draagt in zich iets triomfantelijks omdat velen zich hierin naïef laten meeslepen. Wij moeten alle uitwassen hiervan bekend maken, aan de schandpaal spijkeren vooraleer het weer te laat is! Het gaat niet alleen om heropduikend neonazisme, maar ook om fascistische of fascistoïde uitingen en bewegingen, ook al zijn die soms vermomd in bijvoorbeeld een religieus kleedje, zich beroepend op een of ander voorbijgestreefd wereldbeeld.

Het spreekt vanzelf dat wij niet mogen trappen in de idiote en misdadige valstrik van die "nazi logica", maar niettemin kan men zich *argeloos* laten misleiden, door vaak onbewust "anderen" als "apart" te gaan bekijken, nochtans mensen zoals jij en ik, van welk ras, huidskleur, godsdienst of overtuiging ze ook mogen zijn. In Oostende was de joodse gemeenschap ingeburgerd, welstellend, gecultiveerd en *perfect geïntegreerd.* Indien het geval van een joods meisje nader wordt bekeken, dan is dat *kenschetsend* voor het leven, thuis en op school, van *alle* hier opgroeiende kinderen en adolescenten, ook al leden niet-joodse kinderen niet onder dezelfde terreur, … doch ze werden wel ermede geconfronteerd, als je ontdekt dat de leerlingen van de afdeling "snit en naad" van de beroepsschool in de Stockholmstraat, ertoe *verplicht* werden de Davidster in serie te maken! In mijn leeftijdsgroep waren wij toen wel nog te jong om ons hiervan eveneens bewust te zijn, met onze *eigen* "kleine oorlog", met een *andere* perceptie van wat er zo allemaal om ons heen gebeurde. Maar de (voor ons) *groote kienders* leerden al vlug, *via hun joodse vrienden*, wat er écht aan de hand was. Dit veroorzaakte geen onderlinge tegenstelling (nochtans

de *bedoeling van de nazi's*), integendeel, want uit dat poëzieboekje en ook uit nog bewaard gebleven groepsfoto's kan je wel merken dat die kinderen *één grote groep* vormden, *ongeacht ras en afkomst*, wat ten andere bij kinderen ook maar normaal is. En tussen joodse en niet-joodse pubers kon toen al spontaan en onweerstaanbaar een prille kalverliefde ontluiken, ja waarom niet! Liefde is blind en overstijgt alles. En verliefd worden is de natuurlijkste zaak van de wereld !

Ereplaket Raymond Chaffart

Op 20 april 2011 vernamen wij dat met de inhuldiging van het "ereplaket Raymond Chaffart" hulde zou worden gebracht aan zes joodse leerlingen van het Atheneum die omkwamen in Auschwitz. Het was leraar Chaffart (1921-2010) die opmerkte dat in de hall de naam van zes joodse leerlingen ontbrak op het plaket voor oorlogsslachtoffers. Om een onbekende reden bleven zij onvermeld, verbazingwekkend omdat er in joodse gezinnen ook gymnasiumleerlingen waren, in het officieel onderwijs, jongens in het Atheneum en de meisjes in het Lyceum (wat een reden kon zijn om de meisjes niet te vermelden op het plaket in het Atheneum, dat nu allang "gemengd" is, na de fusie met het Lyceum). De oud-leerlingenbond nam zich deze zaak zeer ernstig ter harte. Zij liet het plaket aanvullen met de naam van deze zes leerlingen, met een verwijzing naar het speurwerk van Raymond Chaffart (die helaas, door zijn overlijden in 2010, dit sluitstuk op zijn opvallend initiatief niet meer heeft mogen meemaken).

Dit aangepast plaket werd op 6 mei 2011 officieel ingehuldigd, in aanwezigheid van o.a. Prof. Julien Klener, Voorzitter van het Centraal Israëlisch Consistorie van België, en een laatste getuige (tevens inwoner van Oostende), Mevr. Simone Degueldere. Het Atheneum geeft in de lessen hieraan de nodige aandacht en waakt erover dat nooit nog de naam vergeten wordt van Albert en Herman Schindler, Joachim Speier-Holstein, Simone Schendorf en Henriette en Regina Szpiro. Na sluiting van het *Joods Museum van Deportatie en Verzet* (Mechelen), werd, in afwachting van het *Museum van de Holocaust en van de Mensenrechten, Kazerne Dossin* (let op de naamsverandering!), een rondreizende fototentoonstelling georganiseerd over het lot van de destijds alhier ondergedoken joodse kinderen. De bijzonder opgemerkte inhuldiging van dit nieuw museum, incl. een herdenkingsplechtigheid, op 9.09.2012, viel toevallig samen met het publiceren van het septembernummer van "De Plate" over de Jodenvervolging. Beiden vulden elkaar zeer goed aan, in een tijdsgewricht waarin deze problematiek *nu pas ten volle de nodige en correcte aandacht begint te krijgen. Beter laat dan nooit …*

Een aangrijpend poëzieboekje

Wat betreft Henriette Szpiro is het zo, dat wij hier niet geconfronteerd worden met een Oostendse Anne Frank, want zij heeft geen dagboek achtergelaten. Van haar is *een poëzieboekje* bewaard gebleven (een verjaardagscadeautje op 6 mei 1943 van haar zus Regina), waarin, in haar laatste levensmaanden, klasgenoten haar proberen *moed* in te spreken. Een poëzieboekje was toen iets in de aard van *Facebook* , reeds een vorm van "sociaal netwerk avant la lettre" … maar dan zonder Internet! Alle meisjes (jongens in veel mindere mate) hadden een poëzieboekje, dat een "zwervend" bestaan leidde omdat het voortdurend werd "uitgeleend" ter aanvulling door telkens weer een andere vriendin of schoolkameraad. Het gaat hier om een totaal miskend *tijdsdocument* (te "kinderachtig"?), want nog geen enkele socioloog, historicus of volkskundige heeft het voldoende interessant gevonden om aan dit fenomeen een studie te wijden. Men doet in die poëzieboekjes soms verrassende ontdekkingen, zoals in dat van mijn echtgenote die in de jaren vijftig als tiener overal mee op stap ging met haar oom, de befaamde regisseur Remi Van Duyn, en alzo overal in contact kwam met wat men nu B.V.'s zou noemen en die graag iets neerpenden in zo'n tienerboekje. Er moeten vele duizenden poëzieboekjes geweest zijn (die nu allicht massaal verloren gaan)… doch van deze in het bezit van *joodse* meisjes is - voor zover bekend - slechts

enkel dit poëzieboekje voor het nageslacht bewaard gebleven. Een *Oostends unicum* in gans de Shoah !

Het *noodlot* dat haar boven het hoofd hangt, wordt hierin nergens vermeld. Trouwens, wie wist er toen wat haar lot zou zijn? En van de joden in het algemeen? Maar er hangt een stille weemoed doorheen dit beklemmend boekje, een hunkering naar vriendschap en geborgenheid, en ook al een prille kalverliefde voor een klasgenoot. Wanneer zij in juni 1943 van hem gescheiden wordt, schrijft zij schertsend vanuit Schaarbeek "Heb je soms intussen al een nieuwe vlam gevonden?". Zij was net 15 jaar, doch bijna reeds een jonge vrouw, op de drempel van het leven, met een verwachtingspatroon dat plots, brutaal en wreed in de kiem zou gesmoord worden. Wat voor iedere tiener de mooiste jeugdjaren moeten zijn, was voor haar en haar lotgenoten een periode van angst, pijn, kwelling, spanning en onzekerheid, met op het einde een huiveringwekkende sprong in het nare onbekende : aanhouding en snel daarop, vanuit Mechelen, de reis in een beestenwagen "naar het Oosten" ... *Aequo pulsat pede mors,* dixit Horatius.

Zoals in het Hooglied van Salomon stond zij als een ree achter een muur, zij keek niet-begrijpend en met onschuldige ogen door ons "Arisch" venster, en zij had voor haar omgeving een uitstraling vanachter de tralies van het virtueel en mentaal getto waarin ze was opgesloten en waarin ze moest leven en overleven. Want in Oostende, zoals overal elders in België, werden de joden niet samengebracht in een getto (ook niet in Antwerpen, want daar bestond reeds voordien een jodenbuurt), maar de joden werden *individueel en geestelijk* geïsoleerd en gestigmatiseerd met een Davidster én via allerlei vernederende verbodsbepalingen, voorschriften en beperkingen. Men kan zich dit in onze huidige maatschappij niet of nauwelijks voorstellen, wat dat moet geweest zijn en betekend hebben voor een opgroeiend en schoolgaand kind: die bestendige perverse *wisselwerking* tussen *twee werelden*, die van - in nazi taalgebruik - enerzijds het "Arische" bevolkingsgedeelte en anderzijds de "niet-Arische" lokale gemeenschap.

Precies daarom is dit *uniek* poëzieboekje (want er is geen ander bewaard gebleven) zo intens waardevol, niet alleen voor de historicus maar ook voor de socioloog en vooral ook voor een traumapsycholoog, nogal "geleerde woorden" waarmee wil aangetoond worden dat dit niet zo maar een poëzieboekje is van een tienermeisje doch meteen een *zeldzaam tijdsdocument* dat, zij het indirect en onuitgesproken, een treffend beeld geeft van een erg tragisch tijdsgebeuren. *Inhoudelijk* ligt hierin het *fundamenteel* verschil tussen dit poëzieboekje en het dagboek van Anne Frank, *ogenschijnlijk* alledaagse tienerschriftjes waaraan in "normale" tijden niemand aandacht zou besteden : Anne Frank was een joods meisje van dezelfde leeftijd, doch zij was ondergedoken en overleefde samen met anderen in een compleet en bijzonder strikt *isolement*, maandenlang "begraven" in het beroemde "achterhuis" aan een Amsterdamse gracht. Zij had geen enkel contact meer met de buitenwereld, tenzij 's nachts een glimp van de sterrenhemel en regelmatig het geluid van de klok van de Westertoren, evenals de persoon die zorgde voor de nachtelijke bevoorrading. Weliswaar gaat het hier in beide gevallen om een isolement en om een voortbestaan in afzondering, doch bij Anne Frank was dit - in een benauwende ruimte - in alle opzichten "intern" (ook t.o.v. de soms akelige medebewoners van het "achterhuis", "L'enfer, c'est les autres", dixit J.P. Sartre), terwijl dit voor Henriette Szpiro - vreemd en verwarrend - *zowel extern als intern* moet geweest zijn, met hier in Oostende een beperkte bewegingsvrijheid ...en *tegelijkertijd* de niet-aflatende druk van de "Einsperrung" die fataal de joodse gemeenschap steeds verder en dieper in de hoek drumde. Op zichzelf dus voorzeker een "interessant" studie-object voor vergelijkend *psychologisch* onderzoek, doch dit is iets dat niet het voorwerp uitmaakt van ons historisch onderzoek maar wél ermede verband houdt. Maar er is nog een ander inherent verschil tussen beide schriftjes, niet van "redactionele" aard : een dagboek wordt geschreven door de auteur, terwijl in een poëzieboekje de bezitter ervan *niet zelf* aan het woord komt, maar enkel *gezien wordt* door en in de ogen van haar omgeving, en dan nog doorgaans op een indirecte en vrij subtiele

manier. Maar het woordgebruik en de geest die ervan uitstraalt, behoren in beide gevallen alleszins tot diezelfde leefwereld van een prille en opgroeiende adolescent (het woord "teenager" bestond toen nog niet).

Grasduinend in het poëzieboekje van een tiener ...

Henriette Szpiro is, zoals zes miljoen andere joden, van de aardbodem verdwenen, letterlijk en figuurlijk. Zij is opgegaan in rook en as, "verschwunden durch den Kamin". Geen graf of massagraf herinnert eraan dat zij er ooit is geweest (tenzij het "aangevuld" herinneringsplaket in het Atheneum, wat hieraan een extradimensie geeft). De "Endlösung" was alleszins uiterst "gründlich und tadellos", en nog tot de laatste dagen van april 1945 hebben de nazi's alles in het werk gesteld om alle sporen van hun misdaden uit te wissen ...en om zelfs nog in spoedtempo een aantal slachtoffers bij te maken !! Intussen zagen de Duitsers het vreselijk einde naderen, "der Untergang"... Een Duitse collega zei : "Anders als in 1918, war es vollkommen unklar, was beim Schlussakt passieren würde. Das würde bestimmt für massive Unsicherheiten und Elend über Jahrzehnte hinweg sorgen! Die Klärung, der Wiederaufbau, die Wirrungen und ein mögliches neues Vorgehen würden uns über viele Jahre beschäftigen" (1). *Dies irae* ...

Het stemt dan ook onbehaaglijk wanneer je geconfronteerd wordt met dit poëzieboekje. Het "voelt" bijna aan als een *relikwie*. Het doet denken aan die onthutsende materiële sporen van "Dit was ooit eens een mens" (Primo Levi), die beklemmende sporen die achtergebleven zijn in Auschwitz (massa's schoenen, brillen, enz.), ook al gaat die vergelijking niet helemaal op, ... want enkel wat nog "bruikbaar" of "recycleerbaar" was, werd bewaard in de "kanada's", de opslagruimtes van Auschwitz. Maar *theoretisch* zou dit poëzieboekje daar kunnen terecht gekomen zijn, om thans voort te leven als een tentoonstellingsobject in het museum.

De wezenlijke *betekenis* van dit boekje ligt "ergens" in een onwezenlijke *band* tussen de lezer en de persoon om wie het gaat, ook al is zij al zo lang verzwonden in het "niets"en kan zij nog enkel in onze gedachten treden als een geestesverschijning, die in onze verbeelding opnieuw een gestalte kan krijgen via de diverse aanwijzingen in dit boekje. Dit klinkt sentimenteel of emotioneel, doch dit is het *enige* concrete aanknopingspunt dat wij nog hebben: niet alleen met haar ...maar meteen met *al haar lokale lotgenoten* die *niets* hebben achtergelaten maar die evengoed recht hebben om *ergens* in onze nagedachtenis te blijven voortleven. Meer *in het algemeen* heeft, o.a. via dit tienermeisje, die verdwenen Oostendse joodse gemeenschap, die destijds zoveel heeft bijgedragen tot de groei en bloei van Oostende, immers het volste recht om met verschuldigd respect en piëteit te *blijven voortleven* in onze collectieve herinnering.

Dit poëzieboekje geeft een bittere nasmaak wanneer je beseft dat alle aanmoedigingen van vrienden tot niets hebben geleid. Yeats parafraserend "Life as a preparation for something that never happens", lijkt dit "*Youth* as a preparation for a full adult life *that would never happen*". Anderzijds is het bemoedigend dat, zelfs in die donkere periode, er toch nog die vonk van levensvreugde en optimisme naar boven kwam, zoals blijkt uit dit intiem poëzieboekje.

Doch niet alleen via dit poëzieboekje maar ook via een foto die van Henriette is bewaard gebleven, krijgt de Holocaust een herkenbaar en eigen gezicht, zelfs zeer markant, namelijk een foto in juli 1943 van een meisje dat in een zomerjurk wandelt op een Brusselse boulevard, *zonder jodenster*, en dat - in tegenstelling tot haar zus Regina en haar vriendin Sonia Pels, met wie zij op wandel is - vrank en uitdagend kijkt in de lens van de fotograaf. Een ultiem gebaar van persoonlijk verzet, in het besef van het onmiddellijk gevaar dat haar bedreigt ?

Blijkbaar heeft zij, na uitwijzing uit het "Sperrgebiet" in juni 1943, in haar nieuw verblijf in Schaarbeek bezoek gekregen van haar vriendin Clotilde "Clotje" De Rycker, aan wie zij (had zij een voorgevoel?) haar poëzieboekje heeft toevertrouwd, zodat het nu na al die jaren tot bij ons gekomen is via Mevr. De Rycker (die in haar eigen poëzieboekje een tekening bezit van Henriette Szpiro, haar als aandenken opgedragen op 19.6.1943). Kennelijk koesterde zij toch nog hoop op betere tijden, wat blijkt uit haar allerlaatste aantekening: "aangekomen te Brussel 25.6.43 - terug te Oostende den ……". Doch het verder en snel verloop der gebeurtenissen liet alle hoop varen op een "terug te Oostende" of op wat dan ook. Dit wijst er wel op, dat de nazi's erin slaagden hun argeloze slachtoffers tot het allerlaatste op een dwaalspoor te brengen en zand in de ogen te strooien. De moordmachine moest, hoe dan ook, gesmeerd blijven lopen om met zeer weinig SS-personeel (aangevuld met wat lokale handlangers) toch uiteindelijk niet minder dan zes miljoen mensen in een relatief zeer korte tijd de dood in te drijven.

Opvallend is ook dat zij nog heeft gepoogd om in contact te blijven met Fernand Boedt, haar klasgenoot waarop zij kennelijk een oogje had. Blijkbaar moest dit wel gebeuren buiten medeweten van zijn ouders, want zij gebruikte hiervoor een "postadres" via haar vriendin Clotilde De Rycker. Uit een bewaard gebleven brief komt een meisje naar voor dat, al pratend over koetjes en kalfjes, de schijn lijkt hoog te houden van een "normaal" tienerbestaan.

Het einde van een droom

Op 10 oktober 1942 kregen de laatste joodse inwoners van Oostende bevel de stad te verlaten "om zich naar één van de grote steden in het binnenland te begeven". Zij mochten zeker "niet vergeten hun nieuw adres door te geven". Voor velen onder hen werd dit nieuw adres … de Dossinkazerne in Mechelen, het *Durchgangslager* voor de konvooien naar Auschwitz. Het is niet duidelijk wat er in dat verband intussen in Oostende met het gezin Szpiro precies gebeurd is. Feit is dat ze pas in juni 1943 - samen met een groepje andere joden - werden uitgewezen uit het *Sperrgebiet,* om op 25 juni 1943 een "voorlopig"onderkomen te vinden in Schaarbeek, waarna zij al op 14 augustus 1943 werden opgepakt en overgebracht naar de Dossinkazerne in Mechelen, waar zij op 20 september 1943 werden opgenomen in "Transport XXII", richting Auschwitz, …het abrupt en vreselijk einde van een droom, een droom die ieder kind mag hebben tijdens wat in normale omstandigheden een kommerloze jeugd moet kunnen zijn.

In je verbeelding zie je daar in dat station die griezelige spooktrein van dood en verdoemenis, een ziedend en stomend monster, ongeduldig wachtend op het startsein voor de ultieme reis naar de verschrikkingen van de Hades van het Derde Rijk : de poort van de beestenwagen wordt ruw dichtgeschoven, een laatste streep licht glijdt over bange gezichten, met een doffe klap valt de zware grendel in het slot, het galmt doorheen de wagon als een laatste oordeel, het wordt stil en enkel angst en onzekerheid hangt nog in deze enge en benauwende ruimte …

Voor hun vertrek "naar het Oosten" moesten de *Aussiedlungjuden* hun sleutel afgeven "opdat er goed zou gewaakt worden over hun woonst en inboedel tijdens hun afwezigheid". Dadelijk daarna werd hun huis "ontruimd" door "gespecialiseerde" verhuisfirma's. Er werd meubilair aangetroffen van prima kwaliteit, schilderijen, tafelzilver, eetserviezen, porselein, kristal. De mooiste stukken werden openbaar geveild in Berlijn, en de opbrengst was voor de *Reichsbahn* een "tegemoetkoming" voor de onverdroten "Einsatz" van treinen en spoorwegpersoneel bij de transporten naar Auschwitz. De rest van meubilair, kledij en huisraad werd in de zwaar geteisterde *Heimat* door het Duitse Rode Kruis en door *Winterhilfe* verdeeld onder dakloze of ontheemde Duitse burgers. Ongetwijfeld moet nog veel "kringloopmeubilair avant la lettre" een tweede leven leiden in de Duitse samenleving, samen met nogal wat "Raubkunst". Zo hebben de joden dan ook nog *zelf* betaald voor het beestachtig vervoer naar Auschwitz, … voor de nazi's geen cynisme

maar gewoon een kwestie van een planmatige en georganiseerde "aanpak". Maar dat was niet alles, want in de *Güterabfertigungsstelle* van Auschwitz (de "kanada's") werden reiskoffers en klederen zorgvuldig onderzocht en gesorteerd (en vooral onderzocht naar verborgen juwelen, diamanten, valuta en waardepapieren). Ook de aangroei van de Duitse goudreserves werd zeker niet uit het oog verloren, want in die tijd hadden heel wat mensen gouden tanden (alleszins zij die dat betalen konden). Wanneer de joden zich moesten ontkleden voor het "Brausebad", werd vlug nagegaan of ze gouden tanden hadden. Bij wie dit het geval was, werd een merkteken aangebracht. En de rest laat zich raden …

Was er een uitweg ?

Heeft het gezin Szpiro overwogen om onder te duiken ? Misschien wel, doch dat was niet zo evident. Onderduiken was problematisch (schuilplaats, voeding, medische zorg, claustrofobie, spanningen, bestendig gevaar van ontdekking of verklikking, je hoeft maar het dagboek van Anne Frank te lezen om hiervan een beeld te vormen). Er was niet alleen vraag maar er moest ook een aanbod ontstaan. Niet ieder stond te springen om joden te helpen onderduiken, alleen al wegens het risico van bestraffing bij hulpverlening. Voor kinderen lag het wel anders, via het systeem "noyez le poisson": laat telkens een joods kind *onopgemerkt* opgaan in een groep van niet-joodse kinderen. Joodse kinderen zijn alzo ontsnapt via een ondergronds netwerk. Op zichzelf reeds een probleem, maar een wellicht nog groter probleem was dat de meeste ouders geen afstand wilden doen van hun kinderen (ook al was het "tijdelijk"), wat begrijpelijk en zeer menselijk is. Dit werd in de hand gewerkt door hun onwetendheid omtrent hun eigenlijke lotsbestemming, in de hoop dat die beweringen over "Aussiedlung" en "arbeid in het Oosten" wel ergens zouden overeenstemmen met een aanvaardbare en menswaardige werkelijkheid.

Niemand heeft ooit geweten of kunnen vermoeden dat er slechts één eindbestemming was: *Vernichtungslager Auschwitz*. De geruchten die hierover uiteindelijk doorsijpelden, kon en wilde niemand geloven omdat dit al te fantastisch of overdreven leek te zijn (men sprak zelfs van "Engelse propaganda"). De Holocaust is inderdaad ook vandaag voor velen nog steeds onvoorstelbaar … en zelfs het voorwerp van een absurd negationisme. In Oostende deed het gerucht de ronde dat de joden werden afgevoerd "naar Dachau", maar van "Auschwitz" was er nooit sprake, want dat was totaal onbekend, tenzij na de bevrijding van de kampen in 1945.

Doch wat alhier gekazerneerde Duitse militairen betreft, lag de zaak wel anders. Historisch onderzoek (aan de hand van *Feldpostbriefe* en dagboeken) heeft uitgewezen dat zij ongeveer *wel wisten* wat de "eindbestemming" was van die *Aussiedlung*, zij het zonder kennis van alle details. Zelfs als *Geheimsache* kon deze volkerenmoord onmogelijk volledig geheim worden gehouden. Maar de Duitse militairen in Oostende en elders wisten dat ze moesten zwijgen, en dat verdringingseffect is *achteraf* nooit verdwenen. In veelal oppervlakkige getuigenissen en verhaaltjes over hun eigen dagelijks leven (zoals gepubliceerd in lokale geschiedkundige en heemkundige tijdschriften) komen zij naar voor als gewone mensen die door een speling van het lot hier waren terechtgekomen en van weinig op de hoogte waren en enkel hun dagelijkse plicht vervulden. Maar hierin weerklinkt ook vrees voor wraak en vergelding indien Duitsland de oorlog mocht verliezen, evenals vrees voor immanente gerechtigheid en de straf van God. Getuigenissen van Duitsers kunnen verhelderend zijn (ook ten aanzien van "die Belgier"!) … doch enkel *indien eerst* die muur van gecultiveerd (ver)zwijgen kan worden doorbroken, wat van beide kanten wel enig "Fingerspitzengefühl" vereist. De schrijver Günter Grass - zelf (en dan nog door zichzelf !) zeer laat ontmaskerd als een ex-SS-er - heeft dit vergeleken met "het pellen van een ui" (in zijn autobiografie "Beim Häuten der Zwiebel", 2006).

Anderzijds is het zo, dat zowel Roosevelt als Churchill, ofschoon van alles op de hoogte (na het onthullend rapport van Jan Karski in 1942), niets hebben ondernomen om, hoe dan ook, de tenuitvoerlegging van de Holocaust ook maar enigszins af te remmen. In 1944 namen US piloten zeer gedetailleerde luchtfoto's van het reusachtige Auschwitz-complex (met achteraf na grondig onderzoek een nauwkeurige omschrijving van alle onderdelen), doch er gebeurde verder niets (maar wél in Auschwitz zelf, zoals in 1944 de uitroeiing van de Hongaarse joden, een allerlaatste en moeiteloze "prestatie" van Adolf Eichmann). Luchtaanvallen op gaskamers en crematoriums hadden nog talloze mensenlevens kunnen redden, al dan niet gepaard met het vernielen van de aanvoerlijnen van de spoorwegen. Doch ook van Russische zijde werd niets ondernomen, alhoewel Stalin goed was ingelicht en het Rode Leger toen al snel oprukte in de richting van Polen. Wat betreft de westerse geallieerden kan men zich dan eigenlijk ook wel vragen stellen bij de hevige verontwaardiging en woede van US generaal Eisenhower bij zijn fameuze rondgang in Duitse concentratiekampen in 1945. *Quaerens quem devoret ?*

Een hartverscheurende keuze

Deze netelige kwestie omtrent de hartverscheurende keuze waarvoor joodse ouders zich geplaatst zagen (met daaraan verbonden de psychische weerslag op hun kinderen), hebben historici nog niet nader onderzocht, misschien vooral omdat dit veeleer van *psychologische* dan van historische aard is (en bij het onderzoek naar de Holocaust heb je vaak het gevoel dat dit eerder iets is voor psychologen en psychiaters dan voor historici !). De ouders zagen zich immers gesteld tegenover twee totaal *tegengestelde* zienswijzen om de situatie in te schatten :

- het feit dat ook kinderen, bejaarden, zieken en gehandicapten *verplicht* in aanmerking kwamen voor "Aussiedlung", deed hen die het minst naïef waren (...of hen die Hitlers "Mein Kampf" hadden gelezen !) ernstig twijfelen aan wat de nazi's zo allemaal beweerden in verband met die "*arbeid* in het Oosten";
- anderzijds zagen anderen *precies hierin* het bewijs dat de"Arbeitslager" (werkkampen) en de "Siedlungen" (nederzettingen) in zekere mate "gezinsvriendelijk" waren, in die zin dat men er verder zou kunnen werken en leven *in gezinsverband.*

Bovendien waren de meeste joodse gezinnen in Oostende niet onbemiddeld. Zij behoorden tot de middenstand of tot vrije beroepen. Zij hadden een zelfbewustzijn ontwikkeld, waardoor zij erop rekenden dat zij - zoals voorheen in andere landen - zonder al te veel kleerscheuren die moeilijke periode wel zouden doorspartelen, ook via relaties elders in het land. Die typische joodse ingesteldheid heeft Benjamin Netanyahu samengevat als volgt: "The Jews have a deeply ingrained ingenuity that has always helped them survive. Our story is one of overcoming tremendous odds". In dit milieu deed men geen afstand van zijn kinderen, ook al werd hulp en bijstand aangeboden door mensen die zelf *hun eigen leven* in gevaar brachten. En men was zich hiervan goed bewust, want na een paar jaar bezetting waren er reeds een aantal stadsgenoten opgepakt en "verschwunden in Nacht und Nebel". *Ook zij* gingen "durch den Kamin", zoals bleek bij de bevrijding van de kampen in 1945. Ter illustratie wordt hierna een foto afgedrukt van een zeldzaam grafmonument (op het kerkhof in de Stuiverstraat), dat van hoofdpolitiecommissaris Maurice Seys, in 1945 omgekomen in het slavenkamp KZ-Dora.

Het gezin Szpiro is bijeen gebleven, tot het bittere einde, toen hulp niet meer kon baten of verstrekt worden. In die zomer van 1943 eindigde die levensdroom van Henriette brutaal en als een donderslag bij heldere hemel. Dacht zij nog aan haar poëzieboekje? Ze zal wel nooit hebben kunnen hopen of vermoeden dat dit onooglijk boekje ruim zeventig jaar later nog zou opduiken als een ultiem eerbetoon en een laatste nagedachtenis, *ook voor de gemeenschap* waarbij ze hier in Oostende heeft behoord. In die zin mag dit boekje ergens plaats nemen in de aangrijpende galerij van achtergebleven documenten uit die duistere periode, met vooraan het dagboek van

Anne Frank. Meteen is dit verhaal rond dit joods meisje een *ontmaskering* van wat de nazi's *meer in het algemeen* écht op het oog hadden. Want *na de joden* zouden systematisch ook nog andere "geselecteerde" volksgroepen aan de beurt komen …

Een "jodenboekerij" in de Rogierlaan

Over Isidoor Szpiro, de broer van Henriette, wordt in het Stadsarchief een getuigenis bewaard van Frans Fonteyne : "Mijn joodse vriend en ik waren 12 jaar in 1943. Zijn ouders hadden een textielzaak op de Alfons Pieterslaan, tegenover de meisjesschool. Het waren zeer vriendelijke mensen, praktiserende joden maar niet orthodox. Iedereen noemde hem Bouboul. Wij waren normale, speelse, gezonde jongens. Maar aan dit onbezorgd en gelukkig leven kwam spoedig een einde. Het was de joden verboden handel te drijven en zij moesten zichtbaar op hun kledij een gele ster dragen. Zij mochten niet meer naar de stadsboekerij gaan en ook niet met een boek over de straat lopen. Maar de Oostendse joden hadden er iets op gevonden: ze brachten, toen het nog kon, hun boeken in een huis in de Rogierlaan en maakten een geheime boekerij". Dat huis aan de Alfons Pieterslaan is ook al ten prooi gevallen aan de niet te stuiten sloop- en bouwwoede (die laan is onherkenbaar veranderd, waardoor men zich steeds minder nog een beeld kan vormen van wat dat stadsdeel ooit was). Het huis in de Rogierlaan staat er ook niet meer, onlangs vervangen door een nieuwbouw, zonder enige vermelding van dit allerlaatste "cultureel" spoor van joodse aanwezigheid. In razendsnel tempo verdwijnen alhier de laatste zichtbare aanknopingspunten met het eigen verleden. *Amnis ab his tacuit*, prevelde Ovidius.

Van Isidoor Szpiro is er een foto bewaard gebleven, een groepsfoto in de Ostend Swimming Club d.d. 31.8.1941 (ondertiteld "prijskamp zwemmers"). Hij zit op de eerste rij, samen met zijn zusje Lea. Achteraan merk je een jonge Victoire Ponjaert (sedert vele jaren lid van "De Plate"). Sommige oudere Oostendenaars zullen zich eveneens op die groepsfoto herkennen, een foto die erop wijst dat - spijts alles - de Oostendenaars, en heel zeker de kinderen, tijdens de bezetting er steeds het beste van gemaakt hebben, ongeacht wie of wat ze ook waren. Die kinderen zijn, indien thans nog in leven, intussen hoogbejaard geworden, Oostendenaars die, elk voor zichzelf, insgelijks een misschien boeiend levensverhaal kunnen vertellen.

Na de oorlog werd die ex-"joodse boekerij" noodgedwongen een tijdelijk filiaal van de in heroprichting zijnde Stadsbibliotheek, die samen met het Stadsarchief was vernield tijdens de bombardementen van mei 1940. Ik heb er zelf bijna elke week een boek ontleend als ik 's middags op weg was van school naar huis. Ik heb die gezellige bibliotheek echt "verslonden", o.a. de volledige werken van Jules Verne en van Karl May, maar wist niet wat de historische achtergrond was van deze "boekerij". Het leven ging verder en *niemand* zei nog iets over de Oostendse joden. Zij waren "verschwunden", totaal van de aardbodem verdwenen. En niets herinnerde er nog aan dat zij hier ooit hadden gewoond en geleefd. Niets, tenzij de synagoge aan het Van Maestrichtplein, als bij wonder intact bewaard gebleven, een uniek stenen overblijfsel van weleer. Maar, zonder sporen, kan er "in de geest" nog iets voortleven ??

In Zwitserland werd in 1945, met als titel "Rien où poser sa tête", de autobiografie uitgegeven van Françoise Frenkel, een Poolse Jodin die tijdens het Interbellum in Berlijn een boekhandel leefbaar kon houden, die vooral gespecialiseerd was in Franse literatuur. Na de "Kristallnacht" (9 november 1938) zocht zij een heenkomen in Parijs, met achterlating van haar boekhandel en al haar collecties. In juni 1940 slaat zij op de vlucht, verbergt zich in Nice en ontsnapt naar Zwitserland. Beroofd van al haar boeken bewaart zij niettemin "in haar geest" en "contre l'oubli" heel haar bibliotheek en zij schrijft hierover : "Je restai seule avec ma librairie. Je la veillai toute la nuit, me remémorant notre communauté, notre solidarité, nos années d'efforts et de luttes palpitantes. Cette librairie, nous y trouvons l'oubli et le réconfort, nous y respirons librement. Elle était devenue ma

vie, *ma raison d'être*". Al bij al een ontroerende hulde aan een "joodse boekerij"! "L'aube me trouva assise au milieu de mes livres..." (2)

Existentiële vragen

Een handjevol overlevenden zijn teruggekeerd, meestal kinderen, weggestopt in internaten, kloosters, vakantietehuizen. Ongetwijfeld hebben zij een moeizaam rouwproces doorgemaakt, of - erger nog - *geen* rouwproces, want wat is rouw *zonder enig aanknopingspunt* ? Geen ouders of grootouders, zelden nog een broer, zuster of familie. Geen graf van de ouders, geen foto, geen overlijdensakte. De ouderlijke woning (al dan niet met inboedel) ingepalmd door "nieuwe bewoners". Kortom, *niets* meer, noch materieel noch immaterieel. Bovendien: ook onbegrip en onverschilligheid. Maar kan men een mens volledig uitwissen, doen opgaan in "Nacht und Nebel", alsof hij nooit bestaan heeft? De Holocaust roept ook *existentiële* vragen op, *zowel voor joden als voor niet-joden*, én ten aanzien zowel van de slachtoffers (*was hier ooit een mens?)* die letterlijk verdwenen in "ash to ashes, dust to dust", als van de *daders* (*wat was dat voor een mens? of een onmens??)* , die na de oorlog gewoon terugkeerden naar hun vroeger leven alsof er niets gebeurd was en die straffeloos verder door het leven gingen, niet zelden in functies die hoog staan aangeschreven en van een onbesproken gedrag moeten zijn. Het was mogelijk dat, als je in contact kwam met een oudere of reeds gepensioneerde Duitse politieman of magistraat, je *ahnungslos* stond tegenover een massamoordenaar, in de context van een *dergelijke functie* onvoorstelbaar, griezelig en weerzinwekkend. *Irrationeel* gekleurde termen zoals *absurd, surrealistisch of pathologisch*, komen vaak om de hoek kijken, omdat het ontzettend moeilijk blijft om dit allemaal echt en correct onder woorden te brengen en te begrijpen. Vertwijfeld op zoek naar een rationele verklaring voor wat *irrationeel* ... en dus onverklaarbaar is ! Zij die gevormd zijn in de klassieke humaniora, vanuit de christelijke of humanistische invalshoek en in de geest van de "Aufklärung", blijven het moeilijk hebben om dit te doorgronden omdat hun eigen en tot norm verheven mensbeeld volledig *haaks* staat op het onmensbeeld van het nazi-regime, dat uniek blijft in zijn "genre", ook al zijn er nadien en tot vandaag ook nog andere totaal onmenselijke regimes of "bewegingen" opgedoken.

We komen hier in het domein van de filosofie en de psychoanalyse, en dat maakt het voor de historicus precies zo moeilijk om heel die problematiek van de Holocaust te vatten binnen een verklarend bevattingsvermogen. De auteur en Auschwitz overlevende Primo Levi heeft zich nooit kunnen verzoenen met het idee dat hij op deze aarde *lichamelijk* nog bestond en bleef voortbestaan (de "diesseits"), ... terwijl hij mentaal al lang tot de "jenseits" behoorde, tot het Rijk der Doden. Uiteindelijk pleegde hij zelfmoord, na het schrijven van een trilogie waarin hij volledig en indringend afrekende met zijn eigen en zeer persoonlijk Holocaustverleden.

Is het verbazend dat overlevenden het oude Europa de rug hebben toegekeerd? Meestal naar de nieuwe Staat Israël, om aldaar radicaal een nieuw leven op te bouwen in de *kibbutzim* , als strijdvaardige *sabra's,* wroetend en vechtend voor hun (voort)bestaan, verder in de lijn van de *militante* geest van weerbaarheid die *reeds in de jaren dertig* kenmerkend was voor de joodse ondergrondse in Oostende en ook elders (tot in Warschau), maar toen zonder gunstig gevolg. De nazi's hebben *via die overlevenden* een *nieuw type* van joden voortgebracht, *totaal anders* dan hen die eeuwenlang als een lam naar de slachtbank werden geleid. Het is een feit dat veel van wat in de wereld verkeerd gaat, zijn *oorsprong* vindt in al wat Duitsland in *negatieve* zin heeft op gang gebracht in beide wereldoorlogen. En voor velen die oorlog en bezetting hadden overleefd, konden de Duitsers hierna nooit genoeg gestraft worden voor al de gruwelijke en onvoorstelbare misdaden die namens en deels ook door het Duitse volk zelf waren bedreven.

In ieder geval waren na de oorlog de joden uit het Oostendse straatbeeld verdwenen. De nazi's hadden - zoals overal elders - hun krankzinnig doel bereikt : Oostende was "judenrein" geworden. Enkel de synagoge aan het Filips Van Maestrichtplein stond er nog, merkwaardig intact doch volkomen verlaten. En voorts waren er nog de leegstaande en leeggeroofde handelszaken en woningen, voor zover niet reeds overgegaan in een nieuwe bestemming.

Omtrent zij die *op het einde* van de bezetting werden opgepakt, geeft het dagboek van Anne Frank een wrange nasmaak in een aantekening bij de landing in Normandië : "Zou dan nu werkelijk de lang verwachte bevrijding komen? De bevrijding waarover zoveel gesproken is, maar die toch té mooi, té sprookjesachtig is om ooit werkelijkheid te kunnen worden? We weten het niet, maar de hoop die doet leven, maakt ons weer moedig, die maakt ons weer sterk. Het mooiste aan die invasie is, dat ik het gevoel heb dat er *vrienden in aantocht* zijn!".

Voor een al bejaard lezerspubliek bevat deze kroniek jeugdherinneringen. Er wordt hier een poging gedaan om die tijd te zien *door de ogen van een kind*, vervolgd en onderdrukt. Toen Astrid Lindgren (*Pippi Langkous!*), de *Friedenspreis 1978 des Deutschen Buchhandels* werd toegekend, deed zij in *ein Plädoyer für die gewaltfreie Erziehung* opmerken dat "Aggression und Krieg ihren Anfang nehmen *in den Kinderzimmern*. Denn auch künftige Staatsmänner und Politiker werden zu Charakteren geformt, noch *bevor* sie das fünfte Lebensjahr erreicht haben. Erschreckend, aber es ist wahr. Und so viele Jahre nach dem Krieg, ist die Welt noch ganz und gar nicht so, *wie sie Kindern gefällt* "(3). In Duitsland zei een *Halbstarke* : " Das Jungvolk erfindet sich *neu* in diesen Tagen, selbstbestimmt und frei im Kopf. Den Krieg und die Nachkriegszeit haben wir *als Herausforderungen* begriffen!" (4).

Niet ver van het Atheneum staat in het Leopoldpark een bronzen beeld van Emile Bulcke. In 1918 stierf zijn dochter, amper dertien jaar oud. Met haar als postuum model ontwierp hij dit zwierig beeld, en hij noemde dit "De wind". Het is niet triest, het lijkt triomfantelijk ... als de *overwinning* van het leven op de dood, meteen verrijzenis, wedergeboorte, wederopstanding, *voortbestaan*. Het leven "gone with the wind", niet beperkt tot een stoffelijk omhulsel, maar met *ook een geest* van liefde, vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid en verdraagzaamheid, de rechten van de mens, universele waarden vertrapt door *beschaafde* landen die (dixit Michael Kleeberg) "zuvor – vor ihrem jeweiligen Fall in die Barbarei – zu den zivilisiersten Völkern der Welt gehört hatten" (... die voordien - vooraleer te vervallen in barbaars gedrag - behoord hadden tot de meest beschaafde volkeren in de wereld). Het stemt nog steeds tot nadenken. Maar vooral tot *lering*, vooral het nodige inzicht om *tijdig* alle symptomen te kunnen ontmaskeren die *opnieuw* zouden kunnen gaan in de richting van dat onzalig verleden.

(wordt vervolgd)

* * * * * * *

Deze bijdrage is enkel kunnen tot stand komen dankzij Freddy Hubrechtsen, die aangaande Henriette Szpiro al het zoekwerk heeft verricht en hierover omstandig heeft gepubliceerd, en die tevens al het beeldmateriaal heeft verzameld, dat hier *niet nogmaals* wordt weergegeven, omdat hij dit reeds heeft gepubliceerd in zijn eigen bijdrage in "De Plate" over Henriette Szpiro en haar poëzieboekje. *Non bis in idem* ! Een dergelijke nauwe samenwerking tussen auteurs/leden van "De Plate" is overigens iets dat navolging verdient!

Ter herinnering : afbeeldingen die destijds werden gepubliceerd in bedoelde bijdrage ("De Plate", juni 2013) :

- groepsfoto Ostend Swimming Club, 31.8.1941

- foto in Brussel, juli 1943: Henriette en Regina Szpiro op wandel samen met Sonia Pels
- poëzieboek: opdracht 6.5.1943 vanwege Regina "aan mijn lieve zus"
- poëzieboek : eigen en laatste aantekening Henriette, 25.6.1943
- poëzieboek Clotilde: aandenken Henriette + tekening, 19.6.43

… en hierbij als *aanvullende* illustratie (en meteen een *waarschuwing* !) :
- een *vooroorlogs* beeld : "terrasjesweer", vreedzaam en gezellig
- een *naoorlogs* beeld : grafmonument Maurice Seys (KZ Dora, 1945)

VERTALING :

(1) Anders dan in 1918 was het totaal onduidelijk wat bij de ondergang zou gebeuren. Voor decennia zou dat onzekerheden en ellende met zich brengen. De aanpassing, wederopbouw, verwarring en een eventueel nieuw optreden zouden ons nog voor jaren bezig houden.
(2) Ik bleef met mijn bibliotheek alleen achter. Ik waakte erover gans de nacht, met in mijn herinnering onze gemeenschap, onze samenhorigheid, onze jaren van popelende inspanning en strijd. Wij vinden er vergetelheid en opbeuring, wij kunnen er vrij ademen. Dit was mijn leven geworden, mijn bestaansreden. Bij dageraad zat ik te midden van al mijn boeken…
(3) Een pleidooi voor geweldloze opvoeding! Agressie en oorlog vinden een aanvang in de kinderkamer. Want ook toekomstige staatsmannen en politici krijgen hun karaktervorming nog vooraleer zij hun vijfde levensjaar bereiken. Schrikbarend maar waar ! En zoveel jaren na de oorlog ziet de wereld er nog steeds niet uit zoals zij kinderen zou moeten bevallen.
(4) In deze dagen weten de jongeren zich opnieuw uit te vinden, zelfverzekerd en vrij van geest. Oorlog en de naoorlogse tijd hebben wij opgevat als uitdagingen.

* * * *

Een onverwachte maar interessante aanvulling

Naar aanleiding van het artikel "70 jaar geleden…Over een poëzieboekje …en de lijdensweg van een Oostendse joodse familie", door Freddy Hubrechtsen en verschenen in De Plate van juni 2013, ontving ik onlangs een brief van dhr. Gilbert Paepe uit Strombeek-Bever die het volgende schreef.

"Hierbij vindt u een foto, genomen omstreeks 1935, van de vroegere beenhouwerij 'PAEPE-NYSSEN', gelegen in de Alfons Pieterslaan nrs. 34 en 36.

In de jaren 1938 werd het gebouw in 2 afzonderlijke woningen gescheiden waarvan de huidige viswinkel er nog deel van uitmaakt (1).

Ik zend u deze foto omdat het gebouw links gelegen, op nr. 32, de lingerie-winkel was van de familie SZPIRO, waarvan de lijdensweg werd beschreven in het maandblad De Plate. Als goede buren was kleine Lea toen mijn speelkameraad (zie mijzelf op de foto als kleine kleuter).

Interessant om te weten is ook dat de beenhouwerij Paepe de leverancier van vleeswaren was van de legendarische 'Orient Express' vanaf 1934 tot de afschaffing ervan. Verder werden er aan de 'Wagons-Lits" nog vleeswaren geleverd tot 1968".

(1) Intussen is de viswinkel verhuisd naar de Alfons Pieterslaan 28.

Jean Pierre **FALISE**

1915 - Alfons Pietereslaan 34-36

2016 - Alfons Pieterslaan 28

"Royal Tours – Jetair" : rechtzetting i.v.m. het "*Concorde*"-vliegtuig

door **Emile SMISSAERT**

Een misvatting onzer *(zie De Plate; maart 2016, p. 51)* i.v.m. het destijds fameuze en spectaculaire, echter immer omstreden supersonische passagiersvliegtuig, "de Concorde en haar landing te Oostende", scherpte de aandacht en de speurzin van ons geacht medelid, de heer Johan **Ingels**. Wij geven *zijn* expertise en toedracht, bevindingen en feiten weer, waarvoor onze dank.

- In 1981 is er GEEN enkele *Concorde* op luchthaven Oostende geland. Wèl pas op 29 september 1977 streek bij ons voor het eerst een *Concorde* neer (de datum is ook te vinden op http://www.replo.be); het was een organisatie van Gerard Brackx (nog *een andere persoon* [dan G. Br. van Jetair] die goede relaties had bij *Air France.* Er bestaat daarvan een *foto* op de *beeldbank Oostende*; en op het *internet* kan men verschillende *info* daarover aantreffen (wellicht bestaan ook nog wat persknipsels [?] in het eigen archief van De Plate [?]).
- En J. Ingels oppert de bedenking: *"Zou het niet kunnen zijn, dat Brackx – in 1981 [dan] – de Concorde naar Brussels Airport heeft gehaald om het 10-jarig bestaan van Jetair te vieren [?]. Misschien is dit jaartal ergens verwisseld [?]".*

- **Ter info :**
  - op ***15 augustus 1982*** kwam de Concorde voor een tweede maal naar Oostende *(geen Jetair organisatie);*
  - in de ***negentiger jaren*** *vloog een Concorde chartervlucht uit naar Ijsland voor de* [Oostendse firma] *Daikin;*
  - in ***april 1997*** lag een cruiseschip van de [Britse] Cunard in Zeebrugge. Een *Concorde* van *British Airways* bracht passagiers aan die hun cruise begonnen en nam hen die hun cruise beëindigden mee naar hun eindbestemming.
  - de allerlaatste *Concorde*-vlucht *(Air France)* had plaats op de rampdag van Aircrash.

EEN OOSTENDS FOTOGRAAF
Luc Chatlen (1917 – 1984)

door **Valère PRINZIE**

Foto's onthouden wat mensen vergeten.
Fotografie is honderd verschillende dingen maar het is ook soms bewaren en dat is een van de taken van onze Kring De Plate.

In 1992 schonk mevrouw Ghislaine Noterman, de weduwe van Luc Chatlen, ons 300 zwart-wit foto's en 72 dozen met negatieven van haar man beter gekend onder de naam ' Foto Luc'. De negatieven worden nu gescand en gedigitaliseerd en zijn te bekijken op onze website .

In december vorig jaar werden door De Plate zelfs 2 verschillende kalenders uitgegeven met telkens 12 nooit gepubliceerde foto's van Luc Chatlen.

Reeds in 1994 had een tentoonstelling plaats in het heemmuseum in het Feest- en Cultuurpaleis met als titel " In herinnering aan 'Foto Luc', een Oostends fotograaf". Heden loopt tot 24 april ook nog een tentoonstelling met 36 foto's van Luc Chatlen in het zorgcentrum A. Lacour.

Luc Chatlen is geboren in Oostende in 1917.

Na zijn studies in het Koninklijk Atheneum vertrok hij naar Gent om scheikunde te studeren. Een studie die hij niet afmaakte maar die hem toch toeliet om in de UCB van zijn stad te gaan werken. Om het oorlogsgeweld te ontvluchten vertrok hij op 23 jarige leeftijd met zijn moeder naar Marmande, een stadje in Frankrijk.

Door de verplichte tewerkstelling aldaar moest hij als jonge man een beroep aanleren en toen hij moest kiezen tussen pâtissier en fotograaf was zijn keuze vlug gemaakt gezien zijn vroegere interesses.

Bij de terugkeer in Oostende in 1944 vestigde hij zich in het ouderlijk huis in de Sint-Peterburgstraat 61, nu Leon Spilliaertstraat. Op dit adres werd een fotostudio ingericht genaamd 'Foto Luc'. De etalage met de vele foto's trok in die tijd altijd veel kijkers aan.

Het was de periode van de heropbouw van Oostende toen Henri Serruys en wat later Adolf Van Glabeke burgemeester waren.

Luc was actualiteitsfotograaf, zoals ook in die tijd Roger Bovit in de Alfons Pieterslaan 10 en Emile Michaël in de Hendrik Serruyslaan 14, waar hij goede contacten mee onderhield.

Overal waar zich nieuwswaardige situaties voordeden in de regio was hij present voor de pers en ook op uitnodiging. Dat konden feestelijkheden, vieringen, stoeten, sportmanifestaties maar ook minder aangename gebeurtenissen zijn. Zijn foto's zijn dus getuigen van mensen en dingen die in Oostende plaatsvonden. Buiten de studio maakte hij geen artistieke foto's maar registreerde de werkelijkheid. Zijn foto's vertellen een verhaal van een stad, van een levend geheel; hij vereeuwigde het vergankelijke van het moment in een periode waar nog maar weinig mensen een fototoestel in hun bezit hadden om kwaliteitsvolle foto's mee te maken, zeker binnenshuis. En om met een Hasselblad of een Leica, om maar enkele fototoestellen die Luc gebruikte te noemen, en de films te ontwikkelen moest je beroepskennis bezitten.

Actualiteitsfotograaf betekende ook dat Luc niet alleen voor de plaatselijke pers fotografeerde, waaronder De Zeewacht en Het Kustblad , maar ook de persagentschappen Belga en Associated Press publiceerden zijn foto's.

Foto's met bijschrift die dan voor verzending naar het dag en nacht geopend postkantoor in de Hendrik Serruyslaan moesten gebracht worden.

Dat was meestal het werk van zijn echtgenote. "Ik ben dikwijls 's avonds laat door den hof naar de post gegaan zodat Luc door kon werken in zijn donkere kamer" vertelt zijn nu 92- jarige weduwe.

Ja, er is een tijd geweest dat internet nog niet bestond.

Nu kan iedereen fotograferen en heb je er zelfs geen camera meer voor nodig: een iphone of eventjes je tablet naar omhoog steken volstaan.

Dat is "neem, werp weg, verlies"-fotografie.

Foto's van Luc zijn echte foto's, foto's die iets te zeggen hebben over plaats en tijd, waar iets gebeurd is. Naar foto's van Luc Chatlen kan je goed kijken en van genieten.

Bron:

Norbert Hostyn : Oostendse fotografen tijdens en kort na het interbellum, in tijdschrift De Plate; april 2010

De muziekkapel van de Zeemacht in de Leon Spilliaertstraat bij het bezoek van Montgomery aan onze stad. Links de woning en de studio van fotograaf Luc Chatlen. In de deuropening staat mevrouw Chatlen: 03-04-1948. Archief De Plate, collectie "foto Luc".

Taverne

De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

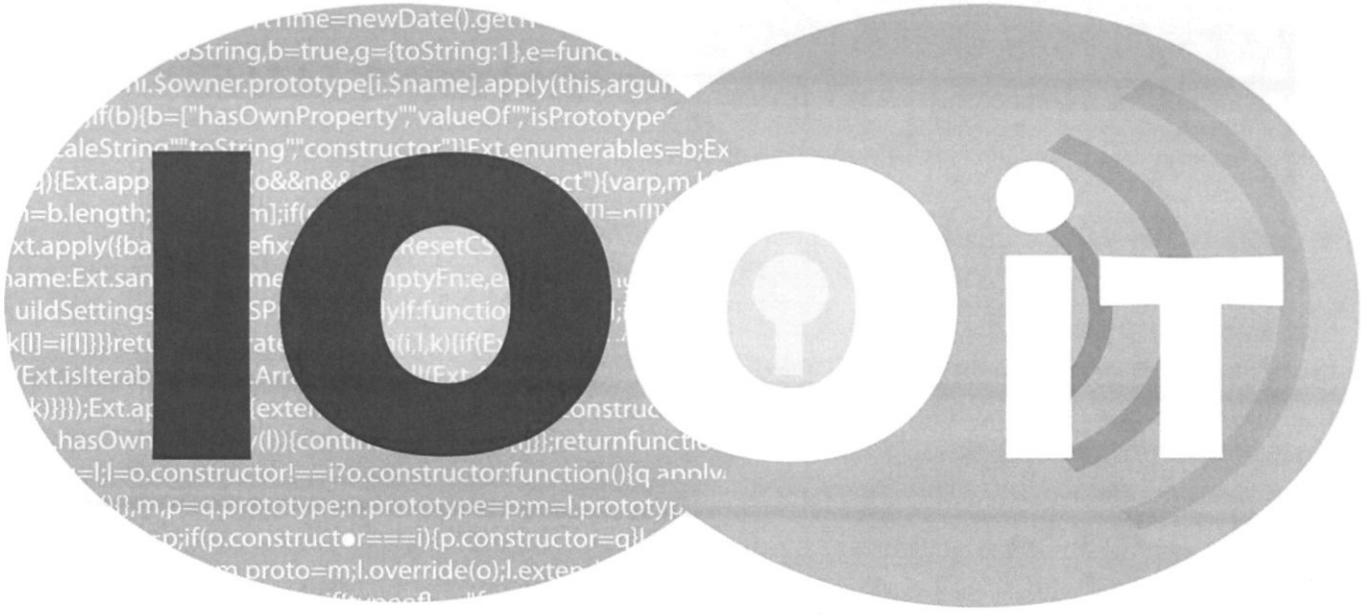
Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE

Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

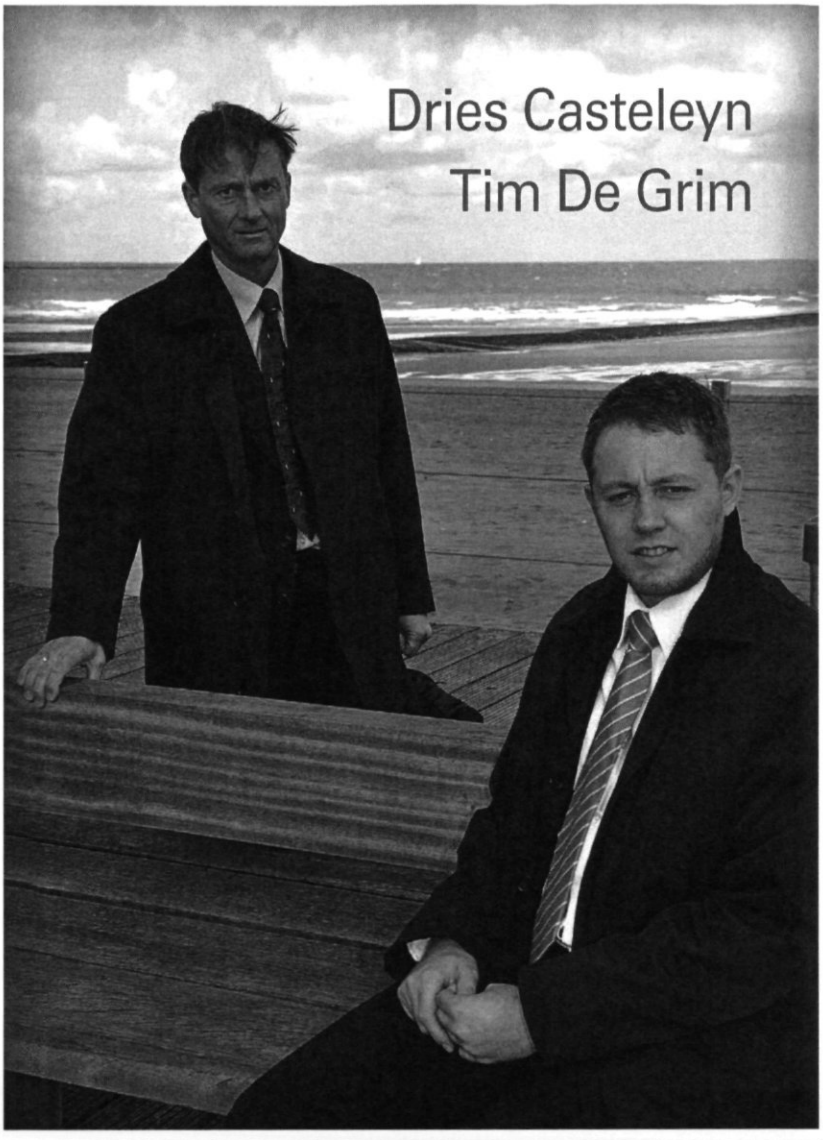

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Met steun van de Vlaamse overheid

ONTVANGEN
04 MEI 2016

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

MEI 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

MENU

Blue Goose au Maraschino

Réal Turtle

Délices de Soles Royal

Noisette de Béhague Florian

Négus en Gelée au Malvoisie
Salade Iveline

Haricots verts fins au beurre crème

Pêches Capucines
Libellules

Ostende, 4 Août 1928.

Menu Royal Palace Hôtel - 4 Août 1928.

SSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 5
MAAND mei 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz.: 91: **I. VANHYFTE**: De burgerlijke stand van Oostende 1842-1872 vanuit een sociaal perspectief.

Blz.: 94 **L. VAN ACKER** en **R. JANSOONE**: "We were the champions!": "de "golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 3).

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel. 059501895.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
Adrien BARBE, Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Laurentius VAN ACKER: Duinenstraat 151, 8450 Bredene.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

1ste MEI – ACTIVITEIT

donderdag 12 mei om 14.30 u

BEZOEK AAN SHIPYARD I.D.P

Momenteel is men volop bezig met het herstellen van de Mercator. Nu het schip op het droge ligt op de scheepswerf van I.D.P geeft onze ondervoorzitter Ferdinand Gevaert samen met de zaakvoerder Philip Devestele ons de mogelijkheid het schip te bezoeken om met eigen ogen te zien hoe ingrijpend de herstellingswerken zijn.

Samenkomst aan Shipyard I.D.P., Bargestraat Oostende. Te bereiken via de Brugsesteenweg of de Oudenburgsesteenweg over de Plassendalebrug.
Wie mee wil geeft zijn naam op aan V. Prinzie via mail valprinzie@skynet.be
of tel. 059 708184. Het bezoek is gratis. 35 personen kunnen mee.

2de MEI-ACTIVITEIT

zaterdag 14 mei om 14.15 u

WANDELING "OSTENDE OENDER WATER"

Dirk VERSTRAETE, gids bij gidsenkring Lange Nelle en lid van onze Kring, zal ons begeleiden langs de belangrijkste plaatsen die in de nacht van 31 januari op 1 februari 1953 getroffen werden door de overstroming.

"Woater kwam binnengelopen
We wierden nat an uze poten
En de kelders met da spul
Liepen boem gèèlegans vul….."

Het wordt een namiddag die bij de meesten onder ons herinneringen zal boven halen en waarbij Dirk nog heel wat feiten en anekdoten zal aan toevoegen.

We vertrekken stipt om 14.15 u vanonder de luifel van het stadhuis om twee uur later te eindigen aan de Peperbusse. Er is een tussenstop met verrassing voorzien in het "Spaans huisje" in de Christinastraat.

Wie mee wil tijdens deze wandeling geeft zo vlug mogelijk zijn naam op aan V. Prinzie via mail valprinzie@skynet.be of telefoon 059 708184
Er wordt een bijdrage van 8 euro per persoon gevraagd voor deze namiddag, te storten op rekening BE81 3800 0966 6224 van vzw De Plate.
OPGELET: de groep wordt beperkt tot 20. Wie niet op de lijst staat kan niet mee.

3de MEI-ACTIVTEIT

donderdag 26 mei om 20.00 u

in de conferentiezaal van het centrum voor Familiekunde Vlaanderen Regio Oostende, dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

LIEF EN LEED. PROSTITUTIE TIJDENS WERELDOORLOG I

door **Greet VERSCHATSE**

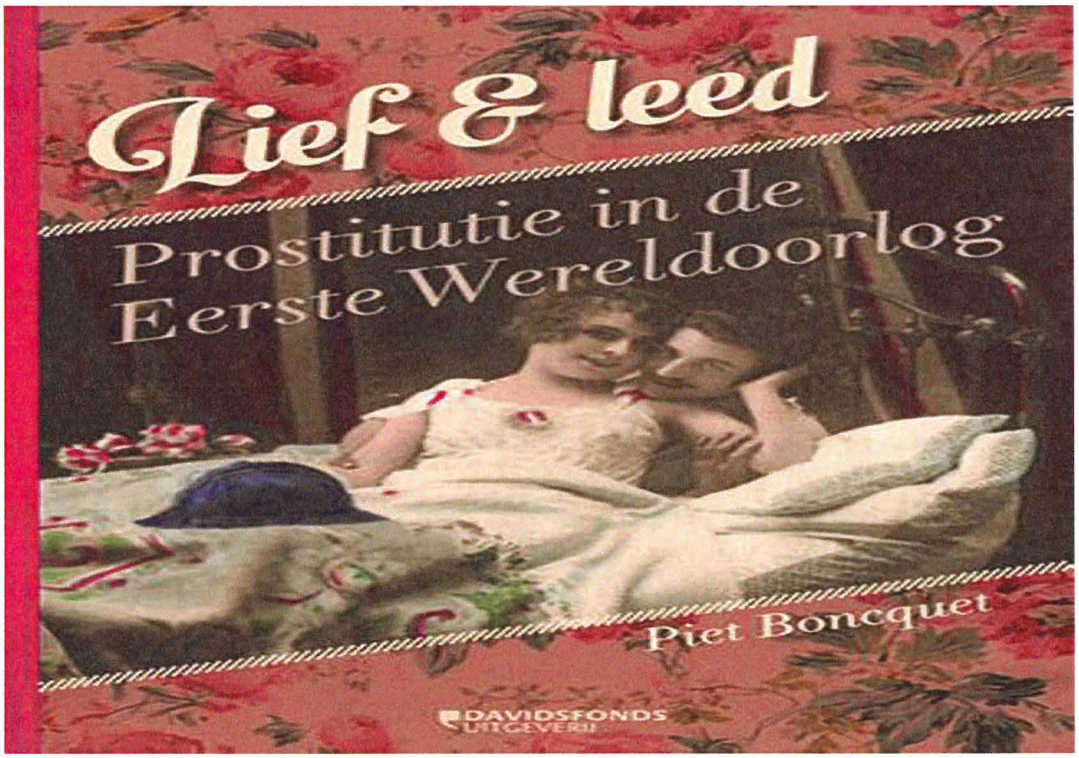
Publicaties over de Eerste Wereldoorlog gaan meestal in op de militaire omstandigheden van vier jaar aan het front. Het boek "Lief en Leed" van de Kortrijkse historicus en journalist Piet BONCQUET belicht een heel ander aspect van deze ongewone periode.

Hij beschrijft hoe talrijke soldaten tijdens hun verlof op straat, in bordelen, in zogezegde koffiehuizen of ergens achteraan in een kamertje seksueel genot zochten.

Hoe de slechte hygiëne vele militairen en vrouwen in een hospitaal of ziekenhuis deed belanden. Hoe de legertop maatregelen probeerde te nemen om geslachtsziekten, die de troepen verzwakten, tegen te gaan. Hoe verschillend de aanpak was van Franse, Britse, Belgische of Duitse verantwoordelijken. Hoe de vrouwen er mee omgingen. En hoe vooral uit religieuze hoek reactie kwam tegen de toenemende onzedelijkheid.

Historica Greet VERSCHATSE, echtgenoot van de auteur, geeft een samenvattende lezing over het boek met de nadruk op talrijke mooie illustraties en korte dagboekfragmenten rond het thema.

Mis deze laatste voordracht voor onze zomerstop niet.
Zoals altijd is de toegang gratis voor de leden, niet leden betalen 5 euro.

1e JUNI ACTIVITEIT – HULDE AAN PASTER PYPE

Het Herdenkingscomité Paster Pype, dat onder de vleugels van onze Kring werkt, nodigt onze leden uit om op

Vrijdag 3 juni om 09.30 uur

deel te nemen aan de jaarlijkse hulde aan Paster Pype.

De plechtigheid begint om **10.30 uur** met een bloemenhulde aan zijn monument in de plantsoenen van de Sint-Petrus- en Pauluskerk, Jozef II-straat.

Daarna gaan wij naar het Paster Pype-kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg waar, **om 10.00 uur**, door het Stadsbestuur, door de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens en het Herdenkingscomité Paster Pype bloemen op zijn graf gelegd worden.

Zo wakkeren wij de herinnering aan van de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekend.

LET OP: andere aanvangsuren dan de vorige jaren!!

2e JUNI-ACTIVITEIT

Zondag 12 juni om 9.30 u

BATTLEFIELD TOUR – BEZOEK AAN DE SLAGVELDEN IN DE YPRES-SALIENT

Wij verzamelen aan de bushalte rechtover de ingang van het stadhuis. Om 09.30u vangt onze tour aan richting Ieper. Onderweg zal onze gids, dhr. Stephan Chapel, een korte synthese geven met betrekking tot de Duitse invasie in augustus 1914

Eerst bezoeken wij het Canadees monument "The Brooding Soldier" te Sint-Juliaan (Poelkapelle) waar u een korte uitleg krijgt over de eerste Duitse gasaanval.

Nadien volgen wij de 's Graventafel – heuvelkam naar het Nieuw-Zeeland monument (deelname aan de 3e slag om Ieper). U krijgt opnieuw een mooi overzicht over het slagveld waarbij de frontlijn gedurende vier jaar lang nauwelijks veranderde en telkens voor geringe terreinwinst zorgde.

Uiteraard kunnen wij het wereldberoemd dorp "Passchendaele" niet links laten liggen en rijden wij via dit gemartelde dorp naar de grootste Britse militaire begraafplaats "Tyne Cot".

Na deze indrukwekkende begraafplaats is het tijd om de innerlijke mens de versterken. Wij steken onze voeten onder tafel in een typische streekbistro "De Volksbond" om te genieten van

Een apéritief aangeboden door de Kring
en Vlaamse stoverij in Gouden Carolus Classic

De drank tijdens de maaltijd is voor eigen rekening en moet afzonderlijk betaald worden.

Na deze maaltijd rijden wij naar Kemmel om de toegangskaarten op te halen voor een bezoek aan de Duitse site "Bayern Wald" te Wijtschate. Uiteraard niet om "eigen kweek" te bewonderen maar

om kennis te nemen van de immense inspanningen die geleverd werden door een jonge Britse generatie. Het doel was om het vastgelopen front te doorbreken rondom de Ypres-salient.

Na een archeologisch correct gereconstrueerde site met oude Duitse loopgraven en bunkers rijden wij via Sint-Elooi naar Polygoon Wood waar u het verhaal hoort over de Zonnebeke Five's. Er is ook een korte wandeling voorzien naar een imposante Duitse bunker en naar twee unieke Nieuw-Zeelandse bunkers op het domein.

Na deze frisse wandeling op het Gheluvelt-plateau is het tijd voor een licht avondmaal (boerenbrood met ham en/of kaas) (hier ook is de drank voor eigen rekening) in de bistro waar wij deze voormiddag reeds waren.

Na het avondmaal rijden wij rond 19.30u naar Ieper om de Last Post bij te wonen aan de Menenpoort. Deze ceremonie grijpt dagelijks plaats. Na de Last Post krijgt u een korte uitleg over het ontstaan van het monument en over wat u er allemaal op terug kan vinden.

Na dit indrukwekkend eerbetoon aan alle vermiste Britse en overzeese geallieerde strijdkrachten alsook Indische divisies, vangen wij de terugweg aan naar Oostende. Aankomst voorzien tussen 21.30u en 21.45u.

Een paar praktische schikkingen.

- er is een plas-pauze aan "Tyne Cot" maar brengt een muntje van 50 cent mee voor het openbaar toilet.
- wij raden aan stevige schoenen te dragen en zich te voorzien van regenkledij (paraplu).
- wij raden ook aan een flesje water mee te nemen.

Inschrijven doe je door 55 € te storten op rekening BE81 3800 0966 6224 - De Plate

De storting moet binnen zijn tegen 04 juni. Er zijn maar 50 plaatsen, wees er vlug bij.

DE BURGERLIJKE STAND VAN OOSTENDE 1842-1872
- vanuit een sociaal perspectief -

door **Ivan VANHYFTE**

Volgens de gemeentewet van 30 maart 1836, artikel 70, moet ieder College van Burgemeester en Schepenen jaarlijks een rapport uitbrengen over hun stad. In het Fonds Ostendiana van de stadsbibliotheek en op de archiefbank van het stadsarchief zijn deze Franstalige verslagen (bijna volledig) vanaf 1842 terug te vinden onder de titel "Rapport sur l'administration et la situation des affaires de la ville d'Ostende".

Naast de 19e eeuwse krantencollecties zijn ze een zeer waardevolle historische bron voor de studie van de politieke, economische maar vooral sociale situatie van de stad.

Tot 1911 gaf het gemeentebestuur elk jaar, en dit vanaf 1842, een verslag uit waarin de voor mijn onderzoek belangrijke gegevens zijn ondergebracht: bevolkingscijfer, geboorte, sterfte, huwelijk, emigratie en immigratie…

Bevolking is een dynamisch element in het stedelijk landschap. Zonder bevolking heb je geen bewegingen, geen verkeersdrukte, geen economische bedrijvigheid, geen immigratie als factor van ontwikkeling. Concreet: het toerisme (de vermaardheid als badstad), de visserij, de snelle verbinding met Engeland vanaf 1846, de spoorlijn Brussel-Oostende (1838), de handelshaven, de toestemming om de militaire plaats te ontmantelen, alle hebben een grote rol gespeeld in de steeds toenemende aantrekkingskracht en groei van onze stad.

Zo kun je uit onderstaande tabel die ik samengesteld heb, onmiddellijk de dramatische (cholera) jaren eruit halen: 1849, 1854 en 1866 tonen torenhoge sterftecijfers veroorzaakt door de uitermate slechte hygiënische toestand. Zo bestond bijvoorbeeld in 1848 het rioolstelsel uit niets anders dan open geulen, gegraven langs weerszijden van de straat.

Aansluitend op deze tabel heb ik, per jaar, wat realia bijeengesprokkeld die een beeld moeten geven van de maatschappelijke context.

JAAR	INWONERS	GEBOORTEN	OVERLIJDENS	HUWELIJKKEN
1842	13.485	467	424	112
1843	13.658	492	319	98
1844	13.886	434	318	124
1845	14.100	463	264	127
1846	13.651	442	368	91
1847	14.400	445	324	103
1848	14.604	451	330	110
1849	14.651	477	446	121
1850	14.841	514	361	113
1851	15.083	529	298	126
1852	15.415	522	301	132
1853	15.602	517	348	112

JAAR	INWONERS	GEBOORTEN	OVERLIJDENS	HUWELIJKKEN
1854	15.591	520	616	127
1855	15.704	511	449	120
1856	15.020	541	372	114
1857	16.600	589	353	132
1858	16.852	532	417	136
1859	16.909	611	440	100
1860	17.028	582	337	104
1861	17.254	569	353	145
1862	17.381	599	479	155
1863	17.573	620	408	128
1864	17.588	661	460	124
1865	17.671	607	533	161
1866	15.954	602	816	143
1867	15.901	561	422	140
1868	16.143	607	413	144
1869	16.104	621	480	153
1870	16.207	651	450	134
1871	15.963	584	748	146
1872	16.213	653	432	153

1842: De stad komt tussen in de zorg en het onderhoud van 53 wezen.

1843: In de "Ecole des Pauvres", bestuurd door de Zusters van de H. Jozef, zijn er op 580 meisjes 175 leerlingen "qui font le travail de la dentelle".

1844: De reden van een daling van 492 naar 434 geboorten, is de verhuis van een 30-tal families van Oostendse loodsen naar Vlissingen.

1845: 122 nieuwe Oostendenaars bevolken de stad; 134 zoeken elders een nieuwe woonst.

1846: Rampjaar voor de aardappeloogst die totaal mislukt is; de stad ondersteunt de bakkers die brood verkopen aan een verlaagde prijs.
Drukker Elleboudt levert 5075 broodbonnen.

1847: Slechts 216 inwoners mogen stemmen voor de Wetgevende Kamers.

1848: In 14 basisscholen volgen 1.791 kinderen les; 1.197 daarvan gratis.

1849: Op 477 kinderen waren er 57 onwettig geboren.

1850: Op 328 veroordeelde personen zijn er 101 omwille van bedelarij en landloperij.

1851: De erfgenamen van mej. Agnes Geersens schenken 1.000 tarwebroden van anderhalve kilo aan het Bureau de Bienfaisance.

1852: De «Caisse de prévoyance des pêcheurs» geeft aan 101 vissersweduwen die samen 68 kinderen hebben beneden de 14 jaar, elke maand 5 frank en 2 frank per kind.

1853: 29 augustus: n.a.v. het huwelijk van de hertog van Brabant, later Leopold II, worden in stad 1.200 tarwebroden van 2 kilogram uitgedeeld.

1854: In 1 maand, tussen 18 augustus en 23 september, sterven 203 personen aan cholera.

1855: Het Sint-Vincentius-genootschap richt op het Hazegras een "Ecole des Mousses" op voor arme kinderen die later willen gaan varen. Op 31 december telde de school al 100 leerlingen.

1856: Op 372 sterfgevallen zijn er 191 jonger dan 6 jaar; dit is 51,3 %.

1857: De protestantse gemeenschap telt 325 leden, allemaal Engelsen.

1858: Op 126 ingeschreven miliciens zijn er 39 die niet kunnen lezen noch schrijven.

1859: Het nieuw kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg, waar sinds begin 1852 begravingen plaatsvinden is al te klein.
De gemeente overweegt grond aan te kopen.

1860: De "Berg van Barmhartigheid" of "Mons de Charité" betaalt de begrafeniskosten van 248 personen.

1861: Tussen 1 januari en 31 december heeft het "Bureau van Weldadigheid" aan hulpbehoevenden 9.104 tarwebroden, 20.000 kg aardappelen, 619 kg rundsvlees en 45.200 kg kolen uitgedeeld.

1862: Een concert op 16 december in de salons van de Casino door de muziekvereniging "Euterpe" brengt 800 frank op voor de behoeftigen van de stad.

1863: 150 taartjes worden uitgedeeld aan arme kinderen die hun 1ste Communie doen.

1864: 123 leerlingen volgen les aan de "Ecole d'architecture et de dessin".

1865: Naast kroep (49) is convulties één van de grootste doodsoorzaken bij kinderen: 81 op een totaal van 533 sterfgevallen.

1866: Tijdens het badseizoen komen 6.969 vreemdelingen minder naar zee: nog erger dan die van 1849 en 1854 richten epidemieën van cholera en mazelen een menselijke ravage aan: 324 doden.

1867: De stad telt 22 impasses; alleen al in de Aartshertoginnestraat waren er drie: A: 81 inwoners/ B: 135 / C: 28.
In de niet zó grote Franciscusstraat wonen 861mensen.

1868: Tijdens het badseizoen is er veel werkgelegenheid, dankzij de 22.000 vreemdelingen.

1689: In de wintermaanden patrouilleert een gewapende nachtwacht van 12 man om de openbare orde te handhaven.

1870:: Verhuisd van de Lijndraaiersstraat naar de Christinastraat verzorgen 8 Petites Soeurs des Pauvres 38 bejaarden: 5 mannen en 33 vrouwen.

1871: Iedere huurder of eigenaar is verplicht dagelijks zijn stoep te reinigen: vóór 7 u 's morgens van 1 mei tot 30 september en vóór 9 u de andere maanden. Ook sneeuw en ijzel moeten aangepakt worden.

1872: Naast hun numismatische collectie (medailles, munten…) bezit de stadsbibliotheek 11.597 boeken waarvan er 232 werden ontleend.

"We were the champions!"
de "golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 3)

door **Laurentius VANACKER**
& Roger JANSOONE

ROCK 'N ROLL en "SEXUAL HEALING"

> "Art, and especially jazz and the blues, is *how* people react to life !" (Albert Murray, "connoisseur of black music", in:"Time")
>
> "In unserer Musik klingt das erleicherte Lachen über die *Befreiung* von den Lügen des Alltags!" (uitspraak van een Duitse "rocker")
>
> "Face à l'absurdité du carnage, il ne me reste à l'esprit que la chanson d'ARNO : Putain, putain, nous sommes tous quand-même des Européens!" (onderschrift bij een Franse cartoon na de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016)

De "infrastructuur" van het popgebeuren : danszalen en dancings

Vanzelfsprekend heb je - na samenstelling van een groepje (op zichzelf al een hele klus!) - voor een eerste "echt" optreden allereerst een "infrastructuur" nodig, een netwerk van dancings die daarvoor speciaal zijn uitgebouwd en die "gerund" worden door gewiekste uitbaters die ieder optreden louter *commercieel* bekijken, ook al hebben zij ook wel enige "artistieke" belangstelling. Je kwam daar als popgroep niet zo maar binnengewandeld, want je moest al wat naam gemaakt hebben en opgevallen zijn bij het publiek, vooraleer een uitbater zich liet verleiden tot het afsluiten van een contract. Het ging immers vooral om centen, …noodgedwongen *ook voor de muzikanten*, die zelf vooraf moesten investeren in nogal dure instrumenten en apparatuur. Zo'n optreden was doorgaans een mooie bijverdienste (of had moeten zijn, want ook dat viel vaak nog te bezien!). Dàt was nu eenmaal de nuchtere werkelijkheid achter al de "glamour" en de vaak schone schijn van dat flitsend wereldje van de show business. "Business as usual" en "the show must go on", dàt was concreet de leidraad !

Wendell Pierce schrijft in "The wind in the reeds" over "the exalting sounds from concert halls and nightclubs on Saturday night, and I don't mean what's heard in church on Sunday". Een muzikaal optreden heeft geen "sacred character" (behalve "sacrale muziek", en in zekere zin ook de "negro spirituals" en "gospel songs"), maar het biedt wel "exalting sounds" die je al evengoed in vervoering kunnen brengen. En dan zowel het publiek als de muzikanten zelf. Want als muzikant moet je er wel "iets" voor overhebben, en voor de centen alleen doe je het niet (of toch niet bijster lang). Dat "iets" is in werkelijkheid heel wat, dikwijls "blood, sweat and tears", de vrucht van jarenlange oefening, repetitie en inspanning, hard labeur van vallen en opstaan, *ups and downs*, vaak ten koste van andere zaken die het leven bieden kan. Dat er toch steeds

geestdriftige en gemotiveerde muzikanten zijn opgedoken, wijst erop dat het in dat wereldje zeker niet alleen om de lieve centen te doen is!

Qua dergelijke infrastructuur was er in Oostende nooit een tekort. Dat was vanzelfsprekend vooral het gevolg van de opkomst van het toerisme aan de kust, eerst het select verblijfstoerisme van de "Belle Epoque" en daarna, vanaf de jaren dertig en de "congés payés", het massatoerisme van en voor Jan met de Pet. Die infrastructuur bood dan ook "voor elk wat wils", van chique "nightclubs" en "tavernes" voor de "betere kringen" tot de populaire danszalen voor een veelal jong publiek. Die zalen en zaaltjes draaiden dan ook op volle toeren tijdens de vakantieperiodes, wat reeds begon met het (vooral in Oostende) druk Paasseizoen om vervolgens overweldigend op gang te komen in de zomermaanden, en met daarna nog enkele hoogtepunten rond Nieuwjaar en de jaarlijkse carnaval met het grandioos "Bal du Rat Mort". Tussendoor was er bestendig het plaatselijk "cliënteel", vooral jongeren tijdens het weekend, die naarmate ze meer zakgeld begonnen te krijgen of zelf reeds wat verdienden, voor uitbaters en artiesten eveneens een "interessant" publiek waren gaan vormen.

Gedurende verschillende decennia waren de *Britten* een zeer apart en ook veeleisend publiek, in die zin dat zij het evident vonden dat zij alhier ten volle zouden kunnen genieten van exact *hetzelfde* repertoire als in "dear old England", ...ook al was dat "on the continent" nog niet doorgedrongen ! De ophefmakende en revolutionaire *Liverpool sound* van de toen nog weinig bekende Beatles kende aanvankelijk zelfs in Londen ("oh shocking!") slechts bijval en succes in het "underground" circuit, maar dàt was precies het milieu waaruit die Britse toeristen (veelal uit een arbeidersmilieu) vandaan kwamen. Als publiek waren zij "rewarding", niet alleen omdat zij bij nachtelijk vertier kwistig hun "pounds" rondstrooiden ,maar ook omdat zij voor plaatselijke muzikanten in het popgenre een ware uitdaging vormden, een "challenge" én tevens een "must" om het dan toch maar al even goed en succesvol te gaan doen zoals hun illustere tegenhangers "over there". *Mission impossible ?* Voor de Oostendenaars (nog steeds in de ban van de chique "Belle Epoque") ging het hier enkel om "fabrieksvolk", een ruig en luidruchtig volkje, slechts azend op "lots of fun, sex and booze". Wie de grauwe Britse arbeidersbuurten had gezien, begreep wel waarom ! Zij lieten hun geld rollen (*money makes the world go round!),...* hun "holiday assets", en dat was voor de Horeca mooi meegenomen!

Tussen sommige zalen en dancings was er een "wisselwerking" waarbij iedereen baat vond. Zoals de zaal **"Het Witte Paard"** en de beatkelder **"La Coupole"**, aan de Van Iseghemlaan en recht tegenover elkaar. *Het Witte Paard* sloot om middernacht (**Leo Martin** en zijn orkest waren geen nachtbrakers!). De baas van de Coupole wist dat de Britten na sluitingstijd hun hotel zeker nog niet gingen opzoeken, doch het stadscentrum zouden intrekken, fel op zoek naar "more beer and fun". Hij liet in zijn kelder beginnende popgroepjes optreden die "Britten -boven-hun-theewater" op een middernachtelijk uur precies dàt konden bieden wat Leo Martin niet eens op zijn repertoire had, namelijk onvervalste *beat and rock* !! Het mocht dan nog allemaal "tentative" en amateuristisch zijn, maar voor die benevelde Britten klonken die "exalting sounds" zo "fantastic " dat zij in die beatkelder zo te keer gingen dat de uitbater soms vreesde dat zij "het kot gingen afbreken"! Maar de kassa rinkelde vrolijk en voor het popgroepje waren er vanuit het publiek voortdurend rondjes met bier en/of whisky. De "ambiance" was van dien aard dat vaak niet (zoals voorzien) tot 2 u. werd opgetreden maar tot 3 of 4 u. in de morgen! Of zoals in een toen populaire Duitse "Schlager" : "Tanze mit mir in den Morgen, tanze mit mir in das Glück! Mit mir hast du keine Sorgen". Die "German shit" zal die Britse fuifnummers wel "Wurst" geweest zijn, maar het was toch wel een weergave van die bijzondere sfeer "in de vroege uurtjes". Andere zeer populaire danszalen waren **"de Nieuwe Zaal"** (in de Sint-Franciscusstraat) en **"Het Achturenhuis"** (in de Langestraat). In "de Nieuwe Zaal" speelde een uitstekend dansorkest, met daarin de gebroeders **Van Houtte**, veelzijdige muzikanten die verschillende instrumenten wisten

te hanteren. Ze vertolkten ook alles wat nieuw was en "heet van de naald". De zaal (met een capaciteit van ruim 500 personen!) zat ieder weekend bomvol. En "ambiance" was er altijd verzekerd !

Seksuele revolutie en "zedenverwildering "

Ze hadden in dat orkest ook een zanger, een echte charmeur die vooral bij het vrouwelijk publiek geweldig in de smaak viel. Er waren toen nog geen "groupies" (toch niet onder die benaming) maar het was algemeen geweten dat je als popzanger heel vlot "achteraf een scheir kon gaon doen" met een vrouwelijke fan (en daarom niet altijd met een jonge griet!), die er trouwens prat op gingen dat ze waren "uutgeweest" met een bekende rockzanger. Sommige jongedames hielden een album bij van binnengerijfde "trofeeën", een ware "tableau de chasse"! – ook al een uiting van emancipatie ?? Ogenschijnlijk boden zij zomaar hun lichaam aan (toen pervers en beneden alle peil !), maar eigenlijk was het *andersom,* want *zijzelf* namen gretig bezit (althans dat dachten zij) van "body and soul" van een tieneridool, ook al was het slechts voor een "one night stand". Dat kluwen van rockzangers en "groupies", dat was toen een typische *symptoom* van een (letterlijk) diepgaande maatschappelijke ommekeer waartegenover bedachtzame opvoeders en verontruste ouders vrijwel machteloos en radeloos stonden! Ieder herinnert zich nog de "suggestieve" kont- en heupbewegingen van "Elvis the Pelvis" en de verontwaardigde commentaar die dat uitlokte! In die sfeer ontstond de *schandalige* en verboden maar onverbiddelijke tophit "Je t'aime, moi non plus" van Serge Gainsbourg en Jane Birkin, nog "suggestiever" en "meer expliciet" dan de "shocking performances" van Elvis! Tja, waar moest dat heen ?? Want iedere rechtgeaarde vader droomde nog altijd ervan, ooit zijn dochter als een maagd in een witte bruidsjurk te kunnen "in matrimonium ducere" (naar het altaar geleiden), maar het liet die dochters gaandeweg volkomen onverschillig (en sommigen hadden - *horresco referens* - reeds "de pil" ontdekt!), zelfs al groeiden zij thuis en op school nog steeds op in een "deftige" omgeving van "hou je fatsoen!". Maar man of vrouw, het vlees is zwak, de bekoring loert altijd en overal, en je bent jong en je wilt ook wel eens wat! Tja, wat kan je daar meer over zeggen?

Die maatschappelijke omwenteling werd immers al vlug ook een onstuitbare en bandeloze "seksuele revolutie". In Londen werd toen met enorm veel succes het dolkomisch toneelstuk opgevoerd "No sex please, we are British!", eigenlijk een ontluisterende maatschappelijke ontmaskering in je reinste stijl van Ensor ! En dat wijst uiteraard op een *dieper* liggende problematiek. Volgens Goedele Liekens (en zij kan het weten!) zijn Britse jongeren qua seksuele voorlichting en gedragingen *nu nog steeds* hopeloos achterop, ook al zitten ze tot over hun oren in de porno (en allicht precies mede daarom!). *Oh yes indeed, some mothers do have them!* En wat heeft dat ten slotte opgeleverd, die seksuele revolutie ?? Volgens veel waarnemers vooral een toenemende "zedenverwildering"! Een *uiterlijk* teken van zedenverwildering was in Oostende (vanaf 1958) het opduiken van een groep agressieve en brutale nozems, "de bende van de Doodskoppen", met op hun blazers een witzwarte doodskop (een *omkeerbare* blazer zodat zij konden "opvallen" wanneer hen dat geschikt leek!). Deze relschoppers waren vooral "actief" in het weekend in en om de danszalen. Ze droegen voor het eerst "jeans", nog hard en stijf als een harnas, al in 1958 te koop in de *Stock Américain* op de Nieuwpoortsesteenweg. Doch als reactie vormde er zich al vlug een andere groep, "de bende van de Tijgers", ook in blazer en jeans, doorgaans studenten uit betere milieus. Op hun eveneens omkeerbare blazer had kunstschilder Redgie Van Troost een tijger geschilderd. Om evidente redenen ("ordehandhaving" bij een optreden) waren popartiesten aangesloten bij de "tijgers". De "bende van de Doodskoppen" was bij de politie niet onbekend maar je kon in de uitgaansbuurt niet veel rekenen op politiebescherming.

Maatschappelijke "verwildering"

De "zedenverwildering" die sedertdien in opmars is (en niet alleen onder jongeren!) mag niet alleen toegeschreven worden aan die seksuele revolutie. Het losbandig en buitensporig seksueel en sociaal gedrag van vooral jongeren is in Groot-Brittannië eng verbonden met *structurele* kansarmoede en *sociale wantoestanden* (achterstandsbuurten, alcoholisme, drugs, criminaliteit, onveiligheid,"no go zones", in as gelegde wijken, "no future generations" en het verdwijnen van sociale doorstroming), grotendeels veroorzaakt door het asociaal beleid van "Iron Lady" Margaret Thatcher, als extreme *deregulator* socio-economisch en maatschappelijk allicht één van de grootste rampen die de Britse samenleving ooit hebben geteisterd, met *in de nasleep* (mede vanuit de "City") een uiterst gevaarlijke bankencrisis (rommelkredieten !) en ander gesjoemel, zoals in de vleessector ("dolle koeien"ziekte!). In een opvallend oprechte bui wou een Britse collega toegeven : " We were invited to laugh or to weep at the meltdown's abundant absurdity and at the bitterness of a devastating market collapse. Meat or money, the food industry and soon the housing market as well, the system we had managed to game was *completely rotted* through. We did know why our guilt was too damn high!" (1)

Deze virago was naar eigen zeggen "de enige man in haar Kabinet" (de "echte" mannen werden eruit gegooid via diverse "herschikkingen"). Na de Falkland oorlog in 1982 werd zij een *Calamity Jane* die een spoor van vernieling trok doorheen de onderste lagen van de bevolking. Door sluitingen (*zonder* sociale begeleidingsmaatregelen) verdwenen na de dramatische stakingsgolf in 1984/85 "the old mining communities", met hun "deep embedded traditions, folk songs, brass bands and gatherings". Een eeuwenoude volksgemeenschap en samenlevingsvorm werd de grond ingeboord. Een sociaal bewogen journalist zag dat "there was no solace in this raw and intimate drama, no triumph of the human spirit, instead something rarer and *more valuable* : the stunning and stubborn performance of a whole community, and glimpses of vulnerable souls through pride, passion, anger, despair and utter helplessness" (2). Dit was "the crisis and breakdown of unemployed communities". Overal werden de armen nog armer en de rijken werden superrijken! Verpaupering, een constante in het Victoriaans tijdperk ...maar onaanvaardbaar in de hedendaagse maatschappij. Driemaal verkozen en zolang aan de macht, dat zegt *meer over de Britten* dan over haarzelf ! *Any electorate that is foolish enough to re-elect Thatcher twice is surely foolish enough to elect UKIP* ! Zij kwam ten val eind 1990, niet bij een nationale verkiezing maar bij een "paleisrevolutie" binnen haar eigen partij, want "trop is te veel!". In het buitenland werd zij nog wel gevraagd voor lezingen ... en soms kreeg haar "model" nog navolging. Zij was zelfs goed voor een biografische film met Meryl Streep (*Meryl's marauders*?). Bij ons was zij, samen met andere ex-prominenten (o.a. Bush Sr. en Gorbatsjov!), in 1999 de eregast van "boer" Roger De Clerck van "Beaulieu" op zijn bescheiden verjaardagsfeestje toen hij 75 werd. Maar in Londen werd haar Staatsbegrafenis in 2013 een pijnlijke vertoning van de diepe sociale kloof in eigen land. *Nobody knows the trouble I've seen ... Glory hallelujah !*

Doch sedert Socrates (4e eeuw v. Chr.!) weet men dat ongeremde materiële groei *zonder geestelijke groei* een verarmende *en noodlottige* ontwikkeling is. Reeds in 1516 waarschuwde Lord Chancellor Thomas More in zijn profetisch sprookje Utopia": "Waar geld de maat is van alle dingen, kan *nergens* sprake zijn van een rechtvaardige en welvarende samenleving". De *identiteit* van het Avondland is immers gegrondvest op *morele* maatstaven, veel meer dan op economische vooruitgang! Dit is dan ook *ten gronde* de belangrijkste vorm van *maatschappelijk verweer* die wij nu kunnen bieden tegen het snel oprukkend terrorisme en tegen iedere vorm van maatschappelijke verwording.

Terloops aangestipt (en dat mag hier zeker niet ontbreken!): ook de popwereld is na *Bataclan 13/11* zwaar aangeslagen, des te meer daar de rockgroep "Eagles of Death Metal" , anders dan de

naam zou laten vermoeden, niets met "death" te maken had doch gewoon gekend is voor een gemoedelijk, ironisch en gezellig optreden, precies dàt wat die satanische terroristen willen uitbannen. Die aanslag op "les valeurs de la République" is dan meteen ook een regelrechte aanval tegen al wat ons in het popgebeuren altijd zo dierbaar geweest is : vrijheid, blijheid, gelijkheid, verbroedering en gezellige samenhorigheid ! *Je suis Charlie* ... Wat gewoon een lekker "avondje uit" had moeten zijn, een feest, iets dat mensen verenigt en zeker niet van elkaar scheidt "et maintenant tous unis dans la mort". Dat onvoorstelbaar drama heeft ons, ouwe rockers, diep aangegrepen. Het kon en kan overal en bij iedereen gebeuren, je gaat naar een optreden, je neemt plaats op een terrasje, en dan plots ... De popwereld blijft nu verweesd achter, in rouw en in woede. "Wij protesteren, waar moeten wij nu heen?", zo klonk het reeds in 1960 met de "Seabirds". Kunnen al die verdwaasde "geradicaliseerde" idioten nu nog altijd niet de boodschap begrijpen die al zoveel decennia is opgestegen vanuit het universeel popgebeuren? En dit op een leeftijd waarop je normaliter moét ontvankelijk zijn voor de wervende kracht die steeds is uitgegaan van de popmuziek en alles wat er omheen draait! Kan er vanuit *hun eigen* leefwereld echt niets worden ondernomen om dat fataal tij nog te keren? *Writing a sermon that never will be heard* ?? Volledig in de lijn van de rockbeweging mogen wij niet met de vinger wijzen naar een groep, een collectiviteit of een religie, maar wel naar een totaal perverse *mentaliteit* en gedragingen van losgeslagen individuen (al dan niet georganiseerd), *criminelen* die ons een panische angst en vrees willen inboezemen, maar vergeet het maar !! Het *Bataclan* drama heeft de auteurs van deze serie zo aangegrepen , dat zij niet alleen hiernaar moéten verwijzen, maar dat tevens één van hen spontaan heeft teruggegrepen naar de tekenpen om die waanzin aan te klagen! Het resultaat hiervan wordt hierna weergegeven. Een *beeld* zegt soms veel meer dan een tekst.

De Thatchers en de Reagans van dit aardse tranendal zullen nooit historische iconen worden. Maar het "beleid" van Thatcher werd voortgezet door de socialist (?) Tony Blair (verkozen als een "anti-Thatcher"!). Later (maar door *andere* oorzaken) werden de hooligans van de *suburbs* aangevuld met ophitsende imams (zoals in Finsbury Park, het Londense "Molenbeek"), moslimterroristen, islamfundamentalisten, *jihadis*, doorgaans *middle class people*, goed tot hoog opgeleid, mét reële perspectieven ! Vooralsnog binnen de moslimgemeenschap een minderheid, maar toch al erg verontrustend. Een gelijkaardig fenomeen ontstond *in andere landen* : verkommerde *banlieues* met een hoge jeugdwerkloosheid, struisvogelpolitiek, poeslief aangepakte Syriëstrijders, laksheid alom, een voedingsbodem voor terroristen "van eigen kweek"! Onafgezien aanslagen op Joden en Joodse instellingen, begon het bij ons met vandalen, relschoppers, amokmakers (waartegen bijna niets werd ondernomen), maar het kon welhaast voorspelbaar eindigen met iets in de aard van "Parijs 13/11",... wat nu intussen op **22 maart 2016** helaas ook gebeurd is, tragisch dieptepunt , een kankergezwel met uitzaaiingen, én een pijnlijke confrontatie met jarenlang "wegkijken", veronachtzaming en nalatigheid (niet typisch Belgisch, want er moet altijd eerst "iets" gebeuren vooraleer men wakker wordt!). "De voornaamste les is dat we ons *veiligheidsapparaat* de laatste jaren te veel hebben *verwaarloosd*", dixit de Chef van de Militaire Inlichtingendienst in een opvallend interview in "Knack" (23.03.2016). En dat een kordate aanpak door de publieke opinie duidelijk en fel wordt gewaardeerd, is nu eindelijk tot de overheid doorgedrongen! *Car la fronde grogne* ... "The white backlash!". Al in de jaren zestig zongen de *Everly Brothers* "If you don't want teenager trouble, just leave my woman alone!". Doch de Britse politieke klasse is (zoals overal elders) steeds "tolerant" en uiterst "politiek correct" geweest t.o.v. al wie of wat verband houdt met de islam. Maar zeker niet tegenover *working class people* ! Omdat die arbeiders nu allang geen vrees meer inboezemen ?? In de erg vervallen industriestad Glasgow ligt de levensverwachting nu al elf jaar lager dan in de riante Londense wijken van Chelsea en Kensington! *Anyway, always look at the bright side of life !*

Het beleid van de E.U. verloopt blijkbaar in fasen, met aanvankelijk telkens veronachtzaming van een omvangrijk probleem (rommelkredieten!), waarna plots de etterbuil barst (bankencrisis!),

gevolgd door "alle hens aan dek!!" ... *afin de sauver les meubles tandis que le château est en flammes*, terwijl *intussen* al een ander omvangrijk probleem wordt veronachtzaamd (het Nabije Oosten!), waarna opnieuw een etterbuil openbarst (vluchtelingen, terrorisme!), enz. Popartiesten zijn geen politiekers ... maar dat zij het soms niet meer zien zitten, is nogal begrijpelijk ! *Rock around the clock ?*

PUNK en politiek

Die popbeweging was wild en opstandig ... maar *niet zonder reden* ! *Rock is how people react to life* ! Woede, verzet en vervreemding waren kenmerkend voor ***Punk***, een uitbarsting van haat tegen *the fascist regime*, reeds merkbaar in de late jaren zeventig met "The Sex Pistols" (met Johnny Rotten en Sid Vicious!). Die "antifascistische" kreet van deze dolzinnige popgroep was niet zomaar een zure oprisping van anarchisten, maar moet men zien tegen de achtergrond van de *onopgemerkte* studie (1987) van Richard Turlow " Fascism in Britain, 1918-*1985* ", in het land van Hitlervriend en ex-koning de Hertog van Windsor, met destijds (tot ergernis van Churchill!) in *the high society* bewonderaars en aanhangers van Hitler en Mussolini, waartegen onvermijdelijk een linkse tegenstroom zou op gang komen, meer bepaald aan de universiteiten van Oxford en Cambridge (met in de Koude Oorlog zelfs Sovjetagenten in het *Foreign Office* !). "Cettes vies fauchées et ces destins brisés nous interrogent et nous obligent", schreef een journalist na de *hécatombe* van 13 november 2015. *Zo ook* was precies dàt intens en spontaan gevoelen van maatschappelijke betrokkenheid met een brutaal en abrupt uitgeschakelde arbeidersklasse, het *uitgangspunt* van die Punkbeweging, waarvan de rauwe klanken ergens een tijdloze aansluiting leken te vinden met "Le chant des partisans" van de *maquisards* in W.O.2. Een Punk fan zag het zo : "Punk's *split personality* was no accident. It made its sound truly singular, if not an acquired taste. Was a Punk rapper a pop star or an actor? Maybe it didn't matter. The way Punk *blurred* the line between the two was far more interesting than the answer!" (3).

Maar de "fut" was eruit. "They had given up!". Wel heel merkwaardig : de *Belgische* rockgroep *The Scabs* (="onderkruipers"!) is toen ontstaan onder verwijzing naar die mijnwerkersstakingen en de door Thatcher ingeschakelde stakingbrekers. Wat is nu uiteindelijk het resultaat van al die beroering, uitsluiting, onderdrukking en sociale afbraak ? Spijts al die klimaatheibel wordt in Britse huishoudens jaarlijks nog steeds 60 miljoen ton steenkool gestookt , allemaal invoer uit Polen, China en Australië, terwijl *onder eigen grond* nog voldoende in voorraad is voor ruim drie eeuwen! *This is British* ! *Keep the home fire burning* ! "Nobody is perfect" en ongetwijfeld zijn internationale organisaties (en dus ook de E.U.) vatbaar voor nogal wat kritiek, maar men kan zich toch niet van de indruk ontdoen dat in de U.K. de Europese Unie eigenlijk de rol mag spelen van zondebok en kop van jut voor al wat *on this blessed plot* is scheefgelopen. Want de Engelsen (doch niet de Schotten !) zijn veelal *Euroskeptic* geworden en stemmen dan ook in toenemende mate voor UKIP , "thinking each nation should solve its own problems, whatever the cost to the European dream". *Brexit ?? Rule Britannia* !

Iets gelijkaardigs heeft zich ook in de USA voorgedaan, waar Obama werd verkozen als een anti-Bush kandidaat, doch het beleid van Bush *feitelijk* heeft voortgezet : voorlopige antiterreurwetten werden permanent , *the war on terror* werd een *normale* toestand, een eindeloze oorlog die een doortastend optreden tegen klokkenluiders en onderzoeksjournalisten ten volle lijkt te rechtvaardigen, gepaard met beperking van burgerrechten en privacy (NSA!), bovendien een aanslepende verspilling aan geld, middelen en mensen, een overheveling van militaire logistiek naar privé bedrijven (*drones*!). En de rassendiscriminatie (sedert decennia een thema van *negro spirituals*) lijkt onuitroeibaar . *Black lives matter*! Gelukkig is er nu *live footage* via Ipod en *Cop Watch*, waardoor nu (statistisch) *ook blanken* kunnen beseffen dat de kans dat een zwarte een politioneel "ingrijpen" *niet* overleeft, *zevenmaal* groter is dan bij een blanke (waardoor de kans

kleiner wordt dat aangeklaagde politiebeulen steevast vrijgesproken worden!). En zijn "home town" Chicago is (terug naar Al Capone?) nu de draaischijf geworden van de Mexicaanse distributie van heroïne. En dan nog de aanhoudende schuldencrisis. Op de balans van de *Federal Reserve* is de verhouding tussen passiva en activa opgelopen tot 77: 1, absurd en gevaarlijk ! Dat alles lijkt wel zijn maatschappelijke nalatenschap te zullen blijven. *God bless America !* Doch Democratisch presidentskandidaat Bernie Sanders reageerde in een TV-debat in oktober 2015 als volgt : "We do need a *political revolution* in this country where millions of people are not engaged in the political process. They don't even vote! ". Ja, ook daar "They've given up!"...
Tyler Perry, Afro-American, "multitasking hitmaker" en ex- *fundraiser* voor Obama, gaf toe in een interview in TIME (4.04.2016) : "When I got behind him, I was so excited about what was going on in politics. I'm completely disgusted by what's going on now. I don't think change comes from asking to let you in. I have always tried to make *my own way*. I think change comes by becoming owners of studios, owners of projects, owners *of content* ". Yes, we can **De kern van het internationaal popgebeuren**

Maar waarom al die ***politieke*** beschouwingen ? ? Heel eenvoudig omdat dàt precies steeds de ***kern*** was van het internationaal popgebeuren, een felle *protestbeweging* tegen scheefgegroeide *politieke* toestanden, culminerend in de hevige "anti-Vietnam" betogingen en later ook nog in de antiraketten campagne en de vredesbeweging, met onvermijdelijk een echo in de artistieke wereld en meteen in het popgebeuren (met o.a. **Bob Dylan** en **Joan Baez** met "We shall overcome!"). Maar nu de militaire logistiek vrijwel volledig is overgeheveld naar *privé* bedrijven (met jaarlijks een omzet van miljarden dollars!) , protesteert niemand meer, gewoon omdat je niet meer zou weten *tegen wie* ! Of nu veeleer *tegen wat* ? Zoals Stromae in "Cancer"? Dit verklaart waarom het popgebeuren is verwaterd tot een veelal nietszeggende mix van *alternative rock, metal* en *hiphop*. Met als blijkbaar enige "new inspiration" een zanger als Stromae, die nu in die "verwoestijning" het veld vrij heeft voor een snelle doorbraak. En ook die ongelooflijke hype rond Adele wijst in die richting. "Down in the USA" zingt countryzanger **Willie Nelson** (*Nashville sound*) van een *country* die niet meer bestaat, een *American dream* die reddeloos is verloren gegaan, politiek die is teruggevallen tot "campaigning" gefinancierd door de één percent "happy few", een maatschappij waarin geld de enige maatstaf geworden is van alles! Meer hierover bij James RISEN (journalist bij *The New York Times* en tweemaal onderscheiden met de Pulitzerprijs) in "Pay any price : Greed, Power and Endless War", desondanks (en dat is toch positief) in de USA wel een bestseller! B*ecause I do believe, we shall overcome some day.*

Zoals in de kwestie van de opwarming van de aarde, zijn wij - naar de woorden van Obama - ook in die complexe *underdog* problematiek kennelijk de *laatste* generatie die nog het tij kan doen keren *vooraleer* het volledig *en definitief* te laat is. Zonder het eigenlijk met zoveel woorden te zeggen, ging de Punkbeweging woest te keer tegen het establishment met zijn wanbeleid, zijn halfslachtig gedoe, zijn hypocrisie en zijn verborgen agenda's. Overigens steeds in de lijn van de rock 'n roll beweging, met destijds bij ons het singeltje "Protest Rock" van de "Seabirds". *Those were the days, my friend.*

En om nog even terug te komen op Thatcher : In Oostende mogen wij nooit vergeten dat, tijdens de langdurige mijnwerkersstaking in 1984/85, dankzij het gewestelijk ACV (onder leiding en organisatie van ACV-Verbondssecretaris Fernand Jonckheere) gedurende de Paasvakantie een vrij groot aantal ondervoede kinderen uit Wales werden opgenomen in gezinnen in en om Oostende, om lichamelijk en moreel wat "aan te sterken". Blijkbaar hadden zij dat echt nodig! Naar eigen zeggen overleefden zij, bij manier van spreken, op "biscuits and a cup of tea". Een twaalfjarig meisje zei na aankomst bij ons thuis "I could eat a horse!" en zij heeft toen dagenlang gesmuld dat het een lieve lust was, tot stomme verbazing van onze eigen kinderen. En meteen deed dit ons, de oorlogskinderen van weleer, herinneren aan onze eigen uiterst sobere jeugdjaren tijdens

de bezetting. Ja, *Oostende heeft zich toen op zijn best getoond* ! Wellicht was er in de internationale vakbeweging nog nooit zo spontaan een warm kloppend hart voor noodlijdende en in de steek gelaten "working class people" (én hun kroost), solidair, meevoelend en hulpvaardig, een helpende hand in de naargeestige gevolgen van een aanslepend sociaal conflict. Ergens deed dit nog eens terugdenken aan die solidariteitsacties in gezinsverband tussen Vlaamse en Waalse arbeiders tijdens langdurige stakingen *in de 19e eeuw*, met toen al tijdelijke plaatsing van kinderen in het ander landsgedeelte. Kinderen mogen immers nooit het kind van de rekening worden ! Maar helaas is dat nog al te vaak het geval. Uiteindelijk werd het op de kaai een ontroerend afscheid van die kinderen, die intussen al enigszins ook "de onze" waren geworden. Wellicht waren hierop de woorden toepasselijk van Breytenbach in "Return to Paradise": "Laten we goed zijn voor elkaar en kracht ontlenen aan onze *samenhorigheid.* En morgen gaat ieder weer terug *naar zijn eigen eenzame strijd.* Liefde is niet elkaar maken maar *elkaar vergezellen*". Wat is er van al die kinderen terechtgekomen? Helaas terug in verarmde en vaak ontredderde gezinnen… En wat nu, ruim dertig jaar later? Wie heeft hen nog *vergezeld*? Ergens nog een Punk groep ? ?

"Sexual healing"

"All you need is *sexual healing*!" dacht **Marvin Gaye** (1939-1984), de geniale soulzanger van het maatschappijkritische "What's going on" (1971), één van de invloedrijkste LP's in de "black music". Hij scoorde in 1982 andermaal een tophit met "Sexual healing" via zijn LP "Midnight Love", niet toevallig toen hij onverwacht (in een depressieve periode) in 1981 in Oostende en omgeving verzeild raakte (tot zelfs in Moere, "of all places" en alweer heel dicht bij Eernegem – zie hierna i.v.m. de zaal "Venus"!). Dicht in de buurt van deze (letterlijk en figuurlijk) "van streek geraakte" soulzanger verbleef toen niemand minder dan de toen nog zeer jonge Arno, niet als muzikale begeleider maar gewoon als kok. Want Arno (naast nogal wat andere talenten) kan ook goed koken en zo iemand had Marvin toen echt nodig voor een begin van "physical healing". Zoals zoveel andere popzangers, was hij niet meer in zo'n beste conditie (*you know, pop, drugs and sex !)* en moest hij dus weer *lichamelijk* op de been worden geholpen. De "mental and sexual healing" mocht daarop volgen. Op te merken valt dat Marvin eigenlijk "Gay" noemde, … maar om nogal evidente redenen was daar een " e " aan toegevoegd. Hij was immers ver van "gay"! En dat wou hij ook geweten hebben!

De videoclip van "Sexual healing" werd opgenomen in het Kursaal van Oostende, wat Marvin in de inkomhal een opvallend bronzen beeld opleverde en een faam die nog altijd zorgvuldig gecultiveerd wordt. Want Oostende is weliswaar nogal "vergeetachtig" wanneer het om plaatselijke helden en prominente figuren gaat, maar dit geldt niet in het geval van "onsterfelijke" artiesten die "the hall of fame" zijn binnengetreden (omdat dit zich uitstekend leent voor toeristische commercialisering). De hierna afgedrukte folder van "Toerisme Oostende vzw" laat merken dat dit kort verblijf - via een "Midnight Love digital tour" - ook nu nog "een *wandeldocumentaire* doorheen de stad" oplevert , "over zijn comeback, het ontstaan van de monsterhit *Sexual healing* en de relatie tussen Marvin Gaye en Oostende". Bijzonder opvallend, want er zal bijvoorbeeld nooit een "wandeldocumentaire" worden aangeboden omtrent de destijds bloeiende Joodse gemeenschap in Oostende, omdat nog tot vandaag (behalve de synagoge en een *aangevuld* plaket in het Atheneum) ieder materieel spoor of herinnering aan die Joodse aanwezigheid werd en wordt uitgewist (of gesloopt), …niet door neonazi' maar door "stedebouwkundigen", en dit niet uit antisemitisme maar gewoon vanuit onwetendheid aangaande ons eigen historisch erfgoed. *Yes, babe, have a walk on the wild side* .

Kunstschilder Willy Bosschem maakte toen een zeer expressief portret van dit wonderkind. Marvin kreeg een "Grammy Award" , die zijn "comeback in the States" leek in te luiden, maar hij stierf kort nadien als slachtoffer van een oerconservatieve en reactionaire maatschappij die

zich nooit had kunnen verzoenen met zijn levenswijze (en dat van zoveel andere popzangers), en dan nog vermoord door zijn bloedeigen vader (ook al niet toevallig een dominee)! Hallucinant !

Seksuele bevrijding ?

Waarschijnlijk werd hierbij nooit veel stil gestaan, maar - *achteraf bekeken* - gaf dat gedoe met die stoeipoezen nogal stof tot nadenken over seks en erotiek als *diepmenselijke* verschijnselen in onze hedendaagse samenleving, en dit vanuit een eeuwenlange traditie die met dergelijke "triviale zaken" veel problemen had en het dan ook liefst wegstopte achter een muur van stilzwijgen. Die *seksuele revolutie* was de steen in de kikkerpoel, een steen en niét de kikkerpoel (zoals sommigen dachten), maar het maakte toch nogal wat deining en kringen! Doch in popsongs wordt deze "problematiek" niet ontweken, zoals in 2013 popster Hozier met "Take me to the church", waarin hij het heeft over "making love" in *religieuze* termen (blijkbaar niet blasfemisch bedoeld, ... want het doet zelfs denken aan het "Hooglied" in de Bijbel), en wij citeren hieruit : "*My church* offers no absolutes. She tells me "worship in the bedroom". *The only heaven* I'll be sent to, is when I'm alone with you" (4). In het christelijk dagblad "Trouw" (23.01.2015) gaf een in pop geïnteresseerde dominee als commentaar: "Ik denk dat Hozier *in die religieuze* bewoordingen de liefde heel mooi kan beschrijven". Voorzichtig uitgedrukt, maar toch een stap in een voorheen ondenkbare richting. Ook opvallend dat in Rome de Theologische Commissie in 2011 moest toegeven (in het rapport *Theology Today*) dat de Kerk al te vaak "de boot heeft gemist". Robert Long gaf hiervan een echo in zijn lied "Jezus redt" ("Seks blijft steeds de antichrist!"). We kunnen hierover nog een poosje doorgaan, maar dit mag volstaan en is hier trouwens *volledig op zijn plaats* , omdat je hiervoor je ogen zeker niet kunt sluiten als je het hebt over het veel omvattend popgebeuren, ... waarin inderdaad een en ander "gebeurde"!

Wat betreft die vrij algemene roes van "seksuele bevrijding", was heel dat popgebeuren uiteraard geen alleenstaand geval doch kaderde dit vanzelfsprekend in een *meer algemeen*, plots opdoemend tijdsverschijnsel, dus *ook* in de film, het theater, het cabaret en de literatuur. Moraalridders waakten angstvallig en nauwgezet over het beveiligen en in stand houden van onze aloude "zielenadel". Dank zij die behulpzame "Fritzen" waren de ergerniswekkende bronzen naakten van de "Tettebrugge" nu intussen allang verdwenen (en zelfs weggesmolten!). Tenzij bij Manneken Pis en bij Dikke Matille (die wel eens een bikini kreeg!), mochten bepaalde delen van het menselijk lichaam onder geen beding vertoond worden. Zoals ook nu nog in de preutse USA, waar een "infamous wardrobe malfunction" met zangeres Janet Jackson een "scandalous moment" veroorzaakte in de 2004 Super Bowl Show ! Dit was dan de "externe kuisheidsgordel" in de verdedigingsgordels van de burgerlijke en christelijke moraal. Tegen overtredingen werd dadelijk en streng opgetreden, vooral in het "libertijns" artistiek wereldje. Weliswaar was "je jongeheer achternalopen" al sedert mensenheugenis een geliefkoosde en wijd verspreide "bezigheid" (tot zelfs in de hoogste kringen!), maar ergens een piemeltje vertonen (tenzij die van Manneken Pis) was "openbare zedenschennis"! Dat mocht Hugo Claus ervaren met zijn toneelstuk "Masscheroen" waarin, bij een eerste opvoering in Knokke, plots drie blote mannen op de scène verschenen "de Heilige Drievuldigheid"!! In Knokke waren ze nog niet veel gewoon, want er ontstond tumult in de zaal en daags nadien nog veel meer in de pers. Foei! Schokkend! Schandalig! Voor Claus had dit een "functionele" artistieke betekenis, maar politie en magistraten hadden hier geen oren naar (misschien bij gebrek aan "inlevingsvermogen"?). Een verbijsterde Claus kreeg in het oerkatholieke Brugge hiervoor een gevangenisstraf, nadien in beroep (in het vrijzinnige Gent) omgezet in een meer milde voorwaardelijke straf (voor zoiets moest je steeds in beroep gaan in Gent, doorgaans met goed gevolg!). Kennelijk was dit een als openbare zedenschennis vermomde veroordeling van verregaande "godslastering", wat via het Strafwetboek bezwaarlijk kon vervolgd worden, zelfs niet de huidige "Mohammed cartoons". *Amor et stultitia*, dixit een verbannen Ovidius.

Dichter en auteur Julien Weverbergh trok in zijn literair en maatschappijkritisch tijdschrift "Bok" hard van leer tegen "het verstarde literair bedrijf", samen met o.a. de Blankenbergse Raymond Brulez (1895-1972). Kortom, het was alom "Beeldenstorm", ook in de literatuur. Dat tijdschrift was wegens gebrek aan abonnees geen lang leven beschoren, maar de invloed ervan is wel nog vrij lang blijven nazinderen. Weverbergh eindigde als perscorrespondent in het duistere Roemenië van de megalomane dictator Ceausescu en was er ooggetuige van de ultieme waanzin van autocratische machtswellust in een "rood paradijs". Voor een "bokkige" schrijver stond dit surrealistisch *Absurdistan* toch wel in schrille tegenstelling tot het door hem zo verketterde "establishment". Buurmans gras is niet altijd groener!

En in de film was er de "erg gewaagde" doorbraak van Brigitte Bardot met "Et Dieu créa la femme" (een film die je nu nog nauwelijks zou vertonen in een pensionaat!). In de literatuur was er voorts "de onverbiddelijke bestseller" van een geilende "Ik Jan Cremer", de zwoele tropische "Black Venus" van Jef Geeraerts en de tomeloze erotische fantasiewereld van Louis-Paul Boon. En, niet te vergeten, in Sluis floreerden de sexshops waar de Belgen "met rode oortjes" in dichte drommen heentrokken! Seksuele bevrijding, … voor elk wat wils ! Ja, Marvin Gaye had het goed gezien : "sexual healing" was niet misplaatst doch, integendeel, blijkbaar een noodzaak. "Light my fire !"

Die seksuele revolutie ging onvermijdelijk gepaard met een plotse opwelling van allerlei "schunnige schuttingwoorden", waarvan thans bijna niemand nog opkijkt, maar toch blijft het nog steeds ergens ietwat "delicaat" om dit thema "in passende bewoordingen" tot uitdrukking te brengen en hierover te communiceren (reden ook waarom, volgens Goedele Liekens, Britse ouders het hierbij zo moeilijk hebben met hun opgroeiende kinderen). In wat hier voorafgaat, hebben wij een ernstige poging gedaan om - met een tikkeltje humor - deze "problématique incontournable" *zo deftig mogelijk* te omschrijven en aan te kaarten, en wij durven hopen dat dit bij de modale lezer ook zo overkomt.

Ook moet eraan herinnerd worden dat in al die ontwikkelingen van het popgebeuren de toenmalige redactie van het weekblad **HUMO** een grote rol gespeeld heeft. Die redactie was duidelijk een erg vrolijke bende, onder de voortstuwende leiding van de intussen legendarische hoofdredacteur **Guy Mortier**, en met als naaste medewerkers Herman De Coninck, Guido Van Meir, Willy Courteaux, Leo De Haas, Daan Delannoy, Ingrid De Bie, Piet Piryns, een nog piepjonge Oostendse **Kamagurka**, Marc Didden, en "last but not least" huisfotograaf **Herman Selleslags**, die (raar maar waar!) blijkbaar kind aan huis was bij rocksterren "on tour" bij hun doortocht in ons land, zoals John Lennon, Mick Jagger, Steve Marriott, Armand ("Ben ik te min?"), Little Richard, Randy Newman, Tom Waits, met foto's die vaak veel meer zeggen dan een uitvoerige commentaar! HUMO was oorspronkelijk enkel bedoeld als radio- en TV-blad, maar werd al vlug de toonaangevende rock 'n roll gids in Vlaanderen !

Ostend by night …

Tot slot, *behind closed doors and curtains* een "discreet" randverschijnsel. Uitbaters van goedkope hotelletjes (afgestemd op een Brits cliënteel) waren vertrouwd met het fenomeen van onbevredigde en onderkoelde *mums and lassies* (gehuwd met koele minnaars?), driftig op zoek naar "fun, booze, joy and sexual healing". Zij knepen een oogje dicht wanneer zo'n "ladies' night" wat "over the top" ging, want zij verdienden nog een aardig extracentje als overbelaste barman tot in de vroege uurtjes! Na zo'n "particular night" was er van *bed & breakfast* nog weinig "bed" en vrijwel geen "breakfast", doch wel een stevige kater! Allicht werd die "fun" veelal een afknapper, iets in de aard van de song "Ironic" van Alanis Morissette ("It's meeting the man of my dreams …and then meeting his beautiful wife!"). *Expecting big fun often leads to the opposite*! De uitgaansbuurt

was een *Ibiza avant la lettre*, een droomeiland van verlangen voor wie vergetelheid zocht uit de dagelijkse sleur en slenter. En was er daar iets verkeerd aan? De Britten kwamen met hele scheepsladingen! Bier en whisky stroomden overvloedig. "Sweet Belgium" bleef beperkt tot Oostende; je kreeg er *such a wonderful time* dat je het als *holidaymaker* niet verder moest gaan zoeken. *High society* en ook *middle class people* waren uitgeweken naar o.a. het meer mondaine Knokke. Oostende was toeristisch van aanschijn veranderd , maar vaarde er zeker niet slecht bij ! En Oostendse popgroepjes voelden zich kiplekker in heel dat zalig wereldje van "glamour, glitter, fun and exuberance". *Walking back to happiness* ! Yeah, yeah !

Daarnaast waren er ook nog de zogenaamde *Chelsea pensioners* , vaak oorlogsveteranen (en dus onafscheidelijke fans van Vera Lynn, tijdens de oorlog "the sweetheart of the allied forces"!), die destijds in een ander leven en in totaal andere omstandigheden hadden kunnen kennis maken met *the continental way of life*, en die nu, al zingend en dansend bij een oude "tingeltangel" en onder de bedwelmende invloed van "genuine export beer", terug in "dear old friendly Belgium" *a great time* beleefden, kennelijk in de hoop nogmaals uitbundig en intens van hun voorbije jeugd te mogen proeven. *Appreciate and relive wonderful moments even after they're over* ! Ja, "the Anglo-Belgian friendship" vierde toen hoogtij, *savouring happy times*, ... ook al was het bij de horeca (en de popartiesten) vooral om de lieve centen (of ponden) te doen. OK, *let's have a party tonight!*

"Ostend by night" was sinds de Belle Epoque een begrip voor een frivole en bruisende uitgaansbuurt, de wijk *Montmartre* , in navolging van "Paris by night" (er was hier al evengoed een "Maxim's" en een "Moulin Rouge"!). Beide Wereldoorlogen en hun nasleep hebben hierop weliswaar een domper gezet , maar telkens ook wist dat nachtleven zich vlug te herpakken, zowel tijdens het "Interbellum" na W.O.1 als onmiddellijk na de bevrijding in september 1944 (toen vooral op de wijk "Hazegras"), en met in en om de Langestraat en de Van Iseghemlaan een nieuw en daverend hoogtepunt tijdens de "sexy sixties". Deze "lust for life" was niet klein te krijgen en werkte aanstekelijk op al wie alhier sporadisch, tijdelijk of definitief aanspoelde! Want *bie uus aan 't zèètje is er veel plezier*! Overigens, "no sex please, we are British !". Voor die flegmatieke (?) Britten was "Ostend by night" blijkbaar "most exciting and yet somehow naughty and rather disturbing". *Carpe diem* (en *carpe noctem* !)

VERTALING

(1) Was dit een grap of om te huilen? bij die onvoorstelbare onzin van de ineenstorting ,en bij al die bitterheid omtrent de teloorgang van de economie ? Vlees of geld, de voedselindustrie en evenzeer de vastgoedsector, het systeem dat wij dachten te bespelen, was door en door rot geworden. En we wisten maar al te goed waarom onze schuld zo verdomd hoog lag !
(2) Er was geen vertroosting in dit rauw en intiem drama, geen triomf van de geest, anderzijds iets zeldzamer en meer waardevol: verbazingwekkend de koppige prestatie van een hele gemeenschap, een vluchtige blik op kwetsbare zielen in hun hartstocht, trots, woede, wanhoop en hulpeloosheid.
(3) Die gespleten PUNK persoonlijkheid was niet zo maar toevallig. Het maakte zijn "sound" echt oorspronkelijk, zelfs een verworven smaakgevoel. Was een Punk-"rapper" nu een popster of een acteur? Misschien had het geen enkel belang. De manier waarop Punk het onderscheid tussen beide deed vervagen, was verreweg meer interessant dan het antwoord hierop !
(4) Mijn kerk biedt mij geen absolutie. Ze zegt mij "Doe je gebed in de slaapkamer". Mijn enige hemel is wanneer ik alleen ben bij jou.

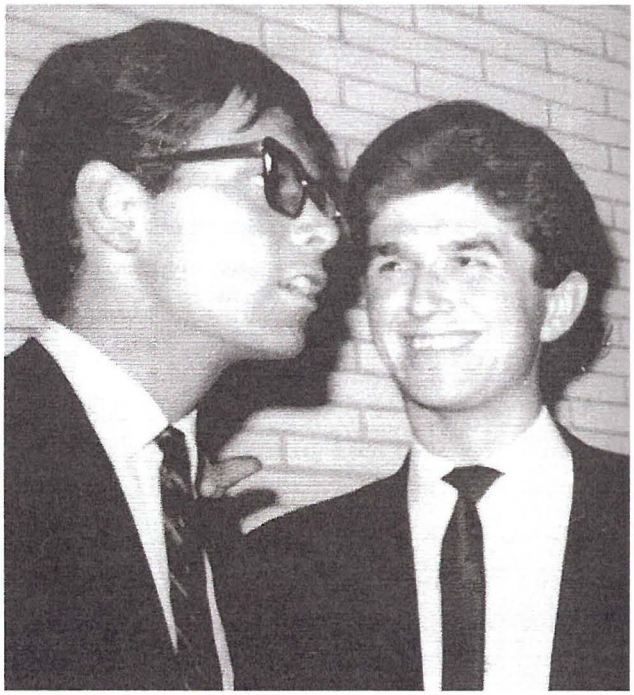
(wordt vervolgd)

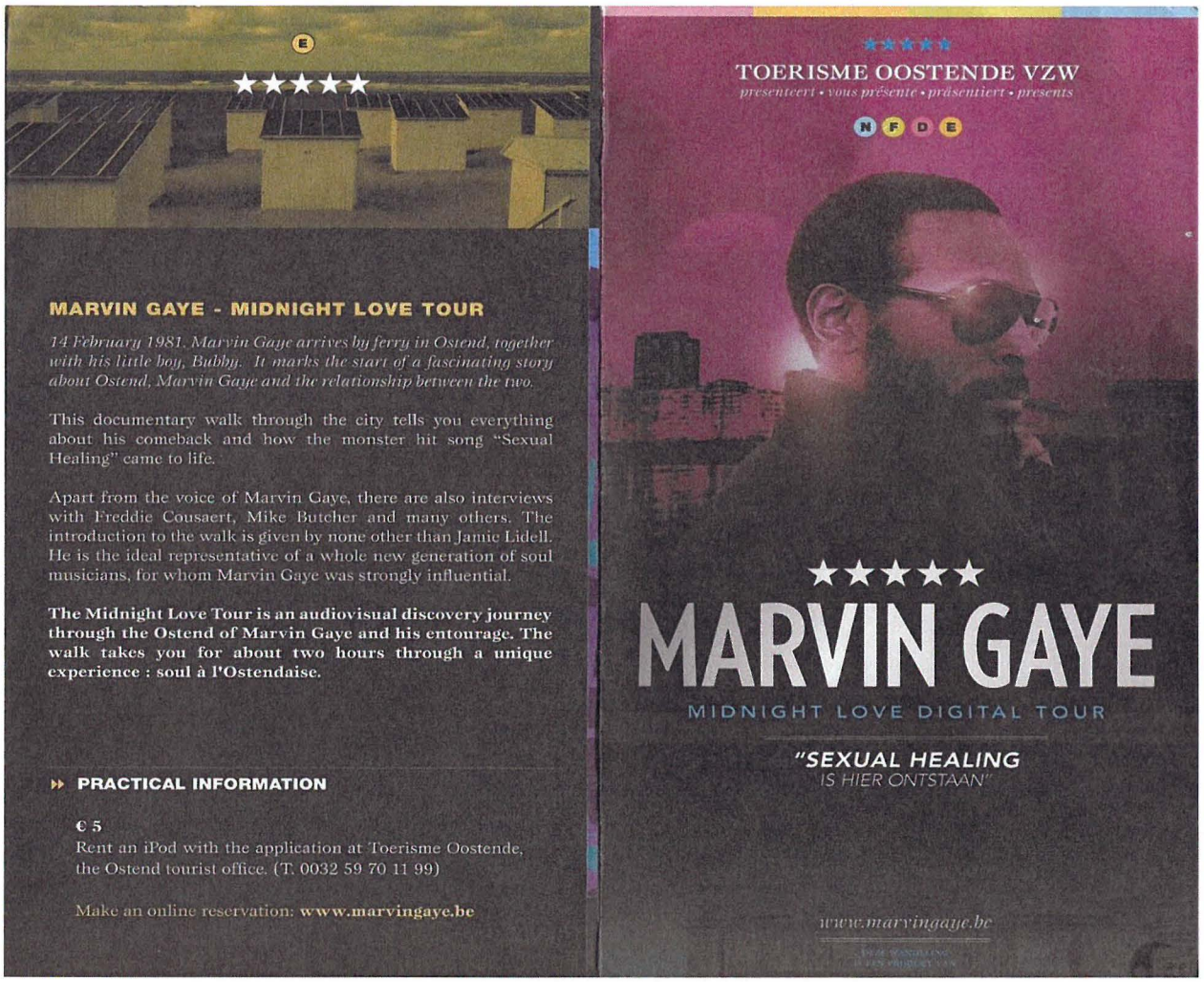
"Avant garde" in Parijs, met Sartre, Camus, Picasso en Simone de Beauvoir

Een optreden van « The Swallows » in « La Coupole » (1963

Een optreden met Cliff Richard in het Kursaal (1965)

Folder Toeisme Oostende "Marvin Gaye"

2016 - 106

Taverne
De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

100IT

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE

Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

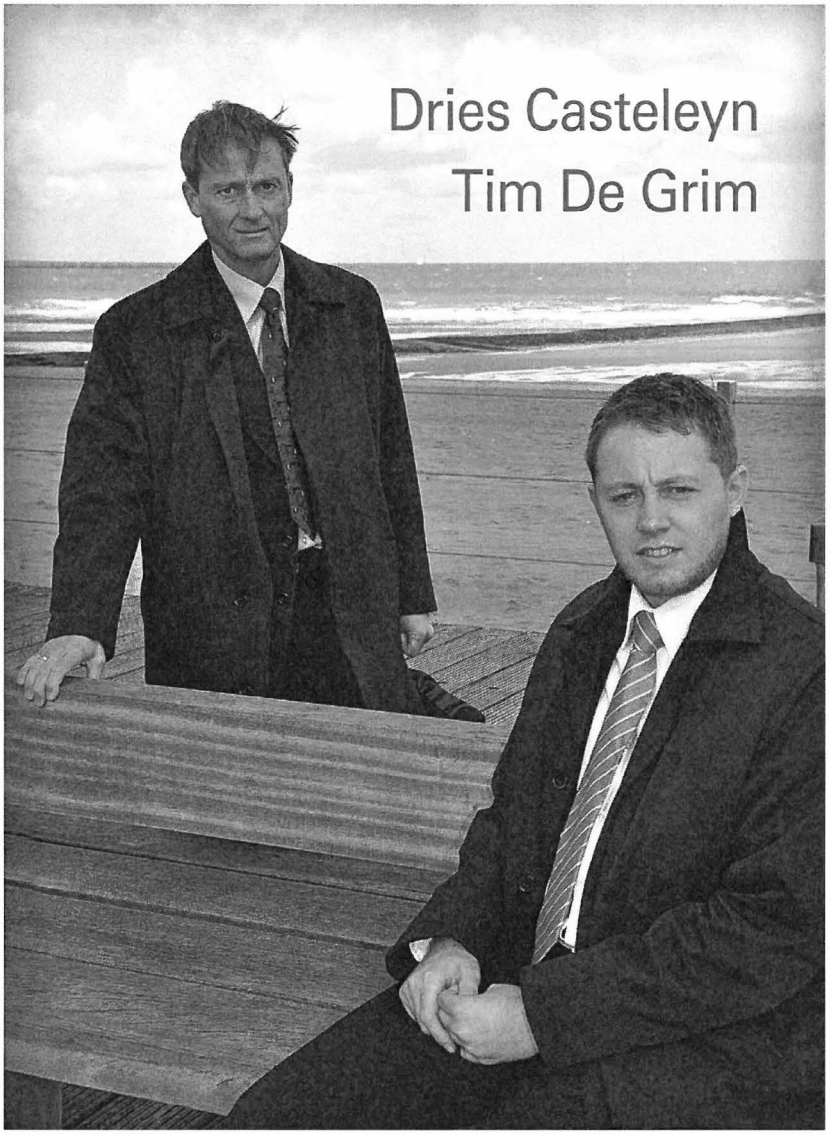

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Met steun van de Vlaamse overheid

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

ONTVANGEN
03 JUNI 2016

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

JUNI 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

MENU

Consommé madrilène en tasse

Homards en Belle-Vue

Poulet froid
Salade Royale

Foie gras de Strasbourg en croûte

Gâteaux Léopold

Fruits

Charles Heidsieck 1921
Charles Heidsieck 1919

DINER offert par l'Automobile Club d'Ostende et du Littoral à la Presse Sportive Internationale, à l'occasion de son congrès à Ostende.

25 juin 1932. Automobile Club d'Ostende et du Littoral

CHAMPAGNE "Charles Heidsieck" REIMS

Diner offert par l'Automobile Club d'Ostende et du Littoral

à la Presse Sportive Internationale,

à l'occasion de son congrès à Ostende 25 juin 1932.

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 6
MAAND juni 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz. 111 L. DEWULF: 2017: Een bijzonder herdenkingsjaar voor de stad Oostende 750 jaar stadsrechten.

Blz. 112 N. HOSTYN: Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende.

Blz. 118 L. VANACKER en R. JANSOONE: "We were the champions!" De "golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (deel 4).

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel. 059501895.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
Adrien BARBE, Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Lionel DEWULF: Rivierstraat 30, 8400 Oostende.
Norbert HOSTYN: Leopold II-laan 18 bus 7, 8400 Oostende.
Laurentius VAN ACKER: Duinenstraat 151, 8450 Bredene.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.

2017 : Een bijzonder herdenkingsjaar voor de stad Oostende
750 JAAR STADSRECHTEN

door **Lionel DEWULF**

Bij akte van 28 juni 1267, dus op de vooravond van het Sint-Pietersfeest , schonk Margareta van Constantinopel, Gravin van Vlaanderen, aan Oostende zijn eerste palen , alsmede de nodige gronden tot het oprichten van een markt en halle. Aldus verhief zij Oostende-ter-Streep tot stad met eigen wetten en regeerders. (1)

Oostende was sedert een paar eeuwen een kleine nederzetting aan de Vlaamse kust, voortdurend bedreigd door de zee. Maar nu zou er verandering komen.

De opbrengst der baten van het gebruik der halle moest tussen vorst en gemeente gedeeld worden.

In 1768 werd, met een jaar vertraging, het 500 jarig bestaan als stad herdacht. BOWENS beschreef de viering in zijn jaarboek 1768. Albert Driesen herschreef in 1993 enkele uittreksels in volgende hedendaagse bewoordingen:

"29 juni. Groot feest in de stad. Men herdenkt het 500 jarig bestaan van Oostende als Stad. Op de hoek van de markt werd een heel mooie praalboog opgericht en het stadhuis werd prachtig versierd.

Het feest werd die dag, tevens feestdag van Sint-Petrus en -Paulus, om 10.00 u geopend met een plechtige mis, opgedragen door E.H. DIERICKX, prelaat van Oudenburg, gevolgd door een plechtige processie met het Allerheiligste, vergezeld van de magistratuur, de geestelijken, de ambachten en neringen en voornaamste burgers, allen met brandende "Flambeeuwen". In de namiddag was er nog een omgang of processie van Triomf bestuurd door de Heren van de Oratorie. Er waren 7 prachtige triomfwagens vergezeld van de nodige militairen. " (2)

Op blz. 141 geeft de schrijver (BOWENS) een gedetailleerd verslag van de versieringen van deze wagens. De feestelijkheden duurden enige dagen en op 30 juni was er een volks avondfeest in de stad.

In het (verkiezings-)jaar 1964 vierde Oostende haar duizendjarig bestaan als nederzetting aan de Vlaamse kust. Er was een tentoonstelling in de Venetiaanse Gaanderijen over de geschiedenis van Oostende met geleende (kunst-)werken en documenten en eigen archiefstukken. Er waren voordrachten; een brochure, met historisch overzicht en foto's, werd verspreid in alle brievenbussen en De Plate, die tien jaar bestond, richtte een opstelwedstrijd in voor de leerlingen uit de twee hoogste klassen van het middelbaar onderwijs in Oostende. De "Mercator" meerde die zomer (voorgoed) aan in Oostende en Koning Boudewijn en Koningin Fabiola woonden de Zeewijding en Ommegang bij.

Wie weet zal het stadsbestuur met de diensten Cultuur en Toerisme ook dit jaar deze 750ste verjaardag luisterrijk herdenken ?

(1) Zie Charterboek van Oostende § 1, aangehaald door Edward VLIETINCK, in : Het Oude Oostende en zijn driejarige Belegering(1601-1604). Oostende 1897. Herdruk in 1975 in opdracht van VVF, Afdeling Oostende-Kuststreek, p.25.
Tekst afgedrukt ondermeer in :BOWENS Jacobus: Nauwkeurige Beschrijving der oude en beroemde Zee-Stad Oostende, deel 1 p. 8 – 9.
PASQUINI J.N.: Histoire de la ville d'Ostende et du port, p. 46 – 47.

(2) DRIESEN Albert G.R.: Bewerking en Chronologie van voornoemd boek van Bowens in offset.

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE

door **Norbert HOSTYN**

181. MARCHAND Georges

Oostende, 1935

Amateurkunstschilder
landschappen, strandgezichten

Tentoonstellingen :
-1978, Oostende, Galerie Watteau (groepstentoonstelling)
-1980, Stene, Vossenhol

182. MARF (pseud. van Freddy De Vos)

Oostende, 1951

Keramist-beeldhouwer; studies keramiek aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent (1974-1980; bij Carmen Dionyse) en daarna beeldhouwen (1980-1981)

Hoofdberoep industrieel ingenieur elektriciteit; woont in Drongen/Gent

Tentoonstellingen :
2001, deelname beeldenroute Bachte-Maria-Leerne

Verzamelingen :
Verzameling Vlaamse Gemeenschap

Literatuur :
Marf, in: 't Kofschip, 5, 1;
J. Van Hulle, Marf, in: Kreatief, 1990, 5, p. 102-110.
Wijland. Jaarboek 2006, (Koksijde), (2006).

183. MARTINS Christiane (Christiane Hofman)(Christiane Martins Bonilha de Toledo)

Sint-Pieters Woluwe, 1924 - Oostende, 2006

Amateurkunstschilderes

Deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Aan het strand", "De bloemenmarkt", "Hippodroom Wellington"
Deelname Biënnale voor amateurkunstschilders 1994 (org. Elektrabel)

Woonde in periode 1969-1994 : Christinastraat 55, Oostende

184. MARTINSEN Luc

Oostende, 1951

Kunstschilder-graficus

Opleiding aan het S.T.H.I.O. (sierkunsten), aan de Kunstacademie in Gent (1969-70) en privé bij Etienne Elias (1974-75 en 1977-78); aanvankelijk stilistisch nauw verwant met de "happy-art" van Elias; schildert neo-expressionistisch figuratief;

Tentoonstellingen (selectie) :
-1981, Veurne, Galerie Onder de Toren
-1982, Oostende, ASLK Kapellestraat
-1984, Oostende, Galerie Fine Arts
-1985, Oostende, Leonor Presents
-1989, Veurne, Galerie Hugo Godderis
-1989, Oostende, Museum voor Schone Kunsten
-1989, Oostende, Galerie Vandenabeele
-1990 Oostende, Galerie Bureaux & Magasins
-1993, Amsterdam, De Brakke Grond
-1993, Oostende, A-D-Gallery
-2005, Oostende, Feest- en Kultuurpaleis, deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars
-2010, Veurne, Galerie Hoge Bomen
-2011, Oostende, Theobalds boothuisje
-2015, Oostende, Galerie Papillon
-2016, Diksmuide, Montanus.5 (Polyfoon I)

Verzamelingen :
Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O. en P.M.M.K.)

Literatuur :
W. Van den Bussche, P.M.M.K. Cataloog. Aanwinsten 1979-1982, Ieper, 1982;
Vierentwintig West-Vlaamse kunstenaars uit het P.M.M.K. (tentoonstellingscatalogus), Antwerpen (I.C.C.), 1988.
Lexicon van West-Vlaamse beeldende kunstenaars, 3, Brugge, 1994.
40 Oostendse kunstenaars (tentoonstellingscat.), Oostende, 2008.

Iconografie :
SAOBB M005060

185. MATHIEU (pseud. van Mathieu Staelens)

Kunstschilder, beeldhouwer, graficus, fotograaf.

186. MEERSMAN Lucas

Temse, 1938

Kunstschilder; studies aan de Academie voor Schone Kunsten en het Hoger Instituut in Antwerpen; sedert 1998 woonachtig in Oostende; naakten, figuratieve symbolische werken, non-figuratie; deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis).

Literatuur :
Lucas Meersman, Temse, 1998.

187. MEES Edwin

Amateurbeeldhouwer
Leerling van Willy Van Huyse; is van beroep arts

188. MEES Pierre

Amateurkunstschilder

Deelname Biënnale voor amateurkunstschilders 1994 (org. Elektrabel)
Deelname aan "Buren bij Kunstenaars" 2008, 2009, 2010, 2015.
Woonde in 1994 : Maria-Theresiastraat 9, Oostende.

189. MEESCHAERT Martine

Amateurkunstschilder

Deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Cultuurpaleis 1985 met : "De Noordzee", "Het orkest" en "Bloemen".?
Woonde in 1985 : Gelijkheidstraat 116, Oostende.

190. MEEUWIS Romain

Amateurkunstschilder

Deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Regen in de stad", "Vroegere visverkoop" en "Zonsondergang op zee".
Woonde in 1989 : Manitobalaan 46, Oostende.

191. MELS Karin

Studeerde audiovisuele kunst (animatiefilm) aan de Kunsthogeschool St. Lukas in Brussel; docente SISA (Antwerpen), Academie Waasmunster en Stedelijke Kunstacademie Oostende

Tentoonstellingen :
2010, Oostende, BZIO-IMBO, Docenten Academie Oostende

192. MENTEN Philippe

Veurne, 1959

Ontwerpt machines en mobielen die "een objectieve schoonheid van wetenschap en techniek demonstreren"; deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis).

Literatuur :
40 Oostendse kunstenaars (tentoonstellingscat.), Oostende, 2008.

Digitale bronnen en literatuur :
www.menten.tk
www.theartstore.be

193. MESSENS Julien

Oostende, 1920.

Amateurkunstschilder

Deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Cultuurpaleis 1985 met : "Gitaar en voddenpop", "De kaai van Oostende" en "Viool"
Deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Bloemen", "Taxi uit Bulgarije" en "Fruit"; was muzikant in hoofdberoep.
Woonde Esdoornlaan 20

194. METSCH Carla

Geboren in Amsterdam.

Baatte met haar man een restaurant uit op de Visserskaai.

Beeldhouwster; leerlinge Stedelijke Kunstacademie Oostende (tot 1991);
Deelname aan het tentoonstellingsproject "Radar" (Venetiaanse Gaanderijen, Oostende, 2009);
Woont in Oudenburg.

Tentoonstellingen :
2010, Oostende, Galerie Via Naturae

Literatuur :
Lexicon van Westvlaamse beeldende kunstenaars, 4, Brugge, 1995.

195. MICHIELS Dirk

Florennes, 1943.

Kunstschilder; opleiding aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten en het Hoger Instituut in Antwerpen en Gent; tot 1984 ontwerper en Art Director van publiciteitsbureaus in Brussel en Izegem; was docent aan de Stedelijke Kunstacademie Oostende; schilderde tot 1984

magisch-realistische taferelen in een virtuoos-realistische stijl; sedert 1984 neo-expressionistisch evoluerende naar totale non-iguratie; keerde ca. 1997 terug naar de figuratie, echter met behoud van verworvenheden uit zijn non-figuratieve periode; deelname aan kunstproject van de firma Mutoh "Art meets inkjet" in Galerie Box 38 (2004); deelname aan project "Met kunst aan tafel" (Oostende, 2004-2005); deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis); leerlingen: o.a. Danny Bourgeois, Freddy Gaerdelen, Franky Maes, Julien Mechele, Ivo Provoost...

Tentoonstellingen (selectie):
-1980, Oostende, Casino-Kursaal
-1984, Oostende, De Peperbusse
-1991, Oostende, Galerie Dialoog
-1994, Oostende, Museum voor Schone Kunsten
-2015, Oostende, Venetiaanse Gaanderijen ("Profumo di Mare"; groepstentoonstelling)

Verzamelingen :
Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O.)

Literatuur :
Oostende: kruispunt van Europa: een koninklijke stad. Knokke, 1985.
Lexicon van West-Vlaamse beeldende kunstenaars, 2, Kortrijk, 1993.
Tekens van schoonheid en vrijheid in verscheidenheid (tentoonstellingscat.), Oostende (De Geuzetorre), 2003.
40 Oostendse kunstenaars (tentoonstellingscat.), Oostende, 2008.

Iconografie :
SAOBB M005060

196. MICHIELS Dirk ("Dick")

Oostende, 1957

Beeldhouwer; zoon van beeldhouwer Gust Michiels; gestileerde vrouwenfiguren in koper en brons; debuteerde in 1993; deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis);
Deelname aan "Buren bij Kunstenaars" 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

Tentoonstellingen :
1993, Oostende, individuele tentoonstelling in de Galerie "Peperbusse"

Literatuur :
Lexicon van West-Vlaamse beeldende kunstenaars, 3, Brugge, 1994.

Digitale bronnen en literatuur :
www.michielsdirk.be

197. MICHIELS Gust

Sint-Amandsberg/Gent, 1922 - Oostende, 2003.

Kunstschilder-graficus-beeldhouwer-ceramist; studies aan de Academies van Oostende en Gent; in zijn oeuvre staat de vissersvrouw centraal, in symbiose met vormen uit de zeefauna en –flora.
Woonde en werkte Nieuwpoortsesteenweg, 487, Mariakerke; vader van de kunstenaars Dirk ("Dick") en Jan Michiels

Tentoonstellingen (selectie) :
-1966, Oostende, Forum
-1974, Oostende, Garnaalmijn
-1986, Oostende, De Peperbusse
-1987, Veurne, BBL
-1988, Oostende, Museum voor Schone Kunsten
-1992, Oostende, De Peperbusse

Verzamelingen :
Oostende, O.L.V. Kerk Mariakerke (heiligenbeelden)
Oostende, beeldengroep "Vissersvrouwen", Stationsplein (1997-1998)
Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O.)
Oostende, sculptuur op voorplein nabij O.L.Vrouwkerk Mariakerke

Literatuur :
J.B. Dreesen, Gust Michiels, in: De Plate, 86, p.273-275
N. Hostyn, August Michiels (tentoonstellingscatalogus), Oostende (M.S.K.), 1988;
Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostende-Maastricht, 1992.
Lexicon van Westvlaamse beeldende kunstenaars, 4, Brugge, 1995.
(H. Brutin), August Michiels. Monumenten & kunst, Oostende, 1998.
Engelen-Marx, La sculpture en Belgique à partir de 1830, Leuven, 2006.

Iconografie :
Film "Gust Michiels" door Simonne Desaever
SAOBB (beelden van zijn atelier)

198. MICHIELS Jan

Oostende, 1953

Kunstschilder, graficus en beeldhouwer; zoon en leerling van August Michiels; opleiding bouwkundig tekenen en sierkunst aan het V.T.I. Oostende;
Auteur van de sculptuur "Witte Nonnen" in de Wittenonnenstraat in Oostende (2006-2007); deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis)
Deelname aan "Buren bij Kunstenaars" 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.

Tentoonstellingen :
2002, Oostende, individuele tentoonstelling in Galerie "De Peperbusse"

Literatuur :
Embryo, 28 november 2002

199. MIL Jean (pseudoniem van Emiel Jean Debaillie)

Oostende, 1922

Fotograaf, cineast en graficus

Studies tekenkunst, schilderkunst en sierkunst aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent (1950-1954) en opleiding fotografie bij Agfa Gevaert in Mortsel; werkte mee aan diverse fotoboeken (o.a. "Vlaanderen West" en "Oostende") en aan diverse fotografietijdschriften; kortfilms "Spelen met de filmcamera" en "Luc Peire's Environment".

Verzamelingen :
Antwerpen, Provinciaal Museum voor Fotografie
Oostende, Mu.ZEE (ex M.S.K.)

Literatuur :
Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 1, Brugge, 1992, p. 101.
www.lindamolleman.be

(vervolgt)

"We were the champions!"
De "golden sixties" van het popgebeuren in en om Oostende (4)

door **Laurentius VANACKER**
& Roger JANSOONE

EEN MOEILIJKE GEBOORTE

" You can make it, if you try !" (the Rolling Stones)
" We are the goon squad , and we are coming to town !" (David Bowie)

Een "link" met de popscène in Duitsland ... en in Oost-Europa ?

Wat nu nauwelijks nog iemand weet : dat aanvankelijk heel die rock 'n roll beweging vanuit politieke en politionele middens met een scheef oog bekeken werd, had vooral te maken met toestanden *in het naoorlogse Duitsland*, eenvoudig omdat - behalve Zeemacht en Luchtmacht - bijna het volledig (toen nog vrij talrijk) Belgisch leger *in Duitsland* was gestationeerd, of, met andere woorden, *een massa Belgische jongeren* "unter fremden Sternen" en onder mogelijke "vreemde invloed", en dit wisselend en opeenvolgend via de "beurtrol" van de dienstplicht ,waardoor een reeks generaties van jongeren in contact kwamen met een voor hen totaal andere wereld. De Opvoedingsofficieren en de aalmoezeniers deden hun best om alles nog "binnen de perken te houden", en het organiseren van "crochet"-zangwedstrijden, *bonte avonden* en "welvoeglijke" filmvoorstellingen, leek hiervoor een geschikt hulpmiddel. Maar al wie een mondje Duits (desnoods *soldatenduits*) kon spreken en "het milieu" niet schuwde, kon toen in duistere *Kneipen* vrij vlot in contact komen met "Halbstarken", net zoals wij oorlogskinderen, maar dan wel keihard "doorgegroeide" naoorlogse "Bunkerrattten" met hun *rücksichtlose* en brutale "zelfredzaamheid" ... en ook een (intussen allang afgezworen) HJ-verleden. Doch zij stonden niet "feindselig gegenüber die fremde Soldaten", want zij lagen blijkbaar enkel en alleen in de knoop met *hun eigen* "Gesellschaft". Als Duitse versie van de "beatniks" was loeiharde rock niet alleen hun "achtergrondmuziek" maar ook hun "handelsmerk", ... en dat moest je nogal *letterlijk* opvatten, want bij nadere kennismaking

bleek dat die ruige knapen vaak " iets " te maken hadden met allerlei winstgevende "deals" , onvermijdelijk een uitloper van de zwarte markt van de naoorlogse jaren, met frauduleuze praktijken, prostitutie en kleine criminaliteit (de grote criminaliteit - die van "der Starke" ! - behoorde nu al tot het recent verleden). Dat was voor hen een kwestie van *overleven* in een ontredderde niet-samenleving. Die *Halbstarken* waren dus zeker geen koorknapen! Doch zij lagen daar aan de basis van een vroegtijdige doorbraak van de rock 'n roll en meteen van rauwe *new sounds* die *elders* nog geen schijn van kans kregen (waarvan o.a. de toen nog onbekende Beatles hebben kunnen profiteren, in Hamburg, in de gore buurt van de *Reeperbahn*). *It was a small world, indeed* ! Die oude Hanzestad had "schon immer ein Herz für Aussenseiter, hier durfte - wie in *Ratatouille* - sogar eine Ratte von der Chefkochkarriere träumen!". Zelfs onder het harde naziregime (spijts scherp Gestapo toezicht) bleef Hamburg stiekem "eine rote hanseatische Bastion inmitten des schwarzen Imperiums, ein griesgrämiger Kämpfer gegen die Zerrüttung der alten Sozialdemokratie und gegen die seelische Verrohung und die grausige Verbrechen im Dritten Reich" (1). Terloops aangestipt (maar wie weet dat nog?): voor die "vroegtijdige doorbraak" werd het bedje aldaar gespreid door een *Belgische* "avant garde" rockgroep, namelijk "Benny Rock" van Bernard Couroyer, die *al in 1955* door de gewiekste muziekuitgever Jean Klüger op een Duitse (!) promotietoer werden gestuurd in het toen nog dof ingeslapen "Land des Lächeln". Hun daverende versie van *Rock around the clock* werd er al dadelijk een knalnummer ! *Deutschland erwache ! !*
Een *Halbstarke* die uit de biecht wou klappen, vertelde over dat onbekend "underground" milieu : "In dieser Schattenwelt kann jeder tun, was er will, denn seine Identität ist geschützt. Dafür sorgt ausgeklügelte Verschleierungstechnik. Wer keine Fehler macht, ist für nichts zu belangen. Und diese Geschäftssicherheit befeuert selbstverständlich den Gründungseifer!". Hij voegde er cynisch aan toe: "Deutschland hat entsetzliche Verbrechen begangen, aber wir wollen unseres Leben allerdings *nicht mit diesem Hintergrund* vermischen! Deshalb sind wir vielleicht zur neuen Hoffnung in schweren Zeiten geworden, beziehungsweise zu Boten der neuen Apokalypse, je nach Standpunkt. Das klingt logisch, wenn nicht nur ständig die Reailität dazwischenfunken würde! In unserer Musik klingt das erleicherte Lachen über die *Befreiung* von den Lügen des Alltags!" (2). *Rock is* ***how*** *people react to life* ! Er was toen een stekelige rock cabaretgroep "Die Stachelschweine", die schamper zong over "es gibt so unendlich viele Dinge, die jeder weiss, jeder sieht, aber man sollte sie *nicht aussprechen!*". In een Duitsland dat met zichzelf in de knoop lag, klonk dat wel niet onmiddellijk "bevrijdend" maar het was toch verfrissend en hoopgevend, zij het "frech" en hondsbrutaal. "Die Rock Musik verstand man als Mittel des *politischen* Engagements, angeblich wollte man die Gesellschaft *demaskieren*" (3). Dat *demaskieren* schijnt nog altijd aan gang te zijn. Omtrent het vluchtelingenprobleem zei een psycholoog in oktober 2015 : "die Hilfe ist auch eine subtile, längst überfällige Form der *kollektiven Eigentherapie*. Was hier seit 1945 erfolgreich ,*aber nicht folgenlos* ,unterdrückt wurde an Traumata und Beschämungen, findet nun einen Ausdruck in kraftvoller Eigeninitiative und Empathie" (4).

Ook Hildegard Knef (een ongewone vrouw en intussen nu al 90 geworden!) was in die naoorlogse "Hundejahre" als "junge Rebellin" reeds een wegbereider van de Duitse rock, als "die beste Sängerin ohne Stimme, jedoch mit einem perfekt intonierten und unfassbar melancholischen Grundton" (5), dit vooral met haar indringende teksten *als Spiegelbild ihrer Seele*. Een rauwe verklanking die, al was het zeker nog geen *beat*, toch al die beweging aankondigde, "mit Rückblenden die Augen offen für die Zerbrechlichkeit unserer Welt, und um zugleich auszubrechen aus ihrer kleinen und beengten Welt" (6). Zij kon als vrijgevochten

jonge vrouw van zichzelf zeggen "dass ich neuerdings Dinge tue, die ich *nie von mir gedacht* hätte!", indachtig de woorden van Albert Einstein: " Was ist Krankheit ? *Dasselbe* immer wieder tun … und darauf hoffen, das *etwas anderes* dabei herauskommt ?".

Een aandachtige Britse toeschouwer zag die Duitse nozems als "disoriented and brutally competitive , yet somehow necessary to each other. Indeed, since they were alienated from their families, they were each other's *only true family*! Their angry discomfort, apparently owing to a strong residue of postwar resentment, was in fact rather a smoke screen for a *deepening alienation* of a much darker and devious nature" (7). Die rock beweging van "angry young men" was overal een "tegencultuur", rebels, tegendraads, "ondergronds", veelal marginaal en (gelukkig niet bij ons!) soms wel eens zelfs neigend naar de criminele sfeer (wat in het naoorlogse Duitsland echter al sterk was ontkiemd nog *vooraleer* de rock er zijn intrede deed – *so, don't blame the rock*!). In Duitsland (en ook bij ons) was er zelfs een zeer populaire "Criminal Tango"! Ach ja, het liep allemaal zo wat "durcheinander".

Merkwaardig is dat gelijktijdig een nieuwe maar *totaal andere* richting in de Duitse muziekwereld toen veel succes heeft gekend: de "schlagers", hits en zelfs tophits, melodieus en romantisch, doch niet "stroperig" want beantwoordend aan een "affectieve" behoefte na de vreselijke oorlogsjaren, kennelijk wortelend in het clandestien wereldje van de *Swingjugend* tijdens de nazi periode. Ook bij ons deden die "schlagers" het zeer goed (ook al was het in het Duits, maar geen probleem!), evenals befaamde Duitse dansorkesten waarvan de elpees hier verkochten als zoete broodjes, zo wat een tegenhanger van de Duitse en Oostenrijkse blaasorkesten met hun "hoempa" muziek, die in kermis-en-carnaval-Vlaanderen vrij goed aan bod kwamen (er ontstonden hier zelfs blaasorkesten, compleet "in Lederhosen"!). De bekendste "bandleader" was ongetwijfeld de populaire **Bert Kämpfert**, die - wat weinig bekend is - in 1961 de Beatles (na hun onfortuinlijke terugkeer uit *fucking* Hamburg) gelanceerd heeft als "backing band" van Tony Sheridan op een plaat van Polydor (van de *Deutsche Grammaphon Gesellschaft*), als "springplank" dus zeker niet te versmaden! Impresario Bob Wooler getuigde hierover : " I was impressed. Up until then, *none* of the Merseyside bands had made a record. So it was quite an achievement!" (8). *Aller Anfang ist schwer !* Maar in Duitsland is men zich blijkbaar nog steeds niet ervan bewust dat die gore zuip- en tippelbuurten van Hamburg destijds in zekere zin een belangrijke bijdrage hebben geleverd voor kort daarop wereldwijd een triomfantelijke opmars van "the fab Four"! Raar maar waar! Want ze hebben in Hamburg niet alleen de toen unieke kans gekregen om hun "new sound" voor een ontvankelijk en "begeistert" publiek te brengen, maar ook om er te experimenteren met het opvoeren van een "brand new performance" die miljoenen fans in opperste vervoering zou leiden! … met al dadelijk ook veel navolging bij andere popgroepen.

Doch in Hamburg zelf bleef de "incrowd" de aldaar al vrij goed gekende Beatles wel nog op de voet volgen, en dit werd "bestätigt" als volgt: "Kein Hit hatte je etwas mit Glück zu tun. Denn Hits sind immer das Ergebnis harter Arbeit. Ein Rockstar schuftet wie verrückt. Zudem hat er die Gabe, sich völlig in einen Rausch hineinzuspielen! Es geht ja um die Demonstration des eigenen besonderen Geschmacks, mit der Absicht dafür Anerkennung von ihrer Umwelt zu erhalten, … und das sie als *Statement* verstehen!" (9). Jawohl, scherp gezien ! Als in een roes en hard knokkend zijn de Beatles "back in Britain" opnieuw "erin gevlogen", en in die bedwelmende roes hebben zij al hun fans echt meegezogen! *Lucy in the sky with diamonds* ! En met hun doordringende "Liverpool sound" (eigenlijk"the Mersey beat") hebben zij de doorbraak van "the Ostend sound" enorm beïnvloed! En onze Oostendse rockers hebben ook

moeten "schuften", keihard werken en doorbijten om ergens toch nog iets te kunnen bereiken, want "la vie ne donne pas des cadeaux"! Elk zegge het voort …

Wat overigens nog minder bekend is: tot zelfs achter het "IJzeren Gordijn", in het communistisch (of althans door communisten overheerste) Oost-Europa bloeide een rock beweging, doch duidelijk een protestbeweging *tegen het regime*. Hier had men daar volstrekt geen weet van, eenvoudig omdat - in schrille tegenstelling met nu - welhaast niemand op het gek idee kwam om er als toerist "drüben" eens een kijkje te gaan nemen, nochtans - afgezien van het "politiek klimaat" - in veel opzichten wel interessante toeristische bestemmingen, en toen bovendien spotgoedkoop! Vooral in Polen, de DDR en Tsjechoslowakije staken popgroepjes de kop op, veelal met veel bijval, zij het noodgedwongen "ondergronds" tot, vooral in Polen, het regime een en ander door de vingers begon te zien, al was het maar om het contact met de jongeren niet volledig te gaan verliezen. Die popgroepjes waren goed op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen op de internationale popscène (er werden nogal wat elpees en popmagazines binnengesmokkeld!), en hun muziek mocht er dan ook zijn! Met loeiende decibels spuwden zij hun vertwijfeling en haat uit tegen het regime, evenals de laaiende ongenoegens en de strijd in een troosteloos dagelijks leven, met toch ook nog wat liefde, intimiteit en tederheid in een uitzichtloos bestaan. Intussen zijn de zeldzame "samizdat" platen uit die rode "catacomben"-periode ook al een uniek verzamelobject geworden. Doch het spreekt wel vanzelf dat er hier bij ons geen enkele "link" was met deze nochtans boeiende en zelfs enigszins bloeiende rock beweging "achter het Gordijn", overigens "een-ver-van-mijn-bed-show " en nagenoeg onbekend.

Van "yeah, yeah!" naar "yé, yé!"

In Frankrijk (nochtans "rebels", zij het dan vooral studenten en intellectuelen) is die rock beweging traag doorgedrongen, met als pionier ongetwijfeld de veelzijdige Johnny Hallyday (Jean-Philippe Smet °1943) , een "aangespoelde" Belg. Niet voor niets is er een film "D'où viens-tu, Johnny?". Ja, waar kwam hij vandaan? en, samen met hem, de Franse yé-yé-rock ? Hij wordt nu beschouwd als de Elvis Presley van de francofone wereld. Maar de Fransen hadden met hun typische "chansonniers" (zoals Brassens, Ferré en Moustaki) allang reeds hun eigen protestzangers, met trouwens ook heel wat invloed in België ("de charme van het chanson"). De "yeah, yeah!" werd "yé, yé !". "Avec ma gueule de métèque …" . Maar in een land van onrust, betogingen, barricaden, revolutie en *la France guerrière*, een gepijnigd land met een lange geschiedenis van conflicten met zichzelf en met anderen tot ver overzee, in - naast de traditionele kloof tussen links en rechts - een gespleten land van twee bevolkingsgroepen die elk op zoek zijn naar hun eigen "identiteit", wist Hallyday als *outsider* toch "iets" te vertolken dat maatschappelijk onderhuids leeft en zijn weg poogt te vinden. *D'où viens-tu, Marianne ?* In zijn bestseller "L'Art français de la guerre" (Prix Goncourt 2011) heeft Alexis Jenni die dualiteit ten volle aangetoond. Wat de veelgeprezen *laïcité* als bindmiddel nooit echt heeft kunnen bereiken, het doorbreken van een handig gecamoufleerde maatschappelijke fictie en leugen, ja dàt wist die Johnny in zekere zin en in zekere mate toch wel klaar te spelen! Als een soort "paard van Troje" is hij binnengevallen in de Franse samenleving om *van onderuit* "un sursaut sociétal" op gang te brengen die blijkbaar - net zoals overal elders - ook een *politieke* betekenis heeft gekregen. Zelfs al had hij voorzeker nooit enige politieke ambitie, … terwijl hij anderzijds wel diep is geschokt door de terroristische aanslagen, wat al dadelijk zijn weerslag heeft gevonden in zijn muzikaal optreden.

In een andere hoek van Europa, in Griekenland, ontstond tijdens het wreedaardig kolonelsregime (1967-1974) een opstandige en meeslepende nieuwe volksmuziek, o.a. van de

legendarische en *ook bij ons* (althans bij "progressieven") geliefde componist Mikis Theodorakis. In dit eveneens scherp gespleten en verdeeld land was dat zeker nog geen echte rock doch veeleer een specifieke "soul", nauw verweven met aloude Griekse muzikale tradities, met een klassieke en tragische ondertoon. Doch daaruit zijn onvervalste rockzangers en popgroepjes op de scène getreden, alhier nauwelijks bekend, maar met een *zeer authentieke* rock vanuit de vele problemen van het dagelijks leven (en nu uiteraard meer dan ooit!). Opvallend is dat zich hierbij een strijdlustige jongedame doet opmerken, Rallia Christidou, momenteel de bekendste rockzanger van Griekenland, met in 2015 meer dan 60 concerten, en dit spijts de uiterst moeilijke situatie in eigen land. Dat ook die rock beweging politiek geïnspireerd is, bleek toen Rallia in september 2015 in Athene op de kandidatenlijst stond van *Syriza* van de nu overbekende Alexis Tsipras. Weliswaar op een onverkiesbare plaats, maar geen probleem, want haar geloof in zichzelf en in Tsipras berust ongeveer op dezelfde onbuigzame overtuiging als voorheen bij de "Halbstarken", namelijk het onwankelbaar geloof in een volksbeweging "waarop niet de last drukt van de zonden van de voorbije decennia". "You know, *the sins of the fathers* !"

Pop speelt zich af "on many places"!

Het "Achturenhuis" in Oostende had een mooie danszaal, waarin het reisbureau "Ramoudt Tours" voor Britse toeristen driemaal per week een "English Ball" organiseerde met een vrij groot orkest . In dat orkest liet zich een pianiste opmerken, **Mireille Vierstraete** (vooral met gekende nummers van Fats Domino) , die zich tevens intensief bekommerde om beginnende zangers die nog niet de juiste toonhoogte wisten te vinden, zodat dit orkest *voor debutanten* een goede leerschool geweest is.

Wat in Oostende vermoedelijk onbekend is : voor het lanceren van jong talent heeft - "of all places" - een dans- en feestzaal in Eernegem een grote rol gespeeld (met later in het aanpalende Moere een kort verblijf van Marvin Gaye). Eernegem was toen nog een boeren- en kasseileggersdorp, waar - zoals overal elders "op de boerebuuten" - in werkelijkheid (zij het achter de coulissen) "Menèère de Paster" almachtig de plak zwaaide, en er zelfs eigenhandig de CVP gemeenteraadslijst samenstelde ! Volgende anekdote is wel typisch voor die toenmalige sfeer van onderdanigheid bij "de menschen van te lande": terwijl men aanschuift aan het loket in het gemeentehuis, rinkelt de telefoon die wordt opgenomen door de onderbureauchef, waarna zich volgend "gesprek" ontspint: "Hallo! ...Ah, dag Menèère de Paster!! ... Geen probleem, Menèère de Paster! ... Zeker, je mag daarop rekenen, Menèère de Paster! ... Dat komt alleszins in orde, Menèère de Paster! ... Nog verder een goeie dag, Menèère de Paster!". Daarna legde hij plechtstatig de hoorn neer, keek even om zich heen en (voor wie het nog niet wist) mompelde hij met ontzag in de stem "Dat was Menèère de Paster ...".

Zoals overal elders is Eernegem intussen flink uitgebreid en zelfs enigszins verstedelijkt (met nu ook al appartementsgebouwen, supermarkten en een industriepark), ... maar het heeft nu niet meer wat het toen wél had : de fameuze zaal **"Venus"** van **Gentil Goegebeur** (zelf blazer in een dansorkest) in de Aartrijkestraat. Tot ver in de omgeving (tot in Gistel en Torhout) waren de bals bekend die hij er organiseerde op zondagnamiddag, met een jaarlijks hoogtepunt met Eernegem-Kermis in september. Het was wel geen "Bal du Rat mort", maar de sfeer zat er toch steeds lekker in ! Gentil is er ooit in geslaagd om de legendarische Ferre Grignard naar zijn zaal te lokken voor een spetterend optreden waarover nog wekenlang werd nagekaart! Het is in de "Venus" dat "The Swallows" in 1964 voor het eerst een echte massahysterie met gillende en opdringerige meiden hebben ontketend! Tevens een geboren zakenman, had hij nu geld geroken en hij startte onmiddellijk met een *fanclub,* voor die tijd toch wel opzienbarend !

Précies Eernegem als draaischijf van een opkomende fanbeweging, *il faut savoir le faire* ! Doch hoe hij dat toen allemaal wist klaar te spelen zonder de goegemeente (...en Meneere de Paster!) al te veel tegen de haren in te strijken, dat blijft wel een raadsel ! Intussen al bejaarde dames in en om Eernegem krijgen nu nog rode oortjes als je vertelt over "den tied van de Venus" Maar Gentil mocht het verschijnen van dit artikel niet meer beleven, want hij is onlangs overleden, op de gezegende leeftijd van 91 jaar. Als oudstrijder was hij ook bestuurslid van de Nationale Strijdersbond, en in Eernegem was hij jarenlang de populaire voorzitter van de fanfare Sint-Cecilia en lid van veel verenigingen. Zo'n volksvriend, dàt heb je niet veel meer! Zijn uitvaart op 5 maart 2016 (onder een grote volkstoeloop) viel samen met het *Bal du Rat mort* in het Kursaal van Oostende, met als thema "The Roaring Twenties". Louter toeval, maar eigenlijk een orgelpunt bij het heengaan van een G.O. "un *gentil* organisateur", promotor van jong talent, geboren en getogen in de *roaring twenties*, de tijd van de Charleston, en met zijn eigen hoogtepunt in de *golden sixties*, de tijd van de rock 'n roll. Gentil, je was goed op weg naar de honderd, het heeft niet mogen zijn, maar je blijft voortleven in het hart van de ouwe rockers ! *Old rockers never die, they just fade away ...*

Een andere eerder onwaarschijnlijke promotor van jong talent was Henk De Bruin, de uitbater van de zaal **"Casino"** in Bredene (toen ook nog niet wat het nu is), met iedere zomer een opeenvolging van jonge en nog onbekende zangers zoals Marva, Will Tura, Adamo, Ron Davis, e.a. Op het einde van elk seizoen organiseerde hij een "Vedettenbal" dat telkens een enorm succes kende! En zo werd ook in Bredene het bedje gespreid voor het ontstaan van plaatselijke popgroepen, zoals "The Swallows". Verder had je nog in Bredene het café van "Zotte Freddy" (Freddy Maes) in de Duinenstraat, die een zaaltje achteraan ter beschikking stelde voor repetities en optredens van al dat jong en aanstormend geweld. Niet onbelangrijk, want waar kon je met al die decibels terecht zonder "ordeverstoring"?

In Oostende hebben tevens enkele dancings het voortouw genomen. Niet alleen de **"Coupole",** maar ook de legendarische **"Van's",** de sfeerrijke **"Macumba"** (met vooral Latijns-Amerikaanse dansen en ritme), de nogal chique **"Versailles"** (met aldaar ooit een optreden van "The Cousins") , de taverne **"Le Fiacre"** (met "The Silhouets") en ook nog **"The Tilt"** en de **"Elysée".** Met "voor elk wat wils"! En wat weinig gekend is : sommige popgroepen werden ook gevraagd voor een "aangepast en stijlvol " optreden in een of andere stripteasetent aan de Van Isegehemlaan. Het werd goed betaald en het was niet lastig of vermoeiend, tenzij het feit dat die veelal minderjarige knapen - in die toen nog erg preutse tijd - op het krap podium eigenlijk niet goed raad wisten met hun houding in nogal directe "confrontatie" met een schaars geklede dame van wie de kledij steeds schaarser werd en ten slotte totaal verdween ! Kregen ze achteraf ook nog wat "sexual healing" ? " I got you under my skin ..."

Een moeilijke geboorte

De geboorte van een popgroep gebeurt doorgaans toevallig en is steevast moeilijk tot zeer moeilijk ! Dus niet zomaar "iets" dat plots als een vallende ster uit de lucht valt ("look for a star!"). We kunnen hier niet de "genesis" van iedere lokale popgroep gedetailleerd gaan ontleden, maar we nemen als *schoolvoorbeeld* het ontstaan van **"The Swallows",** typisch het product van "you can make it if you try" (zo zongen de Rolling Stones, en zij konden het weten!). Spilfiguren waren hier Ray Bossaer en Laurentius Vanacker, beiden uit Bredene maar al vroeg flink "ingewerkt" in het bruisend Oostendse uitgaansleven. Ray Bossaer had bij een muziekleraar reeds heel wat "technische kennis" opgestoken en kon al aardig overweg met muzieknoten en akkoorden op gitaar. Sedert zijn twaalfde jaar was hij aan het tokkelen op een elektrische jazzgitaar "Otwin" (een specimen uit Oost-Europa) met behulp van een oude, met

radio-onderdelen in elkaar geknutselde versterker. Laurentius was ook niet aan zijn proefstuk, want, pas veertien, zat hij thuis reeds te oefenen op een geleende gitaar en met de bandopnemer van zijn vader. Aanvankelijk dus nog vrij primitief en zeer amateuristisch, maar alle begin is moeilijk en op die manier is het zo ongeveer bij iedere popgroep moeten beginnen. En het bloed kruipt waar het niet gaan kan ! Ze waren "riders in the sky …"

Samen begonnen zij met het instuderen van hits van de toen zeer populaire Everly Brothers, ideaal voor een beginnend duo. Met elk een eigen stemgeluid vulden zij elkaar goed aan, waarbij ook het feit dat Ray al heel wat verder stond als gitarist zeer goed te pas kwam. Van het een kwam ook het ander, want een duo is doorgaans de eerste fase in het opstarten van een popgroepje, met allengs tevens begeleidingsgitaar en een drummer. Voor begeleidingsgitaar viel de keuze vlug op de van zangwedstrijden al bekende tweelingbroers Ronny en Johnny Cools, hierdoor en door hun nogal donkere huidskleur toen vaak vergeleken met de "Blue Diamonds" met hun tophit "Ramona". Die keuze was eigenlijk niet al te best, want die tweeling speelde nogal ruw en "ongepolijst", maar "met hun wijde bek" hadden ze opvallend veel lef en "uitstraling" op het podium. Feitelijk zijn zelfs de Rolling Stones ook op die manier moeten beginnen en hun rauwe klanken vielen trouwens dadelijk in de smaak. Een popgroep was en is immers geen gestroomlijnd dansorkest voor fijne dames en heren, maar moest eerst en vooral "authentiek" en "echt" kunnen overkomen bij een publiek dat belust was op "exalting sounds" en op een "pakkend" en "live" *podiumgebeuren*, liefst zo origineel mogelijk!

Uiteindelijk werd ook een goede drummer gevonden, niet zo evident, maar in een orkest van groot belang voor het al dan niet welslagen van een "global sound" (in Londen hadden wij gemerkt dat dit bij een optreden van de fenomenale Jimi Hendrix een welhaast onoplosbaar probleem was ,omdat men geen enkele drummer vond die deze levende rocklegende kon "bijbenen"!). Ray had al eerder, via een optreden bij feestjes, Jacky Vandewalle leren kennen, een jonge drummer uit Wenduine. Het was vlug beklonken, en na een paar repetities bleek dat nu een nieuw ensemble was geboren! Het kind moest ook een naam krijgen. De keus viel op "The Swallows", geïnspireerd door een elpee van Pat Boone, "When the swallows come back to Capistrano". Bovendien waren aanvankelijk Cliff Richard & The Shadows hun grote idolen, … en "Shadows" en "Swallows" , het leek goed op elkaar en klonk daardoor al onmiddellijk vertrouwd in de oren. Een uitstekende zet, zo bleek algauw !

Een eerste optreden van "The Swallows" was op 4 februari 1962 in "Het Witte Paard" , bij een door Jo Deensen georganiseerde zangwedstrijd. Het was imitatie van Cliff Richard & The Shadows (met Vic Lauren, alias Laurentius Vanacker, als een blijkbaar overtuigende en nogal meeslepende "Cliff"), maar dat kwam precies zeer goed over bij een opgetogen publiek, terwijl de overige deelnemende groepen eigenlijk allang afgezaagde dingen speelden zoals "Only you". Na die memorabele wedstrijd regende het al meteen contracten, maar deze debutanten voelden zich hier nog niet echt klaar voor. Er moest nog veel aan gewerkt en "bijgeschaafd" worden. Een optreden in een gerenommeerde danszaal is inderdaad nog wat anders dan een occasionele deelneming aan een zangwedstrijd, waar eigenlijk geen al te hoge eisen gesteld worden … en de jury zelf soms niet meer voldoende "voeling" heeft met nieuwe "trends", getuige hiervan het feit dat "The Swallows" toen in "Het Witte Paard" slechts als derde eindigden, ofschoon zij overduidelijk de keuze van het publiek waren!

In de groep ontbrak vooral een degelijke muzikale scholing, ten slotte toch onontbeerlijk wanneer je de meer professionele toer wil opgaan. Ray Bossaer wist hier evenwel goed raad mee. Voor wie weinig of niets kende van notenleer (en dat waren zij bijna allemaal!), stelde hij alle muziekstukken op in een soort van codeschrift, wat voor leken in het vak veel

gemakkelijker was om te "lezen". Vermits al hun songs in het Engels waren, viel er ook nog een en ander te doen qua uitspraak en beklemtoning van Engelse woorden, want in een stad als Oostende was het cliënteel "very British", en om bij een dergelijk publiek echt succes te kennen, mocht je letterlijk niet of nauwelijks "uit de toon vallen". Ze zagen dan ook overal "English spoken"! En dat waren geen "spoken" maar beslist noodzakelijke realiteit. Maar "a star was born" ! *From Ostend with love we come to you!*

Het randgebeuren van het popgebeuren

Intussen werden "op de poef" nogal wat dure instrumenten en apparatuur aangekocht. Concreet betekende dit dat er "zaad in 't bakske" moest komen, want al die aankopen moesten ook nog afbetaald worden! Uiteindelijk was in een popgroep de geldelijke drijfveer steeds aanwezig, want je moest voortdurend investeren in een steeds meer gesofisticeerd materieel en ook in je eigen "outfit" die steeds piekfijn en "in" moest zijn. Daarbij kwam ook nog de noodzaak van het aanschaffen van eigen vervoer, om niet langer afhankelijk te zijn van een of andere "barmhartige Samaritaan", die in afwachting van het einde van een optreden zijn tijd niet te veel mocht verdoen met "pintjes pakken" of andere "geestrijke drank", want anders werd het nadien een soms nogal "zwijmelende" en risicovolle nachtelijke terugtocht! Het is zelfs nog gebeurd dat "The Swallows" na een optreden in Koekelare tot de ontdekking kwamen dat hun chauffeur niet meer kwam opdagen (vermoedelijk ergens in slaap gevallen?). Maar ze konden daar niet blijven "staan plakken", moederziel alleen op een middernachtelijk uur en ergens "in the middle of nowhere" (en zeker niet in "the middle of the road!"). Er werd dan links en rechts in het dorp wat aangebeld, wat enkel veel hondengeblaf en enkele woedende uitbarstingen van uit hun slaap gewekte dorpsbewoners opleverde, tot een hulpvaardige zonderling een oplossing wist te vinden door het optrommelen van een vrijwillige medewerker van een medische spoeddienst, die hen dan in een ambulance (!!) veilig ter bestemming heeft gebracht. Ja, dat zijn zo van die anekdoten waar men in de "show biz" niet meer van opkijkt maar waarvan de goegemeente meestal geen weet heeft. "Music is how people react to life!"

Doch het volstond niet met optredens, want er moest ook dringend een *eerste grammofoonplaat* op de markt gebracht worden, al was het vooralsnog enkel een bescheiden "single". En dat werd in 1964 het plaatje "Sea-Nymph" met op de B-kant "I'm sorry, girl", een productie van Al Van Dam, duidelijk sterk onder invloed van de toen al sterk oprukkende Beatles, en intussen voor verzamelaars allang een "collectors' item" geworden! Die "productie" verliep in relatief gunstige omstandigheden, zeker in vergelijking met de beginnende Beatles die gefrustreerd en machteloos moesten ondervinden dat "the route to the recording studio in the early sixties was mazy and exclusive" (10).

Voorts schilderde kunstschilder Redgy Van Troost hun eerste reclameborden voor het aankondigen van een nieuw optreden. Tijdens diverse en gevarieerde optredens begonnen zij nu ook al in contact te komen - vaak in hetzelfde programma - met reeds gevestigde of toch al gelanceerde namen, zoals een nog zeer jonge **Adamo**. Of, met andere woorden, zij waren nu echt en voorgoed gestart, aanvankelijk en vooralsnog als een soort van "Belgian Beatles". *But who cares ? Look for a star !*

Maar die benaming mocht wel wat gerelativeerd worden. Want tijdens ieder optreden voor Britse toeristen kregen "The Swallows" vanuit het publiek ook veel verzoeknummers wat betreft de toen in Engeland zeer populaire (maar bij ons onbekende) groep "Dave Clark Five", met hun tophits "Glad all over" en "Bits and pieces". Dat waren echte "stampliederen", waarin de Britten zich totaal konden uitleven! Maar voor "The Swallows" toch telkens weer een nieuwe

uitdaging en extra-inspanning om ook dàt nog onder de knie te krijgen! Doch het stopte daarmee nooit, want dat koortsachtig Brits publiek gooide hen voortdurend weer "heet van de naald" andere alhier nog onbekende popgroepen voor de voeten, zoals "Gerry and the Pacemakers", "Rory Storm and the Hurricanes", "The Hollies", "Herman's Hermits", "The Swinging Blue Jeans", "The Searchers", "The Merseybeats", Manfred Mann, "Freddie and the Dreamers", "Billy J. Kramer and the Dakotas" en ten slotte ook nog "The Animals" (waarvan leadsinger Burdon alhier kwam zingen wanneer hij in vakantie was in Oostende). We ontdekten toen ook al "The Walker Brothers" die met tophits als "Make it easy on yourself" en "The sun ain't gonna shine anymore" (maar wie kent die nog ?) midden in de jaren zestig bij ieder optreden zo ongeveer dezelfde hysterie ontketenden als de Beatles en de Rolling Stones. Enfin, *il n'y avait que l'embarras du choix!* Ja, kon je nog volgen?? "The Swallows" toch in ieder geval, zij het vanzelfsprekend niet zonder nogal wat moeite! Overigens - tussen haakjes - doet de groep "The Merseybeats" eraan herinneren dat de benaming "Liverpool sound" eigenlijk niet "*genuine British*" was (het was een benaming die hier *bij ons* was ontstaan), vermits men het in Engeland had over de "Mersey beat", genaamd naar de Mersey River in Liverpool. *Anyway, what's in a name ?*

Oostende en de "Keizer van het Charmelied"

In tegenstelling met de rest van Vlaanderen, was Oostende aldus al snel een "beat city" geworden, een stad waar er op het podium allengs nog weinig plaats was naast harde beat en rock. Eigenlijk niet verbazend omdat al in de jaren twintig (Charleston!) en dertig (jazz!) het zoetgevooisde charmelied op de achtergrond raakte, althans voor zover het niet ging om vissers- en zeemansliederen. Jazz was alhier al zo vroeg ingeburgerd dat (raar maar waar!) de supporters van de "Koninklijke Vanneste Voetbalclub" *reeds in 1937* een eigen "Dixieland" jazzband hadden, die bij iedere wedstrijd (ook op verplaatsing) zeer opvallend en luidruchtig op stap ging met de vrolijk swingende supporters !

Als organisator van festiviteiten moest je in Oostende dan ook al sedert de jaren zestig goed opletten wanneer je een programma samenstelde. Rond die zelfde tijd kende Eddy Wally een onstuitbare opgang, ook al had men het "in betere kringen" geringschattend over "Eddy Kwally". En hij werd "de Keizer van het Vlaamse Charmelied". Overal vond hij een publiek dat hem op de handen droeg, … overal, tenzij blijkbaar in Oostende. Doch in de jaren tachtig was hij reeds zo populair geworden, dat de organisatoren van de Paulusfeesten meenden dat zij hem zonder risico konden opnemen in hun programma. In augustus 1983 prijkte Eddy Wally op het programma (met zijn showorkest) , voor een optreden na Armand ("Ben ik te min?") en Laurentius (met "Op vakantie in Oostende", een eerste single in het Nederlands). Maar het werd een "gooi- en smijtfilm"! Een eerste tomaat miste Eddy en trof zijn dochter Marina (als go-go-girl op het podium). Eddy wist handig een ei te ontwijken, dat dan open spatte in het gezicht van de drummer, waarna ieder een heenkomen zocht achter het scherm ! De presentator - in een poging om de boel te redden - verzocht het publiek om enkel nog naar hem zelf te smijten! Hierna verscheen Eddy terug op het podium … maar na nog een drietal "geslaagde" worpen was het voor hem bekeken en stapte hij op. Einde van de vertoning! Dat Eddy nooit meer naar de Paulusfeesten is gekomen, is begrijpelijk! De pers sprak schande over Oostende, en ook de lokale pers was niet mals over de relschoppers (eigenlijk een deel van het publiek). Zo zit Oostende in elkaar, …"wieder sien ol zoo"! Voor de organisatoren (die dat zwaar hadden onderschat) had dit nog een staartje, want bij de uitbetaling eiste Eddy Wally (als gehaaide marskramer!) een fikse schadevergoeding voor iedere worp naar het podium, verwijzend naar een desbetreffende clausule in het contract (wel in "kleine letters", … die niemand vooraf had gelezen). Deze uit de hand gelopen vertoning werd dus voor de inrichters een dure grap. Maar

Laurentius was bij Eddy wel in de smaak gevallen, want hij vroeg mij enkele nummers te schrijven (met wel veel "I love you so") voor een gepland optreden in de USA. En enkel voor de begrafenis van Lucy Loes kwam hij nog terug naar Oostende. Maar intussen had hij ook bij ons allang zijn eigen fans verworven. So long, Eddy !

(wordt vervolgd)

VERTALING :

(1) Die oude Hanzestad had al altijd een warm hart voor outsiders, hier mocht - zoals in *Ratatouille* - zelfs een rat dromen van een carrière als chefkok ! .... een rood Hanze bastion te midden van een zwart imperium, een knorrige strijder tegen de ontwrichting van de oude sociaaldemocratie en tegen de geestelijke verruwing en de vreselijke misdaden in het Derde Rijk.

(2) In die schaduwwereld kan elk doen wat hij wil, zonder risico, dankzij uitgekiende dekmantels. Wie geen fouten maakt, loopt geen kans op rechtsvervolging. Deze vorm van rechtszekerheid is een aansporing tot verdere actie. - Duitsland heeft vreselijke misdaden begaan, maar wij willen ons leven niet laten beïnvloeden door die achtergrond. Wij zijn de nieuwe hoop in bange dagen geworden, of, andersom, de voorboden van een nieuwe Apocalypse, het is maar zoals je het zelf bekijkt. Dat klinkt nogal logisch, ware het niet dat de nare werkelijkheid bestendig zich daar wel doorheen wringt! In onze muziek weerklinkt een opgelucht lachen om de bevrijding van de leugen in het dagelijks leven !

(3) De rock muziek was een middel tot politiek engagement, tot ontmaskering van de maatschappij.

(4) Die vluchtelingenhulp is tevens een subtiele en laattijdige vorm van collectieve zelftherapie. Wat sedert 1945 succesvol doch niet zonder gevolg werd onderdrukt qua trauma's en schaamte, vindt nu een uitweg in daadkrachtige eigen initiatieven en in inlevingsvermogen.

(5) De beste zangeres zonder stem, maar met toch een perfecte intonatie en een ongelooflijk melancholische grondtoon.

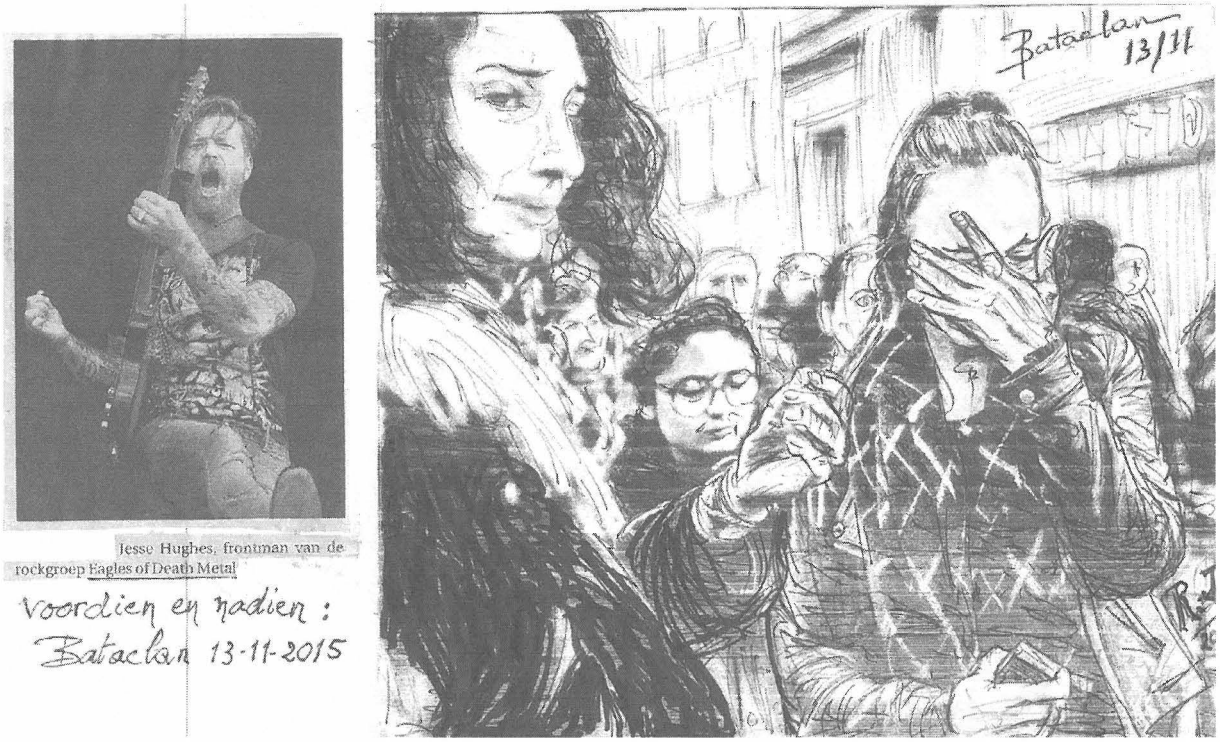
(6) Met in een terugblik de ogen geopend voor de breekbaarheid van onze wereld, en om tegelijk uit te breken uit een kleine en enge wereld.

(7) Als ontspoord en verwikkeld in brutale naijver, maar in zekere zin toch ook nodig voor elkaar. Daar zij vervreemd waren van hun familie, waren zij eigenlijk elkaars enige echte familie ! Hun nijdig ongemak, blijkbaar ingevolge een sterk nazinderen van naoorlogse verbittering, was feitelijk veeleer een mistgordijn voor een dieper gaande vervreemding van een meer duistere en afwijkende aard.

(8) Ik was onder de indruk. Tot dan had nog geen enkel van de Merseyside popgroepjes een plaatje weten te maken. Dit was dan ook al een hele prestatie !

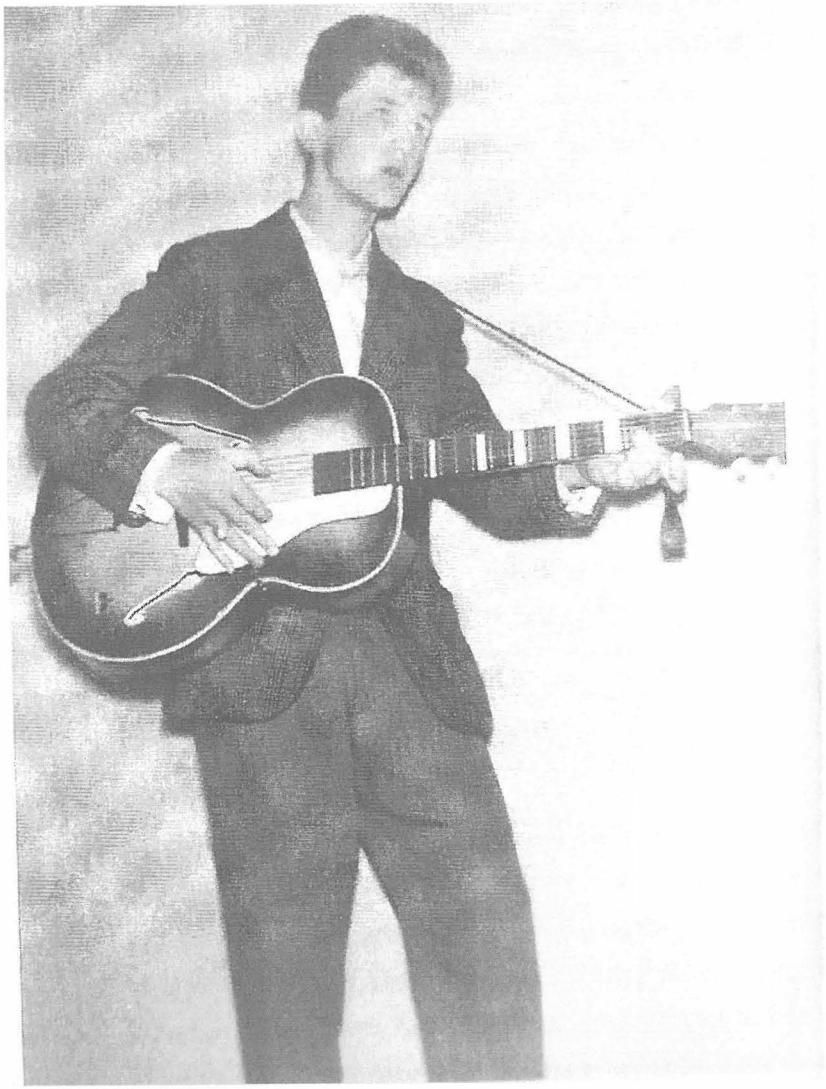
(9) Geen enkele hit is een kwestie van geluk, want de vrucht van hard werken. Een rockstar moet zich uitsloven als een gek. Daarbij moet hij in staat zijn om zich als in een roes totaal erin te spelen ! Het gaat immers om het vertonen van het eigen en bijzonder smaakgevoel, met het doel daarvoor in en door de omgeving te worden erkend, een gevoel dat voor hen meteen ook een *statement* is.

(10) In die vroege jaren zestig ging de weg naar de platenstudio over kronkelpaden en met uitsluiting van nieuwkomers.

Bataclan 13 november 2015

Wegens technische redenen verscheen deze foto niet in de vorige aflevering (blz. 2016-98)

Een piepjonge debutant: Laurentius Vanacker, reeds 14 jaar oud !

Idem als gastzanger (16 !) in het Achturenhuis (achteraan pianiste Mireile Vierstraete)

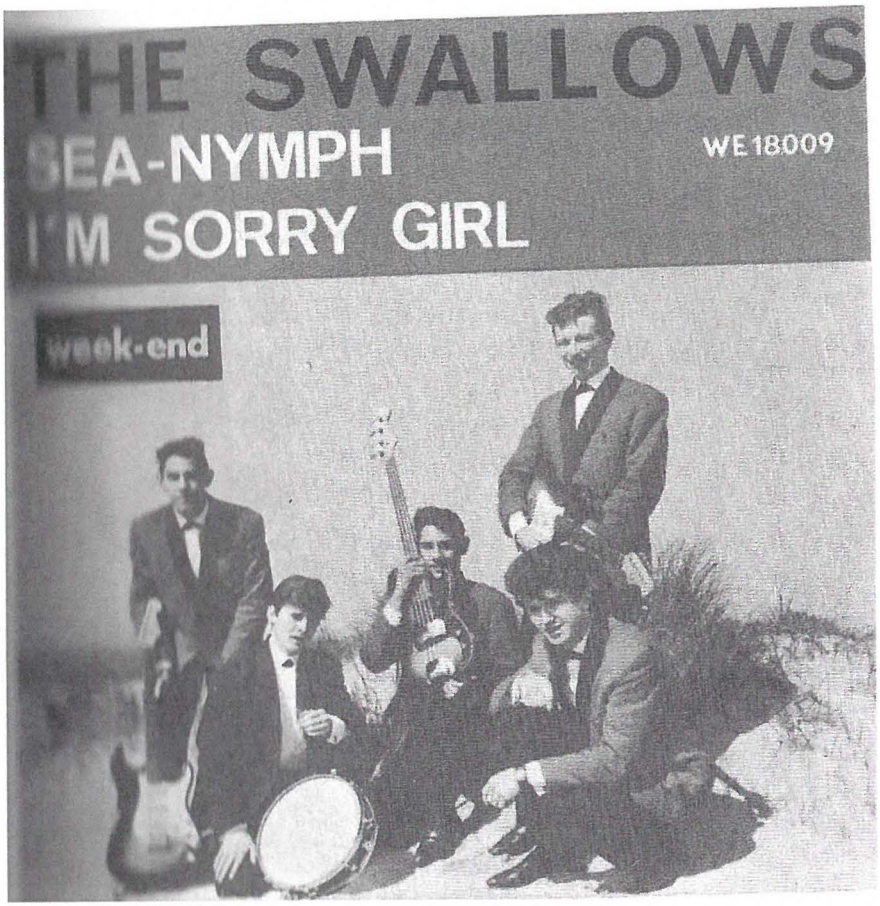
1961: een allereerste foto van "The Swallows"

Doorbraak in 1962 in "Het Witte Paard" als Vic "Cliff" Lauren

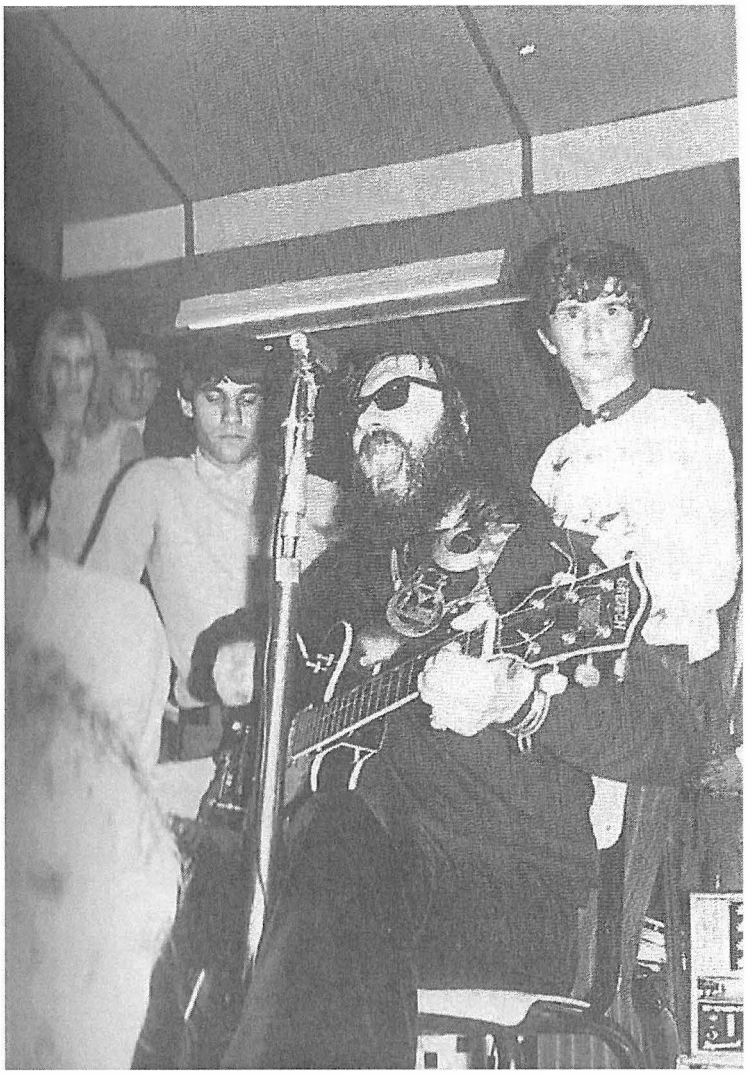
Samen met Adama in hetzelfde programma

Een eerste singel in 1964

Gentil Goegebeur (1925-2016), promotor van popgroepen

Een optreden samen met Ferre Grignard in de “Venus” in Eernegem

Taverne
De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE

Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

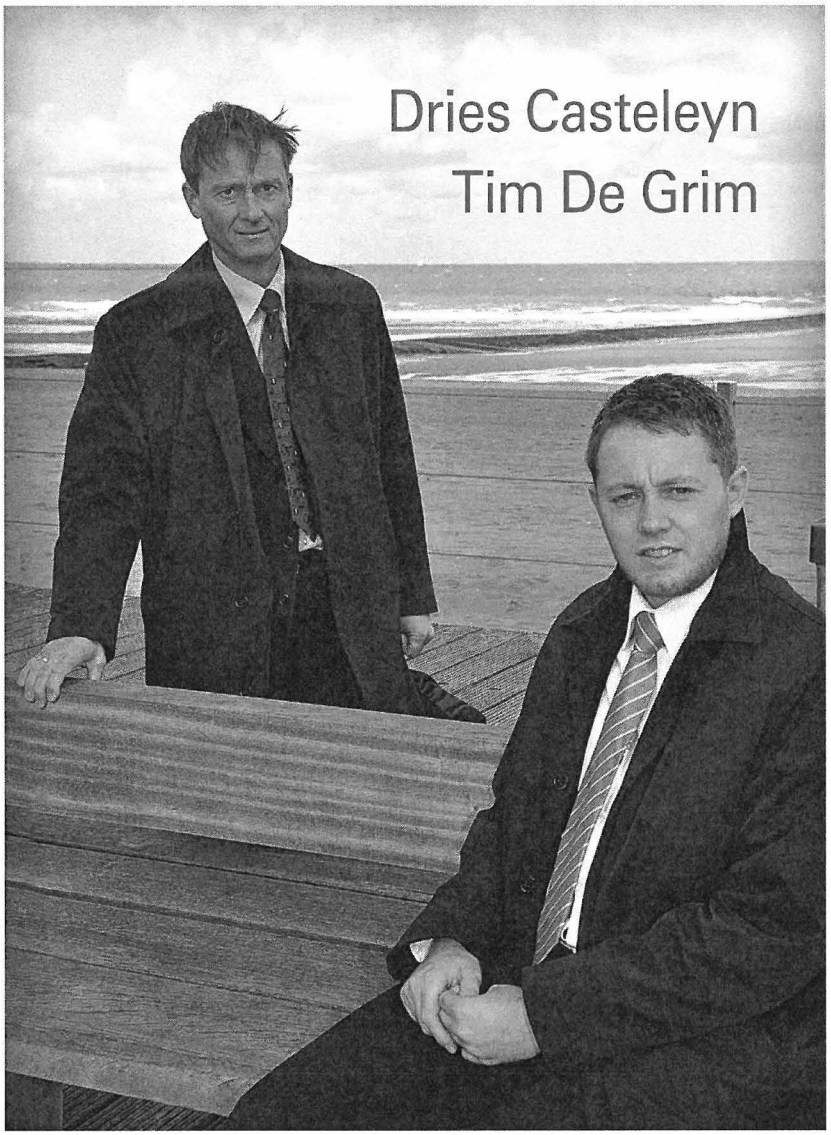

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

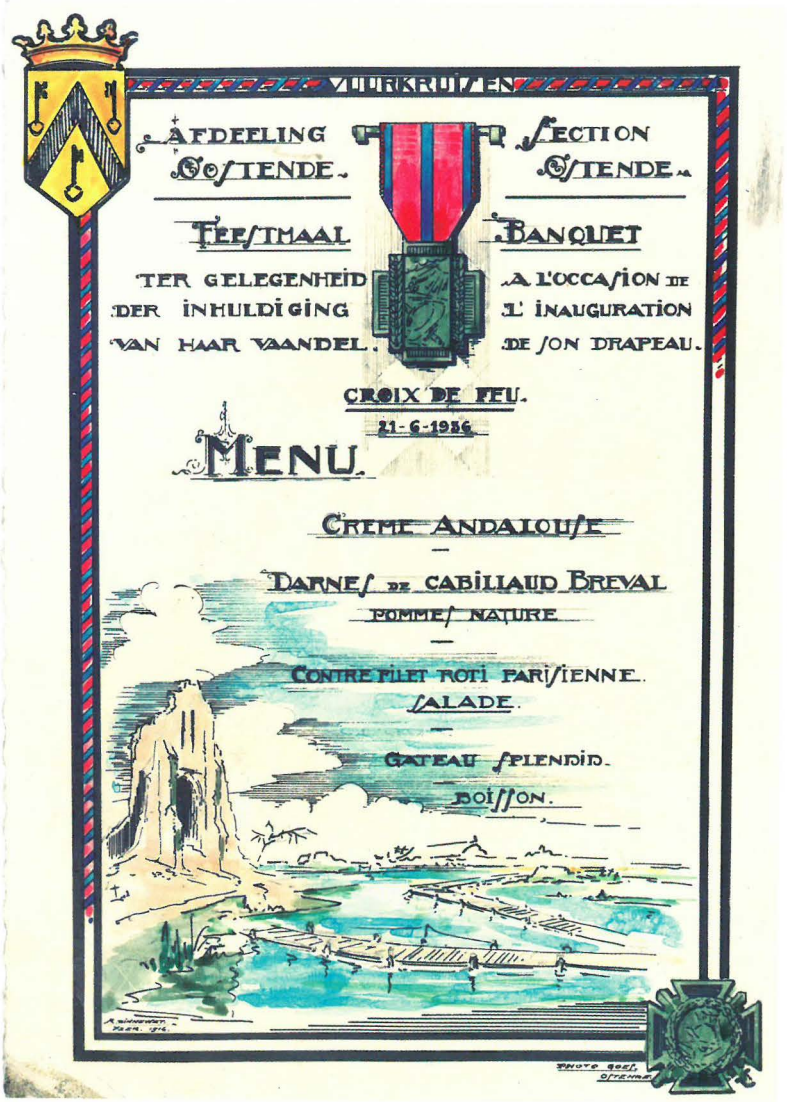
Met steun van de Vlaamse overheid

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

OKTOBER 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

ONTVANGEN
05 OKT 2016

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 10
MAAND oktober 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening
BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz. 164: **R. JANSOONE:** Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (26).

Blz. 177: **G. DANIËLS**: Olympische mijmeringen.

Blz. 184: **N. HOSTYN:** Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende.

UITNODIGING

Het bestuur van de K.H.G.K DE PLATE nodigt zijn leden uit op de opening van de tentoonstelling "Oostende Nostalgisch" door foto LUC (Luc Chatlen).
De opening gaat door op vrijdag 14 oktober om 19.00 u.

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel.0473862107.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
Adrien BARBE, Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.
Gerard DANIËLS: Muscarstraat 25, 8400 Oostende.
Norbert HOSTYN: Leopold II-laan 18 bus 7, 8400 Oostende.

OKTOBER - ACTIVITEIT

donderdag 27 oktober om 20.00 u

in het **Stadsmuseum**, Langestraat 69, Oostende

OOSTENDSE NOSTALGIE

door **Georges VAN DUYVENBODEN** en **Nadia STUBBE**

We zijn weer een jaar verder met het digitaal ontsluiten van de collectie van 'De Plate'.

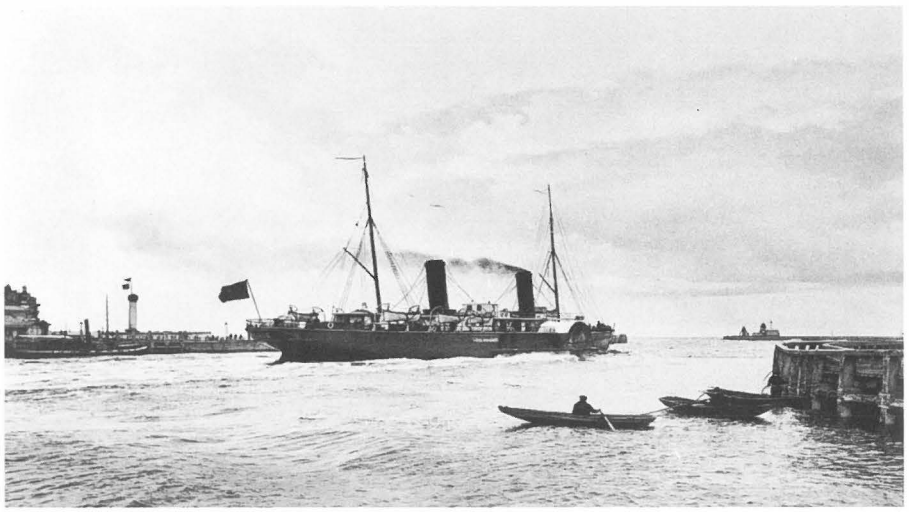
We nemen je mee op een digitale wandeling tijdens de 'Belle Epoque'.
We kiezen voor de periode rond 1900. We laten de vrouwen die flaneren op de Zeedijk met rust en wandelen vanaf de eerste vuurtoren, in de volksmond de 'vlaggestok', langs de Visserskaai, het schuildok, de oude vismijn zo over de Keizerskaai met de drie handelsdokken, de Pilotage, de hotels tot de scheepswerven aan het derde handelsdok.
Het spoorwegstation aan de Vandersweepplaats tot het afleidingskanaal Oostende-Brugge en zo tot het Zeestation.

Met foto's, prentkaarten en documenten uit de collectie van 'De Plate'.
Dat alles in een power-point presentatie op groot scherm.

Georges Van Duyvenboden is effectief lid van onze Kring en als gepensioneerd bibliotheekassistent van onze Stadsbibliotheek Kris Lambert zorgt hij o.a. voor de digitalisering van De Plate collectie.
Nadia STUBBE echtgenote van Georges is de secretaris van De Plate en is bibliotheekmedewerkster in de Stadsbibliotheek waar ze o.a verantwoordelijk is voor het Fonds Ostendiana.

Een retro avond met beeld en commentaar om niet te missen gebracht door twee Oostendse Plateleden . De toegang is gratis voor de leden, niet leden betalen 5 euro.

OPGELET: DEZE AVOND GAAT DOOR IN HET STADSMUSEUM

Links, op de Zeedijk de eerste vuurtoren, in de volksmond 'De vlaggestok'

Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (26)

door **Roger JANSOONE**

26. BEVRIJDING en het uur van de afrekening (deel 2)

Een tweede golf van volkswoede

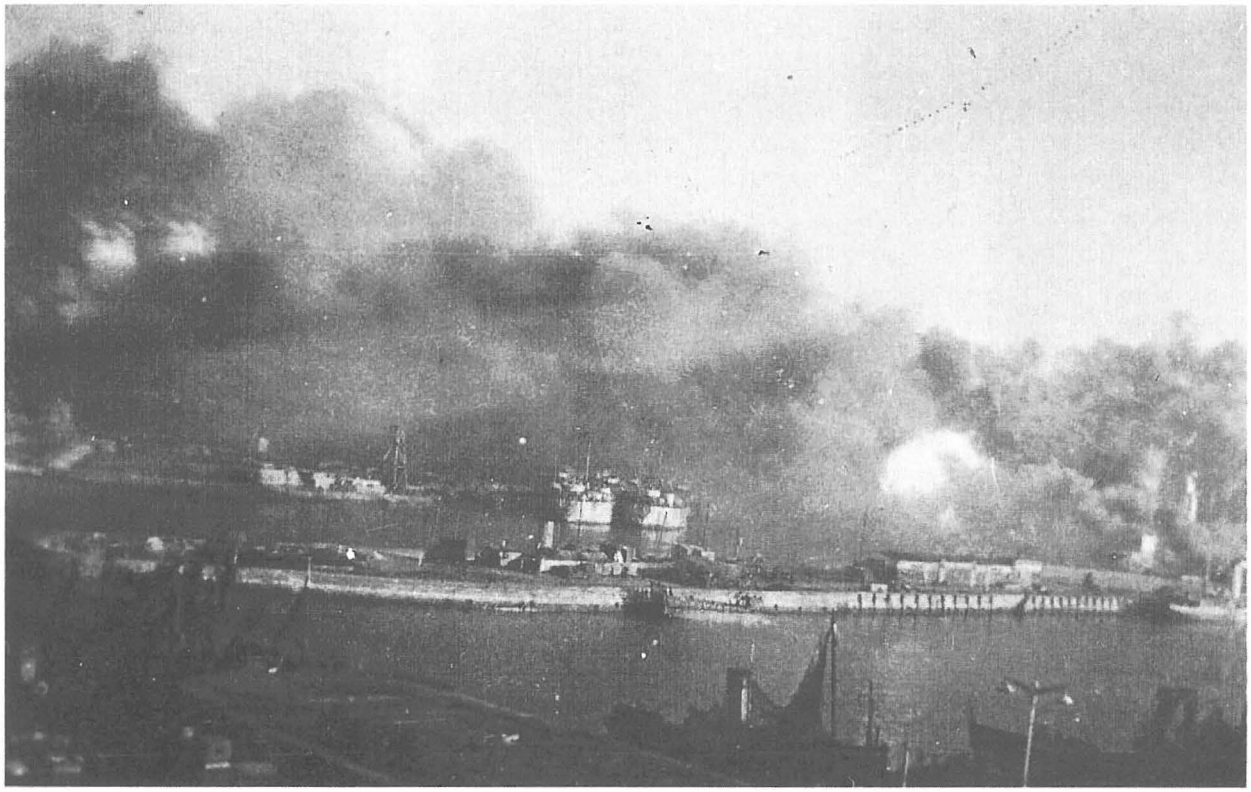
A la recherche du temps perdu ...(Proust)! Dit moeizaam proces van hervatting van het dagelijks leven werd weerom fel in beroering gebracht bij "de bevrijding van de kampen" in april 1945, met beelden van concentratiekampen ...zo gruwelijk en ontstellend dat er een kreet van afgrijzen en een luide roep om wraak en vergelding opsteeg vanuit de bevolking. Men had hiervan wel reeds een "voorsmaakje" gekregen door getuigenissen over het Fort van Breendonk, maar wat nu bekend raakte, tartte gewoon iedere verbeelding! Dit was pure waanzin, nooit eerder gezien op deze Aarde! In Oostende zuchtte men vertwijfeld en vol afschuw "Och God toch, hoe is dat toch meugelijk, je verstand stoat er bie stille!".... Meer nog dan voorheen was er toen in Oostende enkel nog sprake van "die Duutsche smeirlappen"! Dit verklaart ook waarom wij nadien tijdens onze legerdienst in Duitsland het niet mochten wagen om in de *Heimat* "aan te pappen met een Duutsche mokke" (hoe verleidelijk ook!) en zeker niet om "ermee naor huus te kommen"! Ook al begonnen wij onvermijdelijk wel wat anders aan te kijken tegen die Duitsers (en later werd het zelfs veeleer een "opkijken naar"). Maar alleen al de aanwezigheid van "onze jongens" in "het land van de folterkampen" was alhier een reden tot bezorgdheid. Weliswaar mocht je als verlofganger allerlei hebbedingen "made in Germany" naar huis brengen, zolang het maar geen "Duuts joenk" was ! Nochtans gebeurde er toen iets zeer opmerkelijks via pater Werenfried Van Straaten, "de spekpater", die hulpgoederen en vrijwilligerswerk wist binnen te halen voor zijn "Oostpriesterhulp" en de "Bouworde" (later ook nog "Kerk in Nood") voor noodlijdende Duitsers en "displaced persons". Of waartoe christelijke naastenliefde in staat is, spijts alle haat en afkeer ...

Die schokkende beelden over Bergen-Belsen en andere kampen gingen de wereld rond, met een nasleep van verbijstering, weerzin en ontsteltenis. Met als gevolg het historisch proces in Nürnberg. Want er moést hiertegen "iets" gebeuren, dit kon en *mocht niet* ongestraft blijven!! Toch niet zoals na 1914-18 ! Zeker niet nu het nog omvangrijker en afgrijselijker bleek te zijn. Nürnberg was alleszins *historisch* omdat - spijts het *Vae victis - nooit voordien* de verslagen vijand zich *strafrechtelijk* had moeten verantwoorden, zelfs niet indien (zoals in 1914) massaal misdaden waren begaan en willekeurig vernielingen aangericht. Nazi kopstukken pleitten "nicht schuldig". In al hun arrogante "onschuld", zich van geen kwaad bewust en vertrouwend op de militaire en politieke tradities, hebben zij niet beseft wat hun te wachten stond ... tot het verdict viel en zij de strop om hun nek voelden. Maar wat niet tot pers en publiek doordrong, was het feit dat de openbare aanklager *en zijn onderzoeksteam* hier nu stonden tegenover een uitdaging *zonder voorgaande* in de rechtsgeschiedenis, allereerst wegens het *ontbreken van wetgeving* inzake het beteugelen van oorlogsmisdaden (een term die nog niet eens bestond, evenmin qua genocide en "misdaden tegen de mensheid", *totaal nieuwe* begrippen die zelfs nog eerst moesten bedacht en juridisch omschreven worden !). Allicht wel een kluifje voor juristen, maar toen voor de openbare aanklager beslist geen sinecure en geen benijdenswaardige opdracht. Echt pionierswerk ! Je moest hiervoor niet alleen juridisch en qua jurisprudentie zeer goed geschoold en onderlegd zijn, maar ook al een hardnekkige speurder in de weerzinwekkende knekelhuizen van het nazi regime en meteen een gewiekste ondervrager bij het verhoor van notoire oorlogsmisdadigers. De meest succesvolle ondervrager was een Jood die zich psychologisch wist in te leven in de duistere ziel van een paar sleutelfiguren, die alzo uiteindelijk door de mand vielen, waardoor het duivelse mechanisme van de "Endlösung" kwam bloot te liggen, doch ook de omvang ervan, met inbegrip van de slachtingen en massamoorden "in het Oosten", waarover toen nog maar zeer weinig bekend was. Een schoolvoorbeeld van juridische "archeologie" !

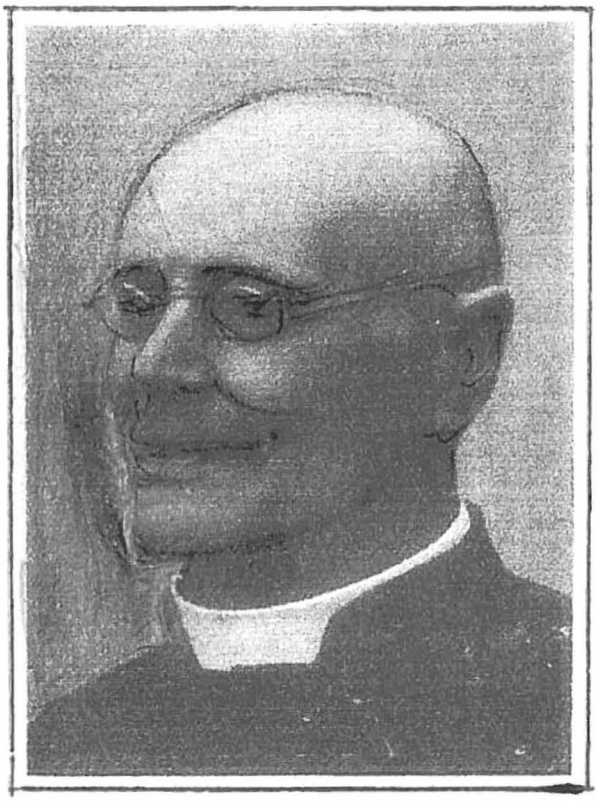
Een eventuele (doch strikt te vermijden!!) hinderpaal was het feit dat *ook* de Sovjet-Unie (mede zetelend *in de rechtbank*) kon beschuldigd worden van massamoord (Katyn!) en voorts van systematische groepsverkrachtingen in Duitsland, en (beschuldiging van Poolse zijde) zelfs van "schuldige nalatigheid" bij het "passief toekijken" tijdens de slachtingen en vernielingen in Warschau bij de opstand in augustus 1944. Maar dit "taboe" mocht niet ter sprake komen, *althans toen nog niet*. Zoals steeds in een uitermate complex internationaal rechtsgebeuren, was de "raison d'Etat" hier niet volledig uit te sluiten. De Amerikanen en de Britten stelden "First things first!" en "Wait and see! Die Russen komen ook nog wel aan de beurt !". Daarbij kwam ook het probleem van *retro-activiteit* (nog steeds omstreden!), doch ("regis ultima ratio") dit was het *ultieme* rechtsmiddel tegen misdrijven die de wetgever *nooit eerder* had kunnen of willen voorzien. Anders dan te vervallen in het andere uiterste van de hedendaagse "procedurefouten", werden *morele maatstaven* toen hoog en prioritair in het vaandel gedragen: onkreukbaarheid, het geweten, verantwoordelijkheid, burgerzin, "waarden" met een *quasi-juridische* draagwijdte. Er werd *destijds* niet verwacht dat *uitdrukkelijk* zou voorzien worden in het *handhaven* van *algemeen* erkende en fundamentele maatstaven, die *iedereen* kende en verondersteld werd te *respecteren*. Want moet een wetboek *letterlijk* in *alles* voorzien? Was dit een gebrek aan *rechtszekerheid* ?? De Krijgsauditeurs waren geen *procéduriens*. Streng en rechtvaardig (?) ...Zij moesten zich ten spoedigste een weg banen doorheen die incivieke wildernis, met duizenden dossiers! Maar er zijn ook nu nog overal in de wereld meedogenloze machtswellustelingen die denken dat zij verheven zijn *boven* iedere rechtsnorm, ... zelfs al bestaan er nu *internationaal erkende* rechtbanken en strafwetgeving, waarbij *soms* een rechtszaak effectief zijn beslag krijgt, zij het veelal met heel wat vertraging. Zoals bijvoorbeeld onlangs in Dakar het strafproces tegen massamoordenaar Hisen Habré, ex-president van Tsjaad, een kwarteeuw na de feiten. Of in Den Haag het opmerkelijk proces tegen Milosevitch, ex-president van Servië. Recente uitlopers van Nürnberg !

Boekhandel Corman dadelijk na de bevrijding

14 februari 1945: explosie in het Montgomerydok

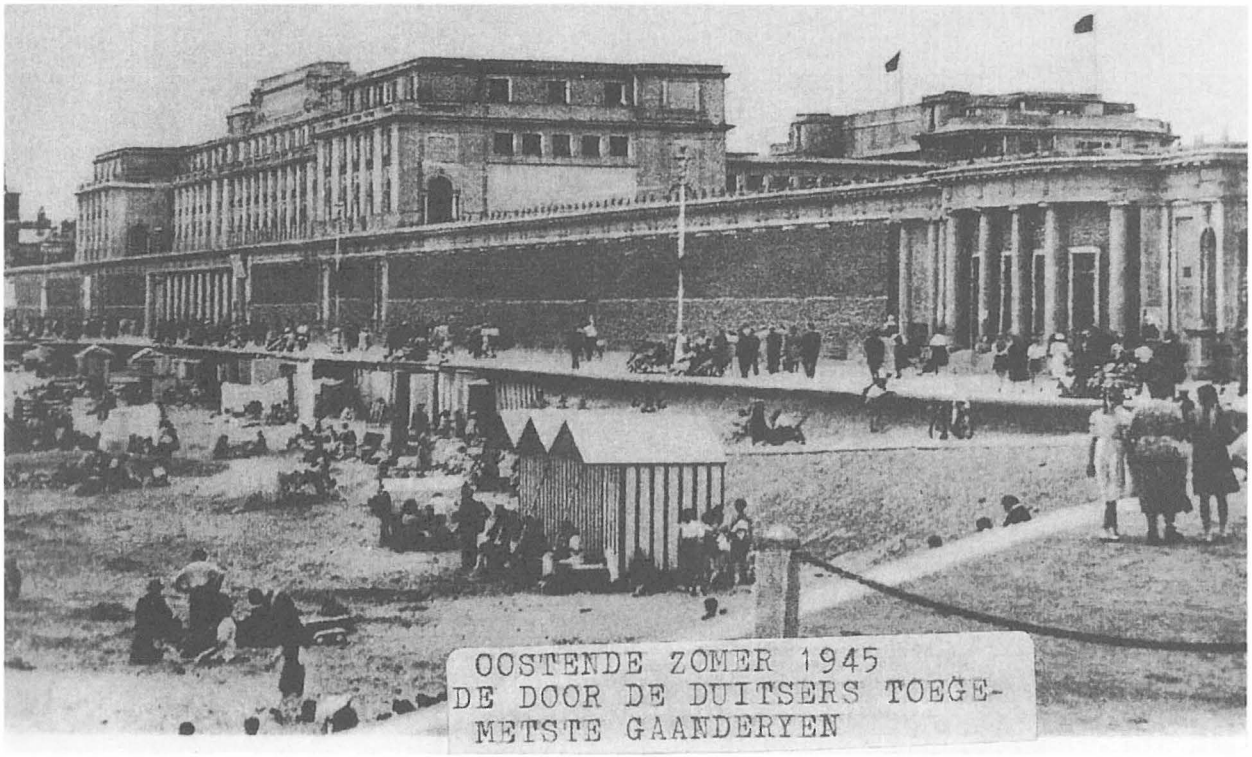
E.H. Alfred De Meester, pastoor parochie Sint-Jozef

Collaborateurs worden opgepakt

De Oostendse afdeling van het Geheim Leger

Naoorlogse zeedijk, zomer 1945

Voor de historicus zijn die processen van Nürnberg qua bronnenmateriaal een onschatbare *bron van informatie* en documentatie. Want zonder een spijkerhard dossier kon de openbare aanklager weinig aanvangen (de aangeklaagden hadden uiteraard recht op verdediging en hun advocaten waren niet de eerste de beste en zeer gemotiveerd!). Maar in spoedtempo en in die naoorlogse omstandigheden zo'n dossier samenstellen was niet zo evident, wel integendeel! (de nazi's hadden hun uiterste best gedaan om nog tijdig alle sporen van hun misdaden uit te wissen door niet alleen lijken maar ook dossiers te verbranden). Precies omdat na 1918 de oorlogsmisdaden geen justitiële gevolgen hadden, met *een eeuw later* nog niet eens een spijtbetuiging of verontschuldiging (maar met tijdens het interbellum veel misbaar omtrent beuzelarijen en herstelbetalingen!), was in het herdenkingsjaar 2014 hierover weinig echt bronnenmateriaal voorhanden ...en kan men nog steeds een eindeloos debat voeren over kwesties die normaliter allang door historici hadden moeten zijn opgehelderd, en waarbij sommige "bestseller"-historici zelfs nog een (duidelijk commercieel getint) sensationeel "spelletje" weten op te voeren! *Pecunia non olet !*

Plaatselijk had al die gruwel als direct gevolg een *nieuwe* uitbarsting van volkswoede. Maar *opnieuw* stelde zich de vraag : *tegen wie? en waar?* Na de val van het Derde Rijk in mei 1945 bleven kopstukken en ook mindere goden van de collaboratie (reeds in 1944 snel gevlucht) veilig ondergedoken in Duitsland of in Oostenrijk, ofwel (zoals Degrelle) waren zij verder weggevlucht naar Spanje (bij boezemvriend Franco) of naar Zuid-Amerika (bij gelijkgezinde extreemrechtse dictators). In elk geval, terugkomen was uitgesloten, want zo gek waren zij niet! Wie wél terugkwamen, waren overlevende ex-Oostfronters en op de dool geraakte "Mitläufer", die in ondergeschikte baantjes hand- en spandiensten verleend hadden aan de vijand. Doch veelal keerde de volkswoede zich andermaal ook tegen *dezelfde* personen als in september 1944, of tegen hun gezinsleden indien ze intussen reeds waren opgepakt. En het berucht interneringskamp in Sint-Kruis/Brugge, sedert september 1944 volgestouwd met allerlei "verdachten", kreeg een nieuwe "lading" te verwerken. De uitdrukking "gezeeten ên in Sinte-Kruus" was nadien in Oostende jarenlang, naargelang het geval, voor ex-incivieken een soort van "adelbrief" ...en bij ware patriotten een uiting van verachting en misprijzen.

Tegen het willekeurig oppakken van "verdachten" en tegen het al vlug uit de hand gelopen verklikken, durfde niemand protesteren, want dit kon beschouwd worden als "sympathiseren met collaborateurs" ...en dan werd je zelf ook al "verdacht"! Een gangbare bedreiging was "Pas maar op, of je wordt subiet aangegeven!". Het ging zo ver dat beschuldigden moeilijk een advocaat vonden die hen wilde verdedigen voor de Krijgsraad. Een *uitzondering* die de regel bevestigde, was de pastoor van de parochie Sint-Jozef Alfred **De Meester** (1878-1952), een beminnelijke figuur, een sterke persoonlijkheid, een sociaalbewogen herder, maar die zich kon opwinden wanneer iemand "veel te verre over de schreeve" ging. Hij was niet te beroerd om op de preekstoel aan te klagen al wie door verklikking "zwaar zondigde" tegenover zijn medemens *en dus tegenover God*, bits eraan toevoegend dat hij "zonder namen te noemen" heel goed wist *over wie het ging*, of dat, indien hij het soms niet wist, "Onze Lieven Heere het wel zou weten" (ook al niet zo prettig om te aanhoren!). In de buurt was er "aan 't Peerd" een politiekantoor, waar hij zijn "contacten" had en waardoor hij van een en ander vrij goed op de hoogte was. Hij behoorde tot een generatie van priesters die zich niet erg bekommerden om het principe van scheiding tussen Kerk en Staat, en die meenden dat kerkelijke gezagdragers hun verantwoordelijkheid moesten opnemen wanneer burgerlijke gezagdragers hierin te kort schoten. Die scheiding had toch wel zijn belang, zoals later in 1958 zou blijken toen van op de kansel werd verkondigd dat stemmen voor de Volksunie gelijk stond met het begaan van een zware zonde! Maar het lijkt twijfelachtig of pastoor De Meester ook zo ver zou zijn gegaan. Hij was een voorstander van "elk het siene" (of "cuique suum"). En tijdens de schoolstrijd droegen de socialisten in 1955 in hun 1 mei-betoging een groot spandoek "De pastoor in de kerk en het land aan het werk !". Maar pastoor De Meester was toen al bij de Heer geroepen.

Die woelige septemberdagen van 1944 waren ook het begin van *repressie en epuratie*, veelal gedomineerd door verzetslieden (...en van "weerstanders-van-het-laatste-uur"), die hiervan ja onvermijdelijk een grotesk, chaotisch en tot excessen leidend "rommeltje" maakten. Totdat de Krijgsauditeurs en de Rijkswacht weer greep kregen op de situatie, in een poging - onder niet aflatende druk van pers en publieke opinie - om die onvoorstelbaar complexe en gigantische "onderneming" (zonder voorgaande in de geschiedenis!) nog op goede paden te leiden, met blijvende inachtneming van de algemene principes van een *rechtsstaat*,... althans in de mate van het mogelijke (wat echter tot vandaag nog door velen wordt betwijfeld!). Ook "epuratie" was een moeilijke en betwistbare zaak, waarbij ambtenaren (zoals die van de NLVC) werden geschorst en gebroodroofd, ofschoon zij gewoon op hun post waren gebleven en daar toch wel *nuttig werk* hadden geleverd. Heel die problematiek van repressie en epuratie is een *apart* verhaal op zichzelf, die *ten gronde* weliswaar niet valt buiten de *context* van deze vervolgserie maar anderzijds chronologisch niet thuishoort onder de hier behandelde bezettingsperiode.

De Nederlandse psycholoog en traumaspecialist Danny Brom heeft een vrij aannemelijke verklaring voor een dergelijke heksenjacht als uitlaatklep voor een jarenlang leven onder angst en terreur, overgeleverd aan de willekeur van de Gestapo en zijn handlangers. Angst verenigt mensen maar leidt ook tot *groepsdenken*. Het individu kan doorgaans goed met angst omgaan, maar op het niveau van de samenleving wordt het problematisch. Mensen die onder bestendige dreiging leven, komen terecht in een vorm van overleving en beginnen in een *wij/zij-patroon* te denken. Ze zoeken dan ook steeds intensiever naar al dan niet vermeende vijanden. Zeker jongeren neigen dan naar extreme meningen en gedragingen. En bepaalde politici kunnen hieruit garen spinnen, zoals nu nog steeds overal het geval blijkt te zijn.

Nochtans beweerde een ex-nazi dat *aanvankelijk* extreemrechts en extreemlinks elkaar misschien hadden kunnen vinden in een *gemeenschappelijk* uitgangspunt ("les extrêmes se touchent") : "Die Frage war grundsätzlich, wie wir eine Gesellschaft ohne Kapitalismus und Wachstumswahn aufbauen können, in der wir nur noch konsumieren was wir brauchen, damit die Natur und wir selbst eine Uberlebungschance haben, also eine lebenskräftige Gesellschaft in der gemeinnützige Arbeit und Genossenschaften hohen Stellenwert haben" (1). Dit was een gedachte die inderdaad aanvankelijk

bij velen wellicht ergens aanwezig was, zodat dan ook velen zich hebben laten misleiden en die welbespraakte en nogal overtuigende Hitler een kans hebben willen geven. Een wolf vermomd in een schapenvacht ! Niets is wat het lijkt …

Op de hierna afgedrukte foto (vermoedelijk genomen in de Van Iseghemlaan) zien we, kort na de bevrijding, de nog weinig talrijke *overlevenden* van de Oostendse afdeling van het Geheim Leger (toevallig enkel nog precies de "getalsterkte" van een peloton!), nu eindelijk weer in alle openheid "happy together" en fier geschaard omheen hun vaandel. Zij behoorden tot de Zone III – Sector Brugge/Oostende,en waren, zoals in het voormalig Belgisch leger, ingedeeld in rangen en graden, te beginnen met "soldaat". De derde persoon links in de rechtstaande rij is "soldaat" Frans Brissinck, die zich tijdens de bezetting door allerlei verzetsactiviteiten zeer verdienstelijk heeft gemaakt. Nogal wat "soldaten" en "gegradueerden" hebben helaas de bevrijding niet meer mogen beleven. En slechts een paar van hen die door de Gestapo waren aangehouden, zijn na de oorlog - ziek en uitgeput - teruggekeerd uit Buchenwald of een andere KZ. Die foto is werkelijk *uniek*, want een treffende en welsprekende *epiloog* op bezetting en bevrijding (bekijk trouwens al die *gezichten,* zij hebben *elk* hun eigen verhaal!). Op hen is toepasselijk, uit de Oden van Horatius : "Exegi monumentum aere perennius. Non omnis moriar multaque pars mei vitabit" (Ik heb een monument opgericht, duurzaam als brons. En als ik sterf, dan niet volledig, want er blijft een deel van mij *voortleven*!). Dàt was *de kern* van hun boodschap, zowel naar hen zelf als naar ons ! Overigens is dit blijkbaar de enige foto die over het Geheim Leger in Oostende bewaard gebleven is (nl. uit de collectie van Marcel Calcoen). Tenzij soms misschien iemand anders nog een dergelijke foto bezit ?

"fancy fair" of "vanity fair" ?

Maar *wij kinderen* beleefden intussen in de bedwelmende roes van die bevrijdingsperiode - ver van al die zorgen van de "groote menschen"- de wellicht meest fantastische tijd van ons leven! Er was niet alleen die zalige euforie van ongebonden "vrijheid, blijheid", maar het was voor ons *vooral* een eindeloze *fancy fair*, een openbloeiende "bazaar", de schatkamer van Ali Baba, een jacht op *sweets, chocolate, jam, chewing gum, biscuits, cakes, corned beef, cacao* en andere lekkernijen (nogal wat anders dan de etensresten van de Duitse troepenkeuken!), doch meteen ook al op koffie en "non food", vooral sigaretten en nylonkousen, al vlug een "geldig betaalmiddel", meer waard dan wat het geld nog waard was. Jonge snuiters ontpopten zich als gehaaide *traders* op een nieuwe markt van vraag en aanbod! Die gewiekste jongelui konden vaak gemakkelijker dan volwassenen de hand leggen op al die heerlijkheden, een toen niet te versmaden "comparatief voordeel" … en voor kinderen een uitzonderlijke "leerschool" die men zich nu nog nauwelijks kan voorstellen ! Zij kenden toen al zeer vlug de waarde van geld … en vooral ook van al wat waardevol was "in natura". Toen zij na de oorlog soldaat-milicien werden in Duitsland, vond dit een "natuurlijke" voortzetting in al wat daar stiekem kon bijeengescharreld worden, incl. het delen van *zoete geneugten* met een "Fräulein" of een "lustige Witwe". Hun tegenhangers waren de *Bunkerratten* die, enkel omringd door haveloze *Trümmerfrauen* en verstomde *Greisen,* in de puinhopen van de steden opgroeiden tot de niets ontziende "Halbstarken", een ruw volkje dat samen met de uitgebluste oorlogsveteranen het naoorlogse Duitsland zou moeten heropbouwen, dit onder leiding van de heropgedoken en onuitroeibare "alte braune Ratten". Een blijkbaar atypische Duitse driehoeksverhouding, of was dit een gevarendriehoek? Hoe dan ook, *…das gibt nur einmal, das kommt nicht wieder !* Want wat onze jongens tijdens en vooral na de oorlog hebben kunnen en mogen meemaken en genieten, dàt kon men hun alleszins nooit meer afpakken! *Carpe diem*! Geniet ervan!

Een Brit die in 1944 bij ons was ingekwartierd en die ons later nog eens kwam opzoeken, had hierbij een interessante vaststelling : "Win or lose, the fact that these kids were *competing in the marketplace* as wartime gave them almost nothing to do at home, showed *their great resourcefulness*. After all, what children want from real life is a sense of *genuine connection*. If daily life provided limited opportunities to sustain their own goals, they still demonstrated their enduring appeal by showing the

outside world all their favorite claims! As a matter of fact, they were free to do the same thing as any kid to-day. The big difference : they wanted *your money* and/or your "valuables", not your love or your likes! Actually, that was part of their charm. They used what they knew from their upbringing to get what they wanted" (2)

Werd deze *fancy fair* ook een *vanity fair* ? Ervaren, sluwe en vrijgevochten kinderen, die tot dusver geen "normale" jeugd hadden gekend, vonden op die manier al vlug hun weg in een "parallelle" wereld van "Sesam open u". Al die vreemde soldaten waren voor ons "een echt goedmientje"! Het paste goed in ons kraam dat soldaten werden ingekwartierd in onze school, ...waarna een verlengde zomervakantie mocht volgen! Maar toen we dan terug naar school gingen, zagen wij dat in alle klaslokalen de heiligenbeelden waren onthoofd en de handen afgehakt! In die tijd was dat erg schokkend, bijna heiligschennis! We begonnen dan ook met andere ogen te kijken naar "den Iengelsman". Dat waren soldaten met wie je "goeie zaakjes" kon doen, ...maar die blijkbaar ook heel vreemd uit de hoek konden komen. Wat hun daartoe bewoog, daarvoor vonden wij geen verklaring. De wereld bestond toen voor ons, in religieus opzicht, uit katholieken en ook nogal wat vrijzinnigen, die er zeker nooit zouden aan denken om een heiligenbeeld te verminken! Toen wij op school leerden over de Beeldenstorm van de protestanten in 1566, en van de vernielingen in kerken en abdijen tijdens en na de Franse revolutie van 1789, hadden wij ergens een gevoel van "déjà vu" (en ook nu nog, met op TV die waanzinnige islamitische "beeldenstorm" in Syrië). Wat wij ook vreemd vonden, was het feit dat Britse legerkoks al hun keukenrestjes in het dok kieperden, dit alleszins in scherpe tegenstelling tot het weliswaar nogal schraal "kliekjesfeest" dat voorheen de Duitsers ons af en toe gunden vanuit hun troepenkeuken. Misschien wilden zij ons niet deelachtig maken in de geneugten en hoogstandjes van de befaamde Engelse keuken? Maar toen Oostende later nog op 3 april 1948 vereerd werd met hoog officieel bezoek van maarschalk Montgomery, stonden wij in school- en klasverband netjes opgesteld langsheen de Nieuwpoortsesteenweg en wuifden wij met onze vlaggetjes geestdriftig naar Onze Bevrijder die stram en statig langs ons voorbijreed. Een echt pakkend moment dat ons steeds is bijgebleven ! *Rule Britannia !*

Oostendse communisten

Het is nog steeds onduidelijk of en, zo ja, *hoe* de communisten in die politiek erg instabiele maanden zijn opgetreden als "troebelwatervissers" bij al die straatrelletjes. Blijkbaar hadden zij er alle belang bij om de *onrust* gaande te houden. Hiervoor waren alle middelen geschikt, zeker wanneer de passies weer eens hoog konden oplaaien. Zij benadrukten dat *zij alleen* de partij waren van "de rechte lijn", de enige partij zonder een oorlogsverleden, tenzij dan in de goede zin. *Alleen zij* vertegenwoordigden "de stem van het volk" en het "puur volksgeweten". Vooral zij hadden de last gedragen van de verzetsbeweging en hiervoor zware offers moeten brengen. Dit was de *essentie* van hun "credo" en dat bleven zij onverminderd en onvermoeid uitdragen. En met goed gevolg, want aanvankelijk had de K.P. politiek flink de wind in de zeilen. Doch vrij spoedig kwam er sleet op en kon de herrezen B.S.P. uit die hoek heel wat "afgedwaalde" stemmen "recupereren", niet in het minst ook dankzij Louis Major die reeds sedert de jaren twintig veel ervaring had opgedaan in het tegengaan van die rode kameraden.

Tijdens de bezetting was Oostende de draaischijf van het Sovjet-spionage-netwerk "Rote Kapelle", in (*nomen est omen*!) de Kapellestraat (cfr. "Verzet en verzetstrijders"). Om veiligheidsredenen was er geen contact met het O.F., maar na de bezetting gaf dit alhier toch wel een extragewicht aan het belang en prestige van de K.P. Hun Volkshuis op de hoek Amsterdamstraat/Ieperstraat bleef nog jarenlang een haard van verzet en propaganda tegen het *establishment*, maar veel stelde het allengs niet meer voor, tot het verdween bij gebrek aan belangstelling. Daar wij zoveel "slechte dingen" hoorden over die communisten (het was bijna een scheldwoord!), waren wij nieuwsgierig naar die "verboden vrucht" en wilden wij wel graag kennis nemen van wat de partijkrant "De Rode Vaan" zo allemaal te vertellen had. In onze buurt was dat niet zo moeilijk, vermits die krant voluit was

uitgestald in kijkkastjes langsheen de voorgevel van dat Volkshuis (in de volksmond "het communistenkot"). Maar we werden er niet veel wijzer van, want het was erg "saaie" lectuur over onderwerpen die ons meestal onbekend waren of ons in ieder geval niet aanspraken. We begrepen dan ook niet waarom men zo'n misbaar maakte omtrent die vermaledijde communisten ...en er blijkbaar zoveel vrees voor had. We hoorden wel een en ander over het ontstaan van een "Koude Oorlog" (maar wat was dit nu weer voor iets??), doch we hadden nog maar net een "warme oorlog" achter de rug ...en wij kinderen hadden ons daar eigenlijk best lekker in gevoeld!

Britten en Amerikanen bekeken die communisten erg argwanend, ...en kennelijk terecht. Een ex-IS-officer zag het zo : "In its current role, the red resistance had *outlived its usefulness* to us. What we wanted them to do, was behave as decent citizens. Yet, the Russians were intent on *infiltrating* them back into *all levels* of our society, in the hope of reactivating them as their agents at some later date. Besides, there was almost nothing that we knew about Soviet plans in Europe. *Would the Russians invade*? Or would they keep to their side of the fence, the Iron Curtain?? And just how independent of Moscow was new leadership on the continent?" (3)

Een Grieks schoonheidsideaal ?

De bekende Zuid-Afrikaanse auteur Breytenbach stelt in "Return to paradise" : "De denkers van dit land zijn vaak humanisten. Niettemin was het openbaar en politiek leven enkel *pre*-humanistisch ... vooraleer het ineenstortte tot *post*-humanisme". Of met andere woorden : politiek is zeker nooit doordrongen geweest van humanisme! Hij heeft het hier weliswaar over Zuid-Afrika (na het verdwijnen van het onmenselijk apartheidsregime), maar blijkbaar geldt dit al evengoed voor het naoorlogse West-Europa, na het verdwijnen van het naziregime.

Het was destijds gebruikelijk dat kinderen moesten "gaan spelen" wanneer "de grote mensen" belangrijke of ernstige zaken zouden bespreken. Maar door oorlogsomstandigheden woonden wij toen met liefst vier generaties van één familie in een rijwoning, zodat ik als kind wel eens flarden van gesprekken kon "opvangen". Kranten en tijdschriften (behalve het parochieblad) werden na de bevrijding doorgaans buiten het bereik van kinderen gehouden, meer bepaald de voor ons "ongeschikte" foto's op de voorpagina's, veelal afbeeldingen van straatgeweld en betogingen (wat wij vanzelfsprekend tijdens de bezetting nooit hadden gezien!) en soms ook foto's van "incivieken" en oorlogsmisdadigers bij hun aanhouding of bij hun proces voor de Krijgsraad. Zaken die men voor "onschuldige" kinderen liefst verborgen wilde houden. Doch het gebeurde soms dat ik "in een onbewaakt ogenblik" op iets een blik kon werpen, zoals de onvoorstelbaar gruwelijke beelden uit Bergen-Belsen (inderdaad erg "ongeschikt" voor een kind!). Dat kamp was eigenlijk geen KZ, ook geen "Vernichtungslager", maar was een gigantische "sterfput" geworden voor tienduizenden gevangenen (o.a. ook Anne Frank), overlevenden van de wrede "dodenmarsen", die daar tijdens de laatste weken van de oorlog werden bijeengedreven en gewoon aan hun lot overgelaten, om er dan massaal te sterven van uitputting, ziekte, dorst, ontbering en honger. Om letterlijk voor de hand liggende redenen zagen de Britten zich ertoe verplicht de grote en grove middelen (zelfs bulldozers!) in te zetten om grote stapels in ontbinding verkerende lijken te "dumpen" in haastig gedolven massagraven. Typisch is in Bergen-Belsen de *gedenk*steen voor Margot en Anne Frank, geen grafsteen, zelfs geen verwijzing naar een massagraf (en er zijn er daar nogal wat!). Dit was de Apocalyps, de ultieme afdaling tot in de hel en de duisternis van de diepste krochten en verschrikkingen *van de ontmenselijking*! Dit was "Apocalypse now!" ...

Dat ontstellend beeld werd jarenlang meegedragen in de geest van allen die een hoogstaand beeld hadden gekoesterd over menselijke waardigheid, gedreven door humanisme of door het christelijk personalisme, ...zij ook die gekend én bewonderd hadden het Duitsland van Bach, Goethe, Schiller, Kant, Beethoven en zoveel andere schrijvers, dichters, filosofen, kunstenaars en componisten. In de klassieke humaniora werden wij - alsof er niets gebeurd was - weldra ondergedompeld in het aloude

Griekse "kalos kàgathos", schoon en goed, mooi en edel. Maar *in ons onderbewustzijn* bleven wij het beeld meedragen van de "homo homini lupus", het diep verscholen beestje, de eeuwige strijd tussen Goed en Kwaad, met het Kwaad dat onverhoeds de bovenhand kan krijgen, met alle vreselijke gevolgen. Voorheen heeft men dit nooit gekend, maar *onze generatie* is opgegroeid in een gezond *wantrouwen* tegen een stiekem heropduiken van neofascistische tendensen. Niet zonder reden, zie o.m. het proces in München tegen de barbaarse terreurgroep N.S.U. (*Nationalsozialistische Untergrund*) , met een reeks moorden op vreedzame allochtonen, dit gedurende een tiental jaren, *zonder* enige beweegreden tenzij vreemdelingenhaat. Verontrustend is dat in het jarenlang aanslepend onderzoek het slechts tot een ontknoping kwam door eigen toedoen van de daders, *bij toeval*, ingevolge een accidentele ontploffing bij het voorbereiden van een bomaanslag, ...zoniet had dit ongetwijfeld nog een poosje kunnen doorgaan. Maar *vooral verontrustend* is ook dat de politie nooit heeft gedacht aan *neonazi's* ...doch steeds gezocht heeft naar sporen die zouden *moeten* wijzen op "een afrekening binnen het Turkse milieu". Nochtans wordt Duitsland, vooral sedert de fameuze *Wiedervereinigung*, al jarenlang opgeschrikt door betogingen, agressief gedrag, intimidaties en baldadigheden van benden neonazi's. De pers had het terecht over "die *Wahrheitsfindung* in der NSU-Mordserie die das Land erschüttert hat" (het zoeken naar waarheid in de NSU-moordserie die het land geschokt heeft). De Duitse media zijn nu intussen nog veel meer geschokt door de onvoorstelbare Sylvesternacht (31.12.2015) in Keulen ! En met de nasleep van een andere *Wahrheitsfindung*, omtrent jarenlang "politiek correct denken en handelen" van overheid, politie en magistratuur, en voorts tolerantiegrenzen, inburgering, integratie, en bezinning over een kosmopolitische en al dan niet multiculturele samenleving.

"Wahrheitsfindung" ?

Maar deze "Wahrheitsfindung" geldt niet alleen voor Duitsland maar *voor heel de beschaafde wereld,* althans indien zij beschaafd wil blijven en *nooit* wil hervallen in wat wij in 1945 *definitief* hebben afgezworen, ...maar in deze onrustige en verontrustende wereld, via allerlei despotische en fascistoïde tendensen, weer de kop begint op te steken! "Caveant consules, ne quid detrimenti respublica capiat!" (wees op uw hoede, opdat geen onheil onze maatschappij zou overvallen!). *Quod erat demonstrandum* ... Want in welk vreemdsoortig kluwen wij *nog altijd* verstrikt en verwikkeld zitten - zelfs tot op zeer hoog niveau - mocht blijken uit een bericht in "Knack" d.d. 25.02.2015 over een onthullende en verbijsterende ontdekking van historica Prof. Anne Morelli (ULB) omtrent de "speciale" relaties tussen dictator, vriend van Hitler en bloeddorstige massamoordenaar Franco ... en onze vereerde koning Boudewijn (die, tot onze verbazing, oneindig veel liever op vakantie ging op zijn landgoed in Spanje dan in de Koninklijke Villa in Oostende). Wij citeren : "Hij had een *bijzonder hartelijke* relatie met de Spaanse dictator Franco. Uit correspondentie met de *Generalissimo*, die het vorstenpaar *vaak* bezocht, blijkt een *grote affectie*. Ze zagen in hem een *zielsverwant*!". En hij stuurde telkens *gelukwensen* bij de verjaardag van de fatale staatsgreep van Franco in 1936 (ondertekend "uw toegenegen Boudewijn"), een staatsgreep die onnoemelijk veel dood, ellende, leed en vernielingen heeft veroorzaakt. Bepaalde brieven uit het archief van Franco (waarvan men in Spanje nog nauwelijks van opkijkt!) krijgen *hier bij ons* een grotere en soms schokkende betekenis, ...en niet alleen bij de nakomelingen van de Spaanse republikeinen die na de burgeroorlog asiel kregen in ons land. Hoe kon een gezagsdrager die in brede lagen van de bevolking zo hoog in aanzien stond, zo verdwaasd en zo naïef zijn ?? Hoe kon ons grenzeloos vertrouwen zo intens beschaamd worden ? Of waren WIJ zelf zo verdwaasd en naïef geweest? Napoleon beweerde "Souvent, entre le sublime et le ridicule, il n'y a qu'un petit pas!". Was dàt misschien "het geheim van Boudewijn" waarop een kardinaal nogal raadselachtig zinspeelde ? Wie weet? Bovendien was, volgens Prof. Morelli, koningin Fabiola reeds op jeugdige leeftijd (dus nog *vooraleer* zij in 1960 in het huwelijk zou treden) "un pion dans le jeu politique de Franco". Doch als het gaat om de toekomstige echtgenote van het Staatshoofd, moet men aannemen dat de Staatsveiligheid *vooraf* een zorgvuldige "screening" heeft ondernomen. Hoe rijm je dat allemaal te saam ?? *Credo quia absurdum* ... In Oostende is er een wijs gezegde "'t Is door het soort van menschen dat je frekwenteert dat je uw eigen loat kennen!". Een spreuk die men

misschien had kunnen hangen boven de ingangspoort van de Koninklijke Villa ? Of, beter nog, in Zarauz of Motril ?

Destijds, bij de impasse rond de abortuswet, liet premier Martens de koning *voor de duur van één dag* eigenlijk *krankzinnig* verklaren (officieel "onbekwaam om te regeren"). Dàt was althans de *historische en inhoudelijke* draagwijdte en betekenis van het Grondwetsartikel dat hiervoor werd ingeroepen (want voor alle grondwetspecialisten *impliciet* een verwijzing naar "the madness of King George III"). Om op zo'n buitenissig idee te komen, moet je een zeer spitsvondige jurist zijn (of ook al een zielsverwant?). Maar, achteraf beschouwd, ...was dit slechts *voor één dag* ?? Die pijnlijke onthulling moet bij velen hard zijn aangekomen, vooral bij al die *waarde landgenoten* die in 1993 in eindeloze slierten hebben aangeschoven om in het Paleis een laatste groet te brengen aan de enige Koning die zij in hun leven hadden gekend en die, bij al hun verdriet en verslagenheid, in hun *onderbewustzijn* een stuk was gaan vormen van hen zelf , zodat ze *ook van zichzelf* kwamen afscheid nemen, wat psychologisch de enige verklaring lijkt te zijn voor die enorme en dagenlange volkstoeloop. Heel ons leven hebben wij brave Belgen (ook na de parlementaire onthullingen over de moord op Lumumba) steeds willen blijven geloven in (zoals in het *Wilhelmus*) "den Cooninck van Hispanien heb ick altyd geëerd". Maar nu gaan opnieuw een "heilig huisje" en een hagiografie aan diggelen! Hoe en in welke mate velen hierdoor nu diep geraakt worden, zullen wij nooit weten. Wij dachten dat wij door oorlog, bezetting, repressie, naoorlogse kommer en de koningskwestie, reeds ruim ons deel hadden gekregen! Maar nu ook dàt nog ? Geef ons als koning dan maar liever een "bon vivant" met totaal *andere* "relaties en affecties"! *Et alors? Pourquoi pas?*

Het keiharde fascistisch Franco-regime vormde (nu nog steeds *niet helemaal* verdwenen!) een occulte *belangenclub* samen met de Spaanse Kerk, aristocratie en burgerij. Ook het Belgisch koningspaar speelde hierin blijkbaar een rol . Welke rol, tja dat zal de geschiedenis moeten uitwijzen. Spanje was voor ons de Spaanse zon, de *Costa Brava*, Benidorm, "Vamos a la playa!". Doch de wanhoop, het eindeloos lijden, de onderdrukking en de bittere armoede van talloze Spanjaarden, dat mocht ons een zorg wezen ! *Eviva Espana, Espana con amor !* Een Duitser wiens vader lid was van de Internationale Brigade, zei hierover: "Franco stürzte sein Land in einen Bürgerkrieg in dem Hunderttausende umkamen und dessen noch immer nicht überwundene Folgen Spanien bis heute in einer Art Duldungsstarre gefangen halten" (4). Op de zeedijk in Oostende hoeft het door antikoloniale kritikasters verketterd monument voor koning Leopold II zich thans niet langer ongemakkelijk te voelen nabij het (letterlijk en nu ook figuurlijk) nogal klein uitgevallen bronzen standbeeld van een gecanoniseerde koning Boudewijn. Gelukkig hebben wij hier nog het monument voor de onbesproken figuur van Koning-Ridder Albert I, en ook nog het ruiterstandbeeld van koning Leopold I (toegenegen aan Oostende en zeker niet aan Spanje). Oostende eert zijn koningen ! En Georges Moustaki zong ooit "J'ai vu *les rois serviles* et les mendiants superbes ...". In de geschiedschrijving hebben wij het graag over "grote mannen" naar wie wij kunnen opkijken. Maar eigenlijk bestaan er enkel *grote uitdagingen* die *bepaalde mannen* met een sterke persoonlijkheid tijdig en doeltreffend weten te beantwoorden, ...terwijl *anderen* behendig weten te doen "alsof".

Intussen - ver van Benidorm en van alle toeristen ... en voor de media kennelijk zonder enige "nieuwswaarde"- worden nu in Spanje nog steeds massagraven blootgelegd, daterend van destijds onder het Franco-regime. Onvermijdelijk is er dan ook forensisch onderzoek ... en er was zelfs een *gerechtelijk* onderzoek, doch de iets te ijverige onderzoeksrechter werd al vlug de laan uitgestuurd via uit de lucht gegrepen aantijgingen! *Punta final* ! *Schluss damit* ! Maar dankzij DNA-onderzoek kunnen een aantal nabestaanden nu eindelijk - meer dan een halve eeuw later - het stoffelijk overschot van hun vader of moeder of andere bloedverwanten doen identificeren en een fatsoenlijke begrafenis bezorgen, ook al hebben zij aan hen nog slechts een verre en vage herinnering uit hun kinderjaren, met tussenin enkel een grote en *zeer lange* leegte. Doch, zijn ze niet alleen bloedverwanten ... maar *ook zielsverwanten* ?? *Si, Senor* !!

Prof. Marc De Vos (UGent/VUB, Directeur denktank *Itinera*) stelt in "De Verlichting uit evenwicht?"(2016) : "Het is niet dat we geen waarden hebben. Het probleem is dat ze *onder de mat* worden geveegd. Het recht is *veel meer* dan instellingen en regels. Het fundament van de rechtsstaat is het respect *voor het individu*. Hierin zit een *moreel idealisme*, maar zo wordt dat soms niet meer gezien. Maar ons systeem is niet statisch en corrigeert zichzelf. Het wordt voortdurend bijgesteld door voortschrijdende inzichten". Dàt is ook de kern van de boodschap die wij pogen mee te geven in deze vervolgserie over die onzalige bezettingstijd.

+ + + + + + + + +

Bevrijding speelde zich af binnen het bestek van slechts *één dag*, in een bedwelmende roes, uitbundig gevierd en voor het nageslacht samengevat in een flitsende fotoreportage. Maar - onbedoeld en ongewenst - is het zo, dat *het uur van de afrekening* krampachtig en *eindeloos* dreigt te worden! Zoals striemend en uitdagend naar ons geslingerd in de openingszin van Cicero's "In Catilinam" : "*Quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra ?"* (hoelang nog zal je ons geduld op de proef stellen?). "Bevrijding én vrij zijn, is niet alleen het afwerpen van de ketenen !" (dixit Nelson Mandela, en hij kon het weten!). Ergens wordt in deze tijdloze kroniek ons onbewust *een spiegel* voorgehouden. Uiteraard ligt dat niet aan de auteur. Want de feiten zijn nu eenmaal wat ze zijn en spreken voor zichzelf en zijn vaak *confronterend*. En geschiedschrijving is allereerst *fact finding*, het waarheidsgetrouw en correct opsporen van onweerlegbare *feiten* ... en niet van sprookjes over "witte ridders" en een "witte koningin", waarover dan wel een biografie (of een hagiografie?) kan gepubliceerd worden (doorgaans ook een *bestseller*!). Zoals Christa Wolf terecht deed opmerken in haar monumentale roman "Kindheitsmuster" : "Wat voorbij is, is niet dood. *Het is zelfs niet eens voorbij*. Maar we maken het *van ons los* en we doen *alsof* we er niets van weten ...". *Wahrheitsfindung ??*

(wordt vervolgd)

De illustraties komen uit de collecties van André Asseloos, Marcel Calcoen en Dries Degryse

VERTALING :

(1) Ten gronde was het de vraag, hoe wij een maatschappij kunnen opbouwen zonder kapitalisme en waan van economische groei, waarin wij enkel nog verbruiken wat wij nodig hebben, zodat de natuur en wij zelf een overlevingskans hebben, een maatschappij waarin arbeid van openbaar nut en lotsverbondenheid een hoge plaats innemen in de waardeschaal.

(2) Winst of verlies, alleen al het feit dat die knapen wedijverden in het marktgebeuren - daar zij in oorlogstijd thuis nagenoeg niets om handen hadden - toonde aan dat zij vindingrijk waren. Wat kinderen tenslotte verlangen van het werkelijke leven, is een gevoel van echte aansluiting. Indien het dagelijks leven slechts in beperkte mate de gelegenheid gaf om hun eigen oogmerken na te streven, toonden zij dan toch hun vaste wil door aan de buitenwereld duidelijk te maken wat hun zelf voor ogen stond. Eigenlijk waren zij volkomen vrij om hetzelfde te doen als hedendaagse kinderen. Maar met dit verschil : zij hadden het gemunt op je geld en/of hebbedingen, doch zeker niet op uw genegenheid of op uw sympathie ! En dat was deels ook hun charme. Zij maakten gebruik van wat zij wisten vanuit de manier waarop zij waren opgegroeid, om precies datgene te krijgen wat zij wilden.

(3) Communistisch verzet had voor ons nu zijn nut verloren. Wij verlangden van hen enkel nog dat zij zich zouden gedragen als fatsoenlijke burgers. Doch de Russen hadden de bedoeling om hen te doen infiltreren in alle geledingen van onze maatschappij, in de hoop hen te gelegener tijd te reactiveren als hun geheime agenten. Overigens wisten wij bijna niets over de Sovjet plannen in

Europa. Kwam er een Russische invasie? Of zouden zij zich blijven opstellen aan hun kant van het scherm, het IJzeren Gordijn ?? En al die nieuwe leiders in Europa, hoe onafhankelijk waren zij van Moskou ?

(4) Franco stortte zijn land in een burgeroorlog waarin honderdduizenden omkwamen en waarvan de nog steeds niet geheelde gevolgen Spanje tot vandaag gevangen houden in een soort van gedoogde verstarring.

LIDGELD 2017

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2017 vastgesteld als volgt:

Aangesloten lid €25

Mogen wij vragen gebruikt te maken van het hierbijgevoegd stortintsbulletin.

Fernand MUS
Penningmeester

Olympische mijmeringen

door **Gerard DANIËLS**

Mijn verste herinnering aan Olympische Spelen brengt me terug naar de poësisklas in het middelbaar. Onze befaamde leraar Jozef Verhelle, stichter van Hermesclub, had de mogelijkheid gekregen de eerste naoorlogse O.S. te Londen in 1948 bij te wonen. Lid zijnde van het hoofdbestuur van de Belgische Atletiekbond, was hij als afgevaardigde uitgezonden. Hij zag er de dramatische ontknoping van de marathon waar de Belg Etienne Gailly als eerste het stadion kwam binnengelopen maar in de plaatselijke ronde, door uitputting en tekort aan vochtinname, nog door twee concurrenten werd voorbijgestoken. Onze leraar kon dit dramatische gebeuren zo bevlogen en pathetisch aan de man brengen dat wij, als jonge snaken, allen droomden om ooit zelf eenmaal de Spelen te mogen meemaken.
Om geselecteerd te worden voor O.S. moet men tot de groep van uitzonderlijke topsporters behoren want alleen de besten van de wereld komen er in de arena. Vandaar het gezegde dat mogen deelnemen reeds een merkwaardige prestatie op zich is en een legendarische status meebrengt die levenslang blijft nazinderen. Nu Oostende tot sportstad werd verkozen, is het interessant na te gaan of ook Oostendenaars in het verleden tot die uitverkorenen hebben behoord. En jawel, sommigen van onze stadsgenoten hebben ooit die top bereikt.

LONDEN 1948.

Typisch voor de O.S. van die tijd was dat in de sportstadions geen enkele reclame werd toegelaten. Toch benutte menig bedrijf de Spelen om, in de hype van de wereldwijde belangstelling, hun nieuwigheden voor te stellen. Christian Dior bracht zijn 'new-look'- kledij op de markt; het eerste hamburgerrestaurant opende zijn deuren; de kersverse polaroïdcamera leverde verrassende instantfoto's af; en de volkse citroen 2CV veroverde de Europese wegen.
Van dit enthousiasme voor de heropbouw na wereldoorlog II genoot alleen VERHELLE als enig Oostendeaar, zij het dan nog vanop de tribune. En zijn geestdrift veerde op toen de Belg Gaston Reiff in een bloedstollende 5000m de onklopbaar gewaande Emil Zatopek nipt achter zich hield. En gezien O.S. voor de eerste maal per TV (zwart-wit) werden uitgezonden, kon gans het land mee genieten van deze onverwachte triomf.

HELSINKI 1952.

Brigitte Bardot was met veel omhaal ten tonele verschenen en onderstreepte dit door haar oogverblindend huwelijk met Roger Vadim; de revolutionaire antibabypil zorgde daarentegen voor beroering; de Levi's Jeans veroverden Europa; de Atlantische veerboot "United States" bekwam de blauwe wimpel voor snelste overvaart; Samuel Beckett lanceerde een nieuwe theatervorm met "Wachten op Godot" en Nobelprijswinnaar Ernest Hemingway schreef zijn beroemde "De oude man en de zee". Een nieuwe levensstijl had kennelijk zijn intrede gedaan.
Deze Spelen werden gedomineerd door Emil Zatopek. Maar ook een Oostends atleet maakte ditmaal deel uit van de bonte bende, de onvergetelijke HENRY STEENACKER. In zijn thuisclub KRNSO spreekt men nog steeds over de succesvolle Steenacker-periode. Hij behaalde 7 achtereenvolgende titels in het BK-skiff naast Europese ereplaatsen. Hij mocht dan ook ons land vertegenwoordigen in Helsinki waar hij de reeksen vlot doorkwam en tenslotte een eervolle 7e plaats veroverde.

MELBOURNE 1956.

Veel namen van toen klinken ons vandaag nog bekend in de oren. Elvis Presley startte zijn carrière als rock'n roll-koning; Maria Callas kende haar operadebuut met "Norma" van Bellini; Prins Rainier van Monaco huwde met zijn filmster Grace Kelly.

Heel uitzonderlijk grepen deze Spelen ook in twee verschillende landen plaats. Door de strenge quarantaine-wetten voor dieren in Australië, waardoor de paardensport er niet kon doorgaan, werd dit onderdeel naar Stockholm overgeplaatst. Van uiterst zuidelijk halfrond naar het noorden van het noordelijk halfrond. Van wereld overspannende Spelen gesproken!
Ook nu weer was onze stad vertegenwoordigd. En hoe kan het anders dan door dezelfde HENRY STEENACKER, ditmaal vergezeld van zijn broer FERNAND. Samen in dubbeltwee zonder stuurman haalden ze 5 X de Belgische titel binnen. In Melbourne evenaarden ze de prestatie van Helsinki en roeiden voorbij de reeksen naar een mooie 7e plaats.

ROME 1960.

Er begonnen hoopvolle jaren met nieuwe ontdekkingen. De aanwending van laserstralen in de geneeskunde maakte furore en de Amerikaanse onderzeeër "Triton" lukte de eerste ononderbroken onderwaterreis rond de wereld. Maar ook cultuur scoorde met de musical "Oh Calcutta !" en met de eerder schokkende film van Hitchcock: "Psycho". Ook het Vaticaan verraste en toonde zijn nieuwe openheid naar de wereld toen alle deelnemers op het St. Pietersplein ontvangen werden door de immer gul lachende Paus Johannes XXIII.
Op de Spelen zelf werd een nieuw tijdperk ingehuldigd met de opkomst van de zwarte atleten. De marathon werd er immers gewonnen door de Afrikaan Abele Bikila en Wilma Rudolphe, ook "zwarte gazelle" genoemd, spande de kroon met 3 gouden plakken. Te vermelden dat ze in haar kinderjaren getroffen werd door polio!
In deze feestelijke stemming verkeerden ook onze Oostendse deelnemers. De Steenacker-periode had schijnbaar ook de jongeren in de club geprikkeld en zo mochten ROLAND BOLLENDERG, EDGARD LUCA en stuurman ETIENNE POLLET in de twee met stuurman het vliegtuig naar Rome instappen. Ik zie nog de foto waar ze met de breedste glimlach de trap bestijgen. Helaas, alhoewel ze ter plaatse hun beste tijden benaderden, werden ze in het hoge internationale gezelschap in de schiftingen uitgeschakeld. Maar deelnemen in Rome bezorgde hen een onvergetelijke belevenis.

TOKYO 1964 – MEXICO 1968.

De hoogconjunctuur van de oostendse roeiclub was voorbij en geen andere oostendse sporter benaderde een olympische selectie.

MÜNCHEN 1972.

Het hoopvolle beeld dat de Spelen van Rome tekende, was overgeslagen naar een universele angst wegens de talrijke vliegtuigkapingen en terroristische aanslagen (o.a. PLO, Rote Armee). Ook München zou aan dit noodlot niet ontsnappen. Vijf PLO-Palestijnen (zwarte september genaamd) overvielen het Israëlisch paviljoen met 17 doden tot gevolg. München eindigde in totale mineur.
Ditmaal had Oostende zich van de sportieve opdoffer van de vorige jaren hersteld. GUSTAAF LAUWEREINS was een baanbreker van de judosport in onze gewesten en dit bereikte een hoogtepunt toen hij zilver won op het Europees kampioenschap in 1967. Afkomstig van een eenvoudige vissersfamilie vocht hij zich naar de top. In München versloeg hij in eerste ronde Chales uit de Dominicaanse republiek maar werd daarna gecounterd door de Oost-Duitser Wesner wat hem op een 13e plaats deed belanden. FRANCOIS DELEY combineerde een zwemcarrière met universitaire studies, toen een uitzonderlijke onderneming. In beide is hij schitterend geslaagd. Hij verbeterde tot 5 X toe het Belgische record 1500m. Te München verbeterde hij ook het record 800m en tikte in de einduitslag als 20e aan.
Ook begeleiders werden in de topsport steeds belangrijker. ROCH CAMPANA, rasecht Oostendeaar en basketter, wiens vader destijds de plaatselijke Cockerill-line leidde, was secretaris-generaal van het Belgisch olympisch comité geworden en in dezelfde functie aangesteld in de internationale universitaire sportfederatie. Te München trad hij aan als secretaris van de Belgische delegatie.

Toen ook **MIJ** het nieuws bereikte dat ik uitverkozen was om als dokter van de Belgische delegatie te fungeren, besefte ik dat dit een hoogtepunt in mijn sportmedische carrière zou betekenen en liep ik dagenlang met een onwezenlijk gelukkig gevoel rond. Ik logeerde in het olympisch dorp met een badge die toegang verleende tot op de start- en aankomstmeet van alle disciplines, maakte kennis met vele toenmalige topatleten uit de wereld, kon de eigen sporters helpen in de best mogelijke conditie hun kamp aan te vatten en leerde veel bij van de moderne evolutie in de sportgeneeskunde. En zag ter plaatse het drama dat de Israëli's overkwam wat de ganse olympische gemeenschap, samengekomen in het overvolle Olympia-stadion, tot in de ziel beroerde.

MONTREAL 1976.

De angstige sfeer beheerste nog altijd de gemoederen en Canada had de strengste maatregelen getroffen om een nieuw olympisch drama te voorkomen. Overal militairen als bewaking en elke verplaatsing van atleten buiten het dorp gebeurde met leger-escorte.
Het kon de Oostendenaars allemaal niet deren. FRANCOIS DELEY versierde zijn tweede olympische selectie wat bewijst dat hij gedurende die vier tussenjaren de top van het Belgische zwemmen beheerste. Atlete REGINE BERG, aangesloten bij Hermesclub, mocht zich een eerste maal meten in dit mondiale gezelschap. Zij behaalde een beloftevolle 7e plaats in de middellange afstand. Later zou ze nog 7 Belgische titels inpalmen en in 1985 veroverde ze zilver in het indoorwereldkampioenschap. Ook nieuw was hockeyer FRANK SMISSAERT, in Oostende geboren maar aangesloten bij een Waalse club. De hockeyploeg behaalde een 9e plaats. Een derde nieuwkomer betrof ROBERT VANDEWALLE die later furore zou maken. Robert was de zoon van electricien Vandewalle die een lustrerie-winkel openhield in de Kapellestraat. Een beetje moeilijke relatie met zijn vader dreef hem naar Wallonië om stenen te houwen en met het gespaarde geld trok hij solo naar Japan om in het hol van de leeuw de finesses van het judo te leren. Hierover verklaarde hij later: "In Japan slaapt ge op de grond, je eet gelijk een hond en je traint gelijk een leeuw ". In Montreal moest hij nog leergeld betalen en eindigde er als 17e.
Ook in de begeleiding was onze stad weer present. In het secretariaat zetelde terug ROCH CAMPANA, een belangrijke post als men beseft dat atleten niet altijd zorgvuldig omspringen met hun papieren wat telkens menig probleem opleverde. En Roch mocht het dan telkens oplossen.
Ook IK bekwam mijn tweede benoeming als dokter van de Belgische delegatie. Het viel mij op dat zoveel nog jonge sporters overmand werden door heimwee en ik daar heel wat tijd en psychologie moest aan besteden. Verwonderlijk was dat ook prins Alexandre de Merode, voorzitter van de medische commissie IOC, daaraan te lijden bleek. Hij kwam mij meermaals opzoeken en dan gingen we samen een pint drinken in de pub van het olympisch dorp. Toen het mijn beurt was om een rondje te betalen, vroeg ik hem; "nog eentje, Monseigneur?" De omstaanders keken verbaasd op en vroegen zich af of ik ergens met een verdwaalde bisschop op schok was. Tot ik hen uitlegde dat het een Belgische prins betrof en voorzitter van de medische commissie die hen op eventueel dopinggebruik zou controleren. Daar werden ze toch even stil van.

MOSKOU 1980.

De koude oorlog woedde in alle hevigheid. President Jimmy Carter kondigde een boycot aan van de olympische spelen en vroeg de westerse landen hem te volgen. Dat deden die ook maar hun olympische bonden waren helemaal niet akkoord en stuurden toch beperkte afvaardigingen zonder veel omkadering (geen subsidie-tussenkomst). REGINE BERG, die in de Europese indoorkampioenschappen een 4e plaats had behaald, versierde haar tweede selectie, ditmaal als lid van de 4 X 400m. De ploeg knokte zich naar een mooie 7e plaats. ROBERT VANDEWALLE beleefde zijn topjaren in de judo. Hij had goud veroverd op het Europees kampioenschap te Wenen en alle hoop was op hem gevestigd. Hij ontgoochelde niet, vocht zich voorbij regerend wereldkampioen Tengiz Khubuluri en veroverde warempel olympisch goud, de enige medaille die de Belgen konden meebrengen en de enige gouden plak die een Oostendenaar ooit bereikte. Een

uitzonderlijke topprestatie waar de boycot van de Amerikanen niets aan veranderde want die bekleedden in judo maar een ondergeschikte rol. Deze Spelen bereikten overigens een hoog niveau, er sneuvelden 34 wereldrecords en 62 olympische records. Het verging Jimmy Carter minder goed want in het najaar werd hij in de verkiezingen verslagen door ex-filmster Ronald Reagan die als nieuwe president werd ingezworen.

LOS ANGELES 1984.

Het kon niet anders dan dat Moscou weerwraak zou nemen en op zijn beurt deze Spelen zou boycotten, daarin gesteund door haar satellietstaten. En toch waren er meer deelnemers dan ooit want voor de eerste maal deed ook China mee, alsmede enkele kleinere Afrikaanse en Aziatische landen.
Een nieuwe wereldfiguur zou deze Spelen overheersen. Sprinter Carl Lewis kroonde zich tot idool met 4 gouden plaatsen en een vers wereldrecord op 200m. Minder goed verging het ditmaal ROBERT VANDEWALLE, aan zijn derde selectie toe. Door een ogenblik onoplettendheid verloor hij in de 1e ronde van Leon White met waza ari en werd meteen uitgeschakeld. Velen dachten dat dit wel het einde van zijn carrière zou betekenen maar dat was toch even misrekend!
Eveneens op de lijst van geselecteerden prijkte plankzeiler ARNOULD MISSIAEN, geboren in Oostende en aangesloten bij de plaatselijke club VVW. Zijn 10e plaats op het E.K.-1983 kon hij op deze O.S. niet evenaren.
Zelf was ik niet meer opgenomen in de officiële olympische delegatie maar de wielerbond vroeg mij toch aanwezig te zijn als medisch raadgever van de wielrenners. Ik vloog, samen met sportvoorzitter Ernest Devuyst, over de noordpool-ijskap naar het tropisch warme Los Angeles. Daar logeerde ik in een hotel maar had een eigen auto, een Ford Mustang, ter beschikking waardoor ik de verschillende sportstadions gemakkelijk kon bereiken. Los Angeles is immers 100km lang en 100km breed en zonder openbaar vervoer. Ik zag er wielrenner Roger Ilegems het olympische goud binnenrijven in de 50km puntenkoers, woonde de bescheiden huldiging bij in het olympisch dorp en werd samen met de ganse delegatie overheerlijk ontvangen door de Belgische consul-generaal André Adams (vergezeld door L.A.-burgemeester Tom Bradley) in diens riante ambtswoning. Bovendien werd mij medegedeeld dat ik voortaan opgenomen was in de internationale federatie van olympische dokters (IAOMO).

SEOUL 1988.

De keuze van Seoul tot organiserende stad was een gevaarlijke gok. De Koreaanse oorlog (1950-1953) was beslecht met een splitsing in een westers deel (zuid) en een communistisch deel (noord). De vijanden stonden rug aan rug. Door de opkomst van Michail Gorbatsjov (1985) met zijn glasnost en perestrojka werd het plots toch mogelijk deze O.S. in een meer ontspannen sfeer te laten plaatsgrijpen.
Oostendenaar ROBERT VANDEWALLE had, na zijn ontgoocheling te Los Angeles, terug de draad opgenomen. Hij behaalde goud op het E.K. te Hamar (1985), brons op het W.K. te Seoul (1985), terug goud op het E.K. te Belgrado (1986) en brons te Parijs (1987). Met deze uitslagen was een 4e olympische selectie vanzelfsprekend. En daar trok hij de lijn door want hij won al zijn kampen behalve de voorlaatste. Het leverde hem een bronzen medaille op.
Deze Spelen gingen de geschiedenis in met de dramatische ondergang van de Amerikaanse sprinter Ben Johnson. Prins Alexandre de Merode, voorzitter van de medische commissie I.O.C., kondigde het onverwacht dopinggebruik (stanozolon) aan en Johnson verloor al zijn zo pas verworven medailles en de glorieuze status die hij met veel bravoure meende te moeten etaleren. Het sloeg in als een bom in de porseleinen sportwinkel!

BARCELONA 1992.

Stilaan verdween de spanning tussen de staten en kwam terug een verbroedering rond de olympische vlag. Door de opheffing in 1991 van de vroegere Sovjet-Unie namen de vrijgekomen Baltische staten afzonderlijk deel onder eigen embleem. Ook Zuid-Afrika mocht zich weer aanmelden na de afschaffing van de apartheid en Cuba besloot zelf na een lange afwezigheid de stap te wagen. Daarbij kwam dat de deur voor beroepssporters (o.a. basket, tennis, enz.) werd open gebeukt. Zo namen 169 landen deel wat het aantal atleten op 9386 bracht.
Ook Oostende toonde zich weer present. Ouwe taaie ROBERT VANDEWALLE, ondertussen bijna 40 j. oud en aan zijn 5e selectie toe, vocht andermaal voor wat hij waard was maar kon zijn ouderdom niet ontlopen. Hij werd toch nog 7e in zijn categorie. ANDRE BRISSINCK, aangesloten bij KRNSO, was in ons land benoemd tot olympisch celhoofd voor de roeisport. Zijn kennis en objectief gezag werden ook buiten de grenzen erkend en zo werd hij als internationaal scheidsrechter uitverkozen om op de O.S. te fungeren. Men moet tot de beste van de wereld behoren om zo'n promotie te verwerven.

ATLANTA 1996.

Weer was het hannes met de toekenning van de Spelen. Het was immers exact 100 j. geleden dat de moderne O.S. in 1896 te Athene waren heropgestart door Pierre de Coubertin en iedereen verwachtte dat kandidaat Griekenland dan ook torenhoog mocht zeker zijn. Maar het werd Atlanta en algemeen werd beweerd dat steekpenningen de doorslag hadden gegeven. Dit kon echter nooit bewezen worden. De organisatie in Atlanta was een en al chaos en het commerciële werd te opvallend vooropgezet. In zijn slotwoord onthield IOC-voorzitter Samaranch zich ditmaal van een lovende beoordeling.
Dit alles zal de oostendse deelnemers geen zorg zijn geweest. BJORN HENDRICKX mocht zijn opwachting maken op de olympische roeibaan. Samen met Bruggeling Symoens moesten zij in dubbel twee het opnemen tegen de wereldtop. Het werd een 4e plaats in finale B, een 10e in de algemene rangschikking. Ook ANDRE BRISSINCK, als scheidsrechter, was aan zijn tweede selectie toe. Het toont zijn ontegensprekelijke waarde. Ditmaal werd hij vergezeld door clubgenoot DANIEL DEWEERT die als kamprechter zijn debuut mocht genieten in dit wereldgebeuren.

SYDNEY 2000.

Europa had in 1999 de euro aangenomen als eenheidsmunt wat de samenhorigheid tussen haar staten moest bevorderen. Dit werkte blijkbaar aanstekelijk voor Noord- en Zuid-Korea, zo lang elkaars vijand, die ditmaal onder eenzelfde vlag aantraden. Ook ontwikkelde zich een beslissende fase in de dopingbestrijding want EPO-tests werden ingevoerd en het onderzoek van bloedmonsters geofficialiseerd. Later werden deze Spelen bestempeld als de beste ooit. Alles verliep op wieltjes, zonder hinderende incidenten en in een opvallend sportieve sfeer.
Slechts één Oostendenaar mocht hiervan genieten. BJORN HENDRICKX, aan zijn tweede selectie toe, trad ditmaal op in de Belgische roeiploeg van dubbel vier. Het werd een 3e plaats in finale B wat een 9e stek in de algemene rangschikking opleverde.

ATHENE 2004.

Eindelijk was het de beurt aan Athene dat in 1996 zo pijnlijk over het hoofd was gezien. En zij deden het behoorlijk, dixit Jacques Rogge, die in 2001 IOC-voorzitter was geworden in opvolging van Samaranch. Hij zou het blijven tot 2013. Elke O.S. wordt geopend door de olympische vlam. De toorts wordt steeds ontstoken in de Hera-tempel te Olympia (Griekenland) en vandaar overgebracht naar het organiserende land waar het alle belangrijke steden bezoekt en van hand tot hand gedragen wordt in een stratenloop waar de bewoners mogen aan deelnemen (ik mocht het ooit meemaken te Los Angeles). Maar in Griekenland werd voor de eerste maal van dit aloude stramien afgeweken en werd de vlam wereldwijd rondgedragen. Van Olympia over Peking, Delhi, Cairo, Kaapstad, Rio, New

York, Lausanne, Kiev, Istanboel, Sofia en Nicosia om uiteindelijk terug in Athene te belanden. De ganse wereld mocht meegenieten van de olympische sfeer.
In onze stad konden geen nieuwe atleten zich uitzonderlijk onderscheiden en bleef elke selectie ver weg. En toch bleven wij niet verweesd achter. ROBERT VANDEWALLE had wel zijn carrière beëindigd maar werd nu benoemd tot delegatieleider van de Belgische afvaardiging. Zijn jarenlange olympische ervaring, zijn enthousiaste aanpak die andere sporters begeesterde, de oprichting van een eigen Resourcement Center waar hij kaderleden van bedrijven kneedde, hadden hem tot uitgelezen kandidaat naar voor geschoven. Achteraf voelde hij er zich minder gelukkig mee. In plaats van dicht bij de atleten te vertoeven en hen te kunnen aanvuren, moest hij zijn tijd verliezen in ontvangsten van bobo's, ministers en andere prominenten, in talloze vergaderingen en allerlei plichtplegingen. Al dat officieel gedoe lag hem minder. Het bleef bij dit ene experiment.

PEKING 2008.

De verkiezing van China als organisator van de Spelen in 2008 lokte wereldwijd algemeen protest uit met het verwijt dat de mensenrechten er frequent geschonden werden en kinderarbeid ingezet werd om zelfs olympische gadgets te vervaardigen. Om haar gezicht te redden deed het land wel een forse inspanning en dit was schijnbaar voldoende voor niet minder dan 80 staats- en regeringshoofden om de openingsplechtigheid in het "vogelnest"-stadion bij te wonen. De olympische vlam reisde niet meer wereldwijd maar had toch een speciaal toetje in petto. Door 80 getrainde bergklimmers werd ze naar de top van de Mount Everest gebracht alvorens naar Peking af te zakken.
Voor de Belgen werd het een vrij ontgoochelende oogst waar de vrouwen als enige lichtpunt naar voor traden. Een zilveren medaille op de 4 x 100m. atletiek en dan de spannende finale in het hoogspringen waar Tia Hellebaut uiteindelijk aan het langste eind trok: gouden beloning! Voor Oostende kwam het turnen aan bod met JOERI DEJONGHE als jurylid trampoline en ALAIN COUSSEMENT als jurylid artistieke gymnastiek. Het was ook de eerste olympische deelname van BRIAN RYCKEMAN, geboren Oostendenaar maar aangesloten bij de Brugse zwemkring. Hij behaalde 20 keer goud in Belgische en internationale openluchtzwemkampioenschappen. Zijn beste prestaties lagen op 25km maar op O.S. staat slechts 10km op het programma. Hij behaalde in deze discipline een mooie 7e plaats.

LONDEN 2012.

Londen mocht voor de 2e maal de naoorlogse O.S. inrichten. Zo dichtbij kon ook Oostende hier een graantje meepikken en enkele nationale teams kwamen een stukje voorbereiding bij ons afwerken. Specifiek voor deze Spelen was wel dat voor de eerste maal alle deelnemende staten minstens 1 vrouwelijke deelneemster telden, inbegrepen de Arabische landen waar dit toch een baanbrekende nieuwigheid betrof.
Ook ditmaal mochten enkele Oostendenaars de plas oversteken. Juryleden JOERI DEJONGHE en ALAIN COUSSEMENT, aan hun tweede uitzending toe, bewezen hiermee dat hun deskundigheid ook internationaal op prijs werd gesteld. Ook BRIAN RYCKEMAN veroverde zijn tweede zending maar het werd een onverwachte afknapper met een voor hem ontgoochelende 16e plaats. Nieuwe naam werd WANNES VANLAER, geboren Oostendenaar maar aangesloten bij de Waalse zeilfederatie (waar hij wel subsidies kon verkrijgen). Hij veroverde 7 x-goud in het B.K. Te Londen moest hij het stellen met een 34e plaats.

EPILOOG.

Rio 2016, met 5 Oostendse deelnemers, ligt nog te vers in het geheugen om opgenomen te worden in deze mijmeringen over het verleden. Sinds het heropstarten van de O.S. na wereldoorlog II, over een tijdsverloop van 70 jaar, zijn 17 edities doorgegaan. In 15 daarvan waren Oostendenaars aanwezig, zij het als atleet dan wel als official. Sommigen werden 1 x geselecteerd, anderen meermaals. In totaal

mochten 14 verschillende oostendse sporters het olympia-uniform aantrekken waarvan 5 meerdere selecties te beurt viel. Kenmerkend is dat 10 van hen in een watergebonden discipline opereerden wat toch eigen is aan een stad aan zee. Bij de officials tellen we 8 eenheden waarvan 5 gedurende verschillende edities hebben gefunctioneerd.
Bij O.S. worden de drie besten met een eremetaal bekroond. De uitslagen 4 tot en met 8 ontvangen een erediploma, persoonlijk gehanteerd door de IOC-voorzitter. Tot de acht besten van de wereld behoren, blijft een merkwaardige prestatie waaraan veel inzet en opoffering is voorafgegaan. Met fierheid mogen ze vandaag nog zeggen dat ze ooit tot de wereldtop behoorden. Voor Oostende hebben 5 sporters dit diploma mee naar huis gebracht. Hoogtepunt was natuurlijk een gouden en een bronzen palm als toetje op de taart. Algemeen kan men zeggen dat onze stad ook zijn duit in het zakje heeft gedaan.
Het blijft voor elke sporter een droom om ooit erbij te zijn op dit hoogfeest van de sport. Vandaar de legendarische spreuk: "deelnemen is belangrijker dan winnen!" Robert Vandewalle, onze gouden olympiër, zal er wellicht aan toevoegen: "maar winnen is toch plezant!"

BRONNEN

1) OLYMPISCH BEWOGEN, Roularta Books, 2006.
2) DE OLYMPISCHE SPELEN VAN ATHENE TOT ATHENE, Uitg. LANNOO, 2004.
3) Stijn Vanderhaeghe, DE OLYMPIERS 1900-2012, , Uitg. LIDO, 2012.
4) DIE OLYMPISCHEN LEGENDEN, M-brochure, Deutschland Gmbh, D-4040 Neuss.
5) Gerard Daniëls, OP PAD MET WIELRENNERS, , ROULARTA BOOKS, 1995.
6) MONTREAL 1976, Olympics tijdschrift BOIC, 1976.
7) SPORT, tijdschrift BLOSO, Brussel, okt. 1972, p. 204-268.
8) SPORT, tijdschrift BLOSO, Brussel, april 1991, p. 7-41.
9) Daniel Deweert, KRNSO STELT LOKALEN VOOR, , Het Laatste Nieuws,18.06.16, p. 19.
10) "Wannes VanLaer, PROBEREN BETER TE DOEN", Het Nieuwsblad 15.07.16, p. 7.
11) "ULLA EN FRED 20j NA OLYMPISCH GOUD IN ATLANTA", KW-weekblad, 15.06.16, p. 1-15.
12) GOOGLE (wikipedia), diverse olympische spelen.
13) Carlos DeVeene – Jacques Hereng, OLYMPISCHE SPELEN, uitg. Artis-Historia, Brussel 1984.

door **Norbert HOSTYN**

204. MOLLET Jacky

Oostende, 1941

Kunstschilder. Geselecteerd voor de Prijs Plastische Kunst van de Provincie West-Vlaanderen, 1972; deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Kultuurpaleis 1985 met : "Bezoek aan Knossos", "Nocturne" en "Na Wimbledon"; nam in 1965 deel aan de "Promenade-expositie Petit Paris tot Hennepstraat"; laureaat van de 7de Biënnale voor Amateurschilders Tevewest/Ebes in Oostende, 1989; deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Kultuurpaleis); woonde in 1985 : Steenovenstraat 30; was beroepshalve werkzaam bij de politie.

Tentoonstellingen :
-1989, Slijpe, Holmenshoeve
-2014, Oostende, Venetiaanse Gaanderijen ("Oostends Paviljoen")

Literatuur :
N. Hostyn, Beeldend Oostende, Brugge, 1993.
Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 3, Brugge, 1994.

205. MONTEYNE Simonne

Beeldhouwster; leerlinge Stedelijke Kunstacademie Oostende (bij P. Perneel), ca. 1988; deelname aan de tentoonstelling "Beeld en Vorming", Museum voor Schone Kunsten Oostende, 1988.

206. MOREAU Freddy

Amateurkunstschilder; deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Kultuurpaleis 1985 met : "Oostende 1937", "Oostende. Dijk en Kursaal 1913" en "Damme": deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Avondgloed", "Storm op de dijk" en "Storm"; deelname Biënnale voor amateurkunstschilders 1994 (org. Elektrabel); woonde in 1985-1994 : Langestraat 95.

207. MOREAUX Mia (pseudoniem)

Oostende, 1950

Kunstschilderes, beeldhouwster en juwelenontwerpster; leerlinge Kunstacademie Oostende; werkte lange tijd figuratief in batik-techniek; sedert ca. 1990 met klassieke schildermedia in non-figuratieve stijl; deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis); woont en werkt Eernegemsestraat 120 Westkerke.

Tentoonstellingen (selectie) :
-1978, Oostende, Watteau, Groepstentoonstelling Oostendse Kunstenaars
-1982, Oostende, De Peperbusse
-1986, Oostende, De Peperbusse
-1990, Oostende, Casino-Kursaal
-1992, Oostende, Feest- en Cultuurpaleis (groepstentoonstelling)

-2001, deelname beeldenroute Bachte-Maria-Leerne

Verzamelingen :
-Verzameling Vlaamse Gemeenschap
-Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O.)
-Oostende, Manitobalaan (Meiboom), sculptuur "Liberation of Spirit" (geplaatst 2011)
-Oudenburg, sculptuur bij C.C. De Zuidpoort
-Oudenburg/Westkerke, rotondesculptuur "In de echo van de haan" (geplaatst 2012)

Literatuur :
N. De Winne, Mia Moreaux, Oostende, 1982.
Lexicon van Westvlaamse beeldende kunstenaars, 1, Brugge, 1992.
N. Hostyn, Beeldend Oostende, Brugge, 1993.
B. & N. Poncelet (uitg.), Kunstenaars & galerijen, Brussel, 2000.
Engelen-Marx, Beeldhouwkunst in België vanaf 1830, 3 dln., Brussel, 2002.

208. MOSTREY Ingrid

Oostende, 1958

Installatiekunstenares; 1983-1985: verblijf in de "Cité Internationale des Arts" in Paris; 1995 deelname aan het Goldrausch Künstlerinnenproject.

Literatuur. :
Philip Aguirre y Otegui, Koen Broucke, Ingrid Mostrey, Viot-Lieck (tentoonstellingscat), Antwerpen (ICC), 1997.

209. MULS Jean

Strombeek-Bever, 1936 – Oostende, 2012

Kunstschilder-graficus; landschappen, figuren, figuratieve fantasietaferelen; was beroepshalve politieagent; leerling Academie Oostende; deelname 5de Salon van Oostendse kunstenaars (2005, Feest- en Kultuurpaleis).

Tentoonstellingen :
-1975, Oostende, Galerie Forum
-1978, Oostende, Galerie Watteau, Groepstentoonstelling Oostendse Kunstenaars
-1982, Oostende, A.S.L.K.

Verzamelingen :
-Oostende, Mu.ZEE (ex M.S.K.)

Literatuur :
N. Hostyn, Beeldend Oostende, Brugge, 1993.
Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 5, Brugge, 1996.

210. MYLLE Robert

Leerling Kunstacademie, afd. Schilderkunst (tot 1991).

211. MYLLE Ronald

Amateurkunstschilder; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Mijmerend bij zonsondergang; woonde in 1989 : Vredestraat 69.

212. MUYLLE Maurice

Amateurkunstschilder; deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Kultuurpaleis 1985 met : "Thuis best", "Muylle", "Glaasje op"; woonde in 1985 : Gelijkheidstraat 73.

213. NEYMAN Francis (Pseudoniem Franciney)

Oostende, 1909 – Brussel, 1995

Schilderde in surrealistische stijl

Tentoonstellingen :
-1966, Oostende, Galerie Forum

Verzamelingen :
-Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O.)

Literatuur :
De Zeewacht, 5 januari 1996, p. 8.
Lexikon van Westvlaamse Beeldende Kunstenaars, 5, Brugge, 1996.

214. NOËL Cathérine

Oostende, 1956

Beeldhouwster; portretten en figuren in brons en terracotta; studies aan de Academie van Eeklo bij W. Van Aerden en C. D'Havé.

215. NYSSEN Albert

Oostende, 1915-1971

Kunstschilder; opleiding aan de Oostendse Kunstacademie (bij A. Blomme); lid van de Oostendse Kunstkring; realistische landschappen en marines.

Literatuur :
Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 5, Brugge, 1996.

Taverne
De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

100IT

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

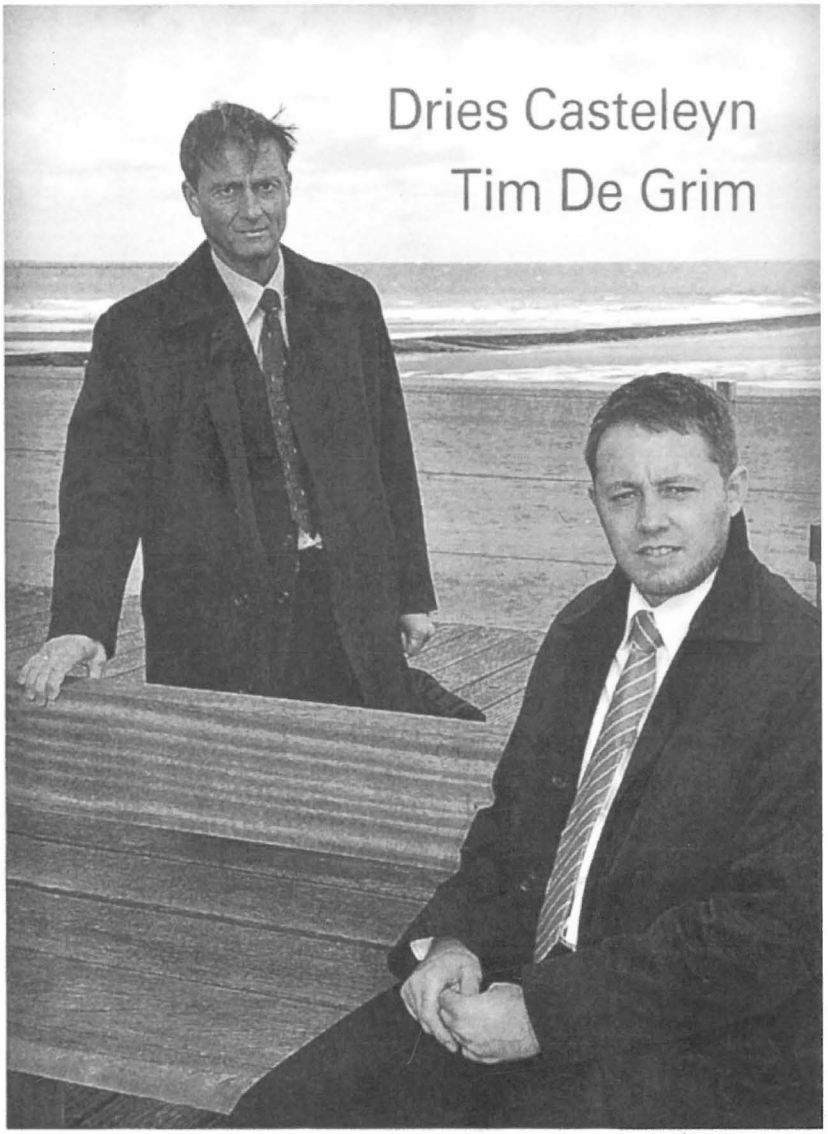
BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Met steun van de Vlaamse overheid

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

NOVEMBER 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

STAD OOSTENDE
Koninklijke Residentie

FEESTMAAL
aangeboden aan den

HEER
Hendrik BAELS
Gouverneur der
Provincie West-Vlaanderen

ter gelegenheid van zijne plechtige ontvangst te Oostende.

Zondag 12 November 1933.

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

MENU

Les choix d'Hors-d'Œuvre à la riche

.....

Timbale de Homard à l'Américaine

.....

Tournedos à la Clamart

.....

Poulet à la Broche
Pomme Château
Compote de Reinette
Cœur de Laitue

.....

Bombe pralinée
Frivolités Flamandes

VINS

Grand Vin de Graves
(Louis Eschenauer)

.....

Kressmann Monopole
(Rouge)

.....

Ayala Grand Vin
Champagne Charles Heidsieck
(Brut)

.....

Eau "Ostende Thermal"

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 11
MAAND november 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz. 193: **E. SMISSAERT**: Na de aanslagen van 22/3/2016: de regionale luchthaven van Oostende kent tijdelijk een gigantische opleving.

Blz. 214: **J.P. FALISE**: Jantje Adams, de blinde violist.

Blz. 216: **N. HOSTYN**: Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende.

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel.0473862107.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
Adrien BARBE, Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Jean Pierre FALISE: Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende.
Norbert HOSTYN: Leopold II-laan 18 bus 7, 8400 Oostende.

NOVEMBER - ACTIVITEIT

donderdag 24 november om 20.00 u

in de conferentiezaal van het Centrum voor Familiekunde Vlaanderen Regio Oostende, dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

DE DRIE OOSTENDSE GAANDERIJEN

Voordracht door **Marc FELIX**

Oostende heeft met zijn drie gaanderijen een unieke horizontale landmark met bewogen geschiedenissen.

De Venetiaanse gaanderijen (architect Maquet 1900), de Koninklijke gaanderijen of de Portique Promenoir (architect Girault 1903-06), de drie gapers (1906), en later de nieuwe gaanderijen (architecten Hennig en Dugardijn 1954-55).

Op basis van archiefonderzoek in de archieven van koning Leopold II in Brussel, architect Girault en ingenieur Hennebeque in Parijs, burgemeester- minister Van Glabbeke in Oostende en architect Dugardijn in Brugge konden de geschiedenissen weer samengesteld worden.

Verhalen van grote Oostendse bouwambities van Leopold II en zijn star-architect Girault waarvan de gaanderijen slechts een klein onderdeel waren. Maar ook van de uitvinding van het gewapend beton door Hennebeque rond de eeuwwisseling.

Verhalen van een architectuurwedstijd met eigenaardige wendingen vijftig jaar later en de tussenkomst van Leopld III en burgemeester- minister Van Glabbeke. De afbraakdreiging eind jaren zestig, de bescherming in 1981 en 2002, de restauratie in …
Een 'lange' geschiedenis.

Marc Felix is ir. architect in Oostende en was gastdocent bij Sint Lucas.
Het bureau Felix&Partners werd met de restauratiestudie belast.
De lezing met power-point put uit de historische nota die aan deze studie vooraf gaat.

Terug een actueel onderwerp voor alle Oostendenaars en aangespoelden met interesse voor hun stad.

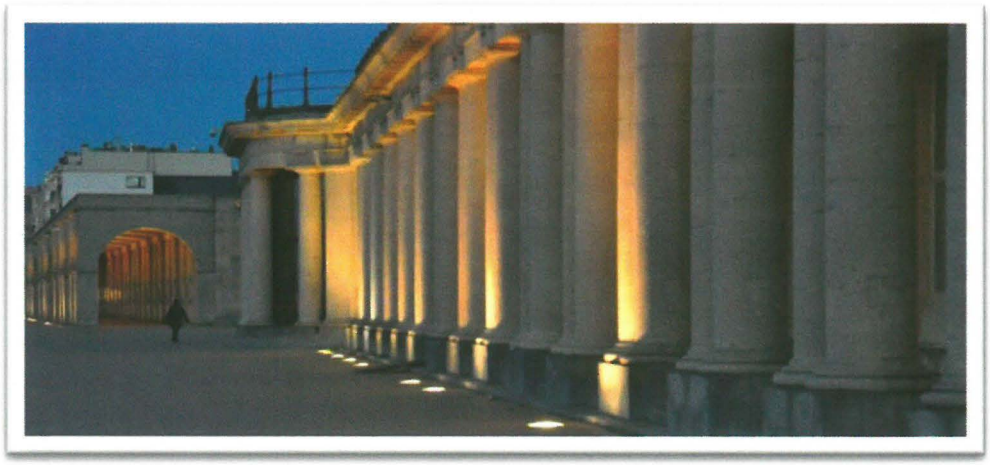

foto V. Prinzie

1ste DECEMBERACTIVITEIT

MIDDAGMAAL EN KLEINKUNSTNAMIDDAG

zaterdag 3 december om 12.30 u

in het Koninginnehof, Maria-Hendrikpark Oostende

ONTHAALRECEPTIE vanaf 12.00 u
met sprankelend Glaasje Cava aangeboden door de Kring.

DINER

De keukenchef van restaurant "Koninginnehof" stelt het volgend degustatiemenu voor:

Duo van seizoenpastei met uienconfituur, gemengd slaatje en geroosterd koekebrood

***

Varkenshaasje met een sausje van oesterzwammen op een bedje van prei, denne-aardappelen

***

Geflambeerd flensje met grand marnier en vanille ijs

***

Mokka (2x)

Aangepaste wijnen en waters zijn inbegrepen, andere dranken niet.

Martin Vanderstraeten verzorgt zoals ieder jaar de muzikale omlijsting.

Na het diner blijft de bar open.

De deelname aan de kosten bedraagt **50 euro** per persoon.

Reservatie gebeurt door storting op rekening van De Plate Oostende **BE81 3800 0966 6224** met vermelding "maaltijd 3 dec. Met x aantal personen".

OPGELET : er dient gestort te worden voor 26 november en het aantal plaatsen is beperkt tot 60..

WE HOPEN DAT U ER TERUG ZULT BIJ ZIJN

NA DE AANSLAGEN VAN 22/3/2016 :
de regionale luchthaven Oostende kent tijdelijk een gigantische opleving !

samengesteld (d.m.v. een keur van actuele pers) door Emile SMISSAERT

Opgedragen aan de nagedachtenis van Hans Vanhaelemeesch (°1962 – +2016) die op TV en voor de radio het "gezicht", het "woord" was van Jetair/TUI als expert in toerisme en P.R. van het luchtvaartgebeuren

1. - SITUERING:

De **"Internationale Luchthaven Oostende-Brugge" (1)** in België : eertijds gelegen op het grondgebied van Middelkerke, heden van de stad Oostende en op circa 25 km van het centrum van Brugge. Ze wordt geëxploiteerd door het Vlaams Gewest en vanaf 2013 door de Franse groep "Egis". Het verkeer bestaat in hoofdzaak uit goederentransport, met vaste verbindingen (…) Het reizigersverkeer bestaat voor meer dan de helft uit chartervluchten die georganiseerd worden door touroperators. Jetairfly is er de grootste operator. Meer en meer toeristen verkiezen de Oostendse luchthaven wegens de vlotte afhandeling. Verder wordt deze luchthaven ook veel gebruikt door kleine zakenvliegtuigen.
Ze is de laatste jaren een mikpunt van controverse.
Er is één verharde start- en landingsbaan (baan 08/26 : 45 x 3200m), een passagiersterminal en een parkeerterrein met plaats voor 750 auto's; daarnaast verschillende voorzieningen voor vrachtvervoer. Enz.

2. – DIVERSE FORSE AANSLAGEN : TERREUR DOOR HET JIHADISME !

Dinsdag 22 maart 2016 !! Praktisch gelijktijdig worden de nationale luchthaven van Brussels Airport ("Zaventem") en het metrostation Maalbeek (hartje Brussel) laffelijk in de kern getroffen **(2)** : in totaal 32 doden en 340 gewonden. België siddert van angst en huivert van onbehagen, Brussel hoofdstad bloedt en zoekt houvast. Alarmfase 4 (hoogste graad van paraatheid) treedt voor onbepaalde tijd in werking ! De geladen sfeer alom ware stof te over voor een boeiende thriller van de hand van een meester in het genre ...

* * *

BELANGRIJKE RESTRICTIE IN ONZE WEERGAVE VAN DE FEITEN

We beperken ons verder nog enkel tot een chronologische (van maart tot septemberi 2016) verslaggeving van het wedervaren van de nationale en regionale vlieghavens van België !!

De veiligheidssituatie van Brussels Airport **(3)** was tot dan onveilig en precair, kwetsbaar en zorgwekkend te noemen. En het gevreesde gebeurde dan nog, onverhoeds en perfide van opzet…
Eens de ravage overschouwd is eenieder er zich ten volle van bewust dat een snelle opstart noodzakelijk is, binnen een aanvaardbare tijdslimiet. Maar niét ten koste van de veiligheid ! **(4)**. En zo geschiedde. Voka-voorzitter P. Kumpen :" De veerkracht die het management en de medewerkers toen en aldaar getoond hebben, was ongezien" **(5)**.
Goed om weten: België is tijdens 2015 liefst drie keer aan een vliegramp ontsnapt wegens technische probemen bij "Belgocontrol". Dat schreef "Het Laatste Nieuws". Telkens vielen cruciale computer systemen uit, tweemaal diende zelfs worden overgegaan tot een "clear the sky". Dat is een noodprocedure waarbij alle vliegtuigen in allerijl het Belgische luchtruim moeten verlaten. Op 2 april 2016 waren er problemen op Zaventem met de drie dataprocessing-servers; de verkeersleiders konden

zo onmogelijk nog de veiligheid van het luchtruim garanderen **(6)**. Nochtans, de luchtvaart – in 2015: ruim 34 miljoen vluchten met aan boord ruim 3,6 miljard passagiers! – wordt steeds veiliger **(7)**. Nooit was "vliegen" veiliger dan in 2015: nul (nul!) slachtoffers, "al worden heel wat incidenten buiten beschouwing gelaten" én "de luchtvaart houdt geen rekening met de werkelijke risico's" **(8)**. Goed om weten, niet? "Het aantal ongevallen is bijna "verwaarloosbaar" als we het vergelijken met het aantal vluchten. Er vallen meer verkeersslachtoffers" **(9)**.

3. – MOEDIG HERPAKT WELDRA IEDEREEN ZICH :

De richtlijnen werden uitgezet en waren duidelijk : International Brussels Airport niet overhaast heropenen! Het belangrijkste is de veiligheid! **(10)**. Niettemin want opmerkelijk te noemen: duizenden en duizenden mensen zijn tóch op reis kunnen gaan, omdat ze via andere (w.o. onze regionale) luchthavens zijn kunnen vertrekken. "Dat is een mirakel. Er wordt ongelooflijk werk geleverd door honderden mensen die vrijwillig komen werken in de luchthavens van Luik, Oostende of Rijsel" (Danielle Iwens, een ooggetuige). En ze drijft verder op haar elan met lof: "Ik bewonder echt de collega's die nu bijspringen in andere luchthavens. Al worden ze soms dan nog uitgescholden door reizigers die vinden dat het te traag gaat, of die een andere stoel krijgen dan ze gereserveerd hadden. Het is ongelooflijk hoe snel mensen overgaan tot de orde van de dag en vergeten wat een enorm drama hier is gebeurd en hoezeer dat een impact heeft op alles" **(11)**.
Of er op woensdag 30 maart gevlogen wordt? Vanop en naar de "nationale luchthaven". Nog anders en bondig gezegd : Zaventem, zoals ze van oudsher bekend is in de spreektaal bij de massa.

"Jetair" (sedert einde oktober **TUI** genaamd) - momenteel onze grootste en sterkste touroperator met Oostende als hoofdkwartier – heeft alvast beslist dat het nog tot vrijdag 10 april uitwijkt naar Oostende en ook deels naar Charleroi en Luik. Later deze week evalueren we de toestand opnieuw", aldus hun door TV alom bekende woordvoerder, de onlangs dodelijk verongelukte Hans Vanhaelemeesch. " Ook de collega's van (de concurrerende firma) **"Thomas Cook"** blijven nog zeker tot en met 1 april in Luik" **(12)**. "In Oostende zich 2 uur op voorhand op de luchthaven melden, is voldoende. Voor vertrekkende reizigers is er een autocar vanaf parking T op de Heizel, voor terugkerende reizigers stopt die autocar ook in het Shell-station in Wetteren" **(13)**.

De nationale persjongens en -meisjes haalden hun hart op. Dàt levert ons nog eens interessante, door eenieder graag gelezen kopij op! "Het Nieuwsblad" wist te zeggen, dat "werkelijk, het de voorbije dagen een toeloop en erg druk was op onze regionale vliegvelden van Luik, Charleroi,Oostende en Antwerpen: nooit eerder ontvingen die zoveel vluchten! Er diende vooruit gezien te worden door "Thomas Cook" en "Jetair" : "voor de reizigers is het makkelijker als ze tijdig duidelijkheid hebben, zodat ze zich kunnen organiseren", klonk het bij Jetair.
Wel slonk de hoop om nationaal op maandag 4 april open te gaan … "International Brussels airport" likte nog zijn wonden, zoals : *de schade gaan opmeten ; de verzekeringen ; zijn verbouwingen of stabiliteit mogelijk? ; vergunningen verstrekken ; welke vliegtuigmaatschappijen hebben eerstdaags voorrang om de installaties te gebruiken? ; hun eigen infrastructuur checken ; het personeel en hun vakbonden meekrijgen* **(14)**.

4. – OP HET VLIEGVELD VAN OOSTENDE :

Journalist Dylan Vynck bij wie ik zeer schatplichtig ben en die bedrijvig is bij "De Zeewacht", resumeert de toestand aldaar : – tot 4 x meer commerciële vluchten;
– dagelijks tot 5000 reizigers over de vloer;
– sommigen van het personeel draaien extra tweede of derde shift.

- Opzij van het exposé over de ditten en datten vanop "ons" vliegveld duidde **journaliste Gillian Lowyck** de hoofdtrekken en de betekenis waar het in essentie om gaat, en dit in een

in ruime kring aandacht trekkende korte column:

LUCHTHAVEN

Na de aanslagen hier een drukte van jewelste. Nog zeker tot het einde van de paasvakantie [= tot en met zondag 10 april] leidt touroperator Jetair alle vluchten om naar Oostende (….).

De Oostendse luchthaven krijgt hier wel een unieke kans.

Om te bewijzen, dat de luchthaven – bezig aan een "revival" sinds de overname vanaf 2014 (sic) voor gedurende 25 jaar uitbating door de Franse groep "EGIS" van beide luchthavens van Oostende-Brugge en Antwerpen] het echt wel aankan. En het onderstreept het belang van regionale luchthavens.

Die enorme passagiersstroom lukt voorlopig, al is het nog wat behelpen. Bij het personeel dat overuren en extra shifts draait, begint de vermoeidheid ondertussen zijn tol te eisen. De luchthaven van Oostende kan, op korte termijn, dit ritme aan. Mààr, *indien het probleem van langere aard blijkt [te zijn], dienen er – volgens CEO Buelens – structurele aanpassingen te gebeuren [cursief E.S.].* De nieuwe bestemmingen – vanuit Oostende : de *'citytripfomule'* naar Barcelona, naar Rome – vallen in de smaak. Ik ken Oostendenaars die hun vakantie kiezen in functie van de bestemmingen die op de luchthaven worden aangeboden. Maar natuurlijk is ons vliegveld er niet alleen voor Oostendenaars.

Het zou mooi zijn, mocht de Oostendse luchthaven echt opbloeien *(vetjes: E.S.) : méér maatschappijen, méér passagiers en méér vracht aantrekken. Iets wat dan , op zijn beurt, weer zal zorgen voor meer werkgelegenheid. Nu timmert dit vliegveld, traag maar gestaag,aan die weg* [cursief E.S.].

Hopelijk kan die drukte – *"het is droevig dat dit allemaal gebeurt*, zegt CEO Buelens – dus iets positief opleveren.

Om te besluiten wat velen onder ons vurig wensen : "en nu nog hopen dat ook de *(zee)haven* opnieuw opleeft.

– **Persverantwoordelijke** bij vliegtuigmaatschappij Jetair(fly) **Hans VANHAELEMEESCH**, in een briefing aan de media :

" Ik merk, dat er een grote inzet en verantwoordelijkheidsgevoel is in de luchthaven Oostende-Brugge om de reiziger te helpen. We zijn zeer tevreden en hebben er het volste vertrouwen in, dat het personeel van de luchthaven zich zal blijven inzetten.
[Mààr:] Hij hoopt, dat Jetairfly zo snel mogelijk terug zal kunnen gaan naar de luchthaven van Zaventem (…) De luchthaven van Oostende bewijst wat ze waard is, nu ze in de belangstelling komt. *Doch de luchthaven bij Brussel ligt veel centraler in het land en blijft onze draaischijf. Dààr is onze hoofdzetel* [cursief E.S.).
Momenteel is bijna de hele organisatie verhuisd naar Oostende. Onze piloten en grondmedewerkers verblijven in hotels en werken in shifts. **Er is enorm veel inzet, flexibiliteit en begeestering bij ons personeel** [vet E.S.]. Deze situatie brengt het beste uit ons team naar boven. Maar we hebben ook nog nood aan vrijwilligers. De eerste prioriteit bij ons is de continuïteit van de reizen. Geen enkele vlucht of bestemming werd geannuleerd. De passagiers zijn tevreden en worden op tijd door ons geïnformeerd. Dagelijks hebben we 7 of 8 vluchten; in totaal werden er ***362*** vluchten en ***55.000*** reizigers van Jetair naar Oostende geleid " **(16).**

H. Vanhaelewyn (namens Jetair)

– **CEO** luchthaven Oostende-Brugge, **dhr. Marcel BUELENS**:

" Ik ben zeer trots op mijn personeel : onze mensen reageren fantastisch (…) Het huidige team krijgt nood aan wat rust. De reizigers zijn heel geduldig, begripvol en sereen (…) Het gebouw van de luchthaven van Oostende is wat verouderd. Maar ruim genoeg om de stroom aan reizigers aan te kunnen ".

De onlangs vernieuwde bagageafhandeling lukt goed.

De veiligheidsmaatregelen aan de in- en uitgang van het vliegveld zijn op peil.

" Ook met de parking ondervinden we geen problemen zoals plaatstekort. Vliegtuigmaatschappijen schakelen bussen in die op en af rijden tussen Oostende en Brussel. Daarnaast gebruiken ook heel wat reizigers, op eigen initiatief, het openbaar vervoer. Er rijdt een bus vanaf de luchthaven naar het treinstation in Oostende ".

Nieuwe bestemmingen zijn nog een bijkomend, welgekomen neveneffect van het uitzonderlijk beroep doen op de regionale luchthavens. "De luchthaven van Oostende bewijst nu aan de vliegtuigmaatschappijen met lange afstandsvluchten [zoals Air Portugal, Egyptair en nog anderen] wat ze waard is".

We hebben in Oostende nood aan een langetermijnplan ; we hebben geen kijk op de toekomst.

"Maar daar zijn we nu niet mee bezig. Het is droevig dat dit allemaal gebeurt. De luchthavengemeenschap in België is klein en solidair met elkaar" **(17)**.

BUELENS

5.– Een krantenlezerspleidooi : "ZET NIET ALLES IN OP " BRUSSELS AIRPORT ! "

Af en toe kan een voor sommigen, omwille van belangen, " gevoelig liggend, netelig" onderwerp of opinie sowieso "vrijer" naar voren gebracht en uiteengezet worden via een "lezersbrief". En die bindt dan maar de brief- of e-mailschrijver en – belangrijk – niét de redactie, om welke reden(en) binnenskamers daartoe ook besloten wordt. En zo doende kan het thema tóch aan bod komen !

De kwestie wordt aangekaart en met redenen [m.i. te simplistische] omkleed in de lezersbrief van de hand van een zekere heer of mevrouw J . Landuyt (uit ?).

"Zet niet alles in op Brussels Airport !"

In ons relatief klein land alles op één mastodont-luchthaven als "Brussels Airport"[Zaventem] zetten, heeft op alle vlakken nadelen : verkeer, veiligheid, parkeerproblemen, files, geluidsoverlast, trechtervorming …

De recente gebeurtenissen hebben deze pijnpunten nog maar eens blootgelegd. De regionale luchthavens dienden het vroeger met de kruimels te doen. Met uitzondering van CHARLEROI, omdat de Waalse regering de grote motor van die luchthaven is. Maar nù bewijzen de andere regionale luchthavens wàt ze in hun mars hebben.

OOSTENDE bijvoorbeeld : na een paar moeilijke eerste dagen kunnen ze nu zo goed als stipt het vliegschema van Jetairfly op Brussels Airport overnemen. Dankzij de kleinschaligheid daar te Oostende is er een grotere veiligheidswaarborg (:) alle bagage wordt vóór het betreden van de vertrekhal gescand in een mobiele scanner. Natuurlijk is dat niet houdbaar voor mens en materiaal : er zouden enkele infrastructuuraanpassingen moeten komen om dit te blijven doen.

Toch moeten onze beleidsmensen er eens goed over nadenken om onze luchthavens te heroriënteren (,) zoals dat ook in buurlanden het geval is (in Frankrijk : Parijs en Lille [Rijsel] bijvoorbeeld).

Mogelijk scenario in België: Brussels Airport blijft de internationale en voornaamste

luchthaven, maar werkt met "satellietluchthavens", de regionale luchthavens dus. Vlaamse provincies naar Oostende, Waalse provincies naar Charleroi (…). Op die manier komt er automatisch een nieuw spreidingsplan voor de vluchten, is er minder hinder, zou Brussels Airport minder een trechter zijn en worden zelfs bijkomende jobs gecreëerd op de regionale luchthavens" **(18)**.

6.– Een denkbeeld als een ander : REGIONALE LUCHTHAVENS SLUITEN ? EN WINDMOLENS PLAATSEN ?

Verrassend – maar m.i.niet overtuigend en niet ter zake genoeg– mengde Belmans, een energiespecialist en professor aan de KU Leuven, zich in het debat (gedachtewisseling over het voor en tegen van een zaak):

"SLUIT VLIEGVELDEN EN PLAATS WINDMOLENS !"
==========

Argumenten :

– in Vlaanderen is door de vele luchthavens, luchtmachtbasissen en kleine vliegvelden amper nog een terrein waar geen beperkingen gelden;
– De gebieden waar Defensie beslag op legt, laten alleen ruimte over in het centrum van het land, uitgerekend de regio waar luchtverkeersleiding "Belgocontrol" dan weer de grootste claim legt. Met als gevolg dat voor de bouw van windmolens bijna altijd de toestemming van Defensie en/of Belgocontrol nodig is;
– West-Vlaanderen is, volgens Prof. Belmans, de regio met de grootste dichtheid van vliegvelden ter wereld. Màar : Oostende, Koksijde, Wevelgem, – dàt zijn wel de beste plaatsen in Vlaanderen voor windenergie. Daarom pleit hij voor "een grote opkuis" van het aantal vliegvelden, zodat er meer (open) ruimte komt voor windmolens **(19)**.
Enige reactie op het voornoemd voorstel is me niet bekend …

7.-TERUG OP HET "OOSTENDSE VLIEGVELD" !

Terwijl "men" (dit zijn er zeer velen!) in de overstelpte "regionale luchthavens" zo goed en zo kwaad als mogelijk was poogd(en) "hun plan te trekken" (in Oostende bv. werden zelfs groentebakken en tuintafels aangewend bij de *securitycheck !*), begon de aanpak ("dagjespolitiek", dit is altijd maar kort op voorhand communiceren) door "Zaventem" hen danig op de zenuwen te werken. Met als gevolg dat niets van tevoren kon gepland noch geschikt worden : én voor het personeel dat vele overuren klopte doch vermoeid raakte én voor de reizigers zelf **(20)**. *Op tijd komen*, dat was meer dan ooit gewenst en er rekening mee houden dat de "Oostendse luchthaven" *niet* over *genoeg parking* beschikt. Daarom voorzag Jetair in een *randparking te Middelkerke* (op de weg naar en van Westende), met shuttledienst naar het vliegveld te Raversijde, alsook het inleggen van autocars naar Wetteren en de Heizel (Brussel).
Conclusie : het is druk maar alles verloopt goed **(21)**.

Het bewijs van bekwaamheid en van rendement : de start van de paasuittocht en -vakanties op de luchthaven van Oostende, vanaf vrijdag 25 maart. Van Jetairfly vlogen op voornoemde vrijdag 32 vliegtuigen van hen op en af, en dit zonder problemen. "Tussen dinsdag 22 maart en vrijdag 1 april gaat het om 272 vluchten en 43.000 reizigers, waarvoor Jetairfly een alternatief moet zoeken" **(22)**.
Oostende (check-ins 9) ; parkeerplaatsen : 1.300 ; vliegtuigmaatschappijen : Jetairfly, TAP, Tunisair, Air Malta, Egyptair.
CEO Buelens (in extenso geciteerd) : "het is vooral 's ochtends dat ons vliegveld aan zijn absoluut plafond zit. Tijdens de paasvakantie [28/03 – 10/04] vertrekken hier dagelijks, tussen 07 en 10 uur al, 9 vluchten met telkens tussen 180 en 200 passagiers aan boord. Als je weet dat we de reizigers vragen

om ten minste 2 uur vóór het vertrek aanwezig te zijn, dan kan je je inbeelden dat het hier een drukte van jewelste is, óók op de wegen naar de luchthaven en op de parkings".
De CEO vervolgt, dat "dat wat de langste wachtrijen veroorzaakt de passsage is de aan de "*security*". Door de terreurdreiging wordt er bovendien extra gecontroleerd, zowel binnen als buiten het luchthavengebouw. Die stroom aan passagiers kunnen we, nu al, nauwelijks bolwerken. Tussen 10 en 18 uur wordt de toestand weer een beetje normaal. En kan ons personeel opnieuw eventjes op adem komen. Maar ik merk, dat de vermoeidheid stilaan haar tol begint te eisen" **(23)**
Buelens besluit als volgt : "we willen geen warme broodjes bakken op een ander zijn miserie. Maar dit bewijst, dat regionale luchthavens nog altijd een toekomst hebben" **(24)**.

8.– OPLUCHTING EN DANK OM ZOVEEL MEDEWERKING ...

Jetairfly stuurde – op woensdag 30/3, d.i. 8 dagen na de verwoestende aanslag op 's lands nationale luchthaven – in een brief aan alle medewerkers te Oostende alvast woorden van waardering en erkentelijkheid voor zoveel geleverde inspanningen :

> *"Deze grootse uitwijkoperatie is enkel mogelijk door de uitzonderlijke inzet van elke medewerker.*
> *We zijn iedereen die een rol speelt in het informeren, inchecken, service bieden en begeleiden van de reizigers bijzonder dankbaar ".*

9. – VOORUITKIJKEN, PLANNEN, SCHIKKEN :

> 30 maart : het is nu zaak om snel duidelijkheid en een overzicht van planning te krijgen over de heropening van Zaventem.
> Én voor het eigen personeel en voor "mensen van Aviapartner, Securitas en politiediensten die technisch werkloos waren in Brussel.
> Bij een gedeeltelijke heropening van Zaventem zullen ze straks wellicht terugkeren naar Brussel. Dan zal de druk enkel groter worden op onze luchthaven", aldus M. Buelens.
> Wat de vakbonden aangaat, ze reageren nog niet maar houden de situatie in het oog. "Alles verloopt nog rustig. We voorzien in eten en drinken en rustperiodes (...). En we bewijzen dat deze luchthaven dit aankan", besluit haar CEO **(25)**.

In een lezersbrief gepubliceerd in dagblad "De Morgen" wordt nog een wrang deelaspect van de terreuraanval te berde gebracht. Meer personeel dan we ons kunnen inbeelden, waren in het geval.
"*Ik lees over de uitzonderlijke inspanningen die men doet in de regionale luchthavens. Maar géén woord over duizenden mensen die vastzitten in het buitenland en niet kunnen terugkeren. De callcenters van Brussels Airlines zijn bezet, al dagen aan een stuk. De schadeclaims zullen groot zijn. Leg het maar eens uit aan je baas, als jullie daar niet over schrijven*" **(26)**.

10.– "ZAVENTEM" RICHT, OPNIEUW EN GEFASEERD, VLUCHTEN IN :

Op zondag 3 april ging "Brussels Airport", onze fel geteisterde nationale trots, weer open.
Met 3 vluchten. Voorzichtigweg, heen en terug ; respectievelijk naar Faro (Portugal), Athene (Griekenland) en Turijn (Italië). De dag daarop werden al een tiental luchtreizen voorzien, w.o. twee intercontinentale.
Tot nog toe besliste geen enkele maatschappij weg te blijven uit Brussels Airport. CEO Arnaud Feist verklaarde : "de heropening is belangrijk om aanslagen te verwerken" en verdedigde zijn beleid. Hij repliceerde op het gekende verwijt van CEO M. Buelens als volgt: "De laatste 12 dagen heb ik 18 uur per dag gewerkt. Ik heb Buelens zelf niet getelefoneerd, maar hijzelf is wel in contact geweest met iemand van onze directie" en A. Feist besluit met "professionele mensen zeggen ons, dat we het onmogelijke gedaan hebben in heel moeilijke momenten" **(27)**.

De heropening van "Zaventem" ging gepaard, hoe kon het anders, met forse veiligheidsmaatregelen en felle beperkingen voor reizigers en hun familie of bekenden. Er stonden overal vele personeelsleden en veiligheidsmensen **(28)**. Louter door een toeval kunnen we beschikken over een levendige sfeergetuigenis van (warempel alweer) een Oostendenaar, dhr. Luc Simoens ; zijn verklaring van wat toen ter plekke mee te maken was, werd opgetekend door journalist(e) Dominique Jauquet.

> Simoens kwam zondag 3 april met zijn, door hem georganiseerd 'vervoer naar de luchthaven", genaamd "Wheelexpress" naar het pas heropende "Zaventem" **(29)**.
>
> *"Dat beeld van die lege luchthaven. Dat grijpt aan (...). Er waren nergens taxi's of bussen te bespeuren. Enkel veel gewapende militairen. Bangelijk ".*
>
> Beroepshalve als allereerste chauffeur daar aanwezig ten einde een Oostends gezin op te halen dat terug kwam uit Faro (Portugal).
>
> *"Een lege luchthaven. Een vreemd gevoel. Ik heb al veel meegemaakt en gezien. Maar dit was toch bijzonder ".*
>
> Nog vóór de parking was er de eerste controle door de politie.
>
> *"Mijn wagen en ikzelf werden volledig gescreend. Ik diende [door omstandigheden] te parkeren op een weide"*
>
> De rest van de route naar het vlieghavengebouw diende L. Simoens te voet af te leggen. Onderweg kwam hij overal gewapende militairen tegen.
>
> *"Enkel reizigers mochten de vertrekhal binnen. Ik moest post vatten aan de "kiss & ride"-zone die normaal vol wagens staat. De reizigers dienden door één deur naar binnen en buiten".*
>
> Wat later ontmoette chauffeur Luc Simoens zijn klanten, het voornoemd Oostends gezin, dat daarop zo snel mogelijk weg wilde uit die zo zwaar geteisterde, streng bewaakte nationale luchthaven. Hun vlucht was neergestreken om 20 uur **(30)**.

11.– <u>DE SUPERTOESTROOM OP DE OOSTENDSE LUCHTHAVEN DEINT WEG</u> :

Het ons Oostendenaars en middenkust bewoners alom bekende weekblad "De Zeewacht" kwam tegen het einde van de Paasvakantie andermaal terug op de toestand in onze relatief kleine luchthaven te Raversijde (grondgebied Oostende).

"De toevloed van passagiers gaat weer in dalende lijn sinds woensdag 6 april. Nog altijd reizen via Oostende dubbel zoveel mensen als normaal, maar de vervijfvoudiging die ons vliegveld in het paasweekend en de week daarna kende, is voorbij. Over het algemeen is er tevredenheid over de organisatie in Oostende, maar de infrastructuur is niet voorzien op zoveel volk", concludeert reporter Hannes Hosten.

Nog een paar excerpten uit de pers. "Hier en daar hoor je wel eens iemand klagen, doch de meeste reizigers waarderen het enorm dat ze [van] hieruit kunnen vertrekken. Velen zeggen, dat ze bij een volgende reis weer een vlucht uit Oostende zullen boeken". En "de mensen van Aviapartner, de fuel, het restaurant, de douane, het stadsbestuur, – ze zetten zich fenomenaal in. Sommigen van onze mensen stuurden we gewoon naar huis, omdat ze bijna omver vielen van vermoeidheid". En zo meer … **(31)**.

12. – <u>VALSE ALARMMELDINGEN !</u>

[Over]Bezorgdheid voor nóg een aanslag stelden de zenuwen en alertheid op de proef ! Tot 2 x toe, respectievelijk op donderdag 7 en zaterdag 9 april, diende het luchthavengebouw van Oostende gedurende korte tijd (maar) volledig ontruimd te worden , omdat er een verdacht pakket gevonden was. Tot bleek dat er *niets aan de hand* was …

CEO Buelens : "Zo'n bomalarm lijkt spectaculair nu, maar ook voór 22 maart werd de luchthaven (sic) al enkele keren ontruimd. We volgen gewoon de standaardprocedure" **(32)**.

13. – OM HOEVEEL GELD GAAT HET TOT HIERTOE ?

"Luchtvaartmaatschappijen hebben de voorbije drie weken kosten noch moeite gespaard om hun reizigers naar regionale luchthavens te brengen.

Zo legde Brussels Airlines liefst 1.584 busritten in tussen Brussel en Antwerpen, Luik en Frankfurt. De collega's van Jetairfly lieten 900 zogenoemde *shuttles* (= een bus die voortdurend tussen 2 plaatsen heen en weer rijdt) over en weer rijden naar Oostende".
Beiden lossen geen bedragen. Vanzelfsprekend. Maar indirect becijferden specialisten het volgende.Een shuttle kostte de maatschapppij tot 10 euro per reiziger.

Jetairfly beperkte zich tot volgende commentaar : "maar het heeft ons alvast een hoop geld gekost. We rekenen dat niét door aan de klanten. Als je service belooft, moet je die gewoon geven. Punt" **(33)**.

Een tweede element dient besproken. "Kan men deze e.k. zomer voortaan ook op reis vertrekken en aankomen vanop een regionale luchthaven ?"
En het antwoord luidt : *"Makkelijker gezegd dan gedaan !"*
Men mort, dat "de lange wachtrij op Zaventem niet aangenaam is". Soit. Doch dat is maar tijdelijk en voor o.m. verre bestemmingen ondoenbaar: "het aanbod is misschien 1/20e van het totale". Woordvoerder van Jetair dhr. Hans Vanhaelemeesch :
"We vliegen sowieso al veel vanop die regionale luchthavens. Maar we zien Brussel toch liefst zo snel mogelijk weer volledig operationeel. Wèl leerden de mensen gedurende de afgelopen weken metterdaad de regionale vertrekplaatsen kennen, als mogelijke optie, in de toekomst dan" **(34).**

14.– GROTE AIRLINES LONKEN NAAR OOSTENDE :

Dàt titelt althans dagblad "Het Laatste Nieuws". Hoe komt het zover, in tijden toch van verwoed ijveren door "mensen van goede wil" die Brussel Nationaal zo efficiënt en snel als mogelijk is weer op de been willen helpen? "Lonken", volgens de statige Dikke Van Dale : een lokkende blik werpen op. Inderdaad, de voorbije dagen (= midden april) lag "Zaventem" opnieuw plat en lam, nu door derden en hun bijzonder onwelkome overkomende acties van misnoegde luchtverkeersleiders aldaar **(35)**.
Buelens, hierover ondervraagd, beklemtoont dat van concrete afspraken met gegadigden nog geen sprake is. Maar, "men wil vooral weten of het mogelijk is om van hieruit 100 % te werken, wanneer zich een incident voordoet in Brussel". Hij verduidelijkt , dat Oostende vooral interessant is, omdat haar luchthaven grote toestellen kan ontvangen die transatlantische vluchten kunnen uitvoeren. Jetairfly heeft, gedurende de voorbije weken, er bijvoorbeeld probleemloos vluchten ingelegd naar de U.S.A. (...) We kregen al vragen van Scandinavische, Russische en Turkse maatschappijen omtrent capaciteit, publiek transport en veiligheid. Die vragen stellen ze niet zomaar, hé !".

15. – NOG EEN EXTRA-INSPANNING GEVERGD, EN DAN ... :

De luchthaven van Oostende ging het voorbije weekend [i.e. 9 en 10 april], met het einde van de paasvakantie, een laatste keer in *overdrive*.
"De 116 personeelsleden kreunden onder de drukte, maar begaven niet. En wat gezegd van Jetairflys medewerkers die speciaal uit o.a. Brussel en Antwerpen naar Oostende pendelden om de reizigers correct te onthalen?!

Er zullen vanaf nu [11 april e.v.] minder vluchten vanuit Oostende opstijgen. Toch, – het zal nog de gehele maand april druk blijven. Niet alle vluchten van Jetairfly trekken terug naar Brussel.
Iedereen op onze luchthaven zal weer op adem kunnen komen. Er dient wel nog een aanzienlijke administratieve achterstand weggewerkt te worden **(37)**.

16. – EEN SERIE DANKBETUIGINGEN VOLGDEN !

TUI-topman Fritz Joussen maakte, op donderdag 14 april, in eigen persoon de verplaatsing naar de luchthaven van Oostende. Om, hartelijk en welgemeend, aldaar het 300-tal personeel te bedanken voor hun inzet. Immers, sinds de aanslagen van 22 maart, vlogen al 84.000 reizigers met Jetairfly vanuit Oostende. Een "*hart onder de riem*", zo klonk het bij het personeel"
De medewerk(st)ers van Jetair waren voor de gelegenheid uitgedost in fluojas met dito logo ; ook voornoemde "grote baas" Joussen trok spontaan een aangeboden geel fluojasje aan. Er waren koffiekoeken, fruitsap en cava alsmede woorden van dank voor de collega's en de vrijwilligers van Jetair, Jetairfly en het luchthavenpersoneel.
Woordvoerder Hans Vanhaelemeesch (Jetair) : "En misschien komen hier wel nieuwe opportuniteiten uit" **(38)**.

Marcel Buelens, CEO – luchthaven Oostende. Begin mei, via het gratis verspreide en te Oostende en aan de kust druk gelezen reclameblad "Tips", woorden van appreciatie en dank.

> *" Namens de luchthavendirectie [van de firma EGIS] wil ik langs deze weg iedereen danken die dat alles heeft mogelijk gemaakt. Ik dank niet alleen onze mensen voor hun inzet, hun creativiteit en hun flexibiliteit, maar ik wens ook alle omwonenden uitdrukkelijk te bedanken voor hun geduld en begrip tijdens de voorbije hectische periode "* ***(39).***

Bezoek van ons Koningspaar, met ontmoeting met verdienstelijken :
N.a.v. het einde van het officieel bezoek aan België van de Koning en Koningin van Jordanië. De laatste dag bezochten ze Brugge om, in gezelschap van onze Vorsten, dan naar Oostende af te zakken alwaar hun vliegtuig hen opwachtte om hen naar 1hun land terug te brengen.

> *" Koning Filip en Koningin Mathilde danken luchthaven*
> *Ze hebben op donderdag 19 mei vertegenwoordigers van het management , operationele coördinatoren, hulpdiensten en ondersteunende diensten van de luchthaven van Oostende ontmoet. Het bezoek vond plaats in het kader van het afleiden van het luchtverkeer naar de regionale luchthaven, als gevolg van de aanslag in Zaventem op 22 maart 2016 "* **(40)**.

17. – TOUROPERATOR "JETAIR" REEDS 20 JAAR ACTIEF BIJ "INTERNATIONAL AIRPORT OSTEND-BRUGES". Het omdopen van "Jetair" tot "TUI" werd officieel einde oktober 2016

Terwijl "International Airport Brussels" volhardend en gestadig vorderingen maakt in het herstel van haar vertrekhal, viert Jetair – dat een kleine touroperator was te Oostende en die uitgroeide tot een internationale reizenfirma met aanzien in binnen- en buitenland – dat ze al 20 jaar (1996-2016) óók vluchten inricht vanuit haar bakermat Oostende, alwaar ze – sinds 1971 en dat nog steeds ! – haar hoofdkwartier – sedert 1995 in het Jetcenter gebouw aan de Gistelsesteenweg 1 (vlakbij het rondpunt President Kennedy) – betrekt en alleen daar al enkele honderden personeelsleden tewerkstelt.We focussen in dit bestek enkel, en dan nog heel summier, op de Oostendse poot van het bedrijf en krijgen hierbij ondersteuning van hun langjarige woordvoerder wijlen dhr. Hans Vanhaelem **(41)**.

HISTORIEK

Sinds 1971 waren we sowieso actief op Brussel.
Maar in de jaren 90 hadden we het gevoel, dat er bij de Belgische reizigers interesse was om ook vanuit de *regionale luchthavens* te vertrekken. In 1994 begonnen we in Luik en in 1996

kwam daar Oostende bij. Later volgden ook Charleroi en, in 2015, Antwerpen.

Vanuit Oostende:
- in 1996 : 2 vluchten per week: Alicante en Palma de Mallorca;
- in 2006 reeds 13 vluchten;
- in 2004 een eigen luchtvaartmaatschappij "*Jetairfly*" op- en ingericht;
- we tellen heden 16 bestemmingen vanuit Oostende, een record !

I.V.M. HUN "REGIONALE STRATEGIE"

" (...) We zijn al die tijd geleidelijk aan blijven groeien op Oostende. Het is een bewuste keuze geweest om dat gecontroleerd te laten gebeuren. Intussen behoort het vertrekken op "regionale luchthavens" tot ons DNA.
Het is onze strategie om dicht bij de reizigers te zijn en hen op die manier een comfortvoordeel te geven.
Voor reizigers uit West- en Oost-Vlaanderen is het een voordeel om niet in Zaventem te moeten vertrekken noch in de file te staan. Al vinden ook reizigers van buiten West- en Oost-Vlaanderen de weg naar Oostende ".
Jetair vervoert nu op jaarbasis 268.000 reizigers vanuit Oostende **(42)**.

SOORTEN BESTEMMINGEN

In een verder artikel situeert Vanhaelewyn raak wat typeert: "oorspronkelijk vloog Jetair enkel naar **strandbestemmingen**; dat aanbod werd onlangs uitgebreid en aangevuld met **citytripbestemmingen**.

HUIDIGE STAND VAN AANGEDANE LANDEN EN STEDEN

Vandaag (= 2016) verbindt Jetair 6 landen en 16 bestemmingen vanuit vlieghaven Oostende :
- BULGARIJE : Burgos en Varna ;
- FRANKRIJK : Nice ;
- GRIEKENLAND : Kos, Kreta en Rhodos ;
- ITALIË : Rome (wordt als niet rendabel genoeg ondervonden);
- SPANJE: Alicante (met op land verbinding naar Benidorm), Barcelona, Gran Canaria, Malaga, Mallorca en Tenerife ;
- TURKIJE : Antalya, Bodrum en Izmir.

BESLUIT

Na de aanslagen op 22 maart 2016 organiseerde Jetair de grootste uitwijkoperatie in de geschiedenis van voornoemde "touroperator" Te weten : circa 105.000 reizigers en 754 vluchten werden omgeleid naar Oostende ! **(43)**.

Om de vertrekkende en aankomende reizigers ter plaatse te krijgen, werden 1.147 autocars ingezet op het traject Zaventem-Oostende-Zaventem.

Met inzet van o.a. circa 300 vrijwilligers van Jetair,
de reiskantoren van Jetaircenter,
Jetairfly :
in shifts werkend, om de passagiers ter plaatse te informeren en te begeleiden **(44)**.

TER AFSLUITING VAN JETAIRS VLUCHTEN VANUIT OOSTENDE (1996-2016)

I.v.m. de lijn Oostende-Barcelona : "het eerste seizoen [2015] noteerden we 10 % Spaanse passagiers die richting Oostende trokken. Een inspanning is nodig om hen naar onze streek te lokken … **(45)**.
Een getuigenis i.v.m. de inzet van personeel na 22/3 :

> "Niemand werd daartoe verplicht, maar uiteindelijk waren we allen pas na 22 uur thuis. Het is heel mooi om te zien hoe iedereen heeft bijgesprongen. De volgende dag kwamen er zelfs collega's terug uit verlof om hulp te bieden.
> In ons bedrijf wordt altijd veel belang gehecht aan ons welbevinden. Er staan steeds vertrouwenspersonen en psychologen ter beschikking" **(46)**.

I.v.m. het dienstbetoon aan de reizigers :

> "Jetairfly startte op 1 mei 2016 met een nieuwe service op 80 % van de vluchten : een bakje frieten met mayonaise of ketchup in een kartonnen bakje, met frietvorkje + een pintje bij bestellen **(47)**.

I.v.m. de tewerkstelling door Jetair :

> "We tellen in Oostende ongeveer 500 medewerkers" **(48)**.

Af en toe valt wel eens erge technische pech voor :

> Zo'n 160 reizigers zaten dinsdagmorgen (om 6 uur) 14 juni laatstleden méér dan 12 uur vast op de Oostendse luchthaven. Hun vliegtuig van Jetairfly naar Malaga had technische problemen, werd hersteld maar werd toen aangereden door een wagen van het vliegveld. Ook een overgevlogen tweede vliegtuig vertoonde daarna een defect …
> Uiteindelijk greep de take-off pas om 18.20 uur plaats ! **(49)**.

18. – HET DISPUUT "REPLO" CONTRA "WILOO" :

* Albert Doyen (REPLO) :

> o.a. " (…) De projecten van de luchthavenuitbater EGIS lijken ons realistisch en we hopen dat het lukt. Er komen investeringen in de infrastructuur, kleine aanpassingen, maar die het mogelijk maken om geleidelijk te groeien. **Dat wordt geen trafiek zoals in de weken na de aanslagen, maar toch een groei** [vetjes, E.S.] (...)".

* Jacques Denecker (WILOO) :

> o.a. " (…) Is voor een volledige nachtsluiting, geen vracht meer op Oostende, enkel een klein beetje passagiers op maat van de streek, inkorting met de helft inkorten. Voor mij persoonlijk mag de luchthaven helemaal gesloten worden". Etc. **(50)**.

19. – HET FENOMEEN "LUCHTHAVENAANSLAG" EN DE WEERSLAG OP HET TOERISME, DE ECONOMIE :

Terreurexperten stellen dat luchthavens ideale doelwitten zijn, zeker wanneer bommen niet de enige wapens zijn. Enkele uitspraken daaromtrent :

- Op deze manier kun je de hele internationale samenleving lam leggen (…) Niet alleen de economische gevolgen zijn enorm, ook psychologisch zindert 22/3 wereldwijd na (…) Mensen durven niet meer te reizen, vermijden publieke plaatsen en worden wantrouwiger t.o.v. vreemden.
- Een luchthaven is een *soft target.* De vliegtuigen zijn relatief goed beschermd, maar de gebieden buiten de veiligheidsperimeter zijn uitermate kwetsbaar **(51)**.
- "Een aanslag op een plek waar veel verschillende nationaliteiten samenkomen, zoals een vliegveld, heeft nu eenmaal wereldwijd meer impact dan een aanslag waarbij bv. alleen Turken omkomen.

Voor reisorganisaties zijn de aanslagen een tegenvaller waar ze zich liever niet te veel over uitlaten. "Als je de overheid van een bepaald land wil raken, is de toeristensector een strategische keuze", aldus een expert ter zake.

De directeur voor toerisme NHTV in Breda weet te vertellen, dat "hoe snel het toerisme in een land weer opleven kan na een terroristische aanslag van plek tot plek verschillen vertoont.

> Bij aanslagen in westerse landen zie je dat het toerisme na 4 of 5 maanden alweer aantrekt; terwijl een aanslag in een structureel instabiel land als Egypte of Tunesië toeristen voor veel langere tijd wegjaagt.

Ook de opstelling van de regering kan verschil maken (:)

> – Hoe actief proberen ze het imago van hun land te herstellen?
> – Hoe zorgen ze ervoor dat toeristen zich weer welkom voelen?
> Dàt telt ! **(52)**.

Precies daarom promoten de Vlaamse provincies *'toerisme in eigen land'* **(53)**. De toeristische sector in onze provincie wacht de impact van de aanslagen met een bang hart af.

Ook het provinciebedrijf '*Westtoer*' volgt de situatie op de voet **(54)**. Een door de Vlaamse provincies nieuwe gezamenlijke promotiecampagne van 200.000 euro dient om toeristen terug te lokken **(55)**. De federale regering investeert 4 miljoen euro om het *beeld van België* op te krikken.

Wat de '*economische inwerking op en schade aan*' ten gevolge van de aanslagen van 22/3 aangaat, dient men niet te overdrijven, sust Paul De Grauwe, de vrijwel algemeen bekende Leuvense professor in economie die thans in Londen doceert **(56)**. Wèl mijdt 1 bedrijf op de 4 Zaventem; 6 % onder hen geeft de voorkeur aan de kleinere broertjes, zoals Oostende of Eindhoven **(57)**

.

Vooral '*hotels*' in Brussel en Brugge zagen, vlak na de aanslagen van 22/3, vele klanten verdwijnen. Aan de kust daarentegen waren iets minder *'toeristen'*, dat wel. De hotels aldaar tekenden een bezettingsgraad op van 60 %, terwijl dat in deze paasperiode normaal rond de 70 % is.

Terreur speelde een rol, maar ook het slechte weer **(58).** Vier maanden later, we zijn dan einde juli 2016, wist dagblad "De Standaard" te weten te komen, dat "*toeristen Vlaanderen blijven mijden sinds de aanslagen van 22/3. Terreur treft 'Brugse hotels' het hardst; de Kust draait op toeristen van bij ons en uit de buurlanden*" **(59)**. De horecasector en kustondernemers zijn grotendeels tevreden over de paasvakantie **(60)**.

De kust bleef zo goed als gespaard van de angst voor terreur. *"Ondanks het wisselvallige weer en de 'aprilse grillen'. Einde juli becijferde men, dat de terreur en handel 180 miljoen euro kostte!*" **(61 a)**.

20 – <u>HET WEER</u>

En hoé was de weeruitkomst – september 2016, 6 maanden na de aanslagen – na afloop van een schitterend, grotendeels zonovergoten hoogseizoen?
De Belgen zelf maakten, letterlijk maar evenzeer figuurlijk, " het mooie weer aan de kust. Wel daalde [inderdaad] het aantal buitenlandse hotelgangers zelfs met 15 %. In totaal kwamen 6,2 miljoen dagtoeristen naar de kust.
Ook een opvallend cijfer was het aantal uren **zon** : in Zeebrugge scheen de zon 569 uur, in Ukkel amper 394 uur " **(61b)**.

21. – <u>1 mei 2016:</u>

D.i. exact 41 dagen na de rampen.
Weliswaar wordt de herstelde vertrekhal van Zaventem gedeeltelijk vrijgegeven voor gebruik door sommige grote internationale luchtvaartmaatschappijen **en** voor 'Thomas Cook' en 'Jetairfly'. Maar, zeer hinderlijk en stremmend, er zijn enorme wachtrijen omwille van grondige controles bij de passagiers en die beletten een vlotte doorloop **(62)**. "**Dit moet beter !**", hamert en eist het meest populaire (in Vlaanderen) dagblad 'Het Laatste Nieuws'. Ze zijn, volgens politiebronnen, het gevolg van een slechte planning alsook een elektriciteitspanne **(63)**.

Enkele vaststellingen :

- Eén der rode draden die doorheen dit toch wel droevig maar evenzeer voor buitenstaanders boeiend verhaal loopt, is : wat, hoe worden de komende weken ten einde klaar te zijn voor een vlot, niet en nergens haperend seizoensbegin, -afhandeling en -verloop ? Want dàt is cruciaal voor een succesvol 2016 ! **(64)**.
- De trend is: op naar Spanje ! Massaal. Of : naar Bulgarije en Macedonië, waarom niet ?
- Woordvoerder Jetair Hans Vanhaelemeesch: "Even lang vliegen en de prijzen, de hotelkwaliteit én de zon zijn dezelfde" **(65)**.
- Aanvankelijk dacht men: de terreur zal het vliegen goedkoper maken **(66)**. Maar, wat later, volgt al de correctie : wel integendeel, de prijs van goedkoop vliegen gaat de hoogte in, wegens de "Brexit", d.i. de uittrede van Groot-Brittannië uit "Europa" **(67)**.

22. – EEN BILAN VAN HET EERSTE HALFJAAR 2016 :

Nog steeds is "**alarmfase 3**" (de op één na hoogste trap van paraatheid), onverminderd en tot op heden, van kracht, sedert 22/3 en over heel het land van toepassing. Dit tegen mogelijke nieuwe, zeker niet denkbeeldige verraderlijke terreuraanvallen. Ook onze Oostendse luchthaven wordt derhalve beschermd aan de ingang van het gebouw door leger en politie; wie wenst binnen te stappen wordt eerst grondig gefouilleerd van kop tot teen …
Binnenin is discrete surveillance voorhanden. Het sterkt het gevoel van veiligheid voor de aanwezigen die het optreden van de ordehandhavers goedkeurend gadeslaan en waarderen.

Deze terugblik laat zien dat de regionale luchthavens van Charleroi en "vooral het duo Luik-Oostende" een flinke groei kenden; beide laatsten behoren zelfs tot de sterke stijgers in heel Europa. Procentueel toch, wat uiteraard ook veel zegt over de al bij al beperkte capaciteit (om en bij de 250.000 passagiers in zes maanden tijd" **(68)**.

Te Oostende is het aantal luchtpassagiers aldus meer dan verdubbeld. Sterker nog : men merkt, dat steeds meer mensen uit omliggende steden en gemeenten kiezen voor luchthaven Oostende, heen en terug.

Een andere bron komt met cijfermateriaal :
De luchthaven van Oostende vervoerde in de eerste helft van 2016 :
- 113,8% meer *passagiers* : van 118.364 naar 253.036 nù
- 27,6 % meer *vracht* : van 9.672 ton naar 12.340 ton nù ;
- het aantal *bewegingen* daalde met 13,6 % ;
- het aantal *trainingsvluchten* kende ook een belangrijke daling na 22 maart **(70)**.

Globaal genomen zijn de twee toonaangevende touroperators tevreden over de zomer van 2016 :
- bij *Jetai*r 3,2 % méér toeristen met het vliegtuig dan in 2015. Méér dan 1 op de 3 koos voor Spanje. Griekenland en Turkije volgen.
- Procentueel kennen Mexico en Bulgarije de grootste groei.

Jetair bloeit nationaal als nooit tevoren. Voor het komende winterseizoen 2016-2017 worden nationaal heel wat nieuwe bestemmingen, met focus op ZON, aangeboden : Kittilä (Lapland) ; Gambia (Afrika) ; Dubai (emiraat) ; Sint-Maarten en Curaçao (2 eilanden met een Nederlands tintje) **(71)**.

– "*Thomas Cook*" anderzijds hield het vaag en gewaagt van een "*redelijk goed seizoen*" **(72)**.

23. – HET VRACHTVERVOER :

Het aan- en wegbrengen *by air* van vrachtstukken brengt, financieel gesproken, beter op en ze primeerde vele jaren lang op de slabakkende, zeer weinig gefrequenteerde Oostendse luchthaven. Het was in brede kringen genoegzaam bekend - en hiertegen machteloos betreurd - dat Zaventem ons niet genegen was en de kruimels gunde ... Pas korte tijd geleden nog was een qua omzet heel belangrijke buitenlandse klant naar elders weggetrokken … Er diende "iets" aan gedaan, leemten opgevuld te worden met nieuwe, wel voldoende lonende trafieken ! Maar hoe en door wie ?

Eindelijk kwam er schot in de zaken. Einde mei, begin juni "slaan" zowel de provinciale POM – West-Vlaanderen als de Oostendse luchthavenuitbater EGIS alsmede een 20-tal gebruikers van ons vliegveld "de handen in elkaar" voor de oprichting van een "Cargo Cooperation International Airport Ostend Bruges" ten einde te kunnen groeien in vracht tot op het niveau van 10 jaar geleden (tot 100.000 ton per jaar) **(73)**. Hopelijk deze keer, goede keer ?!

24.- EEN ONGEWONE OEFENVLUCHT, EN STRAKS MISSCHIEN WAT MÉÉR ?

Maandag 8 en dinsdag 9 augustus ll. vloog een Boeing 757-330 van vliegtuigmaatschappij Condor 2 een paar dagen lang, zelfs 's avonds, op- en neerwaartse rondjes boven Oostende en omstreken richting luchthaven. Terloops aangestipt : het vliegtuig in kwestie droeg er zorg voor om de banden niet met de landingsbaan te raken; zodoende vermijdt men taksen ...Tot verwondering, soms tot ergernis van menigeen, want het gebeurde midden het hoogseizoen, iets wat uitzonderlijk is in deze periode van genieten en ontspanning, van rust en vakantie voor sommigen.
Wat was er precies aan de hand ?
Replicerend op klachten door diversen, betreurde het stadsbestuur de ongebruikelijke timing. Maar CEO M. Buelens, en daar zal hij wel zijn redens voor hebben, verklapte het fijne van de zaak : "wij mensen van de luchthaven zijn momenteel volop aan het onderhandelen om de groep "Condor / Thomas Cook" met hun passagiers opnieuw naar Oostende te krijgen. Dus zou het niet opportuun geweest zijn om deze oefenvluchten te weigeren" **(75)**.
Heel wat Oostendenaars en andere personen stoorden zich niet aan voornoemde oefenvluchten die door "Actiegroep Wiloo" verketterd werden als "een rampdag voor omwonenden". Op het internet circuleert intussen een online petitie wèl ten gunste van de luchthaven en tegen de kritiek hierop van "Wiloo", "want ze vertegenwoordigen ons, de omwonenden, niét. Opdat de luchthaven, binnen redelijke milieunormen, de volle vrijheid zou krijgen". In enkele dagen tijd ondertekenden al 565 personen de petitie **(76)**.

25.- EEN ROBOT :

We beëindigen ons geschrift dat breder en diepgaander uitvalt dan eerst gepland, met "iets" – of zeg ik eerder "iemand" (?) – voor in de toekomst. Ik wijs een robot aan, ja, die *"Pepper"* genoemd wordt. Even wat meer in details treden kan voor ons, doorgaans sceptici, geen kwaad wanneer "men" het heeft over "*een wereldprimeur in eigen stad !*" (hmm). We citeren, dat

> *" Oostende de eerste is in de wereld die als proefproject een robot inzet om de passagiers te verwelkomen en te begeleiden op de luchthaven : de juiste gate ; een kind een hand geven indien de bagage te zwaar zou zijn ; behulpzaam zijn aan de veiligheidscontrole ; uitleg over*

de parking en taxi's ; zelfs mogelijkerwijze inzetbaar voor de veiligheid van de luchthaven, of, als camera te gebruiken om betere beelden van personen en hun herkenbaarheid te hebben ".

Ons vliegveld werkt hiervoor samen met Jetairfly en "*Parking Luchthaven Oostende*" (P.L.O.). De mogelijkheden die "*Pepper*" biedt, worden momenteel afgetast met de bevoegde autoriteiten **(77)**.

26.– WEGENWERKEN :

Men was zich reeds van vóór 22/3 zich ervan bewust, dat het nodig is – meer dan ooit – om het vliegveld alsmede het bijhorend gebouw met omgeving erbij beter en gemakkelijker bereikbaar te maken.
Vanaf 29 augustus 2016 werd een aanvang gemaakt met de herinrichting van het *"kruispunt luchthaven"*. Met de bedoeling om de site veiliger te maken voor fietsers en voetgangers alsmede een verbetering van de bereikbaarheid van de luchthaven te bevorderen.
Eens bezig hadden de werken grote verkeersopstoppingen, soms chaotische, tot gevolg … **(78)**.

BIJLAGE :

"DE VERSLAGENHEID IS GROOT" : een evocatie van Hans Vanhaelemeesch (Torhout, 20/06/1962 – Vladslo, 31 augustus 2016) en zijn betekenis

Het nieuws van het dodelijk fietsongeval dat H. Vanhaelemeesch onverhoeds en plots **(79)** neervelde (veroorzaakt door een onvoorzichtige vrachtwagenchauffeur die Hans geen voorrang verleend had op een kruispunt **(80)** van wegen in Vladslo), sloeg na aanvankelijk wat twijfel en ongeloof in als een bom bij zijn gezinsleden en vrienden, kennissen en collega's. Dat kan toch niet, hoe kon nu zoiets gebeuren, nog zo jong en in de "fleur" van zijn leven ? Ja, toch ...
Hans V. was schier alom bekend en gerespecteerd, ja geliefd zelfs : hij was reeds drie decennia de woordvoerder van zijn werkgever en touroperator "Jetair" – van oorsprong een Oostendse busfirma van en gerund door Gerard Brackx ("*Royal Tours*") en sinds 1981 geleidelijk maar succesvol uitbreidend en functionerend met al maar meer vliegtuigen, personeel en klandizie - en haar meest bekende gezicht met een aangename stem, net voorkomen en soepele manier van omgaan bij TV-kijkers of radioluisteraars. Was H.V. immers niet meegegroeid met haar reilen en zeilen? – en het bezorgde hem professioneel en menselijk heel wat krediet en armslag, (inter)nationaal en plaatselijk in Oostende en omstreken. Men geloofde Hans V., men had vertrouwen in hem. God toch, de slag kwam des te harder aan …
De diepe droefenis bij zijn echtgenote Kathleen Blomme en hun twee dochters Ineke en Emmie, evenals bij de collega's te Oostende en elders waren niet te vatten. De TUI-directie, in een eerste reactie en wat dooreengeschud zich herpakkend maar rechtuit verwoord, gaf een blitz persmededeling uit : *"We verliezen een gepassioneerde, getalenteerde collega. Een vriendelijke en toegewijde man"*.
Alle Jetairvlaggen rondom het van verre herkenbare, stoer neergepote "Jetcentergebouw" (= het hoofdkwartier van de firma te Oostende, gelegen aan de Gistelsesteenweg 1 en aangekleefd aan het immer druk gefrequenteerde President John F. Kennedy rondpunt, d.i. het uiteinde van de E40-A 10 autosnelweg uit Brussel) werden terstond en tijdelijk voor enkele dagen halfstok gehesen, ten teken van rouw **(81)**.

Dra kwamen de impressies en tongen los(ser) van de "bazen" en intimi (collega's en bekenden) :

- "De voorbije 15 jaar bouwde Hans V. een reputatie op van steeds bereikbare persverantwoordelijke. Goedlachs, altijd vriendelijk, en met een gedegen kennis van het toerisme en de luchtvaart. In 2015 werd hij daarvoor bekroond als "Man of the Year" van de Belgische luchtvaartjournalisten. Eind 2015 volgde een professionele promotie", aldus journalisten D. Jauquet en T. Lescrauwaet die niet nalieten te

vermelden dat "Hans door iedereen graag gezien was ; wegens zijn werk maar ook door wie hij was".

- Zijn superieuren – met name Dirk Van Holsbeke (huidige) en Bart Brackx (vroegere "baas") en Elie Bruyninckx – alsmede Marcel Buelens, CEO van luchthaven Oostende, waren het eens over en roemden Hans Vanhaelemeeschs professionaliteit én medemenselijkheid.
- Buelens trad meer in detail : "Hans was een vakman én een vriend van iedereen. Een gentleman. De enige persoon die reizigers een vertraging van twaalf uur kon uitleggen en doen aanvaarden. Ik heb nog nooit een industrie gezien die zo massaal in de rouw is. De verslagenheid is groot" **(82)**.
- Schoonzus Anje Blomme sprak eveneens met aandoening over de gestorvene : "Hans was enorm tevreden met zijn recente promotie als 'Chief Communications Officer van moedergroep "TUI Western Region'. Zijn job betekende echt alles voor hem ; fietsen was zijn uitlaatklep". Culinaire genoegens waren aan hem welbesteed en zijn vrouw Kathleen is trouwens eveneens bedrijvig bij Jetair, weldra TUI omgedoopt, in het kantoor te Brugge. Destijds was "haar" Hans onderaan de carrièreladder begonnen en langzaam opgeklommen.
- Bart Brackx – enige zoon van stichter Gerard (+ 2011, op 80-jarige leeftijd) van Jetair/TUI en diens opvolger "aan de kop" gedurende een tiental jaren tot hij een "nieuwe en andere uitdaging" aanging buiten hun firma - drukte, toen hij Hans' dodelijk verkeersongeval vernam, diep bewogen o.m. als volgt zijn emoties uit. "Mijn wereld stond letterlijk even stil. Ik was 25 jaar actief bij Jetair en daarvan was Hans 24 jaar mijn collega, mijn rechterhand. Hij was als woordvoerder mijn belangrijkste aanspreekpunt ; daarnaast was Hans tevens een heel goeie vriend. Mijn gedachten gaan vooral ook uit naar zijn familie" **(83)**.

Onderwijl stroomden de betuigingen van rouw en medeleven van alle hoeken en kanten die men maar kan indenken, binnen …

Het weekblad "De Zeewacht" ruimde een drietal pagina's in voor dit ophef- en spraakmakend dodelijk accident van een goed bekende figuur in de media. Het riep diverse herinneringen op.

- Van Hans Vanhaelemeesch zelf die eerder, in 2015, verklaarde dat hij "als jongen van 12 gefascineerd was door alles wat met lucht- en ruimtevaart te maken had. Dat ik later daarvan mijn job zou maken, was een jongensdroom die werkelijkheid werd".
- Dirk Van Holsbeke eindigde met de uitroep: "Hans, we gaan jou ongelooflijk missen".
- Peter Soete, een krantenredacteur : "het was heel aangenaam werken met hem. En hij kon als geen ander de toeristische trends uit statistieken en cijfers lezen" **(84)**.

<u>Ik (E.S.) weet wel : van de doden niets dan goeds, maar de algemene teneur piekt positief !</u>

* * *

Op woensdag 7 september 2016 greep te Aartrijke, zijn woonplaats, in de Sint-Andreaskerk de uitvaart plaats.
De kist werd de nokvolle kerk binnengedragen tussen een erehaag van (in blauwe uniform gestoken, flink uitziende) piloten en (bevallige, in hun blauwe tenue) hostessen van Jetair/TUI (…).

Naast een paar van Hans eigen familieleden namen het drietal "grote bonzen" van de tot van internationaal belang en bereik uitgegroeide touroperator het woord, met name : ex-CEO Bart Brackx (*"bedankt voor alles ; ook namens mijn vader"*), huidig CEO Elie Bruyninckx en general

manager Dirk Van Holsbeke **(85)**.

Broer Tom Vanhaelemeesch : "*je leven [amper 54 jaar] was te kort maar je hebt elke dag ten volle benut*".

En op het bidprentje had zijn echtgenote Kathleen volgend pregnant tekstje neergeschreven, o.m. "bij het openen van een fles wijn zei je telkens "*carpe diem*" [pluk de dag] want het kan de laatste zijn. Ché, ik mis je zo en nu besef ik door hoeveel anderen je ook gemist zal worden".

Airport building Ostend Airport

Oostende. Inname passagiers

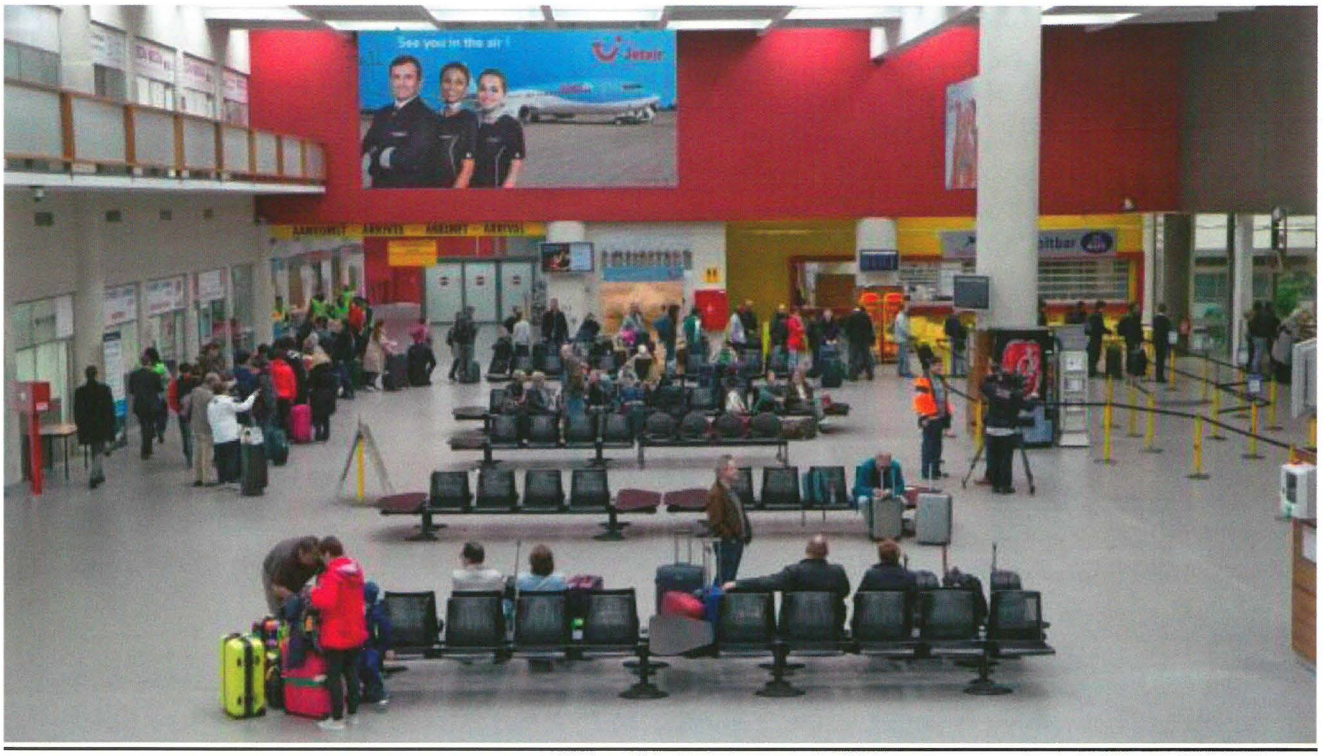
2016-209

Oostende. Inname passagiers

Voorplan luchthaven gebouw Oostende

Binnenzicht hall luchthaven Oostende-Brugge

Hans Vanhaelemeesch bezig

.NOT EN:

1. Uit Wikipedia: de vrije encyclopedie (laatste bewerking op 4 mei 2016 (passim).
2. Het Nieuwsblad ; 30 juni 2016, p. 10.
3. www.brusselsairport.be
4. 22 maart, in: De nieuwe tijd (magazine); april 2016, p. 20.
5. Het Nieuwsblad; 13 september 2016, p. 3.
6. De Morgen; 18 april 2016, p. 1.
7. Touring (magazine); nr. 233, maart-april 2016, p. 8.
8. De Morgen; 30 mei 206, p. 11.
9. Het Nieuwsblad; 20 mei 2016, p. 4.
10. De Morgen; 30 maart 2016, p. 3.
11. Het Nieuwsblad; 29 maart 2016, p. 9.
12. Het Nieuwsblad; 28 maart 2016, p. 9.
13. Het Nieuwsblad ; 30 maart 2016, p. 3.
14. Het Nieuwsblad ; 28 maart 2016, p. 15.
15. De Zeewacht; 1 april 2016, p. 3.
16. De Zeewacht; 1 april 2016, p. 13.
17. Ibidem. Zie ook p. 4: Feiten na de aanslagen.
18. Het Nieuwsblad; 4 april 2016, p. 12.
19. Het Nieuwsblad; 10 mei 2016, p. 18-19.
20. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 31 maart 2016, p. 3.
21. De Morgen; 25 maart 2016, p. 16.
22. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 26 maart 2016, p. 5.
23. De Morgen; 31 maart 2016, p. 4.
24. De Morgen; 31 maart 2016, p. 5.
25. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 31 maart 2016, p. 1.
26. De Morgen; 1 april 2016, p. 31.
27. Het Nieuwsblad; 4 april 2016, p. 1 en 4-5.
28. Het Nieuwsblad; 4 april 2016, p. 4.
29. Het Nieuwsblad; 5 april 2016, p. 4-5 en De Morgen; 5 april 2016, p. 5.
30. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 5 april 2016, p. 1.
31. De Zeewacht; 8 april 2016, p. 4.
32. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 9 april 2016, p. 3 en Het Laatste Nieuws, ed. west- en middenkust; 11 april 2016, p. 13 en Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 11 april 2016, p. 3.
33. De Morgen; 12 april 2016, p. 6 en 8.
34. De Morgen; 12 april 2016, p. 6.
35. Het Laatste Nieuws; 13 april 2016, p. 1-2.
36. Het Laatste Nieuws; 15 april 2016, p. 2 en De Morgen; 15 april 2016, p. 4.
37. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 12 april 2016, p. 17.
38. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 15 april 2016, p. 2. en Het Laatste Nieuws, ed. west- en middenkust; 15 april 2016, p. 17.
39. Tips, ed. Kust; nr. 18, 25 mei 2016, p. 91.
40 en 41 Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 20 mei 2016, p. 5.
42 De Krant van West-Vlaanderen; 13 mei 2016, p. 6-7.
43. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 13 mei 2016, p. 3.
44. De Zondag (krant); 15 mei 2016, p. 40.
45. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 1 juni 2016, p. 5.
46. Vacature ; 20 augustus 2016, p. 1.
47. De Zeewacht; 27 mei 2016, p. 22 en Krant van W.-Vl.. 3 juni 2016.
48. Vacature, in: Zeno, bijlage De Morgen; 16 april 2016, p. 89.

49. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 15 juni 2016, p. 1.
50. De Zeewacht (kennismakingsnummer); 22 april 2016, p. 1 en 6.
51. De Morgen; 30 juni 2016, p. 1.
52. De Morgen; 30 juni 2016, p. 4.
53. Het Laatste Nieuws; 29 april 2016, p. 21 en Het Nieuwsblad, bijlage Oostende westhoek; 26 maart 2016, p. 1.
54. Krant van W.-Vl.; 25 maart 2016, p. 5-6 en Het Nieuwsblad, bijlage Oostende westhoek; 26 mei 2016, p. 1.
55. Het Laatste Nieuws; 29 april 2016, p. 10.
56. De Morgen; 2 mei 2016, p. 5.
57. De Morgen. 20 april 2016, p. 4.
58. De Morgen; 1 april 2016, p. 6.
59. De Standaard; 25 juli 2016, p. 20.
60. Het Laatste Nieuws, ed. west- en middenkust; 11 april 2016, p. 14. en Het Nieuwsblad, bijlage Oostende westhoek; 11 april 2016, p. 2.
61a. De Morgen; 26 juli 2016, p. 1.
61b. Het Nieuwsblad; 22 september 2016, p. 12. Zie ook : bijlage Oostende Westhoek en Brugge; 2/9/2016, p. 1.
62. De Zondag (krant); 1 mei 2016, p. 3.
63. Het Laatste Nieuws; 3 mei 2016.
64. Het Nieuwsblad; 18 juni 2016, p. 36.
65. Ibidem; 19 mei 2016, p. 12.
66. Het Nieuwsblad; 24 mei 2016, p. 4.
67. Het Nieuwsblad; 23 juni 2016, p. 17.
68. Het Nieuwsblad; 10 augustus 2016, p. 17.
69. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende westhoek; 14 juli 2016, p. 4.
70. De Zeewacht; 15 juli 2016, p. 23.
71. De Zondag (krant); 3 juli 2016, p. 37.
72. Het Laatste Nieuws; 27-28 augustus 2016, p. 13.
73. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 3 juni 2016, p. 3 en Krant van W.-Vl.; 3 juni 2016, p. 5.
74. (niet toegekend)
75. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 10 augustus 2016, p. 2 en De Zeewacht; 12 augustus 2016, p. 3.
76. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 17 augustus 2016, p. 6.
77. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 15 juli 2016, p. 2 en Tips, ed. Kust; 28 juli 2016, p. 11.
78. Tips, ed. Kust; 25 augustus 2016, p. 8 en De Zeewacht; 2 september 2016, p. 7.
79. Jobat.be West-Vlaanderen wijdde aan dit thema zelfs een artikel! (midden sept. 2016)
80. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 01 sptember 2016, p. 1;
81. De Morgen; 02 sept. 2016, p. 9; en Het Laatste Nieuws; 02 sept. 2016, p. 6.
82. Het Nieuwsblad; 2 september 2016, p. 14.
83. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 2 september 2016, p. 1.
84. Het Laatste Nieuws; 2 sept. 2016, p. 19.
85. De Zeewacht; 2 sept. 2016, p. 1 en 4-5.
86. Het Laatste Nieuws, 'regio west- en middenkust; 8 sept. 2016, p. 17.
87. Het Nieuwsblad, bijlage Oostende Westhoek; 8 sept. 2016, p. 2.

(Deze kopij werd afgesloten midden september 2016).

Jantje Adams, de blinde violist

door **Jean Pierre FALISE**

Onlangs kregen wij een gift van dhr. en mevr. René Vanwalleghem. Het is een klein schilderijtje voorstellende "Jantje Adams, de blinde violist" van de (amateur)schilder Jean Baptiste HONGENAE.

Hij kreeg het schilderij van zijn grootmoeder, mevr. Lagae-Hongenae, een nicht van de schilder.

Over deze schilder verscheen in ons tijdschrift een kleine vermelding van de hand van Norbert Hostyn (Tijdschrift De Plate, 10 jg. 1981, blz. 62) (zie ook: www.deplate.be).

Maar wat interessant is bij deze gift zijn een paar krantenknipsels die een betere duiding geven bij dit schilderij;

Ik neem hier letterlijk over wat toen in een bepaalde (?) krant verscheen.

> Het is opvallend hoe de schilderkunst, zelfs deze van een gewone zondagsschilder, iets kan bijdragen tot een betere kennis van het verleden. Zo was het dat wij via een vriend in kennis werden gesteld dat er ergens in onze stad nog een schilderijtje te zien was van een zekere Hongenae, een blinde vioolspeler voorstellende.
> Toen kwam het uit dat het hier ging om Jantje Adams, eens een typisch figuur in onze stad. Dit schilderijtje is wellicht het enige wat aan herinnering aan dit folkloristisch type in onze stad bestaat. Het was de heer Alderweireldt die ons nopens Jantje meer uitleg kon geven. De meeste Oostendenaars denken dat Jantje blind geboren werd. Het is niet zo. Jantje heeft in de letterlijke en figuurlijke zin van het woord het daglicht gezien omstreeks 1830. Jantje groeide op en Jantje huwde. Het was echter in 1877 dat hij door de blindheid getroffen werd tengevolge van de toen heersende pokkenziekte. Deze ziekte had toen reeds vele slachtoffers gemaakt in onze stad. Ter herinnering aan de epidemie van 1852 waren overal aan de muren kapelletjes aangebracht. Zo was er eentje aan de Spanjaardstraat en dit bleef er tot kort voor de laatste wereldoorlog. De meeste Oostendenaars hebben Jantje nooit anders gezien dan in zijn lange Duffelse bovenvest met een kraag van konijnenvel. Zijn muts met oorlappen en korte klep, was uit hetzelfde materiaal als zijn vestkraag. Zoals men op het schilderijtje heel duidelijk kan zien hing zijn gaanstok aan de bovenste knoop van zijn jas, ieder maal dat Jantje speelde.
> Jantje is ook een illustratie van de onsociale toestand van weleer. Blind zijnde bleef hem één iets over en dit was te gaan bedelen. Liever dan te bedelen, leerde hij, blind zijnde, vioolspelen. Eens dit onder de knie gaf het aan Jantje het gevoel dat hij een tegenprestatie deed voor hetgeen men hem gaf. Hij is straatvioolspeler gebleven tot aan zijn dood.
> We hebben gemeend dat het voor oudere stadsgenoten eens goed was een oudere herinnering te brengen. U ziet, via de schilderkunst leert men soms mensen kennen, zelfs al behoren ze reeds tot de folklore.
>
> B

Een tijdje later verscheen er in dezelfde krant een vervolg op bovenstaand artikel.

> Pietje Flacon, Mietje Krutje en Jantje Adams
>
> Onze bijdrage nopens de bij toeval ontdekte afbeelding van Jantje Adams, de blinde vioolspeler, heeft veel oudere lezers eens de zolder opgejaagd om daar eventjes te gaan snuisteren naar een of ander oud schilderij. Ge kunt nooit weten.

Inderdaad, de oogst was niet slecht. Daar waar men eens had beweerd dat er nopens Jantje Adams weinig of geen documentatie bestond, komen opnieuw twee lezers aandraven met een afbeelding. Beide lezers hebben nagenoeg hetzelfde schilderij, alleen de afmetingen verschillen doch de schilder is dezelfde.
Het kleinste werkje behoort toe aan mevr. weduwe Borrey. Het vrouwtje is 93 jaar en heeft persoonlijk zeer goed Jantje Adams gekend. Het werkje in haar bezit is van de hand van Charles Wets . Deze laatste was ten tijde van Jantje een "zondagsschilder" zoals we dit noemen, doch dan meer naar de kant van het amateurisme toe.
Het grotere werk, eveneens van de hand van Wets, behoort toe aan dhr. Charles Elleboudt.
In beide gevallen hebben wij de indruk dat Charles Wets als inspiratiebron het doek van Hongenae heeft genomen. Het zijn als het ware kopieën ervan, alleen de achtergrond van kaartende herbergbezoekers die bij Hongenae aanwezig was, ontbreekt bij beide schilderijen.
Anderzijds heeft de Oostendse schoenmaker, Georges Vandaele, eveneens een schilderij van Jantje Adams. Het schilderij is gemaakt op hout en wellicht eveneens een kopij van het werk van Hongenae.
U ziet hoe een dubbeltje rollen kan. We zijn reeds aan het vierde schilderijtje van Jantje Adams. En zeggen dat sommigen beweerden dat er niets meer overbleef.

Over dezelfde figuur schreef heemkundige Ary Sleeks een artikel in zijn boek "Oude Oostendse volkstypes" (Folklore reeks 4).

2016-215

216. OLDERS Josine

Amateurkunstschilderes; o.a. landschappen

Tentoonstellingen :
-1994, Oostende, Postgebouw
-1995, Oostende, Postgebouw
-1995, Oostende-Zandvoorde, 't Kasteeltje (Zandvoordse kunstenaars)

217. OORLYNCK Marc

Oostende, 1954-2009

Kunstschilder; Opleiding aan de Akademie voor Schone Kunsten in Brugge en aan de Royal Academy of Arts in London; leraar aan de Stedelijke Kunstacademie in Oostende; laureaat Pro Civitate, Gemeentekrediet; Prijs V.R.I.K.A. Koninklijke Akademie, Antwerpen; laureaat Ghislain Aerts-prijs 1980; in zijn schilderijen vertolkt hij op figuratieve wijze vooral intermenselijke relaties zoals liefde en vriendschap, maar ook gevoelens als eenzaamheid, wanhoop, afwezigheid.

Tentoonstellingen :
-1978, Oostende, De Peperbusse
-1989, Oostende, De Peperbusse
-199?, Oostende, Pick's

Verzamelingen :
Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O.).

Literatuur :

Kunstbeeld nù (tentoonstellingscatalogus), Oostende (Casino-Kursaal), 1986.
Oostendse Kunstenaars nù (tentoonstellingscatalogus "Artifort", Maastricht), Oostende, 1992.
N. Hostyn, Beeldend Oostende, Brugge, 1993.
Lexicon van West-Vlaamse beeldende kunstenaars, 3, Brugge, 1994.

218. PABLO (pseud. van René Coucke)

Zie : René Coucke (De Plate 1993/308)
Overleed in Oostende, in 2016.

219. PANNEK Marc (PANNEKOUCKE)

Herseaux, 1937-Leuven, 2002

Kunstschilder; leerling HISL Tournai; selectie Jeune Peinture Belge 1965; non-figuratief, collages.

Tentoonstellingen :
-1965, Oostende, Inno Décor
-19??, Oostende, Galerie Forum
-1975, Oostende, Galerie Ter Streep

-1992, Oostende, Galerie Dialoog
-2012, Oostende, Hotel Andromeda (retrospectieve)

Verzamelingen :
Oostende, Mu.ZEE (ex verz. M.S.K.O.)

Literatuur :
Artistes Ostendais (tentoonstellingscat.), Namur (Maison de la Culture), 1966;
Kunstbeeld nù (tentoonstellingscat.), Oostende (Casino-Kursaal); 1986.
Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 3, Brugge, 1994.

220. PAS Angélique

Amateurkunstschilderes; deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Kultuurpaleis 1985 met : "Oasis" en "Destination"; woonde in 1985 : Sint-Paulusstraat 84.

221. PASSCHYN Liliane

Amateurkunstschilderes; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Venster in Tunesië", "Venster in Parijs" en "Figuur"; woonde in 1989 : Stuiverstraat 562.

222. PATRIS Ernest

Namur 1909 – Natoye 1981

Kunstschilder (vooral pastel)-beeldhouwer; autodidact; lid van de Cercle Artistique et Littéraire d'Ostende/Kunst- en Litteraire Kring; had als tweede adres Albert I-Promenade

Tentoonstellingen :
-1956, Oostende, Kon. Gaanderijen, Tentoonstelling Cercle Artistique et Littéraire d'Ostende
-1958, Oostende, Kon. Gaanderijen, Tentoonstelling Cercle Artistique et Littéraire d'Ostende

Literatuur :
C. Engelen & M. Marx, Beeldhouwkunst in België vanaf 1830, 3 dln., Brussel (ARA), 2002
C. Engelen & M. Marx, La sculpture en Belgique à partir de 1830, Leuven, 2006.

223. PAUL Monique

Amateurkunstschilderes; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Venster", "Jaloersheid" en "Blik"; woonde in 1989 : Van Iseghemlaan 53.

224. PAUWELS Edouard

Amateurkunstschilder; deelname Biënnale voor amateurkunstschilders 1994 (org. Elektrabel); woonde in 1994 : Monacoplein 5

225. PAUWELS Olivier

Oostende, 1974

Graficus; kunstenaarsnaam : BOHI; leerling van de Academie in Brugge; affichekunstenaar, o.a. affiches voor de Versailles-fuiven in Oostende (2001); werken in mixed media, in polyester en met recyclagematerialen; trofee Memorial Vandamme 2010; zat in de groep kunstenaars van de Brugse galerie The Art Store; deelname 5de Salon van Oostendse Kunstenaars (2005, Feest- en Cultuurpaleis); ontwierp enkele wapens en andere props voor de film "Mad Max. Fury Road" (2015).

Literatuur :
Het Volk, 28 september 2001.
40 Oostendse kunstenaars (tentoonstellingscat.), Oostende, 2008.
Digitale bronnen en literatuur :
www.theatherstore.be

226. PEENE Bernard

Amateurkunstschilder; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Terug naar het dorp", "De hut" en "Winterpret".

LIDGELD 2017

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2017 vastgesteld als volgt:

Aangesloten lid €25

Mogen wij vragen gebruikt te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Enkel zij die nog niet betaald hebben vinden hierbij een stortingsbulletin (laatste storting ontvangen op 29 oktober).

Fernand MUS
Penningmeester

FAMILIE- HANDELS & VERENIGINGS-
DRUKWERK
Erkend BTW-drukker
Drukkerij : Brugsesteenweg 103 • 8420 Wenduine
Op afspraak : Populierenlaan 76 • 8450 Bredene
Tel. 050 42 58 48 • info@drukdeleu.be • www.drukdeleu.be
druk deleu
GRAFISCH BEDRIJF

Taverne

De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

CAFE

Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

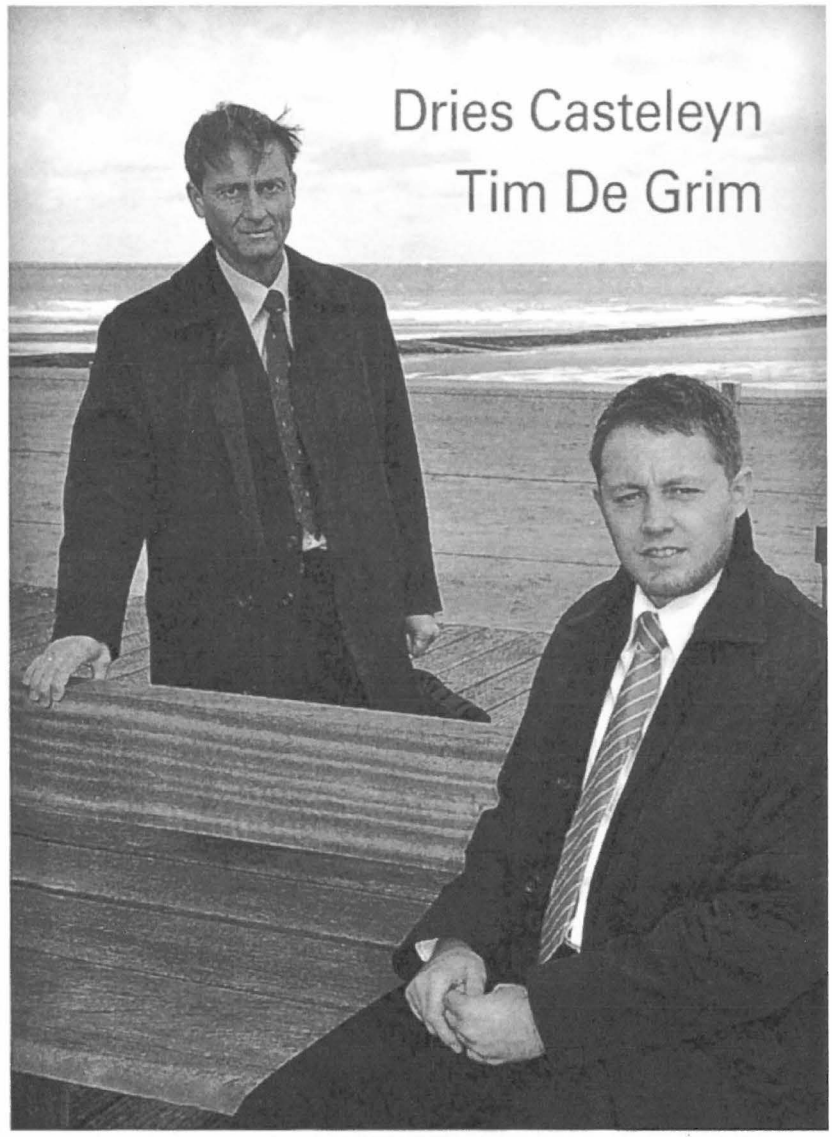
BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN
DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be

Met steun van de Vlaamse overheid

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

AFGIFTEKANTOOR
8400 - OOSTENDE 1
P.408954

MAANDBLAD

DECEMBER 2016

VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS

SOCIÉTÉ ROYALE
"CERCLE COECILIA"

BANQUET
du 75me Anniversaire
1861-1936

M. Simar

5 Décembre 1936

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

Menu

Consommé Sévigné

Délicieuses Napolitaine

Sole Normande

Gigue de Chevreuil Grand Veneur

Purée de Châtaignes

Médaillon de Ris-de-Veau Favorite

Cascade de Homards en Belle-Vue

Salade de Saison

Bombe Royal Coecilia

Corbeille de Fruits

FAMILIE- HANDELS & VERENIGINGS-
DRUKWERK

Erkend BTW-drukker

Drukkerij : Brugsesteenweg 103 • 8420 Wenduine
Op afspraak : Populierenlaan 76 • 8450 Bredene
Tel. 050 42 58 48 • info@drukdeleu.be • **www.drukdeleu.be**

druk deleu
GRAFISCH BEDRIJF

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 45
NUMMER 12
MAAND december 2016

Prijs per los nummer: € 4
Jaarabonnement 2016: € 25
(te storten op rekening BE81 3800 0966 6224)

IN DIT NUMMER

Blz. 224: **HEEMKUNDE VLAANDEREN**: Jean Pierre Falise wint Jozef Weyns-eremerk

Blz. 226. **R. JANSOONE**: Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (27).

Blz. 240: **Y. DINGENS:** Anatole France was ook in Oostende.

Blz. 246: Plate-veiling 2017.

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : IBAN: BE81 3800 0966 6224
BIC: BBRUBEBB

Website: www.deplate.be
E-mail: plate.oostende@telenet.be

Het Bestuur

Voorzitter:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78 bus 19, 8400 Oostende, tel. 059708815.
E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.
E-mail: de.plate@telenet.be

Penningmeester:
Fernand MUS, Salvialaan 5, 8400 Oostende, tel.0473862107.
E-mail: ferre.mus@skynet.be

Erebestuurslid:
Gilbert VERMEERSCH, Blauwkasteelstraat 98 bus 2, 8400 Oostende.

Bestuursleden:
Dirk ANGILLIS, Elisabethlaan 439, 8400 Oostende.
Adrien BARBE, Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302, 8400 Oostende.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21 bus10, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4 bus 9, 8400 Oostende.
Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

HEEMKUNDE VLAANDEREN: Zoutwerf 5, 2800 Mechelen.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem.
Yves DINGENS: Leopold II-laan 6, 8400 Oostende.

1e DECEMBER ACTIVITEIT

Zondag 11 december

brengen wij een bezoek aan het **Romeins Archeologisch Museum** in Oudenburg.

Programma: 10.00 u ontvangst met koffie
10.30 u bezoek met gids
12.00 u middagmaal (soep met belegde broodjes).

Dit alles voor 19 € te storten op rekening BE81 3800 0966 6224 van De Plate en dit vóór 8 december.

Eigen vervoer: bus – fiets – auto.

2de DECEMBER ACTIVITEIT

donderdag 15 december om 14.30 en 20.00 u

in de conferentiezaal van het Centrum voor Familiekunde Vlaanderen Regio Oostende, dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

CINEMA DE PLATE

Daar er in onze binnenstad geen cinema meer is bouwen we voor de laatste activiteit van het jaar, zoals elk jaar, de conferentiezaal om tot cinemazaal.
Jean Pierre DEVOLDER, lid van onze Kring, cineast en voor deze avond ook operateur heeft dit jaar ook weer een tiental kortfilms geselecteerd.

Lucy Loes zingt (VRT)
De Mercator op sleeptouw naar het droogdok (Rudy Verfaille)
Mars op Oostende (Lisa Tahon)
Stadsmuseum Oostende (Raoul Van Tyghem)
De Vissersvrouwen en Een druppel in de zee (Jean Pierre Devolder)
Les exceptionnels produits de la mer du Nord .....en nog films van 1938 en 1956.

OPGELET : wegens de eindejaarsperiode gaat deze activiteit door op de derde donderdag van de maand en niet op de laatste zoals gewoonlijk Er is een projectie in de namiddag en één 's avonds. Beide kinderen toegelaten.
Een cinematicket kost 5 euro maar leden komen gratis binnen.

JEAN PIERRE FALISE UIT OOSTENDE WINT JOZEF WEYNS-EREMERK

Tijdens de Heemdag, de jaarlijkse studie- en ontmoetingsdag van Heemkunde Vlaanderen, werd het Jozef Weyns-eremerk uitgereikt. Deze hoogste Vlaamse erkenning op heemkundig gebied ging naar Jean Pierre Falise uit Oostende, voor zijn jarenlange inzet voor heemkunde.

Het Jozef Weyns-eremerk werd in 1984 ingesteld als eerbetoon aan dr. Jozef Weyns, eerste conservator van het Openluchtmuseum Bokrijk en vierde nationaal voorzitter van het toenmalige Verbond voor Heemkunde. Het wordt uitgereikt aan iemand die zich op het vlak van de heemkunde uitzonderlijk verdienstelijk heeft gemaakt. Het 33e eremerk gaat dit jaar naar de eminente heemkundige Jean Pierre Falise, die al ettelijke jaren een van de steunpilaren is van de Heemkundige Kring De Plate uit Oostende. Sinds 2005 is hij ook voorzitter van deze vereniging.

Jean-Pierre is een heemkundige in hart en nieren. Naast zijn inzet in De Plate blies hij in 2000 met enkele vrijwilligers het Herdenkingscomité Paster Pype nieuw leven in. Hij is er nog steeds voorzitter van. Momenteel is Jean-Pierre ook nog actief binnen de Vereniging Vrienden Mu.Zee Collectie Stad Oostende. In 2010 werd hem, als erkenning voor zijn engagement, zijn brede culturele en sociale bewogenheid en de jarenlange inzet en promotie voor de lokale geschiedenis en cultuur, de Prijs van de Cultuurraad van de stad Oostende toegekend.

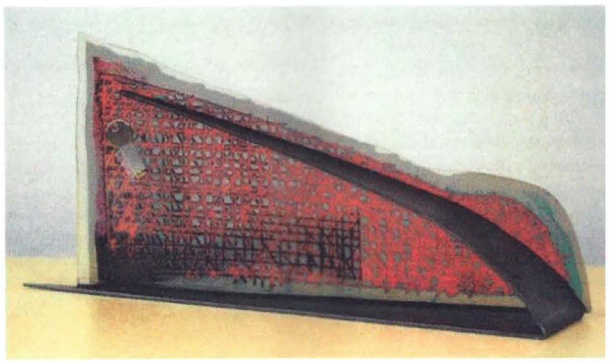
Rond de eeuwwisseling zette Jean-Pierre ook de stap naar het provinciale niveau. Sinds 1997 is hij bestuurslid van de provinciale koepel Heemkunde West-Vlaanderen, waarvan hij al zeer snel penningmeester werd.

Fons Dierickx, voorzittter Heemkunde Vlaanderen, wees op het veelzijdig werk als heemkundige van Jean-Pierre. Als heemkundige en mens zorgt hij er immers voor dat het lokale erfgoed wordt bewaard als geheugen voor de lokale samenleving, iets wat elke kern, hoe groot of hoe klein ook, samenbrengt en samenhoudt.

Het eremerk werd op 08 oktober werd uitgereikt tijdens de door bijna tweehonderd heemkundigen uit het hele land bijgewoonde Heemdag in Izegem. Rond het thema 'ambachten' werd een boeiende en aangename dag aan de aanwezigen voorgeschoteld.

(uit Nieuwsbrief Heemkunde Vlaanderen)

Het Bestuur van De Plate wenst zijn voorzitter uiteraard van harte proficiat met deze uitzonderlijke prijs en wij durven eraan toevoegen "doe zo voort !!".

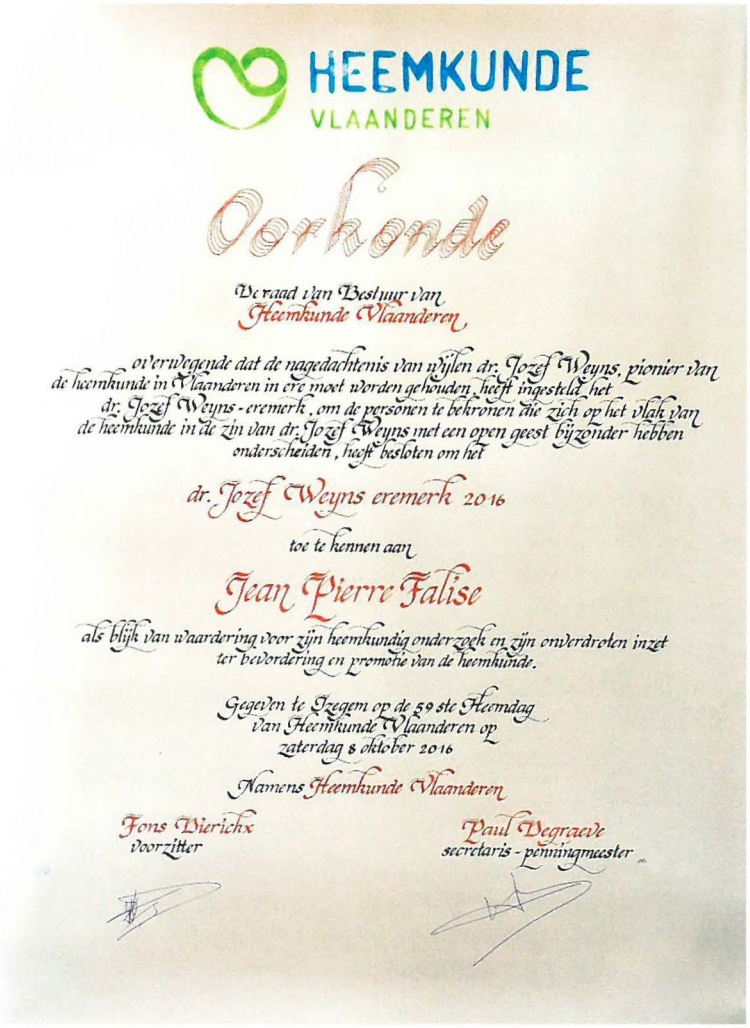

Het kunstwerk, ontworpen door Etienne en Tim De Vis (Gard' Plastiq)

Dit kunstwerk, gebaseerd op de "Pijl van de Burgerlijke Bouwkunde", werd aan de laureaat overhandigd

v.l.n.r.: Philippe Haeyaert, voorzitter Heemkunde West-Vlaanderen, de laureaat,
Fons Dierickx, voorzitter Heemkunde Vlaanderen, een medewerkester van Heemkunde Vlaanderen

HEEMKUNDE
VLAANDEREN

Oorkonde

De raad van Bestuur van
Heemkunde Vlaanderen

overwegende dat de nagedachtenis van wijlen dr. Jozef Weyns, pionier van de heemkunde in Vlaanderen in ere moet worden gehouden, heeft ingesteld het dr. Jozef Weyns - eremerk, om de personen te bekronen die zich op het vlak van de heemkunde in de zin van dr. Jozef Weyns met een open geest bijzonder hebben onderscheiden, heeft besloten om het

dr. Jozef Weyns eremerk 2016

toe te kennen aan

Jean Pierre Falise

als blijk van waardering voor zijn heemkundig onderzoek en zijn onverdroten inzet ter bevordering en promotie van de heemkunde.

Gegeven te Izegem op de 59 ste Heemdag
Van Heemkunde Vlaanderen op
zaterdag 8 oktober 2016

Namens Heemkunde Vlaanderen

Fons Dierickx
voorzitter

Paul Degraeve
secretaris - penningmeester

2016-225

Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (27)

door **Roger JANSOONE**

27. BEVRIJDING ALS MEDIAGEBEUREN

"Het kan niet worden geloochend dat *onverantwoordelijke* elementen erop uit zijn om van de spanning *van het ogenblik* misbruik te maken."

("Het Vlaamsche Land", 2 september 1944 !)

"Belges, délivrés du joug de l'oppresseur, groupons-nous en *un même élan* de foi patriotique !"

("La Libre Belgique", 3 september 1944)

Een nieuw fenomeen

Bij de vorige bevrijding in oktober 1918 was er uiteraard nog geen sprake van een "mediagebeuren", want er was toen nog maar enkel de geschreven pers, een beperkt aantal kranten en tijdschriften, met doorgaans een beperkte oplage. Ook waren er destijds bovendien slechts een beperkt aantal lezers, niet in het minst omdat nog heel wat mensen "ongeletterd" waren. De euforie omtrent de lang verwachte bevrijding (men sprak zelfs van "verlossing"!) werd dan ook niet aangevoerd door in vervoering geraakte pennenridders maar speelde zich grotendeels af op straat en in herbergen, in Oostende liefst met "een schuumend glas bier". Waarop toen ook nog graag werd ingepikt door straat- en marktzangers, ... evenals door plaatselijke politiekers.

Bij de tweede bevrijding in september 1944 ontstond bijna vanzelfsprekend een echt mediagebeuren (ook al was dat woord nog niet uitgevonden). Natuurlijk waren dat niet dezelfde media als deze van nu. De geschreven pers was nog dominerend, maar ook de radio had (met "het gesproken dagblad") reeds enige tijd zijn intrede gedaan (met tijdens de bezetting een belangrijke rol vanuit Londen). En daar was allang ook de film, thans weliswaar niet meer beschouwd als behorend tot de media, maar toen (al met Goebbels in de jaren dertig) ongetwijfeld tevens een "medium", niet alleen met een filmisch overzicht van de actualiteiten maar ook *inhoudelijk*, wat betreft de *keuze* van de films, waarop het publiek massaal inhaakte. En sedert de Spaanse burgeroorlog (1936/39) waren er ook al oorlogscorrespondenten en oorlogsfotografen, waarvan sommige wereldberoemd geworden zijn (zoals Frank Capa en Ernest Hemingway), ... en voor het eerst een (vrouwelijke!) radiojournalist "te velde" ("la Pasionaria" met de kreet "No pasaran!"). En in tegenstelling tot 1918 (Wapenstilstand!), speelde dit mediagebeuren zich toen in 1944/45 af in een wereld die *nog in oorlog* was. Vandaar een binnenlandse berichtgeving die "parallel" wordt afgewisseld met oorlogsverslaggeving, een rare "mix". Overigens, precies door het aanslepen van die oorlog tot in mei 1945 (en in Japan zelfs tot augustus 1945!) is die bevrijdingsroes insgelijks blijven aanslepen, vooral opnieuw (maar dan wel negatief) aangewakkerd door "de bevrijding van de kampen" in april 1945. Alzo een bevrijdingsroes die onvermijdelijk begon te ontaarden in een eindeloze afrekening en heksenjacht, die zelfs nu nog ergens voort sluimert en steeds opnieuw kan oplaaien.

Het is dus historisch aangewezen om even nader in te gaan op dat toenmalig mediagebeuren, dat in die fel bewogen bevrijdingsperiode - als katalysator én als stimulator - een enorme invloed had op de zich snel opeenvolgende gebeurtenissen en ontwikkelingen. Een desbetreffend "addendum" mag bijgevolg in deze kroniek zeker niet ontbreken. Dit gebeurt hier liefst met zo weinig mogelijk tekst en commentaar. Want die krantentitels en voorpagina's *spreken immers voor zichzelf* en hangen letterlijk en figuurlijk een indringend beeld op van de "geest" die zich toen van onze landgenoten had meester gemaakt. De geest was uit de fles ! Zoals in de voorgaande aflevering over de bevrijding, is het hier ook zo dat, wat geen pen of PC echt beschrijven kan, spectaculair en overweldigend wordt

weergegeven door het afdrukken van treffend beeldmateriaal, in casu voorpagina's van kranten en tijdschriften. Hierbij moest de keuze beperkt worden tot een representatieve weergave van het toenmalig perslandschap, een pers waarvan de huidige generaties allicht nauwelijks een idee hebben en waarbij het dan ook boeiend en interessant kan zijn om hiermede eventjes kennis te maken.

Terug van weggeweest

Vooreerst moet worden onderstreept dat het heropstarten van een vrije pers onmiddellijk na de bevrijding, niet kan gezien worden los van het persgebeuren *tijdens* de bezetting (cfr. "Pers en sluikpers"). Ter herinnering: bij de invasie in mei 1940 had de "Algemene Belgische Persbond" een oproep gedaan tot uitgevers en journalisten om te vluchten naar Frankrijk om aldaar (zoals tijdens W.O.1) het voortbestaan van een vrije Belgische pers te kunnen waarborgen, vanzelfsprekend in de mening dat dit een heruitgave zou kunnen worden van W.O.1. Dit bleek echter overduidelijk niet het geval te zijn, zodat de uitgeweken schrijversgilde al vlug terugkeerde naar België in de hoop alhier ergens de draad weer te kunnen opnemen. Eigenlijk was dat niet zo moeilijk, zij het dan wel volledig onder controle van de bezetter, die om evidente redenen een algemene werkhervatting in de pers ten zeerste wou aanmoedigen. De vraag was enkel of die uitgevers en journalisten al dan niet op die "uitnodiging" wilden ingaan. Sommigen deden dit wel, anderen niet (of doken onder in de sluikpers).

De gecensureerde (of "aangebrande" pers) omvatte vooreerst de uitgesproken collaboratiekranten, zoals "Le pays réel" van REX en "Volk en Staat" van het VNV. Met daarnaast nieuwe kranten met nieuwe titels, onder strikt toezicht van de "Militärverwaltung". En, zeer merkwaardig, er waren ook enkele "gestolen" krantentitels, zoals "Le Soir", "Het Laatste Nieuws" en "Vooruit", tegen de wil van de eigenaars heropgestart met goedkeuring of zelfs op initiatief van de bezetter.

Het comparatief voordeel van die "gestolen" titels lag in het feit dat de persmachine gedurende heel de bezetting rustig en vlot had kunnen voort draaien, zodat dadelijk na de bevrijding zonder enige onderbreking "business as usual" weer van tel was. Een treffend voorbeeld hiervan is "Het Laatste Nieuws" dat reeds op 5 september 1944 (dus de dag onmiddellijk na de bevrijding!) verschijnt met een speciaal "bevrijdingsnummer", met daarbij - zeer typisch - al meteen ook tekst en uitleg in een hoofdartikel over "Hoe "Het Laatste Nieuws" ter beschikking gesteld werd van de overweldiger".

Totaal anders ging het met "De Standaard", tijdens de bezetting gepubliceerd onder de titel "Het Algemeen Nieuws", maar in september 1944 getroffen door een verschijningsverbod en zelfs onder sekwester geplaatst. Op 10 november 1944 werd dan maar "De Nieuwe Standaard" uitgebracht, in overleg met de familie Sap, eigenaar van "De Standaard", en in oktober 1946 gewijzigd in "De Nieuwe Gids" nadat de familie Sap het sekwester van "De Standaard" had "afgekocht" voor de toen enorme som van 25 miljoen frank.

Om maar aan te duiden dat na de bevrijding de "werkhervatting" bij de persjongens zeer disparaat verlopen is. En dat had natuurlijk alles te maken met de repressie, die bovendien ook in de perswereld nogal vaak een systeem van twee maten en twee gewichten heeft gehanteerd, kennelijk een gevolg van het snel afhandelen van processen in een sfeer van verwarring en intimidatie.

Een strenge repressie

In vergelijking met de toestand na W.O.1 was de repressie nu veel strenger en harder, niet het minst ook in de perswereld. Vooral de regelrechte collaboratiekranten moesten het zwaar ontgelden. Zij kregen niet alleen een definitief verschijningsverbod opgelegd, maar uitgevers, hoofdredacteurs en journalisten moesten zich verantwoorden voor de Krijgsraad. De repressie was genadeloos en er

vielen zeer zware straffen. José Streel, de hoofdredacteur van "Le pays réel" , kreeg zelfs de doodstraf, en het vonnis werd effectief ook uitgevoerd! Een zelfde lot was beschoren voor Robert Poulet, hoofdredacteur van "Le Nouveau Journal", doch door "discrete" bemiddeling van graaf Capelle, secretaris van koning Leopold III, ontsnapte hij aan het vuurpeloton.

Een apart geval vormden de vooroorlogse kranten die niet echt hadden gecollaboreerd maar die onvermijdelijk zich hadden moeten onderwerpen aan de censuurvoorschriften en aan de "richtlijnen" van de "Propaganda Abteilung". Voor de Krijgsraad voerde hun verdediging aan dat zij enkel een "aanwezigheidspolitiek", een "politiek van het minste kwaad" op het oog hadden, waarbij het beter leek zelf de krant te blijven uitgeven dan dit over te laten aan de collaboratie. Ook staafden zij hun werkhervatting na mei 1940 met de oproep van de koning tot algemene werkhervatting en op de aanmoediging en steun hiertoe vanwege politici en notabelen.

Minder bekend is het feit dat reeds *tijdens* de bezetting sommige kranten het niet meer zagen zitten en uiteindelijk de zaak hebben stopgezet, zoals de "Gazet van Antwerpen", de "Volksgazet", "Het Volk", "Het Belang van Limburg", "La Libre Belgique" en "La Dernière Heure". Na maandenlang stilliggen was het heropstarten na de bevrijding nochtans niet zo evident, ook al omdat nogal wat journalisten intussen verdwenen waren of elders een onderkomen hadden gevonden. Dankzij het ACW kon "Het Volk" vlug weer op dreef komen, en het gekke van de zaak is dat een "aangebrande" krant zoals "De Gentenaar" na een "spoedprocedure" toch al op 25 september 1944 opnieuw mocht verschijnen, heel eenvoudig omdat vanuit katholiek-conservatieve kringen druk was uitgeoefend om in Gent het terrein niet volledig te laten innemen door een bij het ACW aanleunende krant, tevens rekening houdend met het verdwijnen van een gezaghebbende katholieke krant als "De Standaard". De herboren CVP wou na de oorlog wel met haar "Kerstprogramma" een echte centrumpartij gaan vormen, … maar het zag er al vlug naar uit dat dit toch een wankele standenpartij zou blijven, met middelpuntvliedende krachten die elkaar blijkbaar het licht in de ogen niet gunden.

Al met al mag gesteld worden dat de repressie een groot aantal journalisten heeft getroffen, meestal ervaren en vakbekwame commentatoren en dus niet zo vlug te vervangen. Het aanschijn van de perswereld is mede hierdoor totaal veranderd. Het werd nooit meer zoals voorheen. Een aantal titels waren verdwenen. *Inhoudelijk* liet de pers overwegend een andere geluid en een andere stem horen als in de vooroorlogse periode, toen er vaak nogal wat "geflirt" werd met fascistische stromingen. Dit was nu "taboe" geworden, ofschoon nooit helemaal echt verdwenen.

Met deze inleiding wordt een beeld geschetst van de Belgische perswereld bij de bevrijding in september 1944. Deze toelichting vooraf is hier zeker op zijn plaats. Want anders kan "le lecteur non averti" misschien soms geschokt of geërgerd worden bij het lezen van sommige uitlatingen die toen heel "normaal" waren maar nu wel anders kunnen overkomen !

De pers aan de vooravond van de bevrijding

Opvallend is dat bij een overzicht van de pers *aan de vooravond* van de bevrijding kennelijk van toepassing is "Errare humanum est, perseverare diabolicum!". Het is inderdaad ongelooflijk, hoe zelfs na de doorbraak van de geallieerden in Normandië (terwijl anderzijds het Oostfront begon ineen te storten!), de gecensureerde pers nog steeds deed alsof er eigenlijk niets of toch niet veel aan de hand was. De bezetter deed er nog een schepje bovenop door, nog slechts enkele dagen vooraleer het land bevrijd werd, ostentatief in de pluche zetels van de Senaat een keiharde "Zivilverwaltung" te installeren, ter vervanging van de iets te "soft" geworden Militärverwaltung". Souvent la réalité dépasse la fiction ! Maar tussen droom en daad staan er praktische bezwaren …

Dit "persoverzicht" wordt dan ook ingezet met een paar krantentitels uit die wereldvreemde periode. Vooreerst "De Nationaal Socialist" – Weekblad van de Eenheidsbeweging VNV" van 24 juni 1944, die met als hoofdartikel "Bolsjewisme blijft vijand nr. 1", het deuntje blijft herkauwen van een mondiale communistische samenzwering, waartegen "*alle* verdedigers van het christelijk Avondland" front zouden moeten vormen in plaats van elkaar te bestrijden. Dat dit eigenlijk wel betwijfeld wordt , mag indirect blijken uit het citeren, in de linkerbovenhoek van de voorpagina, van een gedicht van Cyriel Verschaeve : "Wij heffen hart en handen voor 't heil der Nederlanden, en zweren vast den eed *: tot doodsbeproefde* trouwe, Wilhelmus van Nassouwe, met u te staan gereed!".

Intussen horen wij een totaal ander geluid in het sluikblad "FRONT" – Nationaal Orgaan van het Onafhankelijkheidsfront" (juni-juli 1944). In het hoofdartikel "De strijd in het Westen" wordt onomwonden vastgesteld "in feite is er geen Europese vesting meer, er is nog slechts een Duitsland dat langs alle kanten is opgejaagd en dat verwoed strijdt om aan zijn lot te ontsnappen". Het artikel eindigt met "De bezetter uit het land! Alle patriotten verenigd voor de bevrijding van het vaderland!"

"De Dag" – "Onafhankelijk Morgenblad" van 5 juli 1944 publiceert een "Balans van de eerste maand der invasie" en troost zich hierbij met de gedachte "De geallieerden bezetten één procent van de totale oppervlakte van Frankrijk". En heeft het tegelijk over "Verbitterde gevechten aan het Oostfront", waarbij wordt toegegeven "De Duitse troepen ontruimden de steden Minsk en Polozk" (of, met andere woorden, de Russen naderen nu reeds Polen!).

Weerom een totaal ander geluid: het sluikblad "De Roode Vaan" – Orgaan der Vlaamse Communistische partij" van 5 augustus 1944 heeft het al over "De finale strijd" en "België in den strijd voor de bevrijding". Ten bate van de eigen partij wordt er al vooruit gekeken naar de eigen machtspositie *in een bevrijd België* : "Versterkt de Communistische Partij, dit is uw plicht !".

Ongetwijfeld een "buitenbeentje" in dit persoverzicht is "Onafhankelijk België", weekblad *uitgegeven in Londen* door de Belgische regering in ballingschap. In het nummer van 14 augustus 1944 verschijnt het hoofdartikel "De meesters en hun knechten", uitzonderlijk ook tegelijk in het *Engels* ("The masters and their servants"), duidelijk opdat *ook de Britten* precies zouden weten wat de Belgische regering nu op het oog had, gelet op de nakende bevrijding van het land (dit nummer valt niet toevallig samen met de beslissende vernietigingsslag in de "Falaise pocket"). De boodschap is gericht aan de "knechten van Hitler, die zich in een roekeloos avontuur hebben gestort". In het daaropvolgend nummer van 19 augustus gaat het om "De ambtenaren onder de bezetting – Nu moet er tot de beslissende strijd overgegaan worden", een waarschuwing en tevens een oproep tot het in het vaderland achtergebleven overheidsapparaat. Het is duidelijk: de ballingschap nadert zijn einde en de regering maakt zich klaar om terug te keren naar België.

Maar "Het Laatste Nieuws" heeft daar nog geen oren naar. In de krant van 31 augustus (dus nog kort vooraleer de geallieerden België bevrijden) heeft men het over "Bloedterreur en hongersnood in Gaullistisch Frankrijk", "Oprichting van een nieuw en vast front waarschijnlijk" en tevens over "Het vreselijk lot van Warschau – Een hele bevolking in ellende en wanhoop gedompeld". Een vluchteling uit Warschau verklaart : "Mocht God mijn landgenoten toch *voor hun lichtzinnige daden* behoeden, waarvoor wij allen een vreselijke tol moeten betalen". Een vingerwijzing naar de "lichtzinnige daden" van het verzet alhier … en meteen een waarschuwing voor harde Duitse tegenmaatregelen.

Een representatieve keuze uit een aantal krantentitels

Nr 3 Juni Juli 1944 Prijs : 1 Fr.

FRONT

Nationaal Orgaan van het Onafhankelijkheidsfront

DE BEZETTER UIT HET LAND!

Front van juni/juli 1944

PRIJS : 2 FRANK

NATIONAALSOCIALI

Weekblad — Orgaan van de Eenheidsbeweging V. N. V.

KANTOREN : Somerstraat 22, Antwerpen. — Telefoon : 366.53 Postrekening nr. 4902.22

ABONNEMENTEN . tot einde 1944: fr. 45,—; tot einde Sept.: fr. 22.50. Veldpost tot einde Sept.: fr. 21.—. Duitschland: per maand fr. 10,—; tot einde 1944: Rm. 5.—. Te storten op postcheckkonto nr 800 Berlin van Dresdner Bank met vermelding op de strook : Voor rekening nr 694/800 « Volk en Staat », Antwerpen.

Lees op blz. SOCIALISME V Een reportage « VOOR MOED

sjewisme blijft vijand nr 1

"De Nationaal Socialist" van 24 juni 1944

DE DAG

ONPARTIJDIG MORGENBLAD — IN WOORD EN BEELD

274 — WOENSDAG 5 JULI 1944 2 BLADZIJDEN — PRIJS : 1 FRANK

Bureelen, redaktie, administratie: Pomastraat, 9-14 ANTW — Telefoon : 339.99 - 339.96 - 339.97 - 339.98 - 339.99 —

REDAKTIE BRUSSEL : Brootstraat, 30. Tel. 17.02.54 REDAKTIE GENT : Clementinalaan, 62. Tel. 638.09

ste ie van de

Verbitterde gevechten aan het Oostfront

Verklaring van Churchill over de «V. 1» ZAL DONDERDAG WORDEN AFGELEGD

"De Dag" van 5 juli 1944

2016-230

DONDERDAG 20 Juli 1944 Hooimaand

Jaarg. 27, Nr 172
Prijs : 1 Frank
Abonnementen :
Tot einde Sept. fr. 80,—
Per maand 25,50
Zondagabl tot 30.9.44 9,—

KANTOREN :
Somersstraat 22 Antwerpen
Telef. 386.53 Postr. 77.08

VOLK en STAAT
uitgave B

ZIJN DIE ROOVERS EN MOORDENAARS GOEDE VADERLANDERS ?

Het volstaat de Franschtalige bladen van de laatste weken even na te slaan om daaruit een bloemlezing te

In een gemeente van de Borinage dringen een zestal bandieten een woning binnen op het oogenblik dat de

Duitsch burgerlijk bestuur in België en Noord-Frankrijk

Rijkskommissaris : Gauleiter Grohé

"Volk en Staat" van 20 juli 1944

4e illegale jaargang — Nr 39 5 AUGUSTUS 1944 Prijs : 1,00 fr.

DE ROODE VAAN

Orgaan der Vlaamsche Kommunistische Partij

DE FINALE STRIJD

In den loop van de zeven weken dat het offensief in het Oosten duurt, is het front onop- voorschijn : zij achtten de overwinning onmogelijk en zij zaven het Hitler-regime de verantwoorde-

BELGIE IN DEN STRIJD VOOR DE BEVRIJDING

Het Intergeallieerde Opperkommando heeft in

"De Roode Vaan" van 5 augustus 1944

AVONDUITGAVE B Donderdag, 10 Augustus 1944 8de JAARGANG, Nr. 189

DE GAZET

Redactie en Beheer : 46 NATIONALESTRAAT, 46 ANTWERPEN — Telefoon 239.30 POSTREKENING DE VLIJT : 178.14 ABONNEMENTPRIJS VOOR 3 MAANDEN 62,50 FRANK Prijs per nr. 1,— fr.

ND

RIJPARMEN UIT

RAAL- NOORD- EN

Amerikaansche bommenwerpers bombardeeren een

DE BEKEERDE BOLSJEWIEKEN AAN 'T WERK

"IN SOWJET - ITALIË ZULLEN GEEN KERKEN MEER BESTAAN"

Geen eten voor kerkbezoekers

"De Gazet" van 10 augustus 1944

Onafhankelijk België, 19 Augustus, 1943.

NUFIX is good for your hair

ONAFHANKELIJK BELGIË

RENSON & STAFFORD (BROD), LTD.
MANUFACTURERS, SHIPPERS AND EXPORTERS
Represented all over the World

Donderdag, 19 Augustus, 1943—Vierde jaar Nr. 33 — Weekblad — 25, Eaton Place, London, S.W.1. Tel. Sloane 9129 — Prijs : 1 Penny

Vaderlanders overmeesteren een Wapendepot

DE DRANG NAAR VRIJHEID
Een algemeene strekking

Een bekend Monument weggenomen

WAPENS EN MUNITIE BUITGEMAAKT

"Onafhankelijk België" van 19 augustus 1943

Prijs : 1 frank

HET LAATSTE NIEUWS

Donderdag 31 Augustus 1944 . . . DAGBLAD OCHTENDBLAD. — 57e Jaargang. Nr. 210

Het vreeselijke lot van Warschau

Een heele bevolking in ellende en wanhoop gedompeld

Een speciale korrespondent van het Krakausche blad Goniec Krakowski brengt in de Deutsche Zeitung in den Niederlanden het volgende verslag over den opstand in Warschau :

kend op de gemoederen gewerkt. Zijn mannen zelf verwijten Komorowski dat hij het slachtoffer van bolsjewistische provokateurs geworden is. In de straten, waar zwarte rookwolken hangen, spelen

Oprichting van een nieuw en vast front waarschijnlijk

EEN RADIOTOESPRAAK VAN LUITENANT-GENERAAL DITTMAR

De bekende militaire kommentator van de groot-Duitsche radio, luitenant-generaal Dittmar, ver-

Bloedterreur en hongersnood in Gaullistisch Frankrijk

TALRIJKE BEKENDE PERSONALITEITEN AANGEHOUDEN

HONGERSNOOD TE PARIJS

Madrid, 30 Aug. — Uit Washing-

TERREUR TE THONON

Het Zwitsersche linksche blad La Revue publiceert de volgende

"Het Laatste Nieuws van 31 augustus 1944

ET VLAAMSCHE LAND

Prijs per nummer 1,— fr.

OCHTENDBLAD
Nationalestr. 40, Antwerpen. — Postcheckrekening 44.99 .. Tel. (5 lijnen) 239.30-36-37-38-39.

Zaterdag, 2 September 1944
Uitgave B * * * *

DE TOESTAND OP DE FRONTEN

Onverwachte tegenaanval der

Dr GOEBBELS IN «DAS REICH»

Duitschland's

Zoekt Bulga komst met

"Het Vlaamsche Land" van 2 september 1944

N° 85 PRIERE DE FAIRE CIRCULER CE JOURNAL 3 Septembre 1944

LA LIBRE BELGIQUE

NOUVELLE SÉRIE DE GUERRE
FONDÉE LE 15 AOUT 1940

RÉDACTION ET ADMINISTRATION : OBERFELDKOMMANDANTUR. 1, PLACE DU TRONE. BRUXELLES
EDITEUR RESPONSABLE : PETER PAN, JARDIN D'EGMONT, BRUXELLES

Fut foi dans nos destinées. Un pays qui se défend s'impose au respect de tous. Ce pays ne périt pas! Dieu sera avec nous dans cette cause juste.
ALBERT, Roi des Belges

Entre le sacrifice et le déshonneur, le Belge de 1940 n'hésite pas plus que celui de 1914. La lutte sera dure, mais nul ne peut douter du succès final. La cause de la Belgique est juste. Avec l'aide de Dieu, elle triomphera.

"La Libre Belgique" van 3 september 1944

ZONDAG 3
MAANDAG 4
September 1944
Herfstmaand

UITGAVE A

Jaarg. 27, Nr 210
Prijs : 1 Frank
Abonnementen
Tot einde Sept. fr. 21,—
Per maand 93,50
Zondagabt. tot 30.9.44 4,—

KANTOREN :
Somerssraat 22 Antwerpen
Telef. 386.53 Postr 77.06

VOLK en STAAT

Uitgave A

DIETSCHLAND HOUZEE!

"Volk en Staat" van 3 september 1944

Uitbundigheid is geboden
Wanorde is uit den booze

De Tijd

Nr. 1 Maandag 4 September 1944 Prijs: 0,60 Fr.

Oproepbevel van de geallieerde legers aan de Belgische Bevolking

"De Tijd" van 4 september 1944

Terug

5/9/1944 57e Jaargang Nr 1

LAATSTE NIEUWS

van vroeger

Eigenaar : J. HOSTE

Bestuurder : C. BAEYENS ; Hoofdredakteur : M. STIJNS

. PRIJS : 1 FR.

ING!

OP 26 JULI 1940 werd « Het Laatste Nieuws » onder bedreiging van aanhouding door de Gestapo en deportatie naar Duitschland aan zijn wettigen

"Het Laatste Nieuws" van 5 september 1944

Onafhankelijk België, 7 September, 1944.

RENSON & STAFFORD (BROD), LTD.

MANUFACTURERS, SHIPPERS, AND EXPORTERS

Represented all over the World

ONAFHANKELIJK BELGIË

De Fransche Mosterd "La Favorite"

In inderdaad de uitverkorene

Gebruik hem met vleesch, kaas, vleeschpastei of sandwiches. Aan ieder gerecht geeft hij een prikkelenden smaak. De kwaliteit is steeds dezelfde. Hij blijft verrassen tot den laatsten lepel. "La Favorite" is de cocktail onder de mosterdsoorten.

In potten van 9d. 10d. en 1/-

Overal te verkrijgen

CONTINENTAL COMESTIBLES, Ltd. 14-18 High Holborn, London, W.C. 1

Donderdag, 7 September, 1944 — Vijfde jaar Nr. 36 — Weekblad — 25, Eaton Place, London S.W.1 Tel. Sloane 9129 — Prijs : 1 penny

DE BEVRIJDING

"Onafhankelijk België" van 7 september 1944

19 MEI 1945 — 40, Van Iseghemlaan, Oostende — 2 bladzijden — 2 Fr. — H. R. O. 1659

ONS BLAD WORDT VAN HEDEN AF AAN 2 FR. VERKOCHT.

DE ZEEWACHT

SINKSEN

Zondag is het Sinksen en dan is het weer te Kerk, want wij vieren de verjaardag van ig, van den H. Geest.

n ooit heeft men die geest noodig, want aan 't vernieuwen en, in die vernieuwing, el de diplomaten als de kleinen verlicht t alles beter zou gaan, dat er een totale nd kome, die, in de familiën, zoowel als t, geluk en welvaart doet heerschen.

Grootscheepsche Zuivering

Zondag en Maandag, 13 en 14 Mei 1945, gutsloos in staat een groot gewoel. Wij kunnen het niet goedkeuren, maar wij verstaan het. Het is de volksreactie tegen de onmenschelijke behandelingen, in de concentratiekampen gepleegd, tegenover onze ongelukkige medeburgers. Het is ook een soort protest tegen een zekere lamlendigheid van de overheid in zuiveringszake. Nochtans, mag zulks niet gebeuren. Het Gerecht is daar om de straffen uit te waardigen en toe te passen. Het is dus noodzakelijk, dat de overheden onmiddellijk maatregelen nemen om de gerechtigde misnoegdheid van het volk te stillen, en opdat de openbare macht niet meer door gewelddaden zou gestoord worden.

Gleiwitz - Odessa Oostende

Jozef Mollet, zoo is de naam van de man van wie « De Zeewacht » de lijdensweg zou vertellen.

Jozef Mollet was getrouwd, had 2 schoone kinderen en was werkman op de « Union Chimique ». Hij was ten actief lid van de Witte Brigade. Op zekeren dag was hij op de Rozierlaan, toen er opeens een auto voor hem stopte. Twee mannen sprongen er uit en vroegen « Schein, bitte ». Hij haalde zijn paspoort uit,

Snuffelaar

Een SS man in geworpen

Maandag voormiddag, bij de aankomst van Brussel, bevond zich een groote menigte, gelijks het geval is terugkomst af te wachtingsvoerden en politiel Onder de uitstappend vond zich een zeker welks nog op den Mei heeft. De menschen middelijk in hem een S

"De Zeewacht" van 19 mei 1944

DE VLAAMSE OUDSTRIJDER

ORGAAN VAN HET NIEUW VERBOND DER VLAAMSE OUDSTRIJDERS

REDACTIE EN BEHEER : EM. JACQMAINLAAN, 124, BRUSSEL. TELEFOON : 173465 POSTCHECKREKENING : N° 4900.71.

ABONNEMENT per TRIMESTER 17,50 fr. OP ALLE POSTKANTOREN

ZONDAG 6 JULI 1947. WEEKBLAD 3e JAARGANG Nr 14.

11 JULI 1947

Ieder volk heeft een nationale feestdag, soms zo maar een dag genomen uit de ge-

Bedenk echter dat het niet een tekort aan nationaal bewustzijn is, dat deze herdenkin-

De Mislukte Repressie

't Komt laat, maar 't komt toch. Iedereen spreekt en schrijft nu van de mislukte re-

Wij hebben gewaarschuwd tegen het on-noemlijke en onmeetbare kwaad dat aan het

"De Vlaamse Oudstrijder van 6 juli 1947

Via "De Gazet" van 10 augustus 1944 krijgt de bevolking intussen een voorsmaakje van wat ons te wachten staat indien de "bolsjewieken" de macht zouden overnemen : "Rusland steekt zijn grijparmen uit" en "In Sovjet Italië zullen geen kerken meer bestaan".

Als "hekkensluiter" in heel die aaneensluiting van radeloze "wishful thinking" doet "Het Vlaamsche Land" van 2 september 1944 een "Oproep tot de bevolking" samen met "Een waarschuwing van de Duitse autoriteiten" en een artikel over "Duitsland's onwrikbaar vertrouwen". Kafka achterna !

Dit chronologisch "persoverzicht" laat zich in zekere zin lezen als een *thriller* met allerlei verrassende en onvoorspelbare wendingen en intriges. De normaliter gescheiden perioden *voor en na* de bevrijding lopen daarbij soms bizar door elkaar heen. Hoe rijm je dat te saam ? De historicus kan enkel beide perioden best *als één geheel* beschouwen !

Een ex-medewerker van de "Militärverwaltung" vatte die vreemdsoortige toestand samen als volgt : "Die Sehnsucht nach einem starken Führer (das heisst der Reichsführer SS), der ja alles in die Hand nimmt, der die lähmenden Zweifel an den Endsieg ausräumt und auf eine klare Richtung drängt, wächste offenbar, … obwohl jeder Mitlaufer in Kauf nehmen müsste, dass seine eigenen Anteile bei einer SS Machterhöhung drastisch an Wert verlören. Aber grundsätzlich waren viele froh, wenn einer wie Himmler voranginge!" (Heimwee naar een sterke man (meer bepaald de Reichsführer SS) die zelf alles in handen neemt, die de verlammende twijfel aan de eindoverwinning opruimt en die aandringt op een klare richting, dat groeide duidelijk aan, … alhoewel iedere meeloper daarbij ermede genoegen moest nemen dat zijn eigen aandelen bij een toename van de macht van de SS drastisch in waarde verminderden. Maar ten gronde waren velen al heel blij dat iemand als Himmler het voortouw ging nemen!). En die houding werd perfect weerspiegeld in de collaboratiepers.

Maar die onwaarschijnlijke oogverblinding, welke verklaring vind je hiervoor?? Die dacht ik te vinden bij een Duitse collega (ex-Wehrmachtofficier) die dit zag als volgt : "In diktatorisch regierten Staaten wird die Bevölkerung zu Spiessbürgern erzogen, was eine Beschränkung auf das kleine eigene Umfeld bedeutet und damit ein Ausblenden der Welt da draussen. Man meint, seine Scholle verteidigen zu müssen, vor allem gegen andere Meinungen, und übersieht dabei die fortschreitende emotionale, politische und kulturelle Verarmung, innerhalb der Gesellschaft und eben auch bei sich selbst" (In een dictatuur wordt het volk opgekweekt als burgermannetjes, met een inkapseling tot de

kleine eigen omgeving en meteen een afscherming van de buitenwereld. Men denkt zijn geboortegrond te moeten verdedigen, vooral tegen andere meningen, en ziet over het hoofd de voortschrijdende emotionele, politieke en culturele verarming, binnen de maatschappij maar ook bij zichzelf).

Die mentale "inkapseling" wordt geïllustreerd door een hoofdartikel in het allerlaatste nummer van "Volk en Staat" (partijkrant van het VNV), … verschenen op 4 september 1944 ! En dit onder een (in blokletters!) in het oog springende "DIETSLAND HOUZEE! – deze oorlog *en wij*". De hoofdredacteur Jan Brans had toen reeds een veilig heenkomen gezocht in Spanje, bij geestesgenoot Franco. Op de ontmoedigde redactie had een vrouw, filmcriticus Jeanne De Bruyn, de euvele moed om het zinkend schip over te nemen. Een tragische figuur, zoals zoveel anderen totaal misleid maar kennelijk toch nog een oprechte "gelovige in de goede zaak". Dit blijkt uit dit artikel, dat door de historicus (of door een psycholoog?) aandachtig mag bestudeerd worden. Haar betoog klinkt als een *geloofsbelijdenis* onder het mom van een sarcastische schuldbelijdenis van een strijdlustige vrouw die het altijd zeer goed gemeend heeft en die nu, in het aanschijn van "de smadelijke ondergang", nog steeds niet wil toegeven dat het gevaarlijk en noodlottig was om met het *Herrenvolk* kersen te willen eten! Het doet denken aan (en is misschien geïnspireerd door) de psalm "Judica me … et discerne causam meam de gente non sancta". Maar daar de meeste collaborateurs toen reeds halsoverkop "tijdelijk waren uitgeweken" naar Duitsland (waar zij een kortstondige "Vlaamsche Landsleiding" vormden), zullen nog slechts weinig "kameraden" hebben kunnen kennis nemen van haar hoofdartikel. Dit "politiek testament" is als "boodschap" dubbelzinnig dan ook veeleer gericht aan "de witten" dan aan "de zwarten". En het getuigt van een mentaliteit die ook na de oorlog de "incivieken" bestendig bezield heeft en die dan ook mede de oorzaak is van het uitblijven van een algemene amnestie. Zeer typisch besluit zij met "Wij hebben iets gedurfd en iets gewaagd. Misschien, als wij achter de tralies zitten, komen er wel goede geesten die ons bevrijden, de spreuk indachtig "Wer immer strebend sich bemüht, den können wir erlösen …" (wie zijn best doet om steeds een streefdoel te hebben, hem wacht de bevrijding),… en dit dan gevolgd door (in blokletters!) "ONS VOLK ZAL NIET VERGAAN !"

.

Bevrijding als mediagebeuren

Dat het perslandschap *aan de vooravond* van de bevrijding hier nogal uitvoerig aan bod komt, heeft duidelijk een reden. De slaafse onderwerping (tot in het onzinnige) van de collaboratiepers staat immers *in schrille tegenstelling* tot wat dadelijk na de bevrijding met alle mogelijke superlatieven gepubliceerd wordt ! En "dadelijk" betekent hier inderdaad metterdaad onmiddellijk !! Treffend voorbeeld hiervan is "La Libre Belgique" van (let wel!) 3 september 1944, dus *aan de vooravond* van de bevrijding. Om die reden is de redactie van deze sluikkrant zogezegd nog steeds gevestigd in de "Oberfeldkommandantur" (Troonstraat, Brussel) en is de verantwoordelijke uitgever "Peter Pan". Dit speciaal en razend snel uitgegeven bevrijdingsnummer wordt uitgereikt met "prière de faire circuler ce journal". In het hoofdartikel "Honneur à nos libérateurs" wordt gesteld dat "quatre ans d'attente n'ont point ébranlé notre foi en la victoire du Droit et de la Liberté". In een *parallel hoofdartikel* "Honneur à la résistance" wordt toch al meteen de aandacht erop gevestigd dat de bevrijding niet alleen het werk is van onze "libérateurs" maar ook de vrucht van onverpoosde en onverschrokken inzet van onze verzetstrijders. Of met andere woorden: indien de "Militärverwaltung" nu onvermijdelijk wordt vervangen door een geallieerd militair bestuur, dan zal het georganiseerd verzet hierin toch ook enige inspraak en medezeggenschap moeten krijgen. Gouverner c'est prévoir !

Een dag later verschijnt op 4 september "De Tijd" met een "Oproepbevel van de geallieerde legers aan de Belgische bevolking" onder het motto "Uitbundigheid is geboden – Wanorde is uit den booze". Want "de bevrijdingsbeweging mag niet in wanorde ontaarden". Het is nogal duidelijk dat de nog

niet teruggekeerde regering in Londen mede achter dat "Oproepbevel" staat. De vrees is niet ongegrond dat "de straat" het roer zal overnemen, … wat inderdaad ook een tijdlang gebeurd is.

Bijzonder merkwaardig is het speciaal bevrijdingsnummer van "*Terug van vroeger* - Het Laatste Nieuws" van 5 september 1944. In een editoriaal "Hoe *Het Laatste Nieuws* ter beschikking gesteld werd van de overweldiger – De geschiedenis van een verraad" wordt uitvoerig ingegaan op de omstandigheden waarin op 26 juli 1940 deze krant "aan zijn wettige eigenaar werd ontstolen" en daarna "tot 3 september 1944 ten dienste werd gesteld van de propagandadienst van de overweldiger". Dit had zo wel zijn reden want uit processen voor de Krijgsraad zou al vlug blijken dat sommige "gestolen" kranten toch wel stilzwijgend of na een vorm van overeenkomst met de eigenaars verder waren verschenen. De beste verdediging is de aanval ! Vandaar dan ook alvast de waarschuwing "Zij die van deze gestolen titel en onwettig bemachtigde firmanaam gebruik gemaakt hebben, zullen zich voor het Belgische gerecht moeten verantwoorden".

In Londen doet "Onafhankelijk België" op 7 september 1944 ook nog (en welhaast voor de laatste maal) zijn duit in het zakje. In een hoofdartikel "DE BEVRIJDING" geeft "de oorlogsverslaggever van het agentschap INBEL" een reportage over "Hoe de geallieerde legers België zijn binnengerukt". In een ander artikel begint de regering in ballingschap reeds vooruit te lopen op de mogelijkheden tot bestuurbaarheid van het land bij haar nakende terugkeer in België: "Een bepaling van de wettelijkheid – De *ongeldige* besluiten van de Secretarissen-Generaal". Voor juristen is dit een interessante tekst omdat een poging wordt gedaan om juridisch enige klaarheid te scheppen in een zeer omstreden materie, namelijk *hoe* een ambtenaar (die immers statutair steeds "op post moet blijven") onder een bezettende overheid zijn functie moet *blijven* uitoefenen in het belang van het land en de bevolking. En wat dan met de ambtenaren die in 1940 waren gevlucht naar Engeland ? (een vraag die niet hoefde beantwoord te worden … vermits Duitsland de oorlog verloren had).

Voor het overige verkondigden alle bevrijdingskranten eenstemmig en eensluidend hetzelfde. Het heeft dan ook geen zin om hier verder uitvoerig op in te gaan. Wij beperken ons hier tot de geciteerde kranten omdat zij telkens, direct of indirect, ook reeds iets aangaven dat een blik wierp op *de nabije toekomst*. Want heel die uitbundige bevrijdingsroes zou uiteraard van voorbijgaande aard zijn. Zoals "Het Laatste Nieuws" het reeds in zijn bevrijdingsnummer duidelijk stelde : "Na de bevrijding zonder verpozen *opnieuw aan het werk* !".

Wat betreft die blik op de nabije toekomst, waagde het slechts in 1947 voor het eerst iemand publiek een *kritisch* geluid te laten horen omtrent het repressiebeleid. Met name "De Vlaamse Oudstrijder – Orgaan van het Nieuw Verbond der Vlaamse Oudstrijders" d.d. 6 juli 1947, in een hoofdartikel "De *mislukte* repressie". Ook al ging het hier om een gezaghebbend persorgaan boven alle verdenking, toch vergde het toen een flinke dosis moed om die aanklacht tegen de uitwassen van repressie en epuratie aan te durven, in een tijdsperiode die samenviel met o.a. het geruchtmakend proces tegen de beulen van Breendonk. Er staan in dat merkwaardig artikel (voor die tijd) erg opvallende zienswijzen, zoals "Om liefde en hoogachting voor het vaderland aan te kweken, om burgerzin ingang te doen vinden bij het volk, deed men er beter aan, helden te huldigen en tot voorbeeld te stellen dan de meest ongerijmde straffen uit te spreken". Een nieuwe lente, een nieuw geluid ??

In dit persoverzicht mag *de lokale pers* zeker niet ontbreken. De keuze valt hierbij op "De Zeewacht" van 19 mei 1945, precies omdat in een hoofdartikel ook al wat verder wordt gekeken naar aanleiding van "groot gewoel in stad" op 13-14 mei 1945, "de volksreactie tegen de onmenselijke behandeling in de concentratiekampen gepleegd tegenover onze ongelukkige medeburgers". Er volgt een hele beschrijving van al dat "gewoel" : "Een 70-tal huisgezinnen hadden het erg te verduren. Gans den inboedel werd op straat geslingerd en in brand gestoken". De redactie kan die "volksreactie" niet

goedkeuren "maar verstaat het". Want het is ook een "protest tegen een zekere lamlendigheid van de overheid in zuiveringszaken". Toch wijst de redactie erop dat "het Gerecht daar is om straffen uit te vaardigen en toe te passen". Want "onze Gerechtshoven bestaan daarvoor".

Al met al was de bevrijding meteen ook een onvergetelijk mediagebeuren, enig in de geschiedenis van ons land ! En opvallend is dat in de sluikpers die bevrijdingsroes veelal reeds begonnen was toen het land *nog niet* was bevrijd, terwijl anderzijds de collaboratiekranten hardnekkig hetzelfde verhaal bleven verkondigen, ook al stond het schuim reeds aan hun lippen (en mochten zij al vrezen voor "bijltjesdag"!). Een mediagebeuren met velerlei facetten ! *Du jamais vu !*

Radio en film

Door heel die heisa rond de bevrijdingskranten werd de radio enigszins in de schaduw gesteld. Nochtans was de rol en de betekenis van de radio tijdens de bezetting van groot belang voor de geallieerde oorlogsinspanning, ... en ook nog na de bevrijding tot de oorlog definitief zou eindigen in 1945. Tijdens de bezetting ging het om de BBC (en Jan Moedwil) en zeker niet om Radio Brussel (die door vrijwel niemand werd beluisterd, zelfs de Duitsers luisterden naar de BBC!). Na de bevrijding heeft de herrezen N.I.R. zich naar best vermogen ingezet, niet alleen op radioverslaggeving ("het gesproken dagblad") maar ook op cultuur en ontspanning, zoals de "bonte avond" op zaterdag. Er werden nieuwe schlagers en zangers gelanceerd en vanzelfsprekend deden jazz, swing en boogie woogie hun intrede, ook al werd dat in bepaalde kringen nog niet echt gesmaakt. Maar wij werden "veramerikaniseerd" dat het een lieve lust was ! In dat opzicht heeft de radio ongetwijfeld een grote bijdrage geleverd. Want wie had toen al een platendraaier? Welke café had toen reeds een jukebox ? Wij bleven "vastgekleefd" aan ons radiotoestel, wellicht meer nog dan thans aan een TV.

Eveneens nogal onderschat is het toenmalig filmgebeuren. Film wordt niet gezien als een medium doch als een vorm van cultuur en/of ontspanning. Maar destijds was film in zekere zin en in zekere mate *ook een medium*, niet alleen omwille van het filmjournaal maar *inhoudelijk* ook ingevolge *de keuze* van de films (waarin Goebbels in zijn gloriejaren een grootmeester was!). Die keuze werd na de bevrijding vanzelfsprekend totaal anders als voordien tijdens de bezetting. Aanvankelijk was het probleem wel dat nieuwe films (doorgaans Amerikaans of Engels) niet vlug beschikbaar waren (tenzij voor een militair publiek). Tijdens de bezetting hadden de Duitsers alle "verwerpelijke" films vernietigd. Maar de cinemazalen konden en mochten nu zeker niet leeg blijven! Gelukkig werden ergens nog enkele filmlassen ontdekt die aan de vernietiging waren ontkomen, weliswaar films van de jaren dertig, *but who cares?* Vanuit Frankrijk werden wij overigens ruim voorzien van meer recente films. En niet te vergeten : het kassucces "Gone with the wind" (nochtans een al wat oudere film van 1939, maar hier nog niet vertoond) heeft toen maandenlang alle filmzalen veroverd. Tussen haakjes : ingevolge de plotse toestroom van "wufte"of "minder geschikte" films kreeg de katholieke filmkeuring het opnieuw erg druk, want er moest angstvallig gewaakt worden over "de ziel van het kind, de zedelijke gaafheid van onze opgroeiende jongeren en de zielenadel van ons volk".

Maar waar het eigenlijk écht om gaat : sociaalbewogen en maatschappijkritische filmmakers (zoals Costa-Gavras of Ken Loach) zijn thans een uitzondering die de regel bevestigt. De geldverslindende filmindustrie is onvermijdelijk allang *big business* geworden, die er geen behoefte aan heeft om nog ergens een boodschap uit te dragen en te verkondigen. In een interview, op de vraag "What about social consciousness ?", antwoordde Alfred Hitchcock schamper "Samuel Goldwyn said : Messages are for *Western Union* !". Meteen betekende dit het einde van de film als medium.

Besluit

De toenmalige media waren zeker niet elkaars concurrenten. Er was een *positieve wisselwerking* en zij vulden elkaar aan. Op die manier werd de bevrijding zelf een kolossaal mediagebeuren, zonder voorgaande in onze geschiedenis. Sedertdien werd iedere gebeurtenis nauwlettend gevolgd door de media, in zoverre dat het nieuws wordt "gemaakt" door de media, want zonder hun aandacht heeft virtueel nieuws geen "nieuwswaarde", wat een serieus probleem begint te worden. In de westerse landen heerst in brede lagen van de bevolking een toenemende sociale ontevredenheid ingevolge globalisering, en dit met kwalijke politieke gevolgen. Dit wordt gevoed door het feit dat velen het gevoel hebben dat intrinsiek belangrijke gebeurtenissen of ontwikkelingen worden weggemoffeld of nauwelijks aangeraakt. Anderzijds zien zij in het journaal hoe aan "non-events" en onbenulligheden uitvoerig aandacht besteed wordt. Commerciële zenders en tabloids zorgen voor hersenspoeling. *Reality TV* ? Gaan wij terug naar de tijd van "hou jij ze arm, ik hou ze dom"? "De minimis non curat praetor" ... maar is dat nog zo ?? Of terug naar "Panem et circenses" ? (geef het volk brood en spelen, ... of actueel een consumptiemaatschappij en veel sportevenementen). Overstelpt met uiteenlopende berichtgeving, heeft er zich overigens in ons waarnemingsvermogen een "dode hoek" ontwikkeld, waardoor we in het mediaverkeer niet meer tijdig het gevaar zien opdagen.

In september 1944 wisten de toenmalige media alleszins zeer goed wat *echt* nieuwswaarde had ! Ze hadden dan ook gedurende vier lange en bange jaren ruimschoots hierover kunnen én moeten nadenken. Misschien is er hier thans voor de historicus nog een rol weggelegd qua "fact finding" en "Wahrheitsfindung" ? ...omdat een historicus geen journalist is en bijgevolg geen keuze (en exit) hoeft te maken in de feiten die hij weet bloot te leggen, bronnenmateriaal waaruit hij na grondige analyse de nodige conclusies dient te trekken. De historicus als onderzoeksjournalist ? "Wer immer strebend sich bemüht, den können wir erlösen ..."

(wordt vervolgd)

LIDGELD 2017

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2017 vastgesteld als volgt:

Aangesloten lid €25

Mogen wij vragen gebruikt te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Enkel zij die nog niet betaald hebben vinden hierbij een stortingsbulletin (laatste storting ontvangen op 29 november).

Fernand MUS
Penningmeester

ANATOLE FRANCE WAS OOK IN OOSTENDE

door **Yves DINGENS**

Het gebeurt wel eens dat eertijds beroemde schrijvers na enkele decennia wat in de vergetelheid raken. Dit is ook het geval met de Franse auteur Anatole France (1844-1924), nochtans Nobelprijs-winnaar voor literatuur in 1921.

Zijn oeuvre omvat diverse genres (poëzie, theater, sociale en literaire kritiek), maar hij werd vooral bekend als romancier met werken als 'Le crime de Sylvestre Bonnard', 'Le Lys rouge', 'Le Livre de mon Ami', ' Les Dieux ont soif', 'La Rôtisserie de la Reine Pédauque', 'L' Affaire Crainquebille', de vier delen van 'Histoire contemporaine', ('L'Orme du Mail', 'le Mannequin d'osier', 'L'Anneau d'améthyste', 'Monsieur Bergeret à Paris'), 'Les Opinions de Jérôme Coignard', 'Thaïs', L' Ile des Pingouins' e.a. Zijn werken, geschreven in een zeer zuivere, verzorgde taal, getuigen van een zeker scepticisme en een zachte ironie. Op esthetisch gebied was hij eerder conservatief, maar politiek was hij vooruitstrevend. en stelde hij zijn pen ten dienste van diverse manifestaties van de militante linkerzijde (zo bv. ten gunste van Alfred Dreyfus) **(1).** Zijn werk is vooral geïnspireerd door zijn eigen ervaring en herinneringen, zijn zinnelijke aard, zijn compassie voor de medemens, een sterk gevoel voor onafhankelijkheid en ook door de theorieën van Darwin en Renan. Het oeuvre van Anatole France biedt een scherpzinnig getuigenis van zijn tijd ; van zijn ideeën over de crisis van het westen kunnen we nog altijd wat opsteken.

France was één van de bekendste auteurs van de Derde Republiek tussen 1880 en 1920. In het buitenland werd hij vaak gezien als het volmaakte type van de gemiddelde Fransman. De toekenning van de 'Nobelprijs voor Literatuur' werd door de jury als volgt gemotiveerd : "Als erkenning voor zijn briljante literaire verwezenlijkingen die gekenmerkt zijn door een nobele stijl, een diep gewortelde menselijke sympathie en een echt Gallisch temperament". Een jaar later werden zijn werken echter door de Katholieke Kerk op de index der verboden boeken geplaatst, omdat hij een vrijdenker was zoals Voltaire en een afkeer had van ascese (het zich ontzeggen van plezier vond hij juist een grote zonde). Anatole France was lid van de Académie Française sinds 1896 **(2).**

*
* * *

Dat Anatole France ook in Oostende heeft vertoefd blijkt uit een brief, waarvan een uittreksel werd gepubliceerd in het boek van Georges Gérard: 'La Jeunesse d'Anatole France 1844-1870" [uitgegeven in 1925]. De brief is gericht aan Ludovic Naudeau en is gedateerd: 'Ostende, le 17 août 1895' **(3).** De auteur geeft er een verklaring van zijn literair pseudoniem (bij de burgerlijke stand was hij bekend als François Anatole Thibault). Hij stamt uit een oude familie van wijnboeren uit de streek van Saumur (departement Maine-et-Loire). Zijn vader, François-Noël Thibault, was in zijn geboortestreek bekend onder het diminutief van zijn eerste voornaam , France, en dit zijn ganse leven lang. De zoon heeft deze naam dan ook overgenomen **(4).**

> "Je n'ai pas choisi un pseudonyme. Le nom de France est un sobriquet plus ancient que moi; je suis d'une très ancienne famille de vignerons angevins qui, près de Saumur, peuple encore deux ou trois villages. Mon père avait comme nom François-Noël Thibault. Il était connu dans son pays natal par le diminutif de son premier prénom, France. C'est le nom qu'il garda pendant les quatre-vingt-cinq ans de sa vie laborieuse, modeste et pleine d'honneur. L'usage plus fort que la loi m'impose à mon tour ce nom de France que je porte comme il l'a porté"

Eind augustus 1902 meldden enkele lijntjes in de plaatselijke krant de aanwezigheid van Anatole France in onze stad. Hij kwam hier aan boord van het jacht 'Musica' van zijn vriend Arman de Caillavet **(5).** Anatole France was gedurende meer dan 20 jaar een welkome gast in het salon van Mevrouw Arman de Caillavet.
De volgende leuke anekdote kan zich mogelijks hebben afgespeeld tijdens dit korte verblijf, hoewel geen datum wordt gepreciseerd; er wordt evenwel vermeld dat de auteur per jacht aankwam **(6).**

De bekende kunstschilder Léon Spilliaert vertelde eens dat zijn vader die kapper was en als zijn zoon waarschijnlijk een ironist, een keer in zijn winkel het bezoek kreeg van de grote Franse schrijver Anatole France , die zich eerst niet wilde laten kennen doch ten langen laatste meer spraakzamer werd, nadat hij van de oude heer Spilliaert een lesje gekregen had van bittere spotternij.
In de kapperswinkel ontspon zich namelijk het volgende gesprek, natuurlijk in het Frans, maar wij vertalen:

- Zijt gij reeds in 't bad geweest, Mijnheer ?
- Ja. Waarom vraagt gij me dat?
- Het is toch dicht bij het staketsel dat gij zijt gaan baden?
- Ja.
- Hebt gij dan niet bemerkt dat het water daar zo bruin is ?
- Ja. Wat is dat ?
- Dat is het water uit de riolen, Mijnheer, en het is eigenlijk in ons vuil (vader Spilliaert gebruikte een ander woord) dat gij, vreemdelingen, zwemmen gaat en dan het water zo lekker vindt !

Het schijnt dat Anatole France over de wending van dit gesprek zo verblijd was, dat hij beloofde om nog terug te keren.
Doch het jacht waarmee hij gekomen was, vertrok 's anderendaags en zo kwam er niets van een verdere kennismaking.

Anatole France zou anoniem hebben medegewerkt aan de Oostendse seizoenskrant 'La Saison d'Ostende' die schrijft (vertaald uit het Frans) : (7)

> Het briljante verslag dat onze eminente medewerker Anatole France wijdt aan de dag van zondag op de Wellingtonrenbaan, verslag dat hij niet ondertekend heeft - allicht uit bescheidenheid [...]".

Deze vermelding schijnt erop te wijzen, dat de auteur nog (meer dan eens ?) Oostende bezocht, maar we vonden hiervan geen attestaties. Als de schrijver naar Oostende kwam met het jacht van zijn vriend Arman de Caillavet en ook op deze boot overnachtte, is het normaal dat hij niet vermeld is in de 'Liste des étrangers', gepubliceerd door 'La Saison d'Ostende'.

Van oktober 1901 tot april 1902 verschijnt zijn bekende roman 'Le Lys rouge' als feuilleton in 'Le Carillon' ; deze roman was een dubbel eerbetoon aan Mevrouw de Caillavet en aan Italië.

Op 12 en 13 december 1909 vertoont de 'Cinéma Cosmopolite' in het 'Théâtre de la Scala' de film 'Thermidor An II' van M.A. Bahier, naar de novelle van Anatole France (de Franse revolutie zal enkele jaren later het onderwerp zijn van 'Les Dieux ont soif') **(8).**

Op 11 maart 1911 is er een voorstelling in het 'Théâtre Royal' met op het programma, naast een tweeakter van P. Bourget en S. Basset : 'Le cas de conscience', ook 'Crainquebille': komedie in drie bedrijven van Anatole France **(9).**
In de week van 9 tot 15 mei 1924 wordt in 'Cinéma Moderne' (geopend in 1920 als één van de eerste Oostendse 'filmpaleizen') de stille film 'Crainquebille' van Jacques Feyder vertoond, naar de roman van Anatole France, met Maurice de Feraudy en Marguerite Carré **(10).** In de week van 10 tot 16 mei 1935 wordt in dezelfde cinemazaal (ondertussen herdoopt tot 'Cameo') een nieuwe gesproken versie vertoond van deze film, nu in een realisatie van Jacques de Baroncelli, met acteur Tramel **(11).**

Tenslotte vermelden we nog talrijke opvoeringen in het 'Théâtre Royal' van 'Thaïs', lyrische komedie in 3 bedrijven en 7 tableaux, libretto door L. Gallet naar de roman van Anatole France, muziek van Jules Massenet (28/08/1918, 24/07/1919, 30/07/1923, 24/08/1923, 15/07/1925).

In de jaren vóór en na de Eerste Wereldoorlog komt Anatole France vaak ter sprake in de lokale Oostendse pers. Enkele voorbeelden :

- Un souvenir inédit sur Anatole France : L'églantier du clocher (Le Carillon; 20/10/1924) ;
- A. France (Le Carillon; 16/02/1922) ;
- Anatole France en pantoufles , door J.J. Brousson (L'Echo d'Ostende; 13/12/1924) :
- En passant. Sur Anatole France (Le Carillon; 22/10/1924) ;
- La grande passion d'Anatole France (La Saison d'Ostende; 07/07/1929) ;
- La vraie figure de M. Bergeret (Le Carillon; 30/10/1924) :
- Roswith et Anatole France (L'Echo d'Ostende; 29/01/1927) ;
- Anatole France (Le Carillon; 16/02/1911) ;
- Anatole France et la crise du Balkan (La Tribune d'Ostende; 14/11/1908) ;
- Anatole France et son secrétaire (Le Journal de la Côte; 28/12/1927).

VERWIJZINGEN

(1) Alfred DREYFUS (1859-1935) : officier van joodse religie, werd in 1894 ervan beschuldigd geheime documenten te hebben overgemaakt aan Duitsland.
Hij werd door de krijgsraad veroordeeld tot opsluiting en dwangarbeid in de strafkolonie op het Duivelseiland (Frans Guyana). Hoewel zijn onschuld werd bewezen, weigerde de krijgsraad eerst om haar vonnis te herroepen. De zaak verwekte veel beroering in Frankrijk, dat verdeeld geraakte in twee blokken : *Dreyfusards* (meest de linkerzijde en personaliteiten als Emile Zola, Georges Clemenceau en ook Anatole France) en *Antidreyfusards* (rechts en uiterst rechts). Ook antisemitisme speelde in deze zaak een rol. Na een lange campagne voor herziening van het proces werd hem in 1899 gratie verleend en pas in 1906 werd hij gerehabiliteerd. Aan de 'zaak Dreyfus' werd ook ruimschoots aandacht besteed in de Oostendse lokale pers.

(2) http://ned.wikipedia.org/wiki/Anatole_France .

(3) Vermeld in: Le Carillon; 29/10/1925.
Ludovic Charles Naudeau (1872-1949) was journalist, publicist en auteur. Reeds op 19-jarige-leeftijd startte hij als reporter. Als 'grand reporter' versloeg hij de Russisch - Japanse oorlog (1904-1905) en werd zelfs tweemaal gevangen genomen. Hij maakte ook de bolsjewistische revolutie in Rusland mee en interviewde Lenin, maar de vragen die hij stelde deden hem voor een tijd in de sovjet-gevangenissen belanden.

Hij werkte voor diverse kranten en tijdschriften als 'Le Temps', 'L'Illustration' en 'Le Journal'.Hij publiceerde ook enkele boeken over Japan en realiseerde een belangrijke enquête over het probleem van de nataliteit in Frankrijk en een andere over de Franse bevolking. (http://fr.wikipedia.org/wiki/Ludovic_Naudeau).

(4) Men vindt soms een andere verklaring : de naam zou komen van de *'Librairie de France'* die zijn vader uitbaatte.

(5) 'La Saison d'Ostende' (29/08/1902) en 'L'Echo d'Ostende' (31/08/1902).
Gaston Arman de Caillavet (1869-1915) schreef samen met Robert de Flers een aantal toneelstukken als 'L'Habit Vert', 'Le Roi' en 'Les Bois Sacrés' die, hoewel niet echt vernieuwend, veel succes kenden. Na de dood van de Caillavet werkte de Flers samen met Francis de Croisset.

(6) Citaat uit 'De Duinengalm', 10/04/1936.
Léonard-Hubert Spilliaert (1851 – 1928), vader van Léon Spilliaert, baatte een kapperszaak en parfumerie uit in de Kapellestraat en creëerde eigen parfums zoals *'Brise d'Ostende'*.

(7) La Saison d'Ostende; 23/07/1911.

(8) La Tribune d'Ostende ; 12/12/1909.

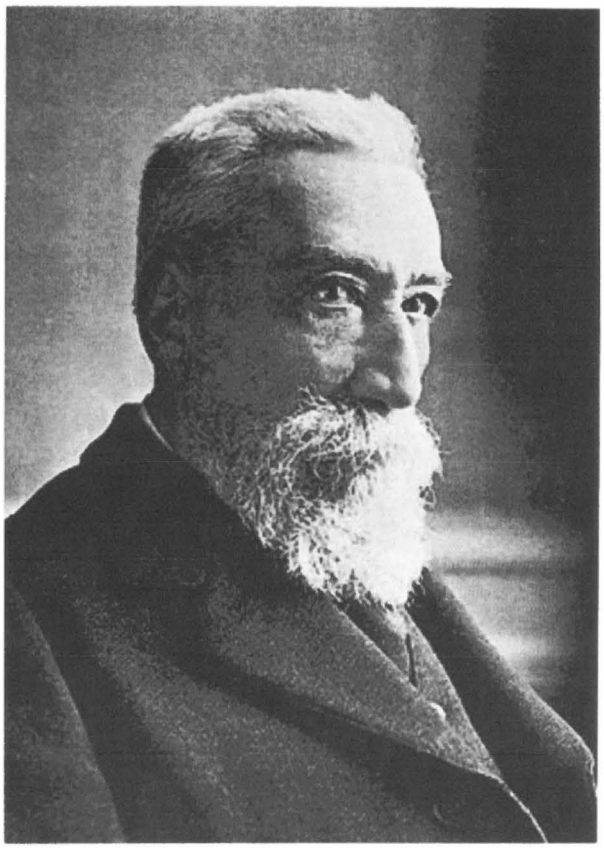
(9) Le Carillon; 02/03/1911.

(10) De Zeewacht ; 10/05/1924 en Le Carillon; 16/05/1924.

(11) Le Littoral ; Het Visscherijblad ; L'Echo d'Ostende 11/05/1935.
In 1954 werd 'Crainquebille' een derde maal verfilmd door Ralph Habib.
In 2009 werd een bewerking voor televisie (France 2) gemaakt door Philippe Monnier, met Jean-François Stévenin in de titelrol. *'L'Affaire Crainquebille'* verscheen als een lange novelle (110 p.) in 1901. Nadien werd er ook een toneelversie van gemaakt en later drie films. Het verhaal is vrij eenvoudig. Jérôme Crainquebille is een groentenventer die in zijn wijk zeer gewaardeerd wordt. Op een dag wordt hij echter tot een gevangenisstraf veroordeeld, omdat hij zogezegd een politieagent zou hebben beledigd tijdens een wat heftige woordenwisseling met een klant. Het getuigenis van een arts wordt niet geloofd. Bij zijn vrijlating is de arme man verbitterd . Hij geraakt aan de drank, veronachtzaamt zijn cliënteel en tracht uiteindelijk weer achter de tralies te geraken. Zijn leven kent nochtans een tijdelijke verbetering wanneer het lot hem een straatjongen uit de rue Mouffetard leert kennen (*Wikipedia*).

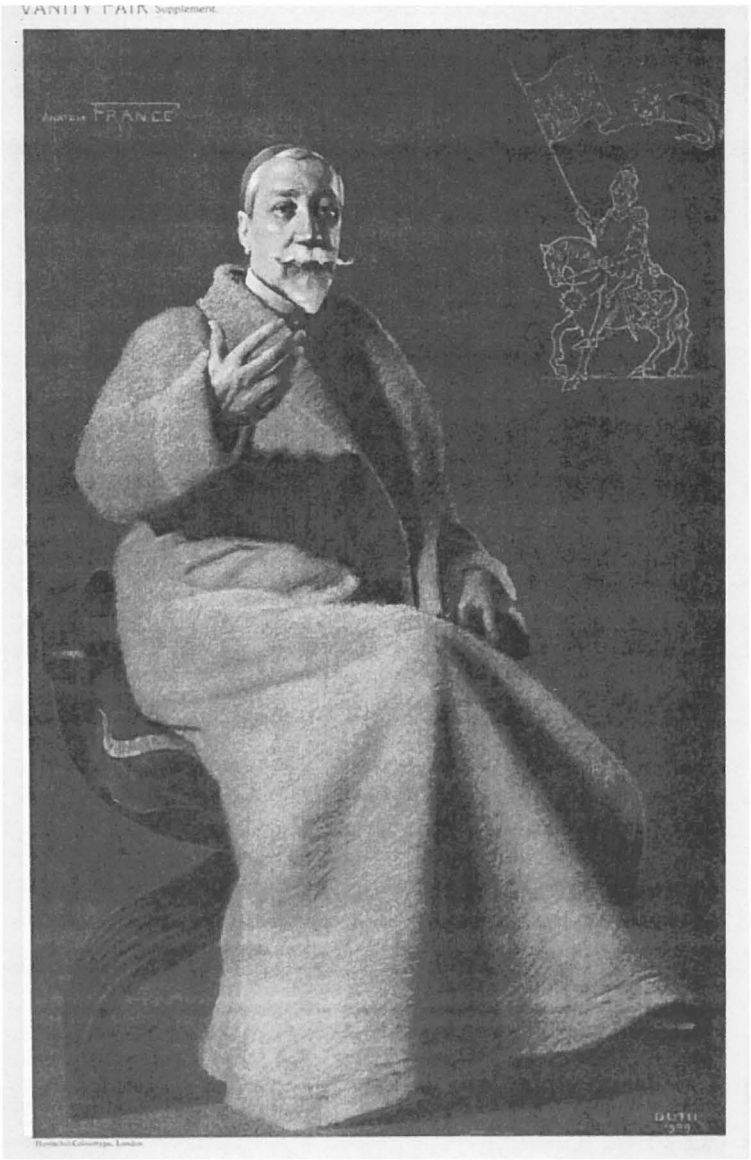
Anatole France bij het begin van zijn loopbaan. Portret door Wilhelm Benque.
Tucker Collection, New-York Public Library Archives (Wikipedia).

Anatole France bij het verlenen van de Nobelprijs voor Literatuur in 1921 (Wikipedia).

Franse postzegel met de beeltenis van Anatole France, uitgegeven in 1937 ten voordele van de werkloze intellectuelen (catalogus Yvert nr. 343). Dezelfde afbeelding verscheen in 1938 (Yvert nr. 380). (Verzameling Yves Dingens).

Karikatuur van Anatole France met opschrift: "De grootste levende Fransman". Werk van Jean Baptiste Guth. Gepubliceerd in "Vanity Fair" van 11 augustus 1909 'Wikipedia).

2016-245

PLATE – VEILING 2017

Schikkingen betreffende de veiling

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven lijst samenstellen.

   Bij boeken: titel, auteur, uitgever en datum vermelden;
   Bij andere stukken of het een origineel of herdruk is.
   Wij aanvaarden **geen** fotokopieën meer.
   De lijst moet samen met de te veilen stukken binnengebracht worden in het Stadsmuseum, Langestraat 69, Oostende op **zaterdagen 7 en 14 januari**, van **10.00 uur tot 12.30 uur** en van **14.00 uur tot 17.00 uur**. De stukken zullen bij het aanvaarden gecontroleerd worden. Er worden geen stukken meer aanvaard de avond van de veiling.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens 5 Euro bedragen.

3. Er worden **maximum 20 stukken per persoon** aanvaard.

4. Op zondag **22 januari**, tussen **10.00 uur en 12.00 uur**, zullen de aangeboden stukken te bezichtigen zijn in het Stadsmuseum. De lijst met de te veilen stukken zal reeds beschikbaar zijn. Wie op de kijkdag niet kan komen kan de veilinglijst terugvinden op de website (www.deplate.be).

5. Op de avond van de veiling, donderdag **26 januari 2016**, zal de lijst ook te koop aangeboden worden.

6. Het bestuur behoudt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

7. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing:

   Een % komt te goede van De Plate. Dit procent werd vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom;
   De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de Kuststreek

VISSERSCAFÉ

Ons Vissercafé zal open zijn op zondag 8 januari van 10.00u tot 12.30 u

Iedereen van harte welkom

Taverne
De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Iengels Wienkeltje
'British Goodies'

Christinastraat 56
8400 OOSTENDE (Belgium)
Telefoon 0032 (0)59 44 54 40
tiengelswienkeltje@telenet.be
britishgoodies@telenet.be

't Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

... met de lekkerste frietjes
van Oostende

Gesloten op maandag

100iT

WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING

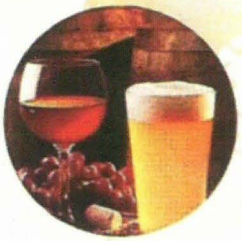
WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE
info@100it.be - 0478/ 34 75 23

2016-248

CAFE

Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

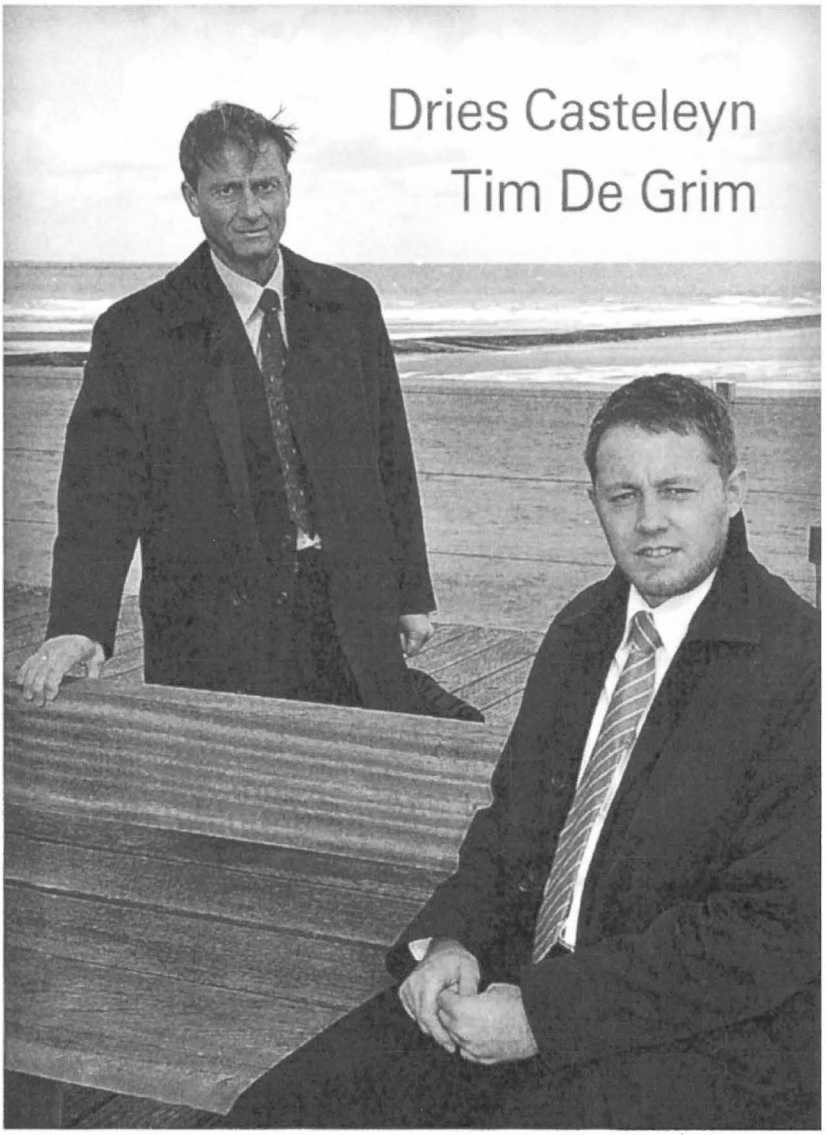
BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

BEGRAFENISSEN CREMATIES FUNERARIUM

CASTELEYN DE GRIM

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be